

**"Kreativ innovasiya: yazıçıların elektron
kitab və mədəni biznes sahəsindəki
təşəbbüslerinin dəstəklənməsi"**

Elektron kitab N 16 (44 - 2018)

Firuzə Məmmədli

"Söz məqamı"

Şeirlər toplusu

Təkmilləşdirilmiş nəşri

2018

<http://www.kitabxana.net>

Milli Virtual-Elektron Kitabxananın təqdimatında

**"Kreativ innovasiya: yazıçılارın elektron kitab və
mədəni biznes sahəsindəki təşəbbüs'lərinin
dəstəklənməsi"**

Elektron kitab N 44 (16 - 2018)

Bu elektron nəşr Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının 2018-ci ildə I maliyyə yardımı müsabiqəsinin qalibi olmuş, Şura tərəfindən bir hissəsi maliyyələşdirilən, "Yeni Yazarlar və Sənətçilər" İctimai Birliyinin (Qurumu) - <http://www.kitabxana.net> - Milli Virtual-Elektron Kitabxananın "Kreativ innovasiya: yazıçıların elektron kitab və mədəni biznes sahəsindəki təşəbbüs'lərinin dəstəklənməsi" kreativ-innovativ layihə çərçivəsində nəşrə hazırlanıb və yayımlanır.

**Kulturoloji layihənin bu hissəsini maliyyələşdirən
qurumlar:**

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası:

<http://cssn.gov.az/>

Yeni Yazarlar və Sənətçilər İctimai Birliyi (Qurumu) -
<http://www.vysq.kitabxana.net>

Feysbukda "Kreativ innovasiya: yazıçıların elektron kitab və mədəni biznes sahəsindəki təşəbbüslerinin dəstəklənməsi" kulturoloji-bədii layihəsi çərçivəsində rəsmi

səhifə: <https://www.facebook.com/kreativlayihe/>

"Kreativ innovasiya: yazıçıların elektron kitab və mədəni biznes sahəsindəki təşəbbüslerinin dəstəklənməsi" bölümündəki e-kitablar: http://kitabxana.net/?oper=e_kitabxana&cat=182

Firuzə Məmmədli

"Söz məqamı"

Şeirlər toplusu

Təkmilləşdirilmiş nəşri

Kitab YYSİB tərəfindən e-nəşrə hazırlanıb

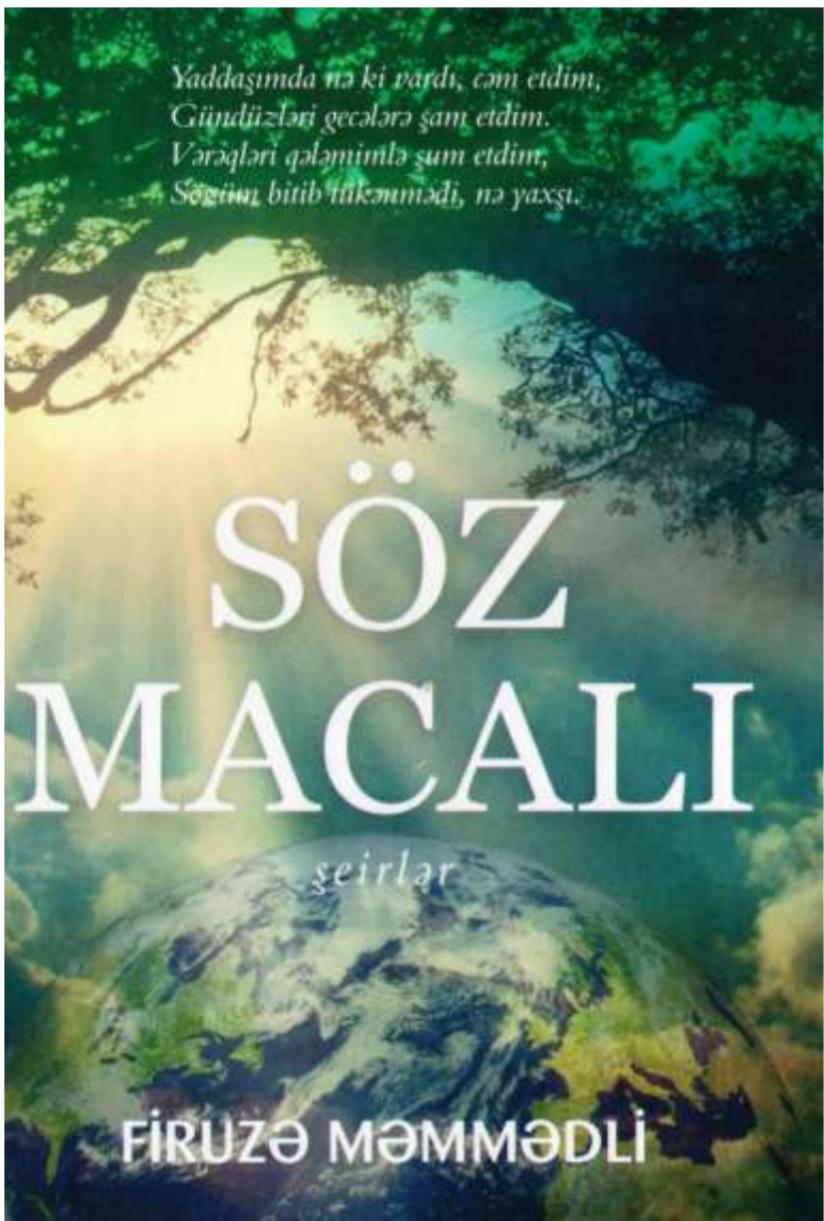
YYSİB - Milli Virtual-Elektron Kitabxananın e-nəşri

**Virtual redaktoru və e-nəşrə hazırlayıcı: Aydın Xan
(Əbilov), yazar-kulturoloq**

Kreativ-innovativ layihə haqqında:

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının 2018-ci ilin 1-ci qrant müsabiqəsinə "Yeni Yazarlar və Sənətçilər" İctimai Birliyi tərəfindən təqdim olunan kreativ layihə: "Kreativ innovasiya: yazıçıların elektron kitab və mədəni biznes sahəsindəki təşəbbüslerinin dəstəklənməsi"...

Son illər elektron kitab, e-kitabxana, Internetüstü e-nəşr və virtual satış kimi yeni kreativ-innovativ təşəbbüsler kreativ biznesin - mədəniyyət sahələrini əhatə edən yaradıcılıq sənayesi dönyanın hər yerində sürətlə inkişaf edərək incəsənətlə, bədii yaradıcılıqla məşğul olan şəxslərin maddi rifahını yüksəltməyə xidmət etsə də, Azərbaycan ədəbiyyatın müxtəlif istiqamətlərində istedadlarını ortaya qoyan yazıçılarımız, şairlərimiz, dramaturqlarımız, tərcüməçilərimiz, naşirlərimiz, kitab yayımçılarımız, tənqidçilərimiz və esseistlərimiz bu yeni gəlirli sahələrdən kənarda qalıqlar. Kreativ innovasiya formasında milli yazıçılarımızın, naşirlərimizin elektron kitab və mədəni biznes sahəsindəki təşəbbüsleri dəstəkləyir. Layihə çərçivəsində elektron kitab istehsalını, yayımını, təbliğini, bu sahədə problemlərin aşdıraraq cəmiyyətin müzakirəsinə çıxarması nəzərdə tutulub.

FIRUZƏ MƏMMƏDLİ

SÖZ MACALI

şəirlər

Mütəsir Azərbaycan poçziyasının tanınmış nümayandalarından olan gair Firuzə Məmmədli 60-ci illərdə ədəbiyyata galmışdır. Bu günədək gairin 30-dan artıq kitabı nəşr olunmuşdur. Onun faaliyyəti çoxşaxalıdır: 4 monoqrafiyası, 120-dan çox elmi və publisistik məqaləsi çap edilmişdir.

Firuzə Məmmədli filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, Azərbaycan Yazıçılar Birliyində Həmkarlar İttifaqının sədridir.

Şeirlərindən nümunələr ingilis, rus, özbək, türkman, türk, gürcü, ukrayn, iars, polvak və Koreya dillərinə tərcümə olunmuşdur. Özünün isə rus, özbək, tacik dillərindən bədiə tərcümələri vardır. Bir çox türk şairlarının şeirlərini Azərbaycan dilinə çevirmişdir. Şeirləri beynəlxalq poçziya festivallarında və şir müsabiqələrində birinci mükafata layiq görülmüşdür. 1992-ci ildə Türkiyədə keçirılan «Türkçənin Uluslararası Şəir Şöleni»nda «Əlişir Naval»-baş mükafatı, 2007-ci ildə Beynəlxalq «Rasul Rza» mükafatı, 2012-ci ildə «Tərəqqi» medalı, 2017-ci ildə «Qızıl kalma» mükafatı ilə təltif olunmuşdur. Şairin 8 cildlik «Seçilmiş asarları» çapdan çıxmışdır.

Bu kitabda Firuzə xanımın müxtəlif illərdə qalama aldığı şeirlərindən seçilmiş

ISBN 978-9952-36-429-3

9 789952 364293

www.qanun.az

15⁺

QANUN NƏŞRİYYATI

kitab stansiyası (012) 431-16-62

və www.qanun.az saytında

www.fb.com/qanunpublishing

DİQQƏT!

Müəlliflik hüququ Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və əlaqədar beynəlxalq sənədlərə uyğun qorunur. Müəllifin razılığı olmadan kitabın bütöv halda, yaxud hər hansı bir hissəsinin nəşri, eləcə də elektron informasiya daşıyıcılarında, Internetdə yayımı yasaqdır. Bu qadağa kitabın elmi mənbə kimi istifadəsinə, araştırma və tədqiqatlar üçün ədəbiyyat kimi göstərilməsinə şamil olunmur.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Firuzə Məmmədli

"Söz məqamı"

Şerlər toplusu

Təkmilləşdirilmiş nəşri

Bakı – YYSİB - 2018

Bakı - «Qanun»-2017

Tərtibçi:

ARİFƏ ARİFQIZI

Korrektor:

SƏBİNƏ ASLANOVA

**FİRUZƏ MƏMMƏDLİ. «SÖZ MACALI». Bakı, 2017,
606 səh.**

Müasir Azərbaycan poeziyasının tanınmış nümayəndələrindən olan şair Firuzə Məmmədli ötən əsrin 60-cı illərində ədəbiyyata gəlmışdır. Bu günədək şairin 30-dan artıq kitabı nəşr olunmuşdur. Onun fəaliyyəti çoxşaxəlidir; 4 monoqrafiyası, 120-dən çox elmi və pudlisistik məqaləsi çap edilmişdir. Firuzə Məmmədli həm də filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin dosentidir.

Şeirlərindən nümunələr ingilis, rus, özbək, türkmən, türk, gürcü, Ukrayna, fars, polyak və Koreya dillərinə tərcümə olunmuşdur. Özünün isə rus, özbək, tacik dillərindən bədii tərcümələri vardır. Bir çox türk şairlərinin şeirlərini Azərbaycan dilinə çevirmişdir. Şeirləri beynəlxalq poeziya festivallarında və şeir müsabiqələrində birinci mükafata layiq görülmüşdür. 2012-ci ildə «Tərəqqi» medalı, 2017-ci ildə «Qızıl kəlmə» mükafatı ilə təltif olunmuşdur.

Şairin 8 cildlik «Seçilmiş əsərləri» çapdan çıxmışdır.

Bu kitabda Firuzə xanımın müxtəlif illərdə qələmə aldığı şeirlərindən seçilmiş nümunələr verilmişdir.

Hər tərəf əl yetəndi

O cÜNLƏR

Ulu öndərin hakimiyyətə

qayıtmasının 20 illiyi münasibatla

1990-1992-ci illər

Səhərdən-axşama qorxu bizimlə,

Gecə səhərədək narahat idik.

Yuxumuz yox idi, yuxu bir yana,

Elə yuxuda da farağat idik.

Vahimə saçırdı qapı-pəncərə,

Qonşunun qonşuya inamı yoxdu.

Oyunlar gedirdi ölkədə hələ,

Di gəl, oyunçunun ünvanı yoxdu.

Yollar bir-birinə badalaq idi,

Qəfil ölüm idi dalanlar, tinlər.

Qulaqda partlayan şapalaq idi

Biri o birindən bəlalı günlər.

Qanunlar, mizanlar başqa havada,

Dinən dinməyənin ağası idi.

Məhəl qoyulmurdu elmə, savada,

Cırılan fağırin yaxası idi.

Yaman dəbdə idi “bal”, “barmaq”,

“yalaq”,

Yaman dəbdə idi “duran” və “yatın”.

Erməni çatırdı Kürə az qala,

Bizsə pul qırırdıq,

Pul da ki... Kalan!

Dəbdəbə! Təmtəraq! Villa tikən kim,

Fürsətin quluydu ellər, obalar.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qorxurduq, bu sərvət bitib-tükənsin,

Tükənsin, qupquru düzlərdə qalaq.

Bir də ki, varlanmaq yasaq deyildi,

Kim necə bacarır, buyur, yağmala.

Hər ada əyilmək asan deyildi,

Nə olsun, yuyulub gedər damğalar.

Nəsə, Yerin, Göyün qulağı səsdə,

Gözləyən də vardı, susan da vardı.

Saya salınmamaq, söyülmək üstə

İnciyən də vardı, küsən də vardı.

Səngimək bilmirdi torpaq oyunu,

Cəbhədə igidlər candan keçirdi.

Arxada bazardı – “papaq” oyunu

Elə məndən, səndən, ondan keçirdi.

Hamı danışındı, dinləyən yoxdu,

Hamı haqlı idi öz inadında.

Qatili, canini damlayan yoxdu,

Hamı öz yurdunda – özgə atında.

Zaman caninindi, tamahkarındı,

Sərvət cinayətin açarı idi.

Şişib-daşmadayı varlı varında,

Amma bir ayağı qaçaraq idi...

1993-cü il

Bu yandan da – təzə “ağatlı oğlan”,

Qardaşdan-qardaşa odlu gullələr.

Cəbhədən mərkəzə ağatlı oğlan

Çapıb gəlmədəydi,

nə gülünc zəfər!...

Artıq qopmadayı yurdun mehvəri,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Bıçaq sümükdədir artıq deyəsən.

Yığışılıb taxtından qaçan rəhbəri

Necə anlayasan, necə duyasan?!

Sahib axtarırkı ölkə də, xalq da,

Sahibsiz xəzinə talana düşər.

Bü günün qanunu sabaha – saxta,

Günlərin dilində – “lənət keçmişə!”

Keçmiş danırkı yerindən duran,

İntiqam – içlərin yanğısı idi.

Dəyişik düşmüşdü qanan, qandıran,

Hamı bir-birinin yağısı idi...

“...O¹ gəlib hər şeyi yoluna qoyar,

O, xalqın rəhbəri, dərdbilənidir.

O, xalqı yolunda canına qıyar,

O, yurdun mehvəri, dərd bölgənidir”.

¹ Ulu öndər nəzərdə tutulur.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Belə düşünürdü o zaman hamı,
O zaman hamının inamı buydu.
Mənsə o günləri bir daha anıb,
İndi o inamı yenidən duyдум.

2013

İNSAN

Elə ki çırpınıb çıxdı bələkdən,

Yaxası-yamanı keçər ələkdən.

Sevinci – özündən, dərdi – fələkdən,

Bəxtindən inciyib küsəndi insan.

Ümidi qırılsa, ümid hörəndi,

Dünəndi, bugündü, sabahgörəndi.

Haçan ki arzusu daşa dirəndi,

Haqqının üzünə üsyandı insan.

İnamdan, ümiddən gödəksə dili,

Açılmaz ömrünün çiçəyi, gülü.

Günahı önündə günahkar bilib,

Özü öz əlini kəsəndi insan.

Arzusu, imkanı – doğmalı, yadlı,

Mərdi piyadadı, namərdi atlı.

Əlindən qəlbinə bir ömür adlar,

Çölünü içində qısındı insan.

Özüyün doğular, özgəyçin yaşar,

Çökər ömründəki bahara, qısa.

Gah dəniz hirsində qaynayıb daşan,

Gah bulaq eşqində susandı insan.

Ömrü yasa səslər, ürəyi toya,

İstəyi yolunda ömrünü qoyar.

Həyatı həyatdan gedəndə duyar,

Sadədi, çətindi, asandı insan.

1988

MƏLƏKLİK İNSANA ENİRDİ ONDA

İnsanlığa sinaq idi

Qırx bir-qırx beş arası

Günəş tarlasında al günün altda
Yanındı barmağı əl boyda kəndin.
Cəhənnəm saçırdı sünbül sığalı,
Xırmanı ac idi vəl boyda kəndin.

Barmaq boydaların qılçıq barmağı
Vər boyu arayıb sünbül yiğirdi.
Boylar cirtdan idi, əyilmək asan,
Odur ki, cəld yiğir, yüngül yiğirdi.

Çörək çıxarırdı yer damarından, –
Körpələr dayaqdı, körpələr arxa.
Çörəyi qaldıran çiyinlərdəki
Kisələr qoymurdu boyları arta.

Kisələr basırdı, barmaq boyları
Bir buğda boyu da uzanammırdı.
Əsgər ailələri, əsgər evləri
Cəbhə sorağından qızınammırdı.

Kimin nəyi vardı; çoxmu, ya azmı –
Döyüşən orduya göndərilirdi.
Berlindən başlanan hücumun ağızı
Çevrilib Berlinə döndərilirdi.

Mərhəmət, səxavət son həddə idi,
Hamı bir-birinə hənirdi onda.
Yollar cəbhəyeydi, sərhəddə idi,
Mələklik insana enirdi onda.

2011

İNTİQAMI SƏRT OLACAQ O GÜNÜN

Daş altında yatacağam sırr kimi,
Söz altından cücerəcək dəndlərim.
Fələk məni yaşadacaq pir kimi,
Aşacağam zaman adlı sədləri.

Araz yüküm yüklenəcək dünyaya,
Sevinəcək dərdə dərman bulanlar.
Qulağından şəklənəcək dünyaya,
Dinşənəcək olacaqlar, olanlar.

Arıdacaq günahları haqq özü,
Öz rənginə boyanacaq ağ, qara.
Tükənəcək siyasetin saqqızı,
Boylanacaq kaspilərə, saqlara.

Söküləcək Qarabağın dağları,
Hər qatından alp ərənlər qopacaq.
Dəxil düşmüş iskit, qıpçaq, saqların
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Nərəsindən dağ dələnlər qopacaq.

Silkinəcək Dərbənd, Gøyçə, Borçalı,

Üst-başından yabançını çırpacaq.

Orda bizim bayraqımız ucalıb,

O göylərdən talançını çırpacaq.

Oğuz, qıpçaq yürüyəcək - əldə tuğ,

Mehvərinə boy verəcək yurdumun.

Şığıyacaq haqq yolunda hərbə tuğ,

Göy Tenqrimiz süləyəcək² Ordunu.

İntiqamı sərt olacaq o günün,

O zamanın səltənəti – yaxında.

Maskaları yırtılacaq o günün,

Təki zaman tərsiməsin yaxında.

² Qoşun yeritmək

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Cana doyub alverindən dünyanın,
Bəd niyyətlər kürüyəcək kölgəsin.
Görünəcək hər yerindən dünyanın
Onda Böyük Azərbaycan ölkəsi.

2008

CƏNGİ ÇALIN

Cəngi çalın,
Səngərimiz oyansın.
Cəngi çalın,
Gənclərimiz oyansın.
Cəngi çalın,
Minbərimiz oyansın,
«Cihad» desin
Namaz üstdə
Durəni,
«Cihad» desin
Dəstəməzi, Quranı.
Cəngi çalın,
Özümüzə gələk biz.
Bəsdi tutduq
Üzümüzə ələk biz.
Niyə, balam,
Məğlub kimi,
Əməlindən peşman kimi
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Davranaq?

Cəngi çalın,

Düşmən ilə

Düşmən kimi davranaq!

2009

DÜNYADA

Gətir, ağrıların əlindən öpüm,
Bircə o tərk etmir məni Dünyada.
Məndən üz döndərən sabahlarımı
Tutub da saxlayır fani Dünyada.

Nədəndi hamidan məni tez görüb,
Əhdimdə, andımda deyən düz görüb.
Qorxma, çıxan deyil, məndən üz görüb
Mənli ağrıların canı Dünyada.

Gah bir üzü dönmüş dostdu bu ağrı,
Gah bir əzizimə qəsddi bu ağrı.
İlahi, bir ömrə bəsdi bu ağrı,
Təkcə mən duyuram onu Dünyada.

Soyunsun libasın, tələssin adda,
Doğulur gecəsi hələ gün adda.
Misir, Əfqanistan, Fələstin adda
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Axır ağrıların qanı Dünyada.

Qarabağ ağrısı uyuyur hələ,
Mızanlar sərr dolu quyudur hələ.
Ağrı qamətidir, boyudur hələ,
Ağrısız bir şair hanı Dünyada?!

2012

İÇƏRİŞƏHƏR

Qollarım arasında qalan

Şəhərim mənim.

Keçmişimə səfərim mənim.

İçərişəhər -

əsrlərin sınağında

zəfərim mənim.

İçərişəhər -

əsgəri - mənəm.

Hələ yazılmamış

əsərim mənim.

Pillələr,

pillələr...

Bu da İçərişəhər!

Küçələr,

küçələr...

Əsrlər burdan

necə

keçərlər?!

Döngələr...

döngələr...

Ordan çıxarlar

burdan dönsələr.

Bura çıxarlar

ordan dönsələr?

Əsəblərindən

itmək istəsən,

gətirməzlik

səbəblərindən

azmaq istəsən,

qalx pillə-pillə

bu qədim qəsrə.

Düş birdən-birə

neçə on əsrə.

Ensizliyindən

keç küçələrin.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Əkizliyindən

keç küçələrin.

Döngələri tut,

dola qoluna.

Hər dalan boyu

qolun dolanar.

Sarıyar səni

dəhlizlərinə, –

səslilərinə,

səssizlərinə.

Sinəsi daşdır,

qəlbi daş deyil.

Əsəblərinlə

oynayacaqdır.

Çıxmaq ümidin,

tapmaq ümidin

minarə olub

haray salanda

Qız qalasından

boylanacaqdır.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

İçərişəhər –
əsəri mənəm.
Əsgəri itmiş,
əsgəri mənəm!

1975

SİZDƏ, DAĞLAR

Bir yanda çoban - qaya,
Sürülər gəlməz saya.
Qoçun kərəsi sizdə,
Kürəsi sizdə, dağlar.

İsti lavaş sac üstdə,
Tez nənənin qaç üstə.
Nənə hanası sizdə,
Nehrəsi sizdə, dağlar.

Çiçəklər gəlin-gəlin,
Çiçək toyuna gəlin.
Gülün nəfəsi sizdə,
Şirəsi sizdə, dağlar.

Buluqlar xəyal-xəyal,
Şimşəkdən od misra al.
Sözün dəryası sizdə,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Bərəsi sizdə, dağlar.

Gələr göylərin təbi,

Çağlayar təbil-təbil.

Saz eydirməsi sizdə,

Ney səsi sizdə, dağlar.

Nəğmədən axar bulaq,

Dodağından bal dadaq.

Dərdin dərmanı sizdə,

Çarəsi sizdə, dağlar.

Uca dayanıb vüqar;

Ağ sinəsi gümüş qar.

"Qüdrət qalası" sizdə,

Zirvəsi sizdə, dağlar.

1970

HƏR TƏRƏF ƏL YETƏNDİ

Dünya kiçilib deyən,
Hər tərəf – ayaq dəyən,
Hər tərəf əl yetəndir.
Getdiyin yer Vətəndir.
Ötdüyün yer Vətəndir.
Vətəndir Yer kürəsi,
Ay – kainat pilləsi.

Marsa səfərə gedən,
Aya da baş çəkərsən.
Mənim yerlimi görsən,
Deyərsən darıxmasın.
Qayıdanda, a səyyah,
Marsdan bir az buz gətir,
Saturndan toz gətir.

Aydan bir Ay parçası,
Gül butası qız gətir.

Elə qanım qaynayır –

Ay kimi qızım ola.

Enə göydən pay təki,

Adın qoyaq Aytəkin.

Hə, nə isə, a səyyah,

Saturna ismarla,

Sabah bizi gözləsin.

Şlyapası tozlanıb,

Bir onu təmizləsin...

Aləm kiçilib, baba,

Hər tərəf əl yetəndi,

Hara getsən, Vətəndi.

2008

ĀOBUSTAN HAVALARI

Burda bir az dəcəlləşdim uşaq tək,
Burda bir az kövrəkləşdi qəlbim də.
Neçə əsr gözlərimdə yumaq tək
Çözeləndi - ipin ucu əlimdə.

Bir daş alıb Qavaldaşa toxundum,
Cingirdağ sancıldım bir ox kimi.
Böyükdaşda şəkil-şəkil oxundum,
Kiçikdaşa "nəmər" verdim qəlbimi.

Təpələrdən nizə kimi boylandım,
Zağalarda yoxa çıxdım büsbütün.
Yamac-yamac oyuqlara quylandım,
Nizə kimi ötüb keçdi bir günüm.

Əsrləri yükləyərək tonqala,
Xəyalımda bir dağ kəli qovurdum.
Çataçatda sıldırıım da az qala
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Qəlpə-qəlpə, ovum-ovum ovuldu.

Bircə hovur nəfəs aldım dərindən,

Bəlkə, bəlkə yanılmışam, çəşmişam...

Demə tutub xəyalımın əlindən,

Eraları birnəfəsə aşmışam.

1973

AURA – UZUN ÖMÜRLÜLƏR ÖLKƏSİ

"Kəndimiz"
silsiləsinən

Başı üstdə Şahdağının kölgəsi,

Sinəsində -

Pirbəhyənin odudur.

Bura - uzun ömürlülər "ölkəsi",

Bura - böyük məqsədlilər yurdudur.

Şöhrətinin gözü elə doyub ki,

Taxtı-tacı yaraşdırırmaz özünə.

Bağ-bağatı yol üstündə qoyub ki,

Mermeyvəsi xonça-xonça düzülə.

Çilçiraqdan boyunbağı bağlayan

Küçəsi var - qaldırımlı, döngəli.

Qocasında, cavanında çağlayan

Ədaları bir-birinə tən gəlir.

Çiçək yağış payızına, yazına,
Yağış dəyib - daşı dönüb inciyə.
Burda səs-küy yaşmaq çəkib ağızına;
Qorxur - birdən ağsaqqallar inciyər.

İgidləri çox özündən deyəndir, -
Söz-söhbəti eldən-elə düşübdür.
Çeşməsində göz var imiş bu kəndin, -
Gözəlləri pərən-pərən düşübdür.

Qızırqanmaz o meyvədən, o bağdan -
Yolun düşər, – özün görüb tuyarsan.
Qorxuram ki, elə durub uzaqdan
Gözdolusu baxmağınlı doyasan.

Dağlarında üreyincə gəz-dolan,

Əl uzadıb Günəşü üz, gülü üz.

O zirvənin qurşağında bənd olan

Ağ kələğay dumanı üz, tülü üz.

Başı üstdə bu zirvənin kölgəsi,

Ürəyində - bu Günəşin odudur.

Bura - uzun ömürlülər "ölkəsi",

Bura - böyük məqsədlilər yurdudur.

1980

AU YERDƏ

Burda səadətin köksü qabarıq,

Burda genişlikdən böyüklük istə.

Səni insanlığın sehri aparar, -

Yaxşılıq gøyərər yolların üstdə.

Axar neçə kənddən, neçə şəhərdən,

Ululuq, müdriklik dolar qəlbinə.

Elə ucalarsan, dərinləşərsən,

Bu dağlar, dərələr qovuşar sənə.

Özünə o qədər yaxın olarsan,

Ömrünə o qədər doğma olarsan,

Bir isti-işqılı axın olarsan,

Yönü yaxşılığa doğru olarsan.

Pisliyin kölgəsi burdan uzaqdır,

Burda yaxşılıqdan sakitlik istə.

Nə minnət qoyacaq, nə umacaqdır, -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Ululuq çıxacaq yolların üstə.

1981

AZMAN QALA

"Qala harayı" silsiləsindən

Otaqların sükutuna hörümçək qonub,
Divarların süqutunda tora düşüb vaxt.
Ötüb keçən xatirələr qalıb yuxulu,
Burda bəlkə dastan yatır, - oyadənə yox.

Neçə əsrin kürəyini vurubdur yerə,
Özülünə igidlərmi çıynını verib!
Neçə əsr ötüşəcək başından hələ:
Bu qalanın hər daşında dözüm göyərib.

Qapıların, mazğalların ünvanı - bəlli,
Gedəni yox, gələni yox, gözləyəni yox.
Bu daşlara biganədir tişənin əli,
Zaman keçir, bu qasidin izləyəni yox.

Qılınclaşma meydaniymış bu divar üstü,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

İndi orda buynuzlaşır dəcəl keçilər.
Bir ordunun o qülləyə yetməzmiş səsi,
Burda indi süfrə açıb yolçu küçələr.

O əzəmət dizi üstə düşüb, amandır,
O qürurun qollarından tutun, qaldırın.
O, bir elin tarixini udan azmandır,
O tarixin yollarını işıqlandırın!..

1981

AZADLIQ YOLLARINDA

*Dünyanın azadlıq uğrunda
mübarizəyə qoşulan gənclərinə*

Nə yatmışan bu torpağa baş qoyub?! -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qalx, əlinin qabarını ovuşdur.

Bu divara kim bir xırda daş qoyub,

Azadlığın qalasına qovuşub.

Ağlamasın səsindəki inilti,

Ağlamasın üzündəki cəsarət.

Bu dünyada milyon ildi, min ildi

Azadlıq var - qollarında əsarət.

Azadlıq var - yollarında qan-qada,

İtəni kim, batanı kim - bilinmir.

Azadlıq var - məzəndəsi çox baha, -

Alanı kim, satanı kim - bilinmir.

Zaman belə tamahlara dözəmməz,

Sıyrıl müti dünənindən dözümün.

Mənim səbrim "sabah"lara dözəmməz,

Mənim səbrim didib-tökər özünü.

Nə yatmışan bu torpağa baş qoyub,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qalx, əlinin qabarını ovuşdur.

Bu divara kim bir xırda daş qoyub,

Azadlığın qalasına qovuşub.

1982

ÂETƏN

Günəş də vurulub ana yurduma,

Burda gecələyər, burda qışlayar.

Çiyninə tikilən ulduzlu səma

Bu oddan yoğrulmuş yurdu xoşlayar.

Hər gur şəlaləsi - bir gümüşü nur,

Araz, Kür sədası odlu bir nərə.

Şimşek qəhqəhesi, çay gülüşü - nur.

Odlu damarından pay düşüb nara.

Bax, qartal qanadlı o zirvələrə;

Qaşında min illik baxışı saxlar.

Şimşek qılıncları neçə min kərə

Vüqarlı köksündə sınayıb dağlar.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dağı dağ eyləyən qayalar, daşlar
Bizə səngər olub, yada - göz dağı.
Çiynindən üzülən düşmən başları
Burdan diyirlənib üstdən aşağı.

Bağrında tükənməz atəş qaynağı,
Adında "can" kimi şirin sözü var.
Bahar gəlişində - ana qucağı,
Qışa baxışında Günəş gözü var...

1970

ÄÜNYAM

Çökmüşəm ömrünün şirinliyinə,

Dünənə övladam, sabaha ana.

O isə - mənimlə çiyin-çiyinə,

O isə mənimlə daban-dabana.

Səsinə, sözünə həsrət kimiyyəm,

Oduna, közünə həsəd kimiyyəm.

Bir misra ümidi də təzə kimiyyəm,

Bir misra arzuda hələ gümanam.

Göyləri üstümdən sökhasökdədir,

Topağı çiynamə çökhaçökdədir.

Elə dartmadadır, çəkhaçəkdədir

Pələngi - bir yana, şiri - bir yana.

Özümü ağa da, kölə də billəm,

Qismətim nədir ki, bölə də billəm.

Bir qəfil günündə olə də billəm,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Mən şirə, pələngə qarşiduranam.

Mən şirə, pələngə qarşiduranam,

Bir vaxt enəsiyəm dərinliyinə.

Bu dünya - mənimlə daban-dabana,

Bu dünya mənimlə çiycin-çiyinə.

Əllərim əlində yanın köz olub,

İzlərim yolunda itən iz olub.

Hara dönmüşəmsə, mənə göz olub,

Harda dayanmışam, - məndən deyinən.

Nə qədər ilim var, - gələ qabaqdan,

Dovşanlar arxada, tələ qabaqda.

Arazlar, Livanlar - hələ qabaqda,

Mənsə odu qoyub, külü geyənəm.

Ən uzaq baxışım niyə qayıdar? -

Həsrət vüqarını əyər - qayıdar.

Sərhəd dirəyinə dəyər - qayıdar,

Dəyər iradəmin əsirliyinə.

Dəyər iradəmin əsirliyinə,

Mən şirə, pələngə qarşışuranam.

Odur ki, - mənimlə çiyin-çiyinə,

Odur ki, - mənimlə dabən-dabana.

1983

İ ARAHAT DÜNYAM MƏNİM

Çiçəkləri, arıları - yalançı,
Düşüb əsrin qarğısına bu dünya.
Həzləri, ağrıları - yalançı,
Qohum çıxıb yağısına bu dünya.

Yaxa cırır, əsəblərin şıltığı,
Qəzəb üstdə yallı gedir küçələr.
Əlbəyaxa - qəddarlıqla yumşaqlıq,
Əlbəyaxa - gündüzlərlə gecələr.

Hədə-qorxu orbit boyu düzülüb,
Raketlər də körpələr tək oxşanır.
Taxtапuşlar göyə dikib gözünü;
"Ulduzları sökməsələr yaxşıdır".

Bu küçələr hiddət geyib əyninə,
Bu küçələr nifrətində yanası.
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Meridianlar gedir çiyin-çiyinə;
Yumruqlanır Yer üzünүn səması.

İşsizliyi, yurdsuzluğu az imiş,
Qorxu, kədər hərbə qarşı saç yolur.
Dalğa-dalğa tələb imiş, söz imiş,
Bu küçələr qırma-qırma daş olur.

Bu gecələr sürmə-sürmə göz olur,
Yata bilmir pəncərələr, döngələr.
Dan yerində Günəş erkən köz olur, -
Gözlərinə inanamır ölkələr.

Göy üzünүn ulduzları heyrətdə,
Söz dodaqda, əl çənədə - qışlayıb.
İnsandımı - bu adda, bu qeyrətdə,
Barmağını öz məhvinə tuşlayıb?!

1985

AU GÜN DAŞKƏND

Bu gün Daşkənd zirvəsindən doğulur,

Arzusunun səmalarda gözü var.

Qəhrəmandır hər xatını, oğulu,

Göy üzündə imzası var, izi var.

Göy üzünə çəkir bizi binalar,

Göy üzündən asılıbdır isteyim.

Körpələri göy üzündə analar

Göy oğlu tək, göy qızı tək bəsləyir.

Asa bilsəm əllərimi göyündən,

Mən bu yurdun işığına dönərəm.

Bəlkə elə şöhrətindən deyim mən,

İşıq olmaq deyil, axı hünərim.

Bu doğuluş bənzəməyir bir kəsə,

Bu gələcək tutulacaq alqışa.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

O binaya bəzək vurur bir gözəl,

Bu binada tora düşüb qalmışam.

Bu bəzəyin, bu düzəyin görümü

Bir sehirli, bir şəkilli nağılmı?

Bu gün Daşkənd zirvəsindən hörülüb,

Əsil özbək gözəli tək doğulur.

Gözlərimdə uçuşu var göylərin,

Mən bu yerə göydən uçub gəlmışəm.

Göy üzündə tutub məni evləri,

Yerdən uçub, göyə düşüb gəlişim.

1984

EACIN

Bu dağ bu şəhərin tapıntısim?!

Bu şəhər bu dağın yapincisimi?

Ordan bir çay axır - qapıçıdım?!

Bu dağ bu şəhərə yaman yaraşır.

Küçələr - eləcə səflənib gedir,

Məhlələr gədikdə təklənib gedir,

Bu dağ bir şəhəri yüklənib gedir, -

Bu şəhər bu dağa yaman yaraşır.

Bu şəhər ümidiñ, arzudan düşüb,

Çinqıdır, aşığın sazından düşüb.

Loğman təbiətin yazından düşüb,

Bu yaz bu şəhərə yaman yaraşır.

Evlər - qayalarla qoşa , - deyirəm,

Dolub dərələrə, daşar, - deyirəm.

Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Bu şəhər bu dağı aşar, - deyirəm, -

Bu daşqın bu dağa yaman yaraşır.

Qılınçı, qalxanı yox bu igidin,

Yoluna xoş üzlə çıx bu igidin,

Duyğuna, ruhuna yığ bu igidi, -

Xoş üz bu şəhərə yaman yaraşır.

Bu dağ bu şəhərin tapıntısim?!

Bu şəhər bu dağın yapincısımı?!

Ordan bir çay axır, - qapıçıdım mı?!

Bu şəhər bu dağa yaman yaraşır.

1985

ƏZADLIQ ƏSGƏRİ

O gün dodağında inqilab andı,
Qaynayıb çalxanan izdiham idin.
Kürəyi duz tərli, yaxası qanlı
Köynəyin tarixin ittihamıydı.

Alov püskürmüdü onda üzünə,
Baxışın, duruşun mərdanə idi.
Qolunda gərilən səbrə, dözümə
Bir zaman mütilik pərvanə idi.

İndi aç ömrünün xoş səhərini,
Keçmiş döyməyə qolunu qaldır.
Dünənin alnından silib tərini,
Bugünün sabaha yolunu qaldır.

Əsrlik həsrəti yanır düzlərin,
Yanır o dağların əsrlik qarı.
O kolun arasında keçmiş gizlənib,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Külüngə sarılma, tüfəngə sarıl.

Sıxıl qollarında gərilən gücə,

Qaldır o dağ boyda hünəri, qaldır.

Bugünün zəfəri - sabaha müjdə,

Dünənin diz üstdə, - dünəni qaldır.

İndi əlindədir bahar da, qış da,

Dözümü, inamı saxla ayaqda.

Ocağın başında gizli, ya aşkar

Düşmən pusqudadır, düşmən oyaqdır.

Sən - yenə bəxtinin körpə yanında,

Bir əlin dağıdır, bir əlin qurur.

Hələ qayğılısan süfrə başında,

Hələ ki, keçmişlər üzünə durur.

1986

Ata yurdum

Bu dünyanın iynə gözü yerisən,
Çölün, düzün, çiçəklərin - adicə.
Dağın yoxdur, yüz ağacdən görükə.
Arıların, milçəklərin - adicə.

Qoyun-quzun, inəklərin - adicə,
Tarlaların bircə tikə seçilmir.
Şorun, kərən, dürməklərin – adicə,
İndi daha bulağından içilmir.

Yollarının daşı, tozu həməndir,
Yaşılığın yolunubdu bir az da.
Qızlarının qaşı-gözü həməndir, -
Öğlanların - həmən arzu-murazda.

Baş aparır məhlə-məhlə çəpərin,
Binaların daş geyinib əyninə.

Həyət var ki, sinəsindən dəbərib,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Göz dikibdir yollarının eninə.

Adicədir gəncliyinin hüsnü də,

Adicədir sevinclərin, dərdlərin.

Namərdlərin - lap adicə pusquda,

Lap adicə qayğıdadır mərdlərin.

Qeyri-adi bir istəyim var mənim,

Qəlbim, gözüm adiliyə can atır.

Gəncliyimin sovurulmuş xırmanı,

Ata yurdum, ana yurdum Canaxır!..

Demirəm ki, odun daha istidir,

Demirəm ki, suyun daha dadlıdır.

Məni soyuq torpağın da isidir,

Mənə acı küləyin də bal dadır.

1986

QƏRƏS

Burda gözəlliyə göz öyrəşibdir,
Dolan, qarış-qarış gəz, öyrəşibdir.
Qonağa, səyyaha üz öyrəşibdir,
Qonaqsız bu meşə, bu dağ darıxar.

Elə çiçəkləyib çöllərin əli,
Çəməni əyninə geyməyin gəlir.
Bu ömrü nəğməli, qoynu kölgəli
Bağlara dəyməsən, budaq darıxar.

Açar boynundakı qövsi-qüzehi,
Sərər yollarına bir xalı təki.
Yerdəki, göydəki, ürəyindəki
Sirləri açmasa, bulaq darıxar.

Bir qarış yerin də burda adı var,
Bir ovuc külün də gizli odu var.
Sözlüdür, sazlıdır, istedadı var,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Boyunu öyməsə, qonaq darıxar.

1978

"Qız hörüyü" şəlaləsi

Kabarda-Balkar əfsanəsi

Bu qız belə hörüklüymüş, heç demə,
Bu qız elə görümlüymüş, heç demə!
Bir igidə deyikliymiş heç demə,
Deyiklisi bir xatırə daşıydı.

Bu qayada o qız təkdi hər səhər,
Yollar boyu ümid əkdi hər səhər.
Hörüyündən bir tük çəkdi hər səhər, -
Çaya saldı - bu dünyaya daşındı.

İllər yağdı gözlərinin oduna,
İllər yağdı yuvasına, yurduna.
İllər yağdı ünvanına, adına, -
Qız - eşqinə sədaqətlə yaşadı.

O igidi dava uddu, - dedilər,
İndi torpaq, indi otdur, - dedilər.
Bəs deyilmi, yaşın ötdü, - dedilər.
Piçıldadı: - «Susun, axı eşidir».

O, beləcə qaya üstdə qayayıdı,
Fələk bir gün ona məhəl qoyayıdı.
Gözlərini sevinc yaşı yuyayıdı, -
Deyəydi ki, qadınlığın işidi.

Bir gün gəlir - qayada qız görünmür.
Əvəzində - bir şəlalə asılmışdı, - hörükdü.
Dağ kəli də baxdı, baxdı, - döyükdü,
Bu ağlıqdan, şəffaflıqdan üzüdü.

O hörüklər bu yollara sarındı,
Hər gün səhər yellərilə darandı.
Beləcə də "Qız hörüyü" yarandı, -

Dedilər ki, o bir qızın eşqidir.

1979

Lal qayalar, sal daşlar

Qədim insan - kahalara bələdçi,
Bələdçisi yoxa çıxıb bu yurdun.
Yol bələdçi, yol qədimdir hələ ki,
Qədimliyə üz tutanlar buyursun.

Sıra-sıra sıralanıb duruşu,
Yaddaşında tariximi kömübdür.
Heç bilmirəm o dağlara nə düşüb, -
Əsrlərin yurdaşına dönübdür.

Daş dövründə daş olmadı insanı,
İnsanlaşma dünənimə gəlirdi.
Daş dövrünün insanına inanıb,
İnsan oldum, dişlədim öz əlimi.

Öz əlimin göynərtisi - dişimdə,
İnsan idim dünənimə, doğrusu.

Dünənəcən insan idim işimlə,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu gün tarix, bu gün ünvan oğrusu.

Unut, neynək, gəl yığışaq, unudaq,
Mən vətənin bir çöpünə dəymərəm.
İnsanamsa, bu yanğıya, bu oda
Köksüm altda daş da olsa, göynərəm.

Lal qayalar, sal daşlara beşikdir,
Bu qayada bu daşlara yapıllam.
Mən duraram tariximə keşikçi,
Mən olaram daş dövründən təpişən.

1988

Bu yaz xəbərləri

1988-ci ildən başlanan

dəhşətli hadisələrə

Bu yaz yollarının qaçarağında

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Xəbərlər çırpınib yordu özünü.

Döydü gecələrin pəncərəsini,

Açıdı gündüzlərin qapılarını,

Qol atıb, əl atıb cirdi üzünü.

Yoldu saçlarını qəmli xəbərlər,

Çapıb yel qanadlı yaz yollarını,

Məkrədən, qəzəbdən endi xəbərlər.

Endi təmkinimə, səbrimə endi,

Yüz il bundan belə qəbrimə endi.

El ilə, sel ilə gəldi bu qəm də.

Dincliyin, ülfətin ahıl yolunda

Atını belədən-beləyə çapdı,

Adını belədən-beləyə çırpdı.

Çırpdı hikkəsini, çırpdı odunu.

Uşağı, böyüyü, qızı, qadını

Barıta döndərdi, oda döndərdi...

Bu yaz yollarının qolları üstdə

Bir dəstə günahsız lalə atıldı.

İçindən kükrəyən selə atıldı.

Suyu süzüləsi günahlar üstdə

Neçə günahsızın qanı süzüldü.

Səbəbkar, davakar, günahkarınsa

Bir ani baxışla gönü süzüldü.

Tələ quranların tələsi qaldı,

"Sonrası",¹ "görəyi",¹ "hələsi"¹ qaldı.

Qaldı "sabahların" "get-gəli" açıq,

Qaldı süfrələrin çəngəli, acı.

Barmaqlar ucunda, qapı dalında

Pusqular, küskülər, güzgülər qaldı.

Artdı məzəndəsi qapıların da,

"Özünkülər" keçdi, "özgələr" qaldı...⁴

Sevinc - bir adamlıq, dərd ümumidir,

Gözlədik dörd gözlə bir qart ümidi.

Bu bahar yolları - sözlü, xəbərli;

Pələng kim, tülkü kim, qarışqa kimdir?

Haqlını, haqsızı, mərdi, namərdi

³ M.Qorbaçova Azərbaycan tərəfindən edilən müraciətlərin cavablarıdır.

⁴ Moskvanın münasibətinə işarədir.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Gəl xəlbirlə indi, arıtlə indi.

Ruhunuz şad olsun, xəlbir babalar.

Ey dilbir babalar, əlbir babalar,

Dünən "yüz" sayırdıq, bu gün "min" saydıq,

Biz də xəlbirləndik, gözünüz aydın!

1988

Dost cibinə girən əli

Silva Kaputikyan cavab⁵

Nifaq qaranlığı çökür ölkəmə,
Yenə yerli-yersiz qaralanıram.
Düşüncə qılincım enir kölgəmə,
Fikir döyüşündə yaralanıram.

Fikirdən ağrıya ötdü bu yara,
Bu ağrı yarası yırtar dözümü.
Haçansa gözümü örtdü bu yara,
Bu günsə qan kimi tutar gözümü.

Yetər, qaytarmıram, dursun aldiğın,
Yetər, Göycə gölün dadını yedin.
Məndən pay dilənib, umsuq aldiğın
Dağların, düzlərin adını yedin.

⁵ 1988-ci ildə erməni şairi Silva Kaputyan radio ilə erməni xalqına müraciət edib onları Qatabağışını işğal etməyə təhrik etmişdi.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dönüb İrəvanım "Yerevan" oldu,
"Bayandur" ad kimi çıxdı əlimdən.
"Xanım" - öz əlimlə "Stepan" oldu,
Şuşam qardaş deyib, sıxdı əlini.

Dost kimi oturub dost süfrəmizdə,
Qazax tikəm üstdə dalaşan oldun.
Nə üzлə, nə adla çıxdın təmizə?
"Qara göl" qəlbimdə qara qan oldu.

Alışdin-verişdin ilkin izimlə,
Mətləblər, məqsədlər uzandı burda.

Göycə göz yaşımıdı, sildin gözümdən,
Bir kənd də "Şaumyan" qazandı burda.

Mərkəzdə ortaqsan "Tərəkəmə"mə,
"Vağzalı"m üstündə gəlinin köçür.
Firuzə Məmmədli "Söz məqamı"

Haçansa minmisən mənim gəmimə,
Qəbrimdə yatmışan, - ölənin üçün.

"Uzundərəm" bəlkə Dilican dərəsi,
Ona da, buna da əlin uzalı.
Sənin ki nəğməmçin ürəyin əsir,
Tamsınma, balası, babamdan qalıb.

Bir dinlə, durduğun torpağın altda
"Heyrati" çağırır əcdadım, xalqım.
Yurdumun Zəngəzur papağı altda
Ərənlər qəbrini geyinib qalxır.

Gəmi özümündür, gəmiçi mənəm,
Dənizi daşacaq kinimdən çəkin.
Haqqın Zöhhakına dəmirçi mənəm,
Qılıncım sıyrılar qınından, çəkin!

Yaşa istəyincə, arzunca yaşa,

Fəqət torpağının cibinə girmə.

Nəvənçin, oğlunçun, qızınçın yaşa,
Gəl mənim səbrimin küpünə girmə.

Dostsansa, gəl otur, istimə qızın,
Sənə "ana" deyib sevəndən utan.
Ocağım başında gəlindir qızın,
Ay nənə, gələcək nəvəndən utan!

Satqının, daşnakın, aravuranın
Ölkəmə tuşlanan barmağı olma.
Qatma bir-birinə dağı-aranı,
Keçmişin paslanmış qarmağı olma.

Əlim ətəyində min bir diləyin,
Ömür bu yollarda çapır qılınca.
Hər qarış torpağım - Allah ətəyi,
Əllərim kəsilər o kəsilincə.

1988

Firuzə Məmmədli

"Söz məqamı"

Xaçmaza

Gözəlləşib küçələri, bağları,
Açılibdır vaxtin əli Xaçmaza.
Qonaq-qara göz üstündə saxlanır,
Qışında da bahar gəlir Xaçmaza.

Qayğı görüb, ömrü-günü gül açıb,
Məhəbbəti duyğulara yol açıb.
Prospektlər, xiyabanlar qol açıb
Gözəlliyi bir nömrəli Xaçmaza.

Qurucusu tanrı seçən kəs oldu,
Qulağında bir müqəddəs səs oldu,
Yaradanın «ol» kəlməsi bəs oldu
Saf niyyətli, düz əməlli Xaçmaza.

Haçan gəlir, zinətçilər xoş gəlir,
Gözəlliye minnətçilər xoş gəlir.
Xoş qədəmli sənətçilər xoş gəlir

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dəbdəbəli, təntənəli Xaçmaza.

2010

Düzlərin

Qızılqum düzlərinə

Payız budağında xəzələ dönnəm.

Bir hörgü daşında özülə dönnəm.

Qumuna qarışıb qızla dönnəm,

Mən ollam ən sadiq qızı düzlərin.

Burda bir kölgəcə quyu - qızılmış,

Ovcunda bir içim suyu - qızılmış,

Karvan yürüşündə boyu qazılmış,

Çökmüş tarixinə tozu düzlərin.

Bəxtim çıraq imiş - taleyim boyu,

Alişdım bir simurq lələyi boyu.

Sarıdım yolları biləyim boyu,

Asıldım boynundan qızıl düzlərin.

Dəvəsiz karvanlar keçdi gözüm dən,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Karvansız sarbanlar keçdi gözümdən,
Günahsız qurbanlar keçdi gözümdən,
Qondu üz-gözümə izi düzlərin.

Gəlmışdım Qızılqum həvəsi ilə,
Görüşdüm ilanı, kələzi ilə.
Qarşında siçanı, dəvəsi ilə
Durmuşdu büsbütün özü düzlərin.

Mən keçən yolların qolları üstə,
Tarlaları üstə, kolları üstə,
Mən keçən zamanın əlləri üstə,
Çiləndi çıçəyi, yazı düzlərin.

Şirincə bir yazdı, ötüşdü bu yaz,
Gör harda mənimlə öpüşdü bu yaz,
Qayıtdım, qəlbimə çökmüşdü bu yaz,
Daşdı ürəyimdən sözü düzlərin.

1988

Adət önündə⁶

Nə tikanlı məftil, nə silah idi,
Bir qadın əlindən düşdü ortaya.
Hərə öz kinində bir Allah idi,
O gün təslim oldu örپək orduya.

O gün təslim oldu adətə vaxt da,
O gün dədə-baba gərəyim oldu.
Bir ağbirçək örپək çətin ayaqda
Babama söykənən kürəyim oldu.

Sıxıldı yay kimi kinlər, qəzəblər,
Hiddətlər bir addım atıb dayandı.
Nifrət hüdudunu aşan əsəblər
Örپək sərhəddinə çatıb dayandı.

... Cilov gəmirirdi hər kəsdə bir "mən",
Qılınc tək sıyrılıb durmuşdu anlar.

⁶ 1988-ci ildə bir-birinin qanına susamış iki cəbhə bir qadının ortaya atdığı örپəyi basıb keçməyi haqlı olaraq özlərinə ar bildi.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Hərə öz içindən kükrəyən vulkan, -

Boğuldu damardan çıxası qanda.

Qəzəbdən ağlımı çasdı dünyanın?!

Gözlərdən işıqmı, yaşmı çəkildi?!

Bir adı örəyi adlayıb yəni

Qəzəb didişdirmək belə çətindi?!

Minnət ayağında - ana örəyi,

Çətini o anı tapdamaq idi.

Örpəkdə - namusu, duzu, çörəyi,

Örpəkdə ananı tapdamaq idi.

1988

Öz-özümü tanıdım⁷

Yenə kimdir xəyalımda at çapan,

⁷ 1988-ci ildən başlayan dəhşətli hadisələr hər kəsin içində hələ o günə kimi duymadığı təzə bir “mən” oyatdı.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Gümanımı dəhmərləyən kimdi, kim?

Ümidimə od qalayan, od çatan,

İmkanımı çəpərləyən kimdi, kim?

Elə səbrim qəm üyüdər, dərd ələr,

Elə məni xəlbirləyər tamahlar.

Hey açılar gözümdəki pərdələr,

Dünənimi hey qamçılar sabahlar.

Yaddaşımın tanrı üzü sərt imiş,

Gözgörəsi yağılaşır dost-tanış.

Ötüb keçən sevinclər də dərd imiş,

Uralanır keçmişimin bostanı.

Qollarımın ağırlığı - çıynimdə,

Qabarlayır əllərimin dözümü.

Demə səhvmiş əqidəm də, dinim də,

Yaranışdan səhv tapmışam özümü.

Mən - mənimlə öz aramda bir qapı,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

İnamım yox bəxt əlilə döyü'ləm.

Hər ağızdan, hər ürəkdən sırr qapıb,

Daha küyə qanad açan deyiləm.

1989

Ağrı

Ermənistana yardım üçün

uçan təyyarədə həlak

olan şəhidlərin analarına

Bu məclisin dərdi daşdı,

Qəm selləndi, bərə uçdu.

Ana, sənin qəlbin daşmı? -

Gözündən bir damla düşsün.

Bu qandır, düşüb araya,

Ovut bu səssiz harayı.

Gözünün yaşı quruyub,

Qəlbindəki qanla düşsün.

Ana, sənin səbrin dağmı?

Ölüm, itim oyuncaqmı?

Ağıcı diddi ağını,

Dilindən bir cümlə düşsün.

Göyə baxma, göylər zülmət,
Fikirlərin ilmə-ilmə.
Oğlun göydən enmək bilməz,
Get oğlunu danla, düşsün.

Baxma ora, belə baxma,
İnadına qara yaxma,
Göylərin üstünə yıxma,
Varmı orda canlı - düşsün?!

İgidlər getdi, dönmədi,
Ümidlər itdi, sönmədi,
Uçanlar göydən enmədi,
Bəs o dönüb kimlə düşsün?

Səbrin olsun, miskin ana,
Taleyindən küskün ana.
Qarışdı hüsнün, ana,

Ağla, bəlkə inlə, düşsün.

1989

Qismət

Divarı hörgülü,
hörgüsü mürgülü,
hündürlüyü çiyninə örüklü
bir qara gecə
aldı başına məni,
çırpdı daşına məni.

Divarı hündürdü,
elə astanadaca
arzularıma hürdü,
ümidlərimə hürdü bu qara gecə.

Hürdü bütün keçmişimə,
gələcəyimə bu qara gecə.

İstədi divarına hörə məni,
qara daşlarından biri kimi
görə məni.

Mən çiçəklədim divarında
bu qara gecənin.

Fələyin çarxı gecədən keçirdi, -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

ilişdi qaldı çiçəklərimə.

Gecə qara dişinə alıb,

məni çəkdi fələyin çarxına.

Əriyib itmək əvəzinə

itiləndim mən.

İtiləndim gecənin şıltığına,

hirsinə,

hikkəsinə,

adamyeyənliyinə,

xəbisliyinə,

cibgirliyinə itiləndim gecənin.

Gecə məni hardansa sızılan

sısqı işıq şüasına çəkdi.

Çəkdi ki,

kəsim onun qoynuna axan

bu şüacığı.

Fələyin barmaqlarından süzülürmüş

bu şüalar

kəsə bilməzdi kəsərim onu.

Demə elə-beləcə,

əyləncə üçün

sısqı-sısqı,

dəcəl-dəcəl süzülürmüş gecəyə.

Məzəli-məzəli

yoxladı kəsərimi.

Məni vecsizmi bildi,

əzablara yararlımı,

bilmirəm.

Eləcə "var" ilə "yox" arasında

saxladı.

Bu nə ölüm idi,

nə həyat.

İstəyirsən, yaşa,

İstəyirsən, ölü.

Nə gecəyə çırp özünü,

nə gündüzün gözünə gir.

Bu yer, bu göy,

bu işıq, bu zülmət

ovcunun içindəsə,
tut ovcunu bəxtinə,
ya qismət...⁸

1989

⁸ Qarşidan isə sən demə 1990-cı il 20 yanvar gecəsi gələcəkmiş...
Firuzə Məmmədli "Söz məqamı"

Dünyanın

Bizə kimi ağlamırıdı, gülürdü,
Ümid üstdə, inam üstdə dururdu.
Araz Kürdən, Kür Arazdan görürdü,
Günahları ağlayırdı dünyanın.

Bir ağızdan yumulmağı var idi,
Bulandısa, durulmağı var idi.
Bir sıradan qırılmağı var idi,
Silahları ağlayırdı dünyanın.

O kəslər ki, idrakından soyuldu,
Əsrlərin özülünə qoyuldu.
Nəsimisi, Füzulisi "oyundu", -
Allahları ağlayırdı dünyanın.

Yanırdılar, sönürdülər odunda,
Yorturdular, çapırıldalar atında.
Ağlamırdı "dünən", "bugün" adında,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

"Sabahları" ağlayırdı dünyanın.

Bizə çatdı mələkləri ağladı,
Gizli-gizli diləkləri ağladı,
Taleyində bələkləri ağladı, –
Çırraqları ağlayırdı dünyanın.

Yol üstündə nəsilləri yıxıldı,
İnamları - qəsrləri yıxıldı.
Yalın əlli əsgərləri yıxıldı,⁹
Bayraqları ağlayırdı dünyanın.

1990

⁹ 1990-cı il 20 yanvar gecəsi Bakının müdafiəsinə qalxan silahsız gənclərə işarədir.

Sürgünlər əsri

Gözlərin işığı sürgünə getdi,
Papaqlar günəşə tıxac olmuşdu.
Dünənin uşağı sürgünə getdi,
Sevgisi başına qaxınc olmuşdu.

Dərəsi, təpəsi, kəndi sürüldü,
Üzdən qoparılan xal oldu bir xalq.
Dilinin şərbəti, qəndi sürüldü,
Susdu, əzabına lal oldu bir xalq.

Bir qızın toyunun gərdəyi qaldı,
Bir igid bəyliyə macal tapmadı.
Həyətin toyuğu, ördəyi qaldı,
Qocalar evində əcəl tapmadı.

Sürüldü tarixdən göyərən bir el,
Yurd-yuva tökülüb yadlara qaldı.
Satıldı dəyməzə, dəyərə bir el,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qovulmuş, sovulmuş adları qaldı.

İlahi, o tini sürgün etdilər,

O döngə burulub, axdı dalınca.

Allahın itini sürgün etdilər,

Çaqqalı, tülküsü baxdı dalınca.

İlahi, o tini sürgün etdilər,

Ümidin, inamın yelkəni idi.

İlahi, gör kimi sürgün etdilər, -

Ağzında dilinin ötkəmi idi.

Tükənmək üzrədir sürgünlər əsri,

Qırğıının, sürgünün sonu görünmür.

Qafqazdan Sibirə - yorğunlar əsri,

Sibirdən Qafqaza yolu görünmür.

1990

20 Yanvar günü

Hara qaçım dərd əlindən,
Qəm əlindən hara qaçım?!
Haqsızların, qansızların
Əməlindən hara qaçım?!

Yerin, Göyün əməli – qan,
Varın, yoxun təməli – qan.
Gözəlliyyin camalı – qan,
Qan əlindən hara qaçım?!

Geyib getdim dar günümü,
Söyüb getdim var günümü.
Cansız gördüm hər günümü,
Canalandan hara qaçım?!

1990

Azadlıq, şahlıq quşu,

müharibə

Siz məni ömrümdən dartin, qoparın,

Siz məni özümdən soyun, ağrıyım.

Qəbrimin yerində torpaq qabarıb,

Qəbrimin içində ruhum ağlayır.

Ömrümdə - kərpic yox, divar uçqunu,

Məni uçqunların arasında gəz.

İlahi, zirvəmə qəfil quş qonub,

Bəlkə də bayquşdur, bəlkə də kərkəs.

Tiranlar, krallar, şahlar, gədalar

Tanrı bazارında - taclara həris.

Acıb iddialar, şışib ədalar,

Zirvədən-zirvəyə hoppanır xəbis.

Caynaqlar uzanıb, boğazlar qıldır,

Talelər, qismətlər - hədəyə təslim.

Qıcıyıb dişini, dirənib quldur,
Ölüm doluları kəsmir ki, kəsmir.

Bir qanlı siyasət bu qara qışı
Çatıb kürəyimə gör neçə ildir.
Uçur başım üstdə padşahlıq quşu,
Qonmağa ciynimdə yer tapa bilmir.

Gözlərdən yaş deyil, qan axır indi,
Dünya bir barmağa dolanıb gedir.
Qanlıdır qızların yanağı indi,
Aradüzəldən də yallanıb gedir.

Mən ki, iblislərin "çal-çağırında"
Sinəmi oxlara sıpər edəndim.
Dəmir iradəmlə, şal-çarığımıla
Məğribdən Məşriqə səfər edəndim.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

İndi kəndin kəndə yolları bağlı,

Bu evin o evə harayı yetmir.

Yerlərin, göylərin qolları bağlı,

Sarğısı, dərmanı yaraya yetmir.

Ümidlər eləcə sayıqlamada,

Vədlər, vədələr sədləri aşdı.

Uyub sağlıqlara bazar tamada,

Açıdığı süfrəsi boşdu ki, boşdu.

Ah, məni ömrümdən dartin, qoparın,

Ah, məni özümdən soyun ağrıyım.

Qəbrimin yerində torpaq qabarıb,

Qəbrimin içində ruhum ağlayır.

1992

Qara şənbə, qamətimdə bükülmə,
Dözümlüyük «Qanlı şənbə» yükünə.
Nə illətdir, o şənbədən bu günə
Bu millətin şəhid doğur anası.

Bu gün tapır ağlamağa dərd məni,
Parçalayır, şaqqalayır dörd məni.
Bu matəmə örpək edib ört məni,
Ağrin alım, şəhid oğul anası.

Nə yatırsan, qalx, farağat dayan bir,
Şəhid bala, qatilinə oyan bir.
Harda olsan, bil ki, sənə həyandır
Bu ağrının dağdan ağır anası.

2010

“Səhrada tufan”¹⁰

Səhra qış götürmür, yağış gətirmir,

Bu qanı yumağa Nil daşmalıdır.

Çağırılmış «qonaqlar» - ərkli, xətirli,

Ərəbin sərvəti qardaş malıdır.

Uraya axışır raketlər, tanklar,

Birin otuzadır nisbəti burda.

Açır öz kartını bizneslər, banklar,

Bölünür ərəbin qisməti burda.

Başlanır bir səhra taxtası üstdə

Tarixin ən iyrənc şahmat oyunu.

Yarışın ibnəsi, saxtası – üzdə,

Gedir nəsillərin töhmət oyunu.

Ərəbin ərəbdə iddiası yox,

Hərbə yerikləyən tamahlar – iti.

¹⁰ 1990-cı ildə otuz dövlətin İraqa qarşı apardığı hərbi əməliyyatın adı.
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Məscidin kilsəyə bəd duası yox,
Günahlar qan tökür, - günahkar itib.

Yaralı binalar, çəpərlər daha
Ərəb qadınını gizləyə bilmir.
Oyaq minarələr, minbərlər daha
Əzanı, namazı gözləyə bilmir.

Yağır ulduzlardan ölüm dolusu,
Bağdad bir cənnətmiş, - küçəsi qanlı.
Qurana, Yasinə yetmir ölüsü,
Axır qara qızıl, - külçəsi qanlı.

Bu bəbəyə girən, bu göz əridən
Bəhanələr nahaq, "tədbirlər" nahaq.
Səhra qarış-qarış məzar yeridir,
Səmada qazılan qəbirlər nahaq.

Niyə qənim çıxsın ərəb ərəbə?

Niyə çökdürüsün diz vətənində?

Öz yurdu uğrunda ərəb – qəribə,
Ərəb işgalçımış öz vətənində.

Yenə siyasetlər bazarı dəbdə,
Tiranlar, fironlar qan içir yenə.
Yağlı vədlərin astarı dəbdə,
"Xilaskar" rolunda and içir yenə.

Birin otuzadır nisbəti burda,
Qumara qoyulan ərəb qanıdır.
Görünür hər kəsin qisməti burda,
Ərəb qoltuqlanır, ərəb yanılır.

Səhra qış götürmür, yağış gətirmir,
Bu qanı yumağa Nil daşmalıdır.
Çağırılmış «qonaqlar» - ərkli, xətirli,
Ərəbin sərvəti «qardaş malıdır».

1991

Fövqəladə vəzİyyət

Qadağan mundiri geyib küçələr,
Döngələr mariğa yatan pişikdir.
Qüllələr boyunu qısib içində,
Qısılıb içində qala keşikçi.

Əprimiş, qartılmış ağrılar üçün
Saxta nəzakətlər bazarı bağlı.
Qərəzlər, qatillər, yağıclar - üstün,
Qayğıclar, qanunlar - "nəzəri ağrı."

Nəzəri qıtlıqda - əməli acılıq, -
Növbələr tövbədən doyub qayıdır.
Sırtıq vədlərin boş əli - açıq, -
Yetən qəpiyini qoyub qayıdır.

Qısılıb taleyini bu çək-çevirdə
Ölümün gözündən baxan təsəlli.
Çapır ölümünü nabələd burda,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Çapır, qollarında tanrı qəzəbi!

Çəkib taleyini başına damlar,

Sökür varaq-varaq qərinələri.

Ağrısı gözündən daşan adamlar

Ağrıdan-acıdan cərimə verir...

Bağlı pəncərədən boyلانانı yox,

Şəhər qan içində yatdı o gecə.

Xəbərdən-xəbərə payланanı yox,

Dişi qana batmış qurtdu o gecə.

Gəldi qismətlərin ortağı oldu,

Ay düşdü, il düşdü o qanlı dışdən.¹¹

Bir qətlin biçinci orağı oldu,

¹¹ 1990-cı il “Qanlı yanvar” faciəsi.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Biçildi sünbülüm tufanlı qışda.

Qadağan mundırı - indi küçələr,

Döngələr mariğa yatan pişikdir.

Qüllələr boyunu qısır içinə,

Qısılıb içinə qala keşikçi.

1991

Hayandan sizir bu işiq

Üzümdə-gözümdə - kölgələr dönük,
Torpaqda, havada bölgülər - dönük.
Uluslar, obalar, ölkələr - dönük,
Bu işiq hayandan sizir görəsən?

Birdən bu işığın rəngi dəyişdi,
Birdən bu işığın zülməti artdı.
O zirək hakimin əngi dəyişdi,
Bu zülmət xalının ilməsi artdı.

Genəldi bu ilmə ilgəyə döndü,
Asıldı dünyanın dar ağacından.
Dirilər diriykən kölgəyə döndü,
Ölülər təzədən öldü acından.

Sevinclər bir yolluq ölmək istədi,
Dönmək istəmədi köçü dünyanın.
Birdən sevgisini bölmək istədi,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Boşaldı qovuq tək içi dünyanın.

Bezib üzlərdəki ağrı-acıdan,
Döndü mələklərə, körpələr uçdu.
Beşiklər, bələklər qaldı açılı,
Ömürdən-ömürə körpülər uçdu.

Açıldı zindanı əzabların da,
Dəhşətin divləri tutdu bəşəri.
İclərdən kükrəyən qəzəblərin də
Hiddəti, hikkəsi uddu bəşəri.

Dünya xoşlayammır gözütoxluğu,
Birdən ac ümidlər qılınca çapdı,

Birdən o ağanı "yedi" öz qulu,
Çırpdı bu harını, ölüncə çırpdı...

Bu işıq hayandan sizir görəsən?

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu isti hayandan isinə bilir?

O çənə toxluqdan qızıb görəsən!

Qısılıb o tində hirsinə biri.

...Bəlkə bu yazının günahı yoxdur,

Yazıb taleyimə gətirdim nahaq.

İlahi, zalımın Allahi yoxdur, -

Onu yolum üstdə bitirdin nahaq...

Bu işıq hayandan sızır görəsən?

1992

Fikrim məni güllələyir

Çoxlarının kədərinə yamaq vuruldu,

Çoxlarının üzə gülən qılığı itdi.

Əsr boyu çözələnən yumaq qırıldı,

Qapıların şəşələnən qulağı itdi.

"Yeni dünya" dediyimiz o xam müştəri

Aldı, satdı oz-özünü can verə-verə.

Zaman adlı intiqamın qızdı şışləri,

Köhnə dünya üzə durdu, qan verə-verə.

Kimi kimə yamayırdı saxta pinəçi? -

Millətdə qan qarışığı yaman olurmuş.

Biri - könül həsrətlisi, biri - kin acı, -

Barışmazın barişiği yaman olurmuş.

Boğma-boğma "doğmalardan" əlim üzüldü,

Dağım-düzüm köynək geydi alca qanımdan.

Qan hönkürən qız üzüydü, gəlin üzüydü, -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Sərilmüşdi ayaq altda xalça qanımdan.

Binə qurub, yurd saldım, toy gözlədiyim,

Elim-obam qanlı döyüş meydani oldu.

Sazım, sözüm görüşümlə əzizlədiyim,

Dünya mənim faciəmə biganə oldu.

Susub durdum dörd divarın sıxıntısında,

Ömür məni sıxcaladı tənha beşikdə.

Heç bilmirəm niyə qorxdum, kimə siğindim,

Fəqət, özüm evdə idim, sözüm eşikdə.

Gördüm məndən-mənə qədər hissim ağrılı,

Gördüm dərddən-dərdə qədər həvəsim qalıb.

Əllərimi söz çağırırmır, qələm çağırırmır,

Əllərimdə ötən şerin əvəzi qalıb.

Qalıb şerim əllərimdə xatırə kimi,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Nə yazıram, qan qoxuyur sətirbəsətir.
İlk sətirdən lap sonuncu sətirə kimi
Gördüm qansız düşünmək də, yazmaq da çətin.

Qan çilənir vərəqlərə şeir əvəzi,
Fikrim məni güllələyir fərari kimi.
Hisslərimdə Qarabağın tufanı əsir,
İnləyirəm, qırılıram yaralı kimi...

Xəyanətin taleyimdə izləri - dərin,
Nə yaş o yaş, nə göz o göz, nə can o candır.
Mən dünyaya doğulandan dözür əllərim,
Dözə bilmir qollarımda qan intiqamım.

Fikrim məni güllələyir fərari kimi,
İntiqamı "qan", qışqıran bir hədəyəm mən.
Vətənimin ağrısına yararlı kimi
Sətir-sətir, misra-misra cəbhədəyəm mən.

1992

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dünyanın

Bu kədərin ünvanı nə, yükü nə?

Ümid varmı bir gün bitib tükənə?!

Bir o qalır, diri-diri büküləm

Pambığına, kəfəninə dünyanın.

Adım anıb ad isində çəkərmi?

Qismət nədir – bal içində zəhərmi?

Ömür elə səhra boyu səfərmi?

Əhsən karvan çəkəninə dünyanın!

Dəli keçir, dolu keçir günlərim,

Eniş-yoxuş yolu keçir günlərim.

Elə başılovlu keçir günlərim,

İlişirəm tikanına dünyanın.

Mən bilirom bu deyimdə nə varsa,
Əzabların gileyində nə varsa.
Soyub atır, köynəyində nə varsa
İlan da bir məkanına dünyanın.

Macalmı var, bir dikəldə qəddini?
Ömür-gündü – qəlibləyib həddini.
Qarğıyımmı yolum üstdə sədd kimi
Qaratikan əkəninə dünyanın?!

Gün-dirilik otağımdan çımxırır,
Təbəssümüm dodağımdan çımxırır.
Fırlanammır, yatağında çımxırır, –
Əlim dəyib sükanına dünyanın.

2009

Yaralı bayraq

Bir neçə il bundan əvvəl

Tehranda ölümə məhkum

edilmiş Mərziyə Uskuhiyə.

O bayrağı ayaq üstə saxlayın, -

Ayağının altında qan - gölmədi,

Yaraları - əsgərində ağrıyır, -

Əsgərləri döyüslərdən dönmədi.

O, döyüşdə yaralandı sinədən,

Sinəsinin yarasında sarğı yox.

O ağrını alışdırın yenidən, -

O sinənin yarasında ağrı yox.

O ağrıya köz sarıyın, duz qoyun, -
Duz yandırar, qoy yandırsın ağrını.
Bu ürəyə kim bu qədər buz qoyub? -
Gör haçandan söndürübdür yanğını!

Bu tonqallar alışacaq bəs haçan?
Bu bayraqlar o yixılan oldumu?
Bu qapının taleyini kim açar?
Bu qapıya qıfil vuran oldumu?

O bayrağı ayaq üstə saxlayın, -
Ayağının altında qan - gölmədi.
Yaraları - əsgərində ağrıyr, -
Əsgərləri döyüşlərdən dönəmədi.

1975

Qafqaz lövhələri

Gecələri torpaq ətirli,

quşlarına hopub

bir az yarpaq ətiri,

bir az cəcəq qoxusu.

Dağlarından enib gəlir

zizəklərin yuxusu.

Pətəklərə daraşıb

arıların zəmzəməsi.

Dağlardan enməyə

ərinməsə,

balı elə pətəyindən daşıyar

bizim dağdan ağır Mixayıl Mixaylız.

1978

Kabarda-Balkar lövhələri

Şəfəq düşüb sinəsinə o gölün,
Güzgüsündə sığallanıb yamaclar,
Güzgüsündə sığallanıb ağaclar.

Budaqlar var –
marallarla qolboyun,

Marallar var –
budaqlanıb yol boyu,
güzgülənib yol boyu.

Şirin-şirin yırğalanan asma yol
Sırğalanıb zirvələrin qasında.

Seyrə çıxdın, buludları tapdama, –
Bulud durub sərvlərin başında.

Ovucla iç çiçəklərin şəhindən,
Saflıq hopsun düşüncənə, qanına.

Təpəyə də “salam” de, öt yanından,
Şəhid yatır hər təpənin qoynunda.

Kurqanı var, – açılmayıb düyünü,

Qurbanı var, – döyüşlərdə deyilib.

1978

Saxladım

«Kəndimiz» silsiləsindən

Güman məni ünvanımdan qopardı,

Yenə gəlib ayağına döşəndim.

Mən bu yerdə itiyimi tapardım,

Nə ağırmış qəribliyi bu kəndin.

Uzaqlığı qanad ačar üstümə,

Yaxınlığı gözlərimin içidir.

Cığırları elə qaçır üstümə,

Deyərsən, bəs el-obanın köcüdür.

Tanış-biliş, dost-müsahib hanı bəs?

Bu kənd mənə qəriblikdən boylanır.

Gelişimə qaynamırı qanı bəs?

Mənsiz keçir məclisləri, toyları.

İrmaqları göz yaşımı? – Quruyub,
Bir keçilməz çaydı daha yaddaşım.
O təpədə mənimçinmi qoruyub
Beş qarışlıq qəbir yeri, baş daşı?

İtirmədim həvəsini bu kəndin,
Xatırəmin mücrüsündə saxladım.
Havasını, nəfəsini bu kəndin
Ciyərimin bir küncündə saxladım.

2015

Bulağım mənim

A yerin altından püskürüb çıxan,
A daşı, torpağı küsdürüb çıxan,
Milçekdən, dəvədən üz görüb çıxan,
Dumduru, sopsoyuq bulağım mənim.

Duruldun, gözündə özümü gördüm,
Çağladın, dilində sözümü gördüm.
Səndə daşdan keçən dözümü gördüm,
A şır-şır nəğməli qulağım mənim.

Dağ nədi, düz nədi, səndə göy nədi,
Yerə də, göyə də çöhrən aynadı.
Daddım, damağımda dışım göynədi,
A qışdan bac alan yaylağım mənim.

2014

Səbr elə

***Doğmalarını tərk edib, bəxt
ardınca diyar-diyar düşənlərə***

Bəhanə yox inciməyə, küsməyə,
Nəkarədir bizlə kəlmə kəsməyə!
Ha deyirəm, durub özüm səsləyəm,
Kimsə çəkir ətəyimdən, «səbr elə».

Ay Allahın bəxtəvəri, hardasan?
Bir qalanın şax divarı, hardasan?
Hər keçən gün vaxta varır, hardasan?
Tut ömrünün yedəyindən, səbr elə.

Sənlik deyil bu od-alov, yana dur,
Əl uzatma, barmaqların yanar, dur.
Balı bizə düşən deyil, kənar dur
Bu dünyanın pətəyindən, səbr elə.

Bəxt ardınca gör nə qədər qosan var,
İndi ha çox heçə-puça coşanlar!
Üz-üzədi silahlılar – qosunlar,
Daldalan daş-kəsəyindən, səbr elə.

Bu Gün ki var, hər dan üzü çırtlamır,
«Meydanları» meydan özü çırtlamır.
Sırr deyil a... Zaman sözü çırtlamır,
Çəkin də söz düzəyindən, səbr elə.

Küsüb gedən, bezib gedən, dön geri,
Şər-xatanı göndərənlər göndərir.
Heç bilirsən nə çəkir öz səngərin
Kəsəyəndən, küsəyəndən? Səbr elə!

2013

Qanlı şənbə

Başımız nə yaman qarışdı bizim,
Ölüm ömrümüzə daraşdı bizim.
Gözümüz necə də alışdı bizim
Tökülən qanlara, axan qanlara.

Biz belə yaxından tank görməmişdik,
Biz belə yaxından qan görməmişdik.
Biz belə ürəkdən and görməmişdik,
Tutduq üzümüzü şəhid andlara.

Bu qəmin içindən keçidimiz yox,
Bu qanın içindən keçidimiz yox,
Bu ahın içindən keçidimiz yox,
Sarmaşdıq ahlara, hopduq ahlara.

Çölüm-biyabanım oğlum, qızımıdı,
Bağım, xiyabanım yolum, izimiidi.
Ay ömrü gulləyə ünvan olanlar,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Siz ey cavan qızlar, cavan oğlanlar,
Toxtayın, dayanın, ölüm bizimdir.

Sizi ayaqlayan o yollar - qatil,
Tırtılı, zirehli "oyunlar" - qatil,
Xarici, Mərkəzi¹² "düyünlər" - qatil,
Dünyanın ən qatil ili bizimdir.

Çökdü ömrümüzə ən qatil gecə,
Sökdü yaxasını ən asi gecə.
Fitnənin, fəsadın imzası gecə,
Səndən ayaq açan zülüm bizimdir.

O bizim nəğmədir, inlədi, susdu.
O bizim "doğmadır" dinlədi, susdu.
Ərzimə baxmadı, kinlidir, susdu, -
O qatil bizimdir, zalim bizimdir.

¹² Москваия ишарядир.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Gözümüz necə də alışdı bizim

Tökülən qanlara, axan qanlara...

1990

İntiqamım “Şuşa” deyib

haylayır

Dağ döşündə yuva salmış Laçınım,

Sənin qartal baxışından kim baxır?

A bəxtimdən, qismətimdən uçanım,

Gözlərindən mənə nifrət, kin baxır.

Səndən sonra nələr getdi əlimdən?

Necə oldu, Kəlbəcəri itirdim?

Sən də getdin, mən özümə gəlmədim,

Ağdam kimi cəngavəri itirdim.

Mən qaçıram bu yolların köçündə,

Dərdim məni bu dünyaya paylayır.

Qəlbimdəki ağrıların içindən

İntiqamım “Şuşa” deyib haylayır.

2006

Qala harayı

Burda qədim bir qala
Yatır daşlarının çopurlarında.
Yatır divarının uçuqlarında.
Başında - yel olub ötən əsrlər,
Məğrur qüllələrin söküklərindən
Bir dişləm qoparıb keçən əsrlər.
Tufanlar azıbdır burda yolunu -
Bəlkə də bir külək çaparı keçib.
Dolaşıq, çarpaşıq dolaylarından
Canını bir təhər qurtarıb keçib...
Burda öz ömrünü sayır bir qala,
Burda öz ömrünü yatır bir qala.
Çopur daşlarında bir giley yatır,
Uçuq hasarında mürgülər yatır.
Yatır əfsanəsi, yatır harayı:
"Məni axtarın, məni arayın".

1975

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Mən yaşayan yer

Şirin bir yuxudur, xoş bir nağıldır,

Mavi bir nəğmədir mən yaşayan yer.

Bilsən, ayrılığı necə ağırdı,

Bilsən, nə doğmadı mən yaşayan yer.

Məni küvrək edər, uşaqlaşdırar,

Məni arzularla qucaqlaşdırar,

Məni üzgəmdən də uzaqlaşdırar

Mən yaşayan yer.

Ordadı ümrğmğn qızıl anları,

Ordan seyrə zixdım asimanları.

Qəlbinin ən munis həyəcanları –

Mən yaşayan yer.

1973

Mənim körpəliyimdən

Sirli-soraqlıydı o günlərimiz,

O günlər qadalu-xatalı idi.

Yetim böyüyürdü yüz minlərimiz,

Birimiz atalı-analı idik.

Seləmi, suyamı dönmüşdü insan -

Aramsız bir axın...

Axırdı Şərqə.

Qurtulub alovdan,

qurtulub oddan,

Ukrayna gəlirdi, -

qucaqda körpə.

Ukrayna gəlirdi marağımıza, -

Baxışlar, sədalar -

Ukrayna dərdli.

Neft üzünə həsrət çıraqımız da

"Voyna" yaralıydı, "Voyna" dərdli...

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

...O günlərdən bir də yadımda qalıb
Al bayraqlı bir yaz, laləli bir düz.
Bir bayram süfrəsi, bir də çal-çağır,
Bir də bağ başında kəsilən öküz.

1976

Atəşgah

Donub burda

oda heyrət,

alova heyrət,

istiyə heyrət...

Bu divanə istəyə -

heyrət!..

Bu məbədin Günəşi var -

bu odlarda dualanıb

qalxar bir cida boyunca.

Bu məbədin atəsi var -

dilim-dilim doğranıb

qalxar bir cida boyunca.

Adamları var bu məbədin -

cida boylu;

yeməzlər doyunca,

içməzlər doyunca.

Alovlarə baxmaqdan

baxışları alov saçar.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Oxlova bənzər

qolları, qıçları.

Ulu nənələrin

pırtlaşıq düşmüş kələfidir

saqqalları, saçları.

Bu məbəddə çiçək açmaz -

haramdır.

Bu məbədə xatın girməz -

haramdır.

Bu məbədi quranlar da -

insanlar,

Bu ocaqda qurbanlar da -

insanlar...

Bu istidə, bu atəşdə

işıq görənlər,

yaxşılıq görənlər

eynlərinə almaz

ömürlərinə çökən qaranlıqları;

işığa -

seyirə səcdədə bulunarlar, -

gündə yüz yol
müqəddəs odların
başına dolanarlar...

Oda heyrət,
alova heyrət,
istiyə heyrət...

Bu divanə istəyə - heyrət!..

1978

Sahillərin həsrəti

Təbriz həsrəti ilə

Canə doyub sahillərin həsrəti,
Üzə durub bu ayrılıq haçındı.
Ümidləri yumruğunda gizlədib,
Bu diş bizə gülə-gülə qıcındı.

Bu dil bizi deyə-deyə uğundu,
Şirinləşdi kürsülərdə yerimiz.
Bu hiss bizi döyə-döyə doğuldu,
Arxasınca yerimədi birimiz.

Ümid olub qapı açan fələyi
Ayrılığa çıraq tutan görmüşük.
Sözdən - işə!
Çox vaxt hünər diləyib,
Arzuları kuyə uçan görmüşük.

Qıymamışıq budağını əyməyə, -

Bu torpağın palıdları kövrəkmiş.

Haçan döndü bu pələnglər əmliyə?! -

Palıdların kövrəlməsi gərəkmiş!...

Bir barmağa - dünya üzük - qızıldan,

Bir hiddətin himə bənddir daşması.

Bu düyün də nəsil-nəsil qıfılbənd, -

Qan diləyir bağlaması, açması.

Canə doyub sahillərin həsrəti,

Üzə durub bu ayrılıq haçındı.

Ümidləri yumruğunda gizlədib,

Bu diş bizə gülə-gülə qıçandı.

1983

Gün düşdü üzümüzə,

Üzümüz çılın-çılpaq.

Gözlərimiz dipdiri,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bizi birləşdir, Allah.

Dərdimiz üzə durdu.

Bizlər göz-gözə durdu.

Qorumağa bu yurdu,

Bizi birləşdir, Allah.

Biz ki ümman ummuruq,

Ölüyə can ummuruq.

Düy, elə bircə yumruq,

Bizi birləşdir, Allah.

1993

Əlim ona yetənmiş

Qonaq idim, dost tək düşdüm evinə,
Demə elə xoş qılıq da Vətəndi.
Allah, mən ki o dünyada deyiləm,
Uzatsaydım, əlim ona yetəndi.

Bəs nə imiş bizi çəkən, saxlayan?
Hasarlayan, budarlayan nə imiş?
Elə yandıq qəlbimizdə şaxtaya,
Nisgil oldu "xanımımız", "bəyimiz".

Necə oldu könlümüzə yaxını
Uzaq-uzaq diyarlarda aradıq?
Dərdimizə, odumuza yaxılan
Qardaşlardan durduq elə aralı?

İçimizin Ulduz üzü, Ay üzü
"Oraq-çəkic" astarına açıldı.
Ömrümüzün yazı, yayı, payızı

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qıştı kimi ağırlıydı, açılı.

Köksümüzdə qərib-qərib oxuyan

Sevdalardan ölməmişik, ilahi!

Elə "Cənnət" dediyimiz o diyar

Türkiyəmiş, bilməmişik, ilahi!

O diarı qarış-qarış gəzənlər,

Mənim duyğum, mənim qəlbim sizlədir.

Yollar yoran bəzirganlar, ozanlar,

Deyin, bizi kim beləcə gizlədi?

Dünya daşım, ocaq daşım, yurd daşım,

Doğu, Batı türk elimə vətənmiş.

Minillərdən varıb gələn qardaşım,

Uzatsaydım, əlim sənə yetənmiş.

Uzatsaydım, kəsilərdi əlim də,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Sayıq idi qadağalar, qorxular.

Girov idi torpağım da, elim də,

Ömrümvardı, ittiham tək oxunan.

Öz içimi qısılı durdum, odur ki,

Zaman-zaman öz oduma közərdim.

Taleyimdən küsüb durdum odur ki,

Bəxt əli də o vaxt məndən bezardı.

Nə yaxşı ki, qərib-qərib oxuyan

Sevdalardan ölməmişik, ilahi!

Elə "Cənnət" dediyimiz o diyar

Türkiyəymış, bilməmişik, ilahi.

1992

Haray

Hər addımda mina əkib, qəlpə becərən
O dağları, dərələri yürüyənim, hey!
Ömür adlı qıl körpüdən sayıq keçərək,
Qədəmində azadlığı sürüyənim, hey!

Addım-addım yol açırsan "qələbə" yolu,
Hər addımın düşmənlərin qatından keçir.
Oğul yolun, əsgər yolun, tələbə yolun
"Vətən" adlı bir bayraqın altından keçir.

And üstündə, tank üstündə, top arxasında
Dağ vüqarın yaraşıqdı, işıqdı, nurdu.
Yürü, gümüş zirvələri qopar pasından,
Qoy parlasın o zirvədə doğmaca yurdun.

Yürü oğlum, hünərvərim, milli mənliyim,
Murdarların nəfəsindən tarixi qurtar.
Dəliqanlı, intiqamlı, kinli mənliyim,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Mir Möhsünü, Natəvəni, Vaqifi qurtar.

Gözü yolda Şuşam elə, Laçınım elə,
Xankəndimin qollarında qandalı qalıb.
Kür daşıyır gözlərimin yaşını elə,
Sabahımda "Araz" adlı and-aman qalıb.

Yürü oğlum, dağ yürüsün, düzən yürüsün,
Bu yürüşün, bu mərdliyin - tale hikməti.
Addımdında Babək kimi izin yürüsün,
Qollarında Koroğlunun zəfər qisməti!

1992

Hirslən, Allah eşqinə

Döyüşçülərimizə

Qalx mənim hünərimdən,

Sıçra mənim qanımdan.

Qılınca dön əlimdə,

Siyril intiqamımdan.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yar düşmənin bağrını,

Yuvasını tala keç.

Bağçasını, bağını

Tonqallara qala, keç.

Ayaqla, keç qəlbində

Mərhəməti, himməti.

Oyat şimşək təbində

İntiqamı, hiddəti.

Qisasçı ol, dönməz ol,

Vermə aman düşmənə.

Qeyrətindən sınmaz ol,

Kükərə, Allah eşqinə.

Hirslən, Allah eşqinə,

İçimizdə kütlüyə,

"Qorxaq" adlı itkiyə,

"Qaçqın" adlı kütləyə.

Hirslən, Allah eşqinə,
Tamah altda tələyə,
Şeytan izli mələyə,
Rüşvət üzlü kələyə.

O yurdunda qalanan
Yağlı ocaqlarına,
Yağmalanan, talanan
Gəlin otaqlarına
Hirslən, Allah eşqinə.

İsməti tapdalanan,
Qisməti tapdalanan,
İzzəti tapdalanan,
Gəlininə, qızına
Hirslən, Allah eşqinə.

Hirslən, Allah eşqinə, -

Düşməninə düşmən ol.

Yumruqları daşdan ol,

Mərhəməti daşdan ol.

Hirslən, Allah eşqinə!

1993

Dəyişir

Sökülüb yaxası, rüsvay olubdur,

Dünya öz içini gizləyə bilmir.

Orda - insan seli, burda - okean,

Qarışıb, sel seli gözləyə bilmir.

Şərdən şər törəyir, xeyrə ümid yox,

Əlini ağzına təpir fəlakət.

Qəzəblər, nifrətlər üsyan püskürür,

Monitor - fəlakət, efir - fəlakət.

Çarpaşır, dolaşır fitnəyə fitnə,

Yer Göyə qarşıyır, Gök Yeri kəsir.

Ölkələr, bölgələr qan çanağıdır,

Birinin ipini minbiri kəsir.

Dadıb taxt-tacın ləzzətini də,

Dövrün fironları tarana gedir.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Meydanlar, küçələr, dalanlar boyu

Kütlələr tix-tixnaş, talana gedir.

Min-min qurbanı var bir səhvin burda,

Zərbələr hədəfi ötüb yan keçir.

Ən sərrast «xilaskar» bombanın belə

Yolu körpələrin bağlarından keçir.

Dərd dərdə söykəkdir, ağrı ağrıya,

Gözünü qan tutub, doğma yadları.

Uyub fitnələrə xilafət yurdu,

Dəyişir tarixin köhnə adları.

2011

Köç

Vallah, çox qəribə bir iş idi bu,
Nə yazdı, nə payız, nə qış idi bu.
Ağrısı qıçında bir köç idi bu,
Qalxırdı, enirdi dağ yollarıyla.

İnsandı, şeytандı qovan bu köçü.
Harda itirmişdi karvan bu köçü?
Yamanlıq etmişdi ünvan bu köçü,
Ölüb-dirilirdi sağ yollarıyla.

Sıldırıım bilmirdi, qaya bilmirdi,
Huşunu keşikçi qoya bilmirdi.
Ölürdü, ömrünə qıya bilmirdi,
Qalırdı, kəfənə bağ yollarıyla.

Qarğışdan, nalədən tutqundu göy də,
Niyə hikkəsini udqundu göy də?
Gurladı, olmaya satqındı göy də
Yağmuru, dolusu ox yollarıyla?!

Bu köç bir millətin yarası idi,
Qocası, cavanı, qarısı idi.
Qaçan ürəyinin parası idi,
Parası qalmışdı haqq yollarıyla.

Bir elat qaçqındı, bir el qaçırdı,
Güçündə aldanmış bir sel qaçırdı.
Zülmün zirvəsindən bir yol qaçırdı,
Qaçırdı səmanın ağ yollarıyla.

1994

Bu türbənin tövbəsi yox,

Səbrində qarğalar ötür.

Əl öpməyə növbəsi yox,

Əlini ağrılar öpür.

Hansı sırınsə heykəli,

Dayanıb dərdə söykəli.

Dönüb taleyin təkəri,

Ömründən yağılar ötür.

Yolu karvandan üzülüb,

Ovsarda dəvəsi - ölü.

Qürubadır ömür yolu,

Bir dünya nağılı itir.

1995

Təzədən

Mən ki uzaqlaşmışam bəşəri dərdlərimdən,
Ayırmışam ömrümü köçəri dərdlərimdən.
Bir şey qalmayıb məndən içəri dərdlərimdən,
Özümü özüm üçün təzədən yaradıram,
Qətiyyətdən, hiddətdən, qəzadan yaradıram.

Heç ağıl da deyilmiş əllərimdən boylanan,
Cəsarətsiz, ümidsiz illərimdən boylanan.
O uşaqlıq, o gənclik yollarından boylanan
Çılğın, şərəşur, höcət əzabdan yaradıram,
Özümü özüm üçün təzədən yaradıram.

Yaddaşım vəfasızdır, nahaq yanımasınlar,
Köhnə dostlar, tanışlar məni qınamasınlar.
Taniya bilmədim sə, qoy heç tanımasınlar,
Huşumu da sabaha həsəddən yaradıram,
Özümü özüm üçün təzədən yaradıram.

Köhnə sevinclərin də vallarını dəyişdim,
Bu uca hasarlara yollarımı dəyişdim.
Təzə görüşlər üçün qollarımı dəyişdim,
Onları da qılıncdan, nizədən yaradıram,
Özümü özüm üçün təzədən yaradıram.

Ürəyim vərəq-vərəq qapandı keçmişlərə,
Gözəl nəyim vardısa, tapındı keçmişlərə.
Gələcəyə tələsib, yubandım keçmişlərə, -
Taleyi də gündə bir yazıdan yaradıram,
Özümü özüm üçün təzədən yaradıram.

1996

Şəhid məzarları

Şəhid məzarları... Güllər təzə-tər,

Yaralar hələ də qan verir burda.

Hələ də üzünü cırır dərd, kədər,

Hələ də çiçəklər can verir burda.

Şəhid məzarları qəbristan deyil,

Fəryadın saçını yolduğu yerdir.

Şəhid məzarları gülüstan deyil,

Qanın çiçəklərə dolduğu yerdir.

Qurğuşun qəbrimi, igid qəbrimi?

Hərə sinəsində qatili yatır.

Şəhid məzarları qısib səbrini,

Səbrində "ey dili-qafili" yatır.

"Ey dili-qafil"in qurbanı səf-səf,

Oğullar - baş daşı, qızlar - baş daşı.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Analar, bacılar - ağrıya hədəf,

Ağrılar içində sizler baş daşı.

İgidlər geyibmi məzar daşını?

Farağat düzümü əmr gözləyir.

Qitədən-qitəyə qəzəb daşınır,

Dünya da növbəti qəmi gözləyir.

Burda ayrı düşüb yaşdaşlarından,

Vaxt elə gündündə, ayında yatır.

Qəzəb yumruğudur baş daşları da,

Şəhidlər bir əli bayırda yatır.

2001

Ötən ilin son yuxusu

Başında

bomba əkdilər

İraqın.

Canının ağrısı

qan kimi

axıb getdi

məscidlərin dizi üstündən.

Ovuc-ovuc

ovuclayıb qaldırdılar

Allaha

bu qanı.

«Yerdə qoyma, Allah,» - dedilər.

Qan

ağrılı-acılı

fəryad oldu,

ucaldı minarələrə,

əzanların ağızından

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

qan fışqırdı.

Allah

Göydən baxırdı.

İraqın başında əkilən

bombalara da,

əlindən,

gözündən,

sözündən qan daman

adamlara da

baxırdı Allah.

İraq məscidləri

qan gölmələrini

namazgah etmişdi.

Qan içində

namaz qılırdı

İraq məscidləri.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yox,

Bu Səlib yürüşü

deyildi!

2003

Az qala

Hər kələyin – öz yalani, öz düzü,
Üz qıizardır, üz ağardır söz düzü.
Baxışlardan boylananda göz düzü
Mən yuxudan ayılırəm az qala.

Yan-yörəmiz – yalan-palan; en qədər,
Sayğı-filan düz yanından gen gedər.
Haqsızlığı nəfəsimi təngidən
Çəkçevirdən bayılırəm az qala.

Get-gəlindən dağılıbdı başmağı,
Danışıqlar, qətnamələr – boş nağıl.
Əzizlənir PKK-sı, Daşnakı,
Mən işgalçı sayılırəm az qala.

Rəyasəti, siyasəti – ağ yalan,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

İsraili, Fələstini – dağ yalan.
Əfqanıstan, İraq, Qarabağ – yalan,
Bu da yalan?- Soyuluram az qala.

Dağ ərisin, bazar döysün dizinə,
Sərvətindən pay düşürmü özünə?
Bu alverdə tərəzinin gözünə
Daş yerinə qoyuluram az qala.

Hər kələyin – öz yalanı, öz düzü,
Üz ağardır, üz qızardır söz düzü.
Baxışlardan boylananda göz düzü
Mən yuxudan ayılıram az qala.

2010

Yurd yeri

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu nədir, bu həmin yurd yeridirmi?

Bir elin "beşgünlük" səfəridirmi?

Bu kərpic, bu ocaq ötəridirmi?

Bu hasar ömrünü gömüb dərində.

Qədri bilinməyən bir şəhərdi bu,

Qəbri bilinməyən bir şəhərdi bu,

Səbri bilinməyən bir şəhərdi bu,

Qalıb bir uğursuz bəxtin əlində.

Yatır ulusunun yerinə, yatır,

Səsində yüzlərcə qərinə yatır.

Ləpiri özündən dərində yatır,

Özü şəhidlərin sümüklərində.

Burda bir ürəyin təlaşı qalıb,

Süd daşıb, qazanı bulaşıq qalıb.

Bir tarix - kələfi dolaşıq qalıb,

Bir tarix eləcə sayır yerində.

Qəfil çapqınlarda dözümü gedib,
Dünəndən bu günə özülü gedib,
Məcməyi-məcməyi qızılı gedib,
Gedib acgözlərin nəfslərində.

İşləyən əlinə vurulan olub,
Atına, kəlinə vurulan olub,
Bir zaman gülünə vurulan olub,
Külünə vurulan mənəm hələ də.

O külün keçmiş yandıra bilər, -
İzini, özünü andıra bilər,
İnandıra bilər, qandıra bilər,
O külün keçmiş özcə elimdi.

1985

Kəndimizdə

Qayalar da təpələr də otlanıb -

Yaman düşüb yazın əli bu kəndə.

Yamacları yaşıl-yaşıl qatlanıb,

Görən deyər bir də gəlim bu kəndə.

Zəmilərin dizəcəndir dalğası -

Sünbüllərin sırasına az qalır.

Qızıllanır asta-asta albalı -

Budaqların sırgasına az qalır.

Ağaclarla çıraq-çıraq qonacaq,

Baxışlarda daşınacaq almalar.

Göz-göz olub yanağından yanacaq,

Yarpaqlarla yaşınacaq almalar.

Heyif sizə, ay qırılan meşələr,

Heyif sizə, ay uçulan yuvalar.

Yurdunuzu haçan qarğıa eşələr, -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Həsrətqulu tüfəng qapar qovalar.

Həsrətqulu bostançıdır, neyləsin?!

Qurddan-quşdan qorxusu yox kişinin.

Tərəvəzə "it nəfsi" dəyməsin -

Gecə-gündüz yuxusu yox kişinin.

"Sabah plan baş alacaq gələcək" -

Qayğı basıb bostançının başını.

Dolu gedib, boşalacaq gələcək

Hüseynin "QAZ-53" maşını.

Məhəmmədşah atıb Yasin - Quranı,

Ülgüt çəkib saqqalına, bığına.

Neçə vaxtdır ölçür dağı-aranı, -

Gözətcidir yenə gilas bağına.

Tavat xala doxsanını adlayıb,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Hara qaçır arxasınca küləyin?

Söz gəzirmiş - "körpü yenə çatlayıb" -

Dözə bilmir, elnən gedir ürəyi.

Qovladılar bu il kənddən Vəlini,

Gedənəcən yenə "tövbə" deyirmiş.

Ağsaqqallar kəsəcəkdi dilini, -

Deyirlər ki, haram tikə yeyirmiş.

Dünən Səfər güllə atıb bülbülə,

Saray nənə haray salıb görən tək:

"Quş ömrünü qəfil kəsən o güllə

Bu zalımı institutdan kəsəcək".

Bu bahardır, ürəyimdə titrədi

Açı-şirin xatırələr düzümü.

Kəndimizdə yaxşı nədir, pis nədir

Qələmimimdən beləcə də süzüldü.

1975

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Haqqım Qarabağ

A yurdum, a yuvam, haqqım Qarabağ,

A köçkün, didərgin, qaçqın Qarabağ.

Bəxtimdə dərd adlı daşqın Qarabağ,

Bitsin əsir ömrü sürməyin daha.

Daşı ətəyindən töksün inadlar,

Gözündən pərdəni söksün inadlar.

Daha cilovunu çəksin inadlar,

Mən də az yanılıb, büdrəyim daha,

Bitsin əsir ömrü sürməyin daha.

Ağrıdan, əzabdan yordum özümü,

Sındırdım özümü, qırdım özümü.

Mən çox arsızlığa vurdum özümü,

İndi «qisas» deyib kükrəyim daha,

Bitsin əsir ömrü sürməyin daha.

Elə için-için xiffətim - oyaq,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Səbrim yumruqlanıb, hiddətim - oyaq.

Xainə, düşmənə nifrətim - oyaq,

Ömrü qələbəyə kökləyim daha,

Bitsin əsir ömrü sürməyin daha.

Dırnağım, dışimplə qaytarım səni,

Sözümlə, işimplə qaytarım səni.

Ulu keçmişimplə qaytarım səni,

Sabahın üstündə titrəyim daha,

Bitsin əsir ömrü sürməyin daha.

A yurdum, a yuvam, haqqım Qarabağ,

A köçkün, didərgin, qaçqın Qarabağ.

Bəxtimdə dərd adlı daşqın Qarabağ,

Bitsin əsir ömrü sürməyin daha.

2005

Səhid həyatı

Gəlmışəm, yastığın yüngül, ay şəhid,
Səni yad etməyin bir yolu da bu.
Bilirəm, bu dərman deyil, ay şəhid,
Dərdin böyüydür gözündə yuxu.

Yuxunu al, dərdiş, yolun uzundu,
Bəlkə də yolundan saxlayan oldu.
Daha bu gediş də haqqə yozuldu,
Ömrünün qalanı Allaha yoldu.

Sənin bu dünyada gözün qalmayıb,
Qalsayıdı, yatmadın belə arxayın.
Atanda, ananda dözüm qalmayıb,
Bir bax, başdaşın da dözmür, ağlayır.

Görürəm, burda da tənha deyilsən,
Dörd yanın qanına bələnib yatır.

Bu yatan ölümdür, sən ha deyilsən,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Əsgərsən, həyatın - şəhid həyati.

Gəlmışəm, yastığın yüngül, ay şəhid,

Səni yad etməyin bir yolu da - bu.

Bilirəm, bu dərman deyil, ay şəhid,

Dərdin böyüydür gözündə yuxu.

2006

Qızbənövşə

Şahdağının ayağına sərilibdir xalı kimi.

Bulaqları - yaşıl meşə yanağının xalı kimi.

Başı üstdə ağ buludlar dolanır ağ şalı kimi

Bizim meşənin - Qızbənövşənin.

Uşaqlıqdan ləpir-ləpir sərilmisəm bu torpağa,

Dolanmışam, ömür-ömür sarılmışam bu torpağa.

Qərarım yox başqa yerdə, vurulmuşam bu torpağa,

Bizim meşəyə - Qızbənövşəyə.

Səxavəti, ədaləti qəlbim kimdən alıb mənim?

Şirələnmiş meyvəsinin düşməsindən alıb mənim.

Baxışlarım qaynarlığı çeşməsindən alıb mənim

Bizim meşənin - Qızbənövşənin.

1971

Özbəkistan torpağı

Bu torpağın sevgisimi suçludur?

Beşiyində yürgələyir xalqını.

Öz əlilə tarixini uçurdur,

Silkələyir, yırgalayır xalqını.

Əsrlərlə igidləri döyüşdə,

At üstündə qılinc səsi doğranıb.

Yağmalanıb mal-davarı örüşdən,

Dəvələri karvanında dağlanıb.

Bəlkə, insan naləsiymiş bu torpaq,

Hər addımda bir inilti dəfn olub.

Əsrlərin kinlisiyimş bu torpaq,

Bu sükünet, bu sakitlik səhv olub.

Qərinələr - qəzəb üstdə, inadkar,

Neçə-neçə xəzinəsi məhv olub.

Tarix boyu - öldürənlər günahkar,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Tarix boyu ölənlər də səhv ölüb.

Dəyanətlər, dözümlərmi tükənib, -

Bugünündə silkələnir sabahlar?!

Bu torpaq ki, şöhrətinə söykənib,

Nə deməkmiş bu "təbii günahlar?!"

...Gözlərində yuxusunu ovacaq

Hələ neçə axşam çağrı, sübh çağrı.

Silkələnir, deyirlər ki, bu torpaq

Sinəsindən dağ püskürür, dağ doğur.

Zaman-zaman qəzəb onu təkləyib,

Üzə çıxıb qəlbindəki od kürə.

Keçmişlərin sinəsinə çəkdiyi

Dağları da gərək indi püskürə?!

Bu torpağın sevgisimi suçludur?! -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Beşiyində yürgələyir xalqını.

Öz əlilə tarixini uçurdur.

Silkələyir, yırgalayır xalqını.

Silkələyir tarixini hirsində,

Daha demir gəncliyini oyadır.

Hər sarsılan rahatlığın üstündə

Bir gələcək dincliyini oyadır.

1984

Pirbəhyə dağı

Qubanın sağ əlində bir çalmasız dağ var,
Zaman-zaman babalardan qalib yadigar.
Səcdəsinə gəlir hər il cavan-ixtiyar,
Yollarına çətir tutmuş meyvə budağı -
Pirbəhyə dağı.

Çiçəklikdir, meyvəlikdir dövləti-varı,
Şırıl-şırıl axıb gedən buz bulaqların
Dili - dadlı bir nəgmənin doğma xalları.
Nügədinin sinəsində qızıl sancağı -
Pirbəhyə dağı.

Mehman olub, buz hovuzda çimməsən - günah,
Ceyran gördün, ovçusansa, dönməsən, - günah.
Şirin sözlü məclisində dinməsən, - günah.
Saqlamlığın, gözəlliyyin sönməz çıraqı -
Pirbəhyə dağı.

Əlindəki qızıl təknə - şərbət camımı?!

Təknədəki suyun tamı - Zəmzəm tamımı?!

Qoy yandırım sinəsində ömür şamımı.

Naz-nemətlə qarşılayır gələn qonağı

Pirbəhyə dağı.

1971

Dünyanın

Gözümüzün qarşısında – tor daha,
Görəmmirik, hardan desən, vur daha.
Arıdammır işiq daha, nur daha
Hiyləsini, tələsini dünyanın.

Deyən bitib, nağılların yox ardı.
Yıxıldınsa, balta çalan çoxaldı.
Dəli başa ağıl qoyan yox artıq,
Kim incitdi lələsini dünyanın?!

İndi hər kəs – doğmasının qənimi,
Tikəsinin, loxmasının qənimi.
Özü – özcə hoqqasının qənimi,
Görməmişdik beləsini dünyanın.

Tükənmir də gün-güzəran dərd-səri,
Yoxa çıxıb ölüm – həyat sədləri.
Tanrım, elə ağırlaşış şərtləri,
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Çəkmək olmur şələsini dünyanın.

Bir anadır, doğduğundan pərt olub,

Yuxa qəlbi, yumşaq üzü sərt olub.

Yerdən – Goyə bir çəkilməz dərd olub

Qarabağı, Fələstini dünyanın.

2011

Müstəqil Azərbayjan

Xırda-xırda qar yağır,

Orda-burda qar yağır.

Kimin qanadıdır bu?

Çibin qanadıdır bu.

Yox, deyəsən ulduzdur –

Göydən yerə ələnir.

Çala-çuxur dümdüzdür,

Hər tərəf ağ bələnir.

Qış bizi geyindirir,

Qar dilində dindirir.

Nə deyirik, tez donur,

Dilimizdə söz donur.

Torpaq yatır qar altda,

Yox bir sərçə qaraltı.

Hər tərəfdə şaxtadır,

Qarğalar yem axtarır.

Çörək ətrinə qaçıır

Səfil küçə itləri.

Təpilir dükanlara
Qəfil küçə itləri.
Maşınlar təkərlərin
Tərsliyində dincəlir,
Meydanlar dəcəllərin
Səs-küyündə dincəlir.
Qış da sevincdi indi,
Lap elə yanvar olsun.
Ağ çiçəkli qar olsun.
Fəqət olmasın daha
Doxsanın o Yanvarı...
Qaşqabaqlı səhərin
Gözündən qan saçırıdı,
Bakının başı üstdə
Qaranlıq göz açırdı.
Gecənin qol-qılçası
Qan içində gərnəşir,
Hər yanda – nalə, fəryad,
Hər tərəfdə – hay-həşir.
Yaralanmış küçələr

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Ağrıdan qıvrılırdı.

Hər qıvrılan ağrıda

Bir şəhid qovrulurdu.

Qanın rəngini görüb,

Yanıq qoxuyurdu qar.

Sarısını udmaqdan

Qaxsımişdı adamlar.

Cəsədlər – qalaq-qalaq,

Hövsələlər – daşqalaq.

Hər tərəf – motor səsi,

Söyüş, qarğış, şapalaq.

Qaçaqaçdı, qovhaqov,

İnsan – ovçu, insan – ov.

Gah qaçan qovulurdu,

Gah qovanlar qaçırdı.

Avtomat qaqqıltısı

Elə ölüm saçırıcı...

Amma haqq bizə tərəf,

Söz bizimdi o zaman.

Şəhidlərin qanından

Doğulurdu Dünyaya

MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN...

və indi:

...Xırda-xırda qar yağır,

Orda-burda qar yağır...

2012

20 Yanvardan
başlayan ağrını
çəkib gətirdim
ürəyimin başına.
Gözlərimin yaşı
niyə qırmızı idi, –
bilmədim.

2012

2012

barmağını

bala batırdı

dekabrın 21-də,

Dünya

şirinləşdi.

2012

Xatırə

20 yanvar səhərinə

Gecə

qaldırdı

göz yaşlarını

ovuc dolusu.

Göylərin güzgüsü

çılık-çılık oldu

sinəsinə çırpılan

ovuc-ovuc

göz yaşı daşlarından...

Dan üzü

narın yağış səpməyə

başladı.

Qan-qırmızı

yağış

ətəyi ilə

küçələrin qanını

silib təmizləyirdi.

2013

Bir xoş gün də görmədi,

Gözüm aldatdı məni.

Dərdinə yenmədiyim

Dözüm aldatdı məni.

Tərif dedim şəninə,

Payıma düşənimə.

Ağrıldım düşmənimə,

Sözüm aldatdı məni.

Bir az qədirbilənəm,

Ağladıqca gülənəm.

Aldanmadım qələmə,

Özüm aldatdı məni.

2016

Kişiləri

Nə çoxdu bu dünyanın
Ağlaşıgmaz işləri.
Deyəsən çاش-baş qoyub
Zaman indi kişiləri.

Kəsilsə əlacından,
Bir tük çəkin saçından.
Barmağının ucundan
Asın cinli kişiləri.

Susun pul-parasından,
Ağrıyın yarasından.
Adamlar sırasından
Çıixin kinli kişiləri.

Düzəlmirsə işləri,
Vaxt onlara işləmir.

Dəyişib vərdişləri

Daha sinli kişilərin.

1981

Göydələnlər üçün

Yuxarıdan baxan şəhər,

Mən Yerə yaxınam a...

Yerin ovcunda məscidə,

Minbərə yaxınam a...

Çox atırsan can Allaha,

Oxuma meydan Allaha.

Sənə görə mən Allaha

Min kərə yaxınam a...

Düşmənlə göz-gözə duran,

Məni mənə unutduran,

Yağıllara qan udduran

Səngərə yaxınam a...

2015

Zəhmət adamı

Heç nə deyəmmədim,
zəhmət adamı...

Sənin gəlirin yox,
mənimse dərdim.

Eləcə bağından
bir nar dərmişdim,
Onu dənələyib,
sənə göndərdim.

Bax gör, sevərsənmi
bağını özün?!

Niyə zəhmətini
dada bilmirsən?
Əkirən, biçirən...
min-bir ümiddən
Barı bircəsini
sata bilmirsən.

Yığırsan üst-üstə
bağ əməyini,
Gəzişir barmağın
alın tərində.
Şaha əyilməyən qəddin
əyilir
Bir sınmış budağıń
ətəklərində.

Daha nə söyləyim,
zəhmət adamı?!
Sənin gəlirin yox,
mənimse dərdim.

Eləcə bağından
bir nar üzmüşdüm,

Onu dənələyib,

sənə göndərdim...

2015

Bu uşaq ayaq açır...

Bu uşaq ayaq açır -
anasının əllərinə doğru,
atasının çiyinlərinə doğru.

Bu uşaq ayaq açır -
nənəsinin cavanlığına,
babasının gümrahlığına doğru.

Ayaq açır bu uşaq -
dilində açılaşçı çiçəklərə doğru,
səsində oyanası gülüşlərə doğru,
qəlbində cüccərəsi sevgilərə doğru.

Ayaq açır bu uşaq -
Dünyanın Günəşinə,
Günəşin işığına doğru.

(Atom işığı da vardır dünyanın...
Ona doğru ayaq açan
xirosimalı uşağı da).

Bu uşaq ayaq açır –

dünyanın sevincinə,

kədərinə doğru,

insanına,

heyvanına doğru,

müdrikinə,

nadanına doğru.

Dünyanın başı üstündə –

Atom bombası –

eşidirsinizmi, əmilər?

O bombanın altından keçəsi

yolu var bu uşağın.

1983

Divarın o üzünə məktublar

I məktub

İşlərim pis getmir,
Qəlbimdə apardığım
Qazıntı işləri
Üz bəhrəsini verir:
Dğnən bir xatirəni
Qazıb zıxartdım.
Pah atonna!
İnsanda nə qədər
Məkr olarmış!
Zəhər dadan
Bu məkrin əstəng
Xırdaca,
Zox xırdaca
Bir nəvaziş,
Bir də vaxt ürtməşdə;

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

O vaxtdan kezən,
Əsgər yığışınq andıran
Vaxt – zaman.
Bəli, ən büyük
Həkim
Vaxt imiş.
O bətgən yaraları
Sağaldır...

II məktub

Zəkildiyim həcrənin
Dürdkənc güzəndən
Bir parza

Güyğzğ

Baxır mənə

Hərdən Gənəşி,
Hərdən Ayı,
Hərdən ulduzlarıyla.
Bəzən təmiz zührəsini
Qara buludlar
Alır.
Onda dəşərsən
Yadıma.
İzərimdə
Gəzdirdiyim
Sənli gənlərin
Ağırlığı
Asılır kipriklərimdən.
Otağıma boyلانان
O bir parza
Səma
Güz yaşlarını
Udur
Məni gürğb;

Ağlamaq nüvbəsi

Həmişə

Mənə dəşər.

III məktub

Həddindən artıq

Mehriban azıldı

Bu səhər.

Təbəssəmə güzgəmdə,

Həniri əllərimdə,

İşığı

Qəlbimdə oyandı.

Hez nə baş

Verməmişdi.

Sən də

Dğnənki idin,

Mən də.

Dəyişən

Nə işmiş,

İlahi!

IV məktub

Zoxdan idi ki,

Başımın əstəndən

Səma,

Ayağımın altından

Yer qazmışdı.

Nə əzəmə

Külgə salanım

Vardı,

Nə əzəmə

Külgəm dəşənim.

Axır ki,

Bir bənd

Şerin ğstğndə

Dura bildim.

Yerim,

Güyğm

Qayıtdı mənə.

2008

Kimimsən mənim

***Uşaq evində baxışlı niskilli bir
kürpə mənə «ana» dedi***

Sən mənim qızımsan, dalınca qazım?

Ardınca su atım, oğlumsan bəlkə?

Durum lap ayağı yalıncaq qazım,

Arxamsan, qanadım, qolumsan bəlkə?!

Səbəb tapamıram, axır güz yaşım,

Ğrəyim dəryadı, boşalır, dolur.

Həsrətim boy verib, – mənlə yanaşı,

Kimimsən, desənə, a qurban olum.

Mənə «ana» demə, mən «yol əstdəyəm»,

Ülərsəm, təzədən yetim qalarsan.

Sən bu şirinlikdə atasız bala

Yenidən anasız zətin qalarsan.

Hələ anlamırsan, yaŞ o yaŞ deyil,
Ruhumla yaŞaram güvdəndə sənin.
Amma bu təşviş də elə boş deyil,
Mən kimə tapşırılm «gedəndə» səni?!

Mücğzə gəzirəm adında bəlkə,
Sanma bu məjdədən doyub gedərəm.
Ana tək qalarsam yadında, bəlkə
Dğnyada bir üvlad qoyub gedərəm.

Qəzadı, qədərdi, amma nə deyim,
Dolu gürdgyğncə bu, boş dğnyadı.
Gah əlini kəsir, gah da ətəyin,
Bu, ayıq başla da sərxoş dğnyadı.

Gürğrsən, səbəbsiz deyil güz yaŞım,
Ğreyim dəryadı, boşalır, dolur.

Həsrətim dayanıb mənlə yanaşı,
Kimimsən, desənə, a qurban olum.

2013

Səbrin ətəyi

uzun-uzadı

yolların

başlanğıcındı, –

tutanlar

yaxşı bilir.

Uzun-uzadı

yollar

Qarabağa

aparırsa

necə?..

2012

Ağrısına
qan udduran
dünyadı bu.
Ağrısı isə –
acizlərin
gözündə.

2010

Tərs bağlanmış
yayılıqdır
qaçqınların
əlinin xinasıymış, -
Şuşa gözünü silib
bağışlamışdı onlara.

2013

Şəhidin başından

dəyən

düşmən gulləsi

şəhid anasının

ürəyindən,

şəhid atasının

belindən,

şəhid nənəsinin

gözlərindən keçib,

şəhid bacısının

saçlarını

yolmuşdu.

Gözünün

kökü saralmışdı

Moskvadan-Berlinə

qələbə daşıyan

qoca əsgərin.

2011

Uzaqdan gələn
top səsləri
yaxındakı hap-gopa
istehzadır, –
söhbət
Qarabağdan gedirsə.

2011

Atalar

şəhid olan
əsgər balalarını
torpağa tapşırmağa
tələsməz.

Torpaqdan əvvəl
dəfələrlə
gözlərində
dəfn edərlər
onları.

Sonra da
ildə bir dəfə
həmin gün
onları
təzədən basdırılarlar.

2013

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Şuşanın işğalından

21 il kezdi

Bu gən

sədr mənəm;

iclası

azacam,

amma

hez kimə

süz verməyəcəm.

Bu gən

süz səkutundu, –

bir dəqiqəlik

səkutun, -

21 illik

səqutun.

2013

Çökmüş pəncərələrin

səsi

uçulmuş

binaların altında

qalıb.

Hıçqırtısı

hələ də

can verir.

2013

Dünya – savaş meydanı,

Zaman, dartma qaytanı.

Ara, axtar, şeytanı

Canına salanı tap.

Sürüyüb, hara çəkib!

Üzünə qara çəkib.

Səni bazara çəkib,

Satanı, alanı tap.

Əgər busa qismətin,

Əkdiyin heç bitməsin.

Zaman, başın itməsin,

Dərdinə qalani tap.

2012

«Ağ ulus»a daş atma

«Aqulis» – deyirlər, bu – «Ağ ulus»du,

Ad özü səsləyir: «Gəl məni ara».

«Ağ ulus» - «büyük kənd, oba» deməkdir,

Canım «ulus» hara, erməni hara?!

Ah, bildim qəlbində nələr yatırmış,

Nəyi gizləmisən, nəyi danmışan.

Nələr ağırlırmış qəlbini, bildim, –

Sən Yerin xətrinə Goyü danmışan.

Başının üstündə nə yoxmuş, bildim,

Bildim o göylərə meylin yox niyə.

Sənin ulduzun yox, sənin Ayın yox,

Sənin vətənin yox, elin yox niyə.

Gördüün düz-dünya bəşərdi, olsun,

Millətini yenən bəşər qazanmaz.

Xalqının haqqını adlayan kişi

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Haqqın gözündən də düşər, qazanmaz.

Bəşəri olarsan, adil olarsan

Bir yol hinduların haqqını yazsan.

Özü öz qanını içən ərəbin

Başına açılan hoqqanı yazsan.

Varsa əzilən xalq, varsa əzən xalq,

Xəlbirlə əzən kim, əzilən kimdi.

Sənə öz adını mükafat verən

Xalqı az xirdala, xalqı az incit.

Misqalın xətrinə xalvar itirdin,

Ağlıın niyyətinə qul imiş sənin.

Qalxıb ucaldığın o zirvədə də

Tutduğun xəyanət yolmuş sənin.

O qaçqın yolların sinəsi – meydan,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Nəticə – ortada, səbəb – ortada.

Əvvəli unudub, sondan yapışan,

Hədəfmi gəzirən, hədəf – ortada.

«Qaçqın, qaçqın» dedin, qovan kimdi bəs?

Qaçan olardımı, qovan olmasa?

Bəs sən neyləyərdin, ulu babanın

Yurdundan qovulsan, yuvan olmasa?

Heç nəyin fərqində olmasan da, bil,

Adına şəriksən, xalqdan eyibdi.

Lap deyək tutmadı, duz-çörək səni,

Axı həqiqət var, haqdan eyibdi.

Dərisi soyulan, döşü kəsilən

Qaridan, qocadan, qızdan eyibdi.

Əsir Qarabağı necə unutdun?

O yollarda qalan gözdən eyibdi.

Əlimin izidi yazmadıqlarım,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yazdığınım gözümün içindən gəlir.

Yollar – yorğun-arğın, yollar döyənək,

Hələ də qaćqınlar köçündən gəlir.

Gəlir, Xocalının ayağı – yalın,

Qar üzü göynədir yer damarını.

Qızların soyulmuş abır-həyası

Qanına bələnmiş yol kənarıdır.

Namus soyqırımı, ar soyqırımı

İçir igidlərin qızıl qanını.

İtir parça-parça tank tirtilində

«Qardaşlıq», «Yoldaşlıq», «Dostluq» qanunu¹³.

Sorur iliyini intiqam hissi

Yaralı əsgərin, əlil əsgərin.

Kəsilib atılmış qıcıını gəzir

¹³ «Инсан инсанын достуу, йолдашы, гардашыдыр» - Советляр Иттифагынын халглары йаҳынлашдырмаг гануну иди.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Veteran cibində əli əsgərin.

Bu qanın, qırğının dirijoru kim,
Başlayanı kimdi, davamçı kimdi?
Şahidli, şəhidli... İndi kim bilmir, –
Burda haqlı kimdi, yalançı kimdi.

Görürdük, bilirdik baş verənlərin
Məqsədi, zülmü, zilləti nədir.
Hələ də açılmır şeytan düyünü,
Hələ də açılmır... İlləti nədir?

...Eh, o görmədiyin daş yuxuları,
Görüm «Ağ ulus»ca yaşatmayasan.
Ta qorx yuxuların qara daş ola,
Daha «Ağ ulus»a daş atmayasan.

2013

Yol

*Vaxtilə bizi məktəbə aparıb-
gətirən yol ot-ələf izində
itib-batmışdı.*

Xatirələrimdən.

Sərilib kezmişinin əstəknə yol,
Sarıllib bəlkə də lap hirsinə yol.
Nə gedib-gələni var, nə ananı,
Anımdı, xatirədi bir simə yol.

Yoxdu bir qovğasına rəml atanı,
Ayağı altına bir dəmir atanı.
Yoxdu bir həsrətinə hənir atanı,
Ki, aza qollarını «Sim-Sim»ə yol.

Oyanar, kezsə bir at dırnağına,

Bir pişik mily-milyına, cırmağına.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dünə kezmiş o bulaq şırnağına,
Oyanar, hez demə bəndmiş himə yol.

Nezə il üncə bu yol bizli idi,
Laləli, mənzərəli, süzləg idi.
Elə olmuşları var, gizli idi,
Siğınib indi gürən bəs kimə yol?!

İndi həsrət kələgnən tonqalı var,
Yuvalardan zükəyi, donqarı var.
Budanan şax-şəvəli, yonqarı var,
Yazılılb taleyinin əksinə yol.

Zənki ondan tək ilan sərgəşə kezər,
Güzənən əqrəb ilə gürğüşə kezər...

Eh, təzə bir nəslin yığışığı kezə,
Qayıdar əvvəlinə, əslinə yol.

Yoxdu bir xiffətinə hənir atanı,
Ki, aza qollarını «Sim-Sim»ə yol.

2017

Hər gən qulağına
yəzərlərcə top və pulemyot səsləri
məxlənir.

Qulağı doludur
top səsilə,
pulemyot
taqqıltısıyla.
Nə qədər yuyur,
nə qədər qurdalayır,
zəxib tükəlmər
səslər qulağından.

Həkimlər dadına zatsın,
ay qoca Əsgər!

1975

Təzə Bakı
köhnə Bakının
başı üstündən
boylanıb,
ayağının altındakı
dənizə
baxırdı.

2013

Dəniz
köhnə Bakının
içi-içalatı idi.
Büsbütün
ona çəkmişdi;
oğul
atasına çəkən kimi.

2013

Qobustan

Bir nəhəng timsahmı, ya qurbağamı,
Bir nəhəng dəvəmi burda hər qaya?
Əfsanə zağalar, nağıl zağalar
İstəsən, səninçün şərqi oxuyar.

Qılınç zirvələrin mamırlı qını
Sürüşdün, əl atıb tutacaq səni.
Əjdaha yarğanlar açıb ağızını,
Bir göz qırpmında udacaq səni.

Burda hər qarış yer bir qıfilbənddir;
Bağlayar kimini, açar kimini.
Qayalar, qayalar bir himə bənddir -
Başlaya min illik nağıl himnini.

Düşər hər baxışım bir nişangaha,
Düşər hər addımım bir binə üstə.
Burda sirlər -kaha, tilsimlər -kaha;
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yatır Qobustanım xəzinə üstdə.

1974

Azix mağarasi

Arxeoloqlara

Mağaralar,
mağaralar...
İndi məni
bir səs olub,
bir ün olub
çağıralar,
çığıralar,
bağıralar...
Marağımdan,
diqqətimdən
heyrətimə boyylanaram,
heyrətimdən
damla-damla oyanaram;
Bura demə -
ilk insanın ilk beşiyi.
Bura demə -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

ilk idrakin körpəliyi...

Bu beşikdən,

bu köşkdən

bəlkə bircə nəfər çıxıb,

bəlkə bütöv bəşər çıxıb...

Əsrlərlə,

nəsillərlə

arzuları,

əməlləri

yaşa dolub;

daş alətlə,

daş idrakla

yaşıd olub...

Hanı görən

ilkin əməl,

şüur adlı inqilaba

ilkin sübut,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

ilkin təməl?!

Kömürləşib,

torpaqlaşıb...

Bu aləmin,

bu dünyanın

hay-harayı

bir öküzün,

bir qabanın

arxasınca

qaçıb-qaçıb -

uzaqlaşıb...

Bu beşikdə

bəlkə elə

ilk bəşərin

ilk sakini,

bəlkə elə

icmaçılıq

zirvəsindən düşüb

itən

süqutunu qoyub gedib -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

axtarmayıb.

Bir gərəksiz

əşya kimi

sükutunu qoyub gedib -

aparmayıb.

Külüngləyin,

çilikləyin

bu sükutu.

Yaxasından tutun

bərk-bərk

silkələyin.

Qoyun desin -

haçan onu atıb gedib?

Varlığını dəvəyəmi,

mamontamı

çatıb gedib

buranın son sakinləri?

Daş baltanı,

daş çökici,

daş nizəni

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

necə yonub?..

Burda deyən

sükut özü

daşa dönüb.

Külüngləyin,

parçalayın,

çilikləyin bu daşları.

Qəlpələyin,

sığallayın

sükut dolu yaddaşları.

1974

Kəndimiz

Təzə atıb üstündəki yorğanı,
Təzə çıxıb tonqallardan kəndimiz.
Tarlaları şirim-şirim doğranıb,
Bağçalanıb sığallardan kəndimiz.

Sən adında mənaya bax, "can əxi"..."
"Əxi"lərin yadigarı Şamaxı,
Bəlkə sənin bir parçandır Canaxır...
Bəlkə qopub nağıllardan kəndimiz.

Hünərindən söz açılsa, sözü var,
Yarışanlar cərgəsində özü var.
Beşilliyin zirvəsində gözü var, -
Qeyrət görüb oğullardan kəndimiz.

1975

Gəlmışəm

Ətəyini öpə-öpə o dağın
Günəşinə, kölgəsinə gəlmışəm.
O dağ üçün mən bir körpə uşağam, -
Hikmətinə, ülfətinə gəlmışəm.

Çəmən kimi ayağına döşənib,
Üz sürtərəm torpağına, daşına.
O gədiyin, o qayanın, meşənin
Zaval yoxdu pələnginə, quşuna.

Zaval yoxdu zirvələrin buzuna,
Zaval yoxdu dəli-dolu sellərə.
Dedim - bəlkə bu şairə qızına
Bu dağ özü təmkinində yer verə.

Demə mənə qəzəblidi kölgəsi,
Hey bir ucdn yollarıma qar tökür.
Dirmanıram, duman lələ yol kəsir,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dayanıram, sevincə - kür, dərdə - kür.

Əllərini ova-ova ümidin,

Bağlanıram ürəyimə damana.

Bu inadla gün üstündən gün ötür,

Mənə qalır həyəcanlar, gümanlar.

Əriyərsə qəzəbində, kinində,

Dağ yerinə bir adicə daş qalar.

Bir qocaman müdrikliyin çiynində

Bir zirvənin yeri-yurdu boş qalar.

Açsın dedim bu dağ mənə sırını,

Bəlkə elə gəlmişimlə haqsızam.

Bildiyinin bəlkə mində-birini

Çözələyəm, ipə-sapa mən düzəm...

Ətəyini öpə-öpə o dağın,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Günəşinə, kölgəsinə gəlmışəm.

O dağ üçün mən bir körpə uşağam,

Hikmətinə, ülfətinə gəlmışəm.

1986

Gəl ömrümə

İəmmədli

“Söz məqamı”

Onda

Bizim nəslə

Bu uzun yolların sınağı - öndə,
Öndə arzuların inadı vardı.
Ömür-gün bir mavi nağıldı onda,
Onda yolların da qanadı vardı.

Bir qarış addım da uğurdu onda,
Bir addım cığır da yüksəliş idi.
Yollar cığırlardan doğurdu onda,
Cığırlar tanrıdan göndəriş idi.

Durmuşduq ətəkdə, başıhavalı,
Zirvələr bığaltı qımışırdılar.
Xəyal elçimizin yoxdu zavalı,
Zirvəyə yollar da gümüşüydülər.

Gümüşü nurlara qanad açırdıq,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yollar qanad idi, qol idi onda.

Yurdda qaynasaq da, yola daşırdıq, -

Bəndlər, bərələr də yol idi onda.

Biz bəxtəvər idik gənclik içində,

İçimiz, çölümüz bəxtəvər idi.

Yuxular görürdük dinclik içində,

Hələ kövrək idik, vaxta var idi.

Vaxt isə yollardan açdı qapını,

Yuxu döyüslərdən doymuşduq onda.

Ümid yorğunuyduq, - haqqə tapınan,

Haqdan əlimizi yumuşduq onda.

Biz üz görməmişdik haqqın üzündə,

Haqqın bizə gələn yolları bağlı.

Zaman pərdə-pərdə qalxdı üzündən,

Durduq haqq önündə qolları bağlı.

Bu uzun yolların sınağı varmış,

Varmış arzuların inadı onda.

Hər nəslin öz nağıl yumağı varmış,

Varmış yumağın da qanadı onda.

1991

Ürəyim sənə doğru

Mən sənə doğru ürəyimlə,
Gözlərimlə, əllərimlə yüyürmüşəm.
Səni ürəyimin, gözlərimin, əllərimin
İkicə addımlığında görmüşəm.
Susub əllərim, susub gözlərim:
Əlimin əlinə ərki çatmayıb,
Gözümün gözünə ərki çatmayıb.

Ürəyim o qədər dinib səninçin,
O qədər özünü danib səninçin,
O qədər yürüüb sənə doğru ki...
Bu qədər sürüyüb məni, doğrusu,
İkicə addımda dayanıb-durub,
İkicə addımı keçə bilməyib -
Ürəyim göylərdən enib səninçin.

Bilirsən nə qədər nəsihət görüb,

Nə qədər töhmətlə dağlanıbdı o?!

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Nə qədər söz-daşdan əziyyət görüb,

Nə qədər göz altda saxlanıbdı o?!

Bu qədər töhməti, bu qədər gözü.

Bilmirəm heç necə yenib səninçin?

Bir ömür əzab keçib,

yol keçib o,

yüyürüb sənə doğru,

İkicə addımda dayanıb-durub,

İkicə addıma ərki çatmayıb.

1977

Ayrılıq

Yavaş-yavaş alışaram bu ayrılığa,
Üzükərəm əzabımdan, həyəcanımdan.
Çala bilməz məni sarı simində daha,
Bu ayrılıq qətrə-qətrə çıxar canımdan.

Alışaram sənsiz gülüb sevinməyə də,
Sənsiz açan səhər məni ovutmaz yəqin.
Hər müdrikdən təzə sözə, təzə öyündə
Ürəyimdə həvəs olmaz, od olmaz yəqin.

Bu ayrılıq hardan-hara əzabım olar,
Qarışdırar vaxtlı-vaxtsız yuxularımı.
Səndən gələn bir hənir də əsəbim olar,
İtiləyər hisslərimi, duyğularımı.

Günah billəm bu yaşimdə bu həsrəti də,
Ovutmağa, uyutmağa ürəyim gəlməz.

Tale kimi başım üstdə bu qismətin də
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu tanrıdan duzu gəlməz, çörəyi gəlməz.

Bu musiqi həzin-həzin axar qəlbimə,

Ürəyimdə sənsizliyin daşı ağlayar.

Mən bükərəm dözümümə yuxa qəlbimi,

Alışaram bu qəmindən naşı ağrıya.

Çarə yoxdu, mən bu ömrü daşımalyam,

Bir ömrü ki, ömür boyu gördüm eləcə.

Sənli, sənsiz, fərqisi yoxdur, yaşamalıyam,

Ölsə, yəqin qəlbimdəki dərdim oləcək.

1988

Gəl ömrümə

Gəl ömrümə, gözəl sevgi,

Gəl ki, yanıb külün olum.

Gözəlliyn mənə gəlsin,

Gəl, gözəl sevgilin olum.

Yolunda can qıymadılar,

Səni mən tək duymadılar,

Yolkəsənlər qoymadılar,

Gülşənində gülün olum.

Gözəl sevgi, gəl ömrümə,

Ol bir nağıl il ömrümə,

Gün-gün, ay-ay dol ömrümə,

Yar boynunda qolun olum.

Dünyaya yürüşüm sevgi,

Ömürlə görüşüm sevgi,

Ayağına düşüm, sevgi,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Ürəklərə yoluñ olum.

Minlərdən birinəm sənin,

Ömürlük sirrinəm sənin.

Ən gözəl dirinəm sənin,

Ən gözəl də ölüñ olum.

Qəlbimdə daş olmaqdansa,

Gözümdə yaş olsan, - gözəl.

Bu sevgidən ölsəm, - gözəl.

Gəl ömrümə, gözəl sevgi.

1996

Qızlar

Bir zaman tələbəm olmuş qızlara

Bu yaxın keçmişin dəcəli qızlar

Hərə bir ocağı isidir indi.

Bir zaman qubalı, gəncəli qızlar,

Məndən ünvanınız gizlidir indi.

Gedirsiz - fikrimi, intizarımı

Obadan-obaya yönəldirsiniz.

Mənim mənzilimin divarlarını

Çəkib, addım-addım genəldirsiniz.

Orda əməyiniz, hünərinizcə

Burda gəncləşməyim, qocalmağım var.

Sizin arzunuzca, əməlinizcə

Mənim enməyim var, ucalmağım var.

Ay tələbəm qızlar, barı qoymayın -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qəlbimi uşaq tək sizə açım mən.

Sizdən nigaranam, sizdən arxayın,

Sizə həsrətliyəm görün haçandan.

Nola, bu dünənin dəcəli qızlar -

Qırıb uzaqlığın surgularını,

Sərtliyin, tərsliyin qulunclarını,

Yığışıb, axışıb bizə gələlər.

Arzudan, ümidi dən, gümandan çıxıb,

Küləkdən, yaşıdan, dumandan çıxıb,

Sürüşə-sürüşə gələlər yenə,

Gülüşə-gülüşə gələlər yenə.

Gələlər - ümidim, təsəllim kimi,

Gələlər, tələbə - müəllim kimi!

Qonalar gözümə - təbəssüm olub.

Donalar gözümdə - təbəssüm olub.

İllərin, ayların qayğılarından

Sivişib, axışib gələlər kaş ki...

Sixılıb, sığınıb qaranqus təki,

Bir miz arxasına onu sığışa.

Bir şeytan sevincə qalanmış təki

Küncə düşdüğünü görüb qımışa...

Pıqqıltı pırtlaya ağızda, əldə.

Məsələ açıla, gülüşmə düşə.

Küncə düşdüğündən

"qorxan" gözəl də

Güzgүyə oğrunca bir nəzər salıb,

Gahdan sakitləşə,

gahdan pərtləşə...

Eh, hələ dünənin dəcəli qızlar,

Bu cilvəli qızlar, işvəli qızlar

Hərə bir ocağı isidir indi...

Bir zaman qubalı, gəncəli qızlar,
Məndən ünvanınız gizlidir indi.

1978

Bahardan – qışa

Bulud gözlərindən qan zilənirdi,

Göylər şallaqlanır, qamçılınanırdı.

Yağış içimizə damcılanırdı,

Hürkmüşdük bir dəstə qaz balası tək.

«Sel gələr» fikriydi qorxudan bizi,

Sanki qovurdular arxadan bizi.

Deyən izləyirdi şər-xata bizi,

Kimsə qoruyurdu üz balası tək.

Pərən-pərən idi qaçış yolları,

Yol güstərən idi qaçış yolları,

Gahdan dərə idi qaçış yolları,

Gahdan sıldırımdı, – qız qalası tək.

İrəli getməyə həvəs var idi,

Yorulsaq, ikinci nəfəs var idi.

Qarşında elə bir avaz var idi, –

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bizi yapacaqdı söz qalası tək.

Göylər bu nəfəsdən çasdı deyəsən,

Bulud sinəsini azdı deyəsən,

Yağış sərhədini aşdı deyəsən,

Bir dolu başladı, – qoz qalası tək.

Sürüşdük yolların buz axarında,

Büdrədik, yixıldıq düz axarında...

Təbiət beləcə öz axarında

Bizi cilaladı buz qalası tək.

... O buz da əridi, o yol da getdi,

O dərə, o təpə, o yal da getdi.

Bir göz yuxu imiş, ayıldı getdi,

Getdi, göynərtisi – duz yarası tək.

Zalındı toyumuz, bir ev də olduq,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Tapıb yarıımızı bütüv də olduq.

Bir ocaq gözünə kösöv də olduq,

Qarışdıq, əridik göz qarası tək.

2012

Sözə öygü

Yaxın gəl, ey məndən uzaq duran söz,
Ya Tövrat söz, ya İncil söz, Quran söz.
Hədiyyəsən mənə, Allah verən söz,
Sənin qədər məni duyan olmadı.

Mənim səndən özgə kimim var görən?
Nəkarəyəm, məhbəsini dar görəm?
Ey sazımın boyasında qar görən,
Sənsiz toy da xına qoyan olmadı.

Bu məkandı, əvvəldə sən, sonda sən,
Bu zamandı, hər məqamda, anda sən.
Həyatda sən, fikirdə sən, canda sən,
Sənsiz inam, sənsiz qiyam olmadı.

Düşmən – həmən, dost görmədik sən kimi,
Rəqiblərin sənlə «əzdik» əngini.

Oyatmaqzin canımızda Cəngini

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Sənin qədər təbil döyən olmadı.

Bu qaz-qovda Dünya ləpir-ləpirdi,

Sənsiz dözüm səbr deyil, qatırdı.

Səni dedim... Ərkim sənə çatırdı,

Səndən üzgə mənə həyan olmadı.

Ömür yazdı gül ətirli səninlə,

Qanad azdım bir sətirlik səninlə,

Bəxti «yüzə-yüz» gətirdi, səninlə, –

Firuzəni sənsiz öyən olmadı.

2013

Ad günü

Otağın - dünyanın gündoğan yeri,
Çarpayın rəngarəng qövsi-qüzehdir.
Bu gün ad günündür; bu gün dan yeri
Sən yaşayan evdən söküləcəkdir.

Bu gün sənin üçün açacaq səhər,
Günəş sənin üçün güləcək, qızım.
Bu gün ad gününə tökülüb gələr
Bir nəsil, dilində "mübarək" qızım.

Çiçəklər bağçadan, ulduzlar göydən
Ananın əlilə üzüləcəkdir.
Bu gün yer üzündə quş südü desən -
Tapılıb, süfrənə düzüləcəkdir.

Təbiət dönəcək öz adətindən,
Başqa cür yanacaq od-ocaq bu gün.
Sənin bayramından səadətindən

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Hərəyə bir qədəh çatacaq bu gün.

Bu gün sənin üçün açacaq səhər,

Günəş sənin üçün güləcək, qızım.

Bu gün ad gününə tökülb gələr

Bir nəsil, dilində "mübarək", qızım.

1974

Bu qış

Bu qış necə də xoşdur,

Hər yan naxış-naxışdır.

Ağ gəndəzlər – alışqan,

Al, gecəni alışdır.

Yorğanı qar qış gəlib,

Ağ qış bizə xoş gəlib.

Bu qış ağ bir səmadır,

Ulduzu beşguşəli.

Bu qış – noğullu xonza,

Gəmğış sığallı xonza.

Yolka tutub əlində

Bir qış nağıllı xonza.

Yollar – qışın yarğanı,

Yarğan tutub yolları.

Yollar şəşələnərlər,

Qaldırmayıñ yorğanı.

Ay ulduz-ulduz qışım.

Bahara yolu qışım,

Üz evimə yolsuz qışım.

Ay ulduz-ulduz qışım,

Bağlarda ağa paltarlı

Gəlin qışım, qız qışım.

Bu qış elə qış gələr,

Bizə daha xoş gələr. –

Bir papaq altda yğz ev,

Bir cığırda yğz təpə.

Evlər – pambıq tayası,

Züllər – pambıq tarlası.

Ay ulduz-ulduz qışım,

Zuxası, papağı qar,

Bığ-saqqalı buz, qışım.

1973

Sevgim

Xətrin yanında belə xətirli imiş, demə,
Qədrin yanında belə qədirli imiş, demə,
Yaxınlığın nə qədər ətirli imiş, demə,
Uzaqlığın – ümrəmən zəni-dumanı, sevgim.

Gürən kim idi o vaxt bəxtimi nişan alan?!
Şirinimi-acımı, haqqımı nişan alan?!
Bu xaini, xəbisi yoxdumu nişan alan?!
Gürğm, qəlbi qırılsın məni vurarı, sevgim.

Varmı idi xətrini bu qədər dağ eyləyən,
Arzusunu, hissini boğub dustaq eyləyən?
Üpgrəm bu gən əzən canımı sağ eyləyən
Bu torpağı, bu daşı, suyu, səmanı, sevgim.

Mən səni ütərmərdəm səs kimi, duman kimi,
Mən səni itirmirdim vaxt kimi, zaman kimi.

Nazlayıb xəyal kimi, oxşardım gəman kimi, –

Sağ ol ki, yanılmadın bu xoş gəmanı, sevgim.

1972

Çiçək bitirən yollar

Yoxluğunun əstəndən

Bir qara xətt zəkmışəm.

Getdiyin nezə gəndə, –

Divara xətt zəkmışəm.

Bir gənən iki gənməş, -

Dəbara xətt zəkmışəm.

Yollar hazan dünəcək, -

Səni gətirən yollar.

Qəlbimin küvşənində

Zizək bitirən yollar.

1980

Bahar fəslidir

Səsinə səs verim, ay bulaq, sənin,
Boyuna boy verim, ay budaq, sənin.
Ömrünə od düşsün, ay sazaq, sənin -
Bahar fəslidir.

A bağça, çiçəyin, gülün hardadır?
A zirvə, dumanın, tülün hardadır?
O tər bənövşəni - görün, hardadır? -
Bahar fəslidir.

Ay səhər, şəhindən bizə də göndər,
Ay külək, mehindən bizə də göndər,
Ay Günəş, sehrindən bizə də göndər -
Bahar fəslidir.

Qaçaq yaşıllığın tünd yaşıllına, -
Şəhər yaşıldından kənd yaşıllına.
Qaçaq çəmənlərin ən yaşıllına -

Bahar fəslidir.

Səsinə səs verək, ay bulaq, sənin,
Boyuna boy verək, ay budaq, sənin.
Ömrünə od vuraq, ay sazaq, sənin -
Bahar fəslidir.

1981

Təzə il Novruzdur

Gah yağış yağacaq, gah qar səpəcək,
Göyün sinəsində nə var, səpəcək.
Dünyanın başına bahar səpəcək,
Təzə il Novruzdur, Novruza alqış!

Dinəcək yaşılı yarpaq əllərin,
Qargülü, bənövşə – torpaq əlləri.
Düşəcək başından papaq əlləri,
Dağın zirvəsində o buza alqış!

Nə verib alammır qış bu fəsildən?!
Aşır başımızdan iş bu fəsildə.
Bir budağa quş ol, uç bu fəsildən,
Bahara aparan yolumuza alqış!

Tonqallar çırtlayır yollar boyunca,
Şamlar, yelləncəklər – oyun-oyuncaq.
Mahnılar, oyunlar, rəqslər – doyunca, –
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Yallıya çatılan qolumuza alqış!

Kosa saqqal umur təkədən bu gün,
Doyammır loxmadan, tikədən bu gün.
Qışın bağırı çatlar hikkədən bu gün,
Bu gündən başlayan ilimizə alqış!

Döyür qapıları Axır çərşənbə,
Əfsanə çərşənbə, nağıl çərşənbə.
Dolur papaqlara noğul çərşənbə,
Yeni halımıza, günümüzə alqış!

Lalələr – titrəşən al qumaş daha,
Bir yanardağ olar yal-yamac daha.

Ömrünü qış üstə ağlamaz daha,
Ahuramazdaya – Hörmüzə alqış!

Dilin də, dinin də qədimi – bizdə,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Pirin, peyğəmbərin qədəmi – bizdə.

Axtarsan, taparsan Adəmi bizdə,

Halal yurdumuza, yerimizə alqış!

Gah yağış yağacaq, gah qar səpəcək,

Dünyanın başına bahar səpəcək,

Təzə il Novruzdur, Novruza alqış!

2009

Nostalci

Hər anın öz gözəlliyi var idi,
Çəməndə düz gözəlliyi var idi.
Dinənin söz gözəlliyi var idi, –
Könül açan, göz oxşayan zamandı.

Zərli tacdı Ayda Günəş haləsi,
Yal-yamacın yanaqdaydı laləsi.
Bərq vururdu ləçəklərin jaləsi, –
Mizrab tutub saz oxşayan zamandı.

Sevdalıydı başımızın havası,
Səsimizdə – bülbüllərin avazı.
Gözlərimiz – ilk məhəbbət yuvası, –
Ömrümüzü yaz oxşayan zamandı.

2011

Gördüm

Yuxuda gördüm ki, mən mən deyiləm,
Süsənəm, sünbüləm, çıçəyəm gördüm.
Mən tamam başqayam, həmən deyiləm,
Quşam, kəpənəyəm, böcəyəm gördüm.

Çevirdi gözəllik üzünü mənə,
Üzü gözəllikkədə güzgünü mənə.
Güzgüdə qısqandım özümü mənə,
Mən özüm özümdən göyçəyəm, gördüm.

Ömür bir çıçəkdən, gün bir çıçəkdən,
Mənə yuva hördü minbir çıçəkdən.
Nə uma bilərdim indi çıçəkdən?!
Gündüzə can atan gecəyəm, gördüm.

Uzatdım, əllərim, boşda qalmadı,
Bir cüt qanad olub uçdu, qalmadı.
Quşqanadlı yuxum borcda qalmadı,
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Quşlar cərgəsində necəyəm, gördüm.

2012

Sənin telefon nömrən

Sənin telefon nömrən

dənələnib,

rəqəmlənib

fikirlərimin təsbehində.

Aşıq kimi aşılanıb,

rənglənib

ovucumun sehrində.

Rəqəm-rəqəm

didəcəyəm,

parça-parça edəcəyəm

mən onu.

Tullayacağam

"doqquz"u

doqquz dağdan

o taya -

(qara daş kimi)

"Yeddi"ni

yeddi dəryanın dibinə. -

(qaravaş kimi)

"Altı"nın başına

altı batmanlıq

dəyirman daşı salacağam.

"İki"ləri

iki yerə bölüb,

iki qutuya quylayacağam. -

(ilan əvəzi)

"Bir"i saxlayacağam

kipriklərimin ucunda -

göz dağı,

göz dustağı.

Bir sözlə,

sənin telefon

nömrəni -

bizə bağlı, biz soraqlı o teli

qıracağam,

dara çəkəcəyəm.

Cib dəftərimdə
sənin üstündən
qara çəkəcəyəm.
Çəkəcəyəm üstünə
kədərimi,
matəmimi,
təəssüfümü.

1978

Kənd axşamları

Arıların qanadında düşdü bu axşam,
Qarıların deyinməyə vaxtı olmadı.
Çöl-bayırdan ev-eşiyə köçdü bu axşam;
Bu şər vaxtı şər deyənin baxtı olmadı.

Həyət-baca, oğul-uşaq yerbəyer oldu,
Axışdılar talelərin çal-çağırına.
Bilinmədi heç nə zaman dərbədər oldu
İş gününün qollardakı ağırlığı da.

Mal-qaranın gövşəyində - otlaq iştahı,
Toyuq-cücə hündürlüyün ciyninə sindi.
Alabaşın gözlərində dondu qışdakı
Tülkü himi, çäqqal himi, canavar kini.

Bu gecənin sükutuna süzülüb axdı
Qumruların, ilbizlərin gecə nəğməsi.
Boz keçinin buynuzunda ayağa qalxdı
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Qara qoçun şərə-şura süzən ibnəsi.

O buzovun gözlərindən qara-qorxusu

Zillənibdir bağ-bağatın qaranlığına.

"Darvazanın o üzündə oğrumu pusur?

O xoruz da qorxusundan tara sığınar..."

Yatdı çöllər, yatdı quşlar, yatdı çiçəklər,

Kipriklər də - gecələrin mürgü bağları.

Bir quzunun gecəsi də özü kimi - tər;

Yuxusunda aşıb-daşdı süd bulaqları.

1987

Yetkinlik yaşı

Bu gözəlin sevinc tutub gözünü,
Gül açıbdır yanağında gülüşü.
Yer bu qızın ayağından üzülüb,
Bu qız göyün sinəsində sürüşür.

Qollarından qanad açıb bu gözəl,
Hara sözür, hara uçur istəyi?!
Çöhrəyə bax, Ayla, Günlə çəkişər,
Saçlara bax, Ayı, Günü gizləyir.

O buludlar topa-topa yundumu? -
Bu qız uçur - buludları daraya.
Alça gülü kəpənəyə döndümü? -
Uçub getdi oba-oba haraya.

Yazın günü çəşib qaldı qaranqus,
Göyərçinlər heyvətindən ağardı:
"Uçuşa bax! Elə bircə bu qalmış,
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Heç olmasa, bizdən qanad alardı".

Bu qızınsa qanadları qol açıb,
Sevinc olub uçuşunun ünvanı;
Ömrü-günü ilk bahara yol açıb, -
O yenidən tanıyıbdır dünyani.

Bu gözəlin sevinc tutub gözünü,
Gül açıbdır yanağında gülüşü.
Yer bu qızın ayağından üzülüb,
Bu qız göyün sinəsində sürüşür.

1986

Mübarək

Xalçaçı bacılarımı

Nə tez çıxdın bu dünyani gəzməyə,

Çəmənləri isteyincə dğzməyə?!

Ürəyində ürəyini gözləyən

Hər sap üçün cümlələrin mübarək!

Söz demədim, söz toxunar qəlbinə,

Hana üstdə gərəkdir ki, əl dinə.

Nə yaratsan, yadigarı xalqına -

Təzə-təzə ilmələrin mübarək!

Bu rənglərin istisində yanmışam,

O butalar, qönçələrlə tanışam.

Hər naxışı min çalarda danışan

Şirin-şirin kəlmələrin mübarək!

Xalıdımı, çəməndimi əkdiyin,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Arğacdımı, kamandımı çəkdiyin?!

Qarşısında əyilib diz çökdüyün

İşıqların, kölgələrin mübarək!

O nəğmənin harayı nə, hayatı nə, -

Hər nağıldan bir sap düşüb payına.

Bu dördguşə dünyasında ayılan

İqlim-iqlim ölkələrin mübarək!

1979

Vaxt geriyə dönərmış

*Məzunların "20 ildən sonra"
görüşünə*

Fırıldarmış tərsinə Yer kürəsi,
Vaxt geriyə qayıdarmış, dönərmış.
Bu ömürlər hiss edirmi görəsən,
İyirmi il geri dönmək hünərdi.

Budur - açıq qapıları "əlli"nin,
Bu qapıdan çapacağam haçansa.
Heç bilmədim haçan sıxdı əlimi,
Haçan düşdü "otuz"la - "qırx" küçəsi.

Haçan düşdü "otuz"la - "qırx" küçəsi.
Haçan geydim ahilliği əsynimə.
Kimi dedi - "xala", "bibi" necəsən?
Kimi dedi- "qızım", "bacım" göynəmə.

Mənim kimi yol üstdədir dost-tanış,

Mənim kimi at üstündə çapır vaxt.

Bu dünyani quraşdırın ustası

Gərək tapıb bu məclisə qaçırdıaq.

Cilvələnib o şuluqçu qızımız,

Bu qocanın elə qatsın başını,

Unudulsun saatların düzümü,

Mən unudum, o unutsun yaşını.

Xatirələr bizi min-bir fənd ilə

Lap təzədən xəlbirləsin, ələsin.

Baxaq görək qabaqdadır sən demə

Taleyin də mükafatı, hədəsi.

Hələ ömrün "otuz"u var, "qırx"ı var,

Mənə doğru gəlir illər, fəsillər.

Qabaqdadır otuz hasar, qırx divar -

Yollarımı əlliyəcən kəsiblər.

"Əlli" ildə otuz yazı, qırx yayı

Qəm ələyib, yoğuraram sevinc mən.

"Əlli" ilin "otuz" payı, "qırx" payı

Mükafatmış, heyf çıxdı əlimdən.

"Əlli"yəcən - əlli düşmən itirib,

Əlli də dost qazanaram güman ki.

"Əlli"yəcən - əlli imkan itirib,

Əlli misra yazammaram güman ki...

Hələ açıq qapıları "əlli"nin,

Bu qapıdan çapacağam haçansa.

Heç bilmədim haçan sıxdı əlimi,

Haçan düşdü "otuz"la "qırx" küçəsi.

Fırlanarmış tərsinə Yer kürəsi,

Vaxt geriyə qayıdarmış, dönərmış.

Bu ömürlər hiss edirmi görəsən

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

İyirmi il geri dönmək- hünərdi.

1988

Bilmirəm

Mən səndən üz döndərmışəm,

Çevirmişəm üz səndən.

Nə beynimdə, nə qəlbimdə

Qalmayıbdı iz səndən.

Amma hara dönürəmsə,

Yolum keçir düz səndən.

Ləpirlərim üzə durur,

Ayaqlarım: «Getmə, dur».

Qapına bənzər qapılar –

Gözlərimdə: «Ötmə, dur».

Əlim gedir mobilnimə,

Tərəddüdüm: «Etmə, dur»...

Bu nə sirdi, baş açmırıam,

Bu nə haldı, bilmirəm.

Nədir mənə ümid verən,

Kimdir mənə dil verən?!

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

2009

Görüş

Bu baharla üz-üzəydik, göz-gözə,
Gülümsədi ümid bizə, bəxt bizə.
Ovcumuzda, qəlbimizdə tərtəzə
Qızılgüllər, bənövşələr öpüşdü.

Yada düşdü ötən illər, fəsillər,
Bizə çatıb, bizi ötən nəsillər.
Ürəyimdə səsi, ünү kəsilən
Nəğmələrim dilə gəlib ötüşdü.

Sinəmizdə çiçəklədi söz bizim,
Od bizimdi, ocaq bizim, köz bizim.
Nə yaxşı ki, taleyimdə, əzizim,
İki iqlim, iki dünya görüşdü.

Yavrusuyuq bir baharın, bir qışın,
Qanadları biz imişik bir quşun.

Qismətimiz gümanlardan yiğışıb,
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bir arzuda, bir ümiddə qovuşdu.

1989

Həvəs

Çəkə həvəs bu dağları gəzməyə səni,
Axtardığın yollar-izlər dolaşlıq düşə.
Duman sinə, yalquzaq tək izləyə səni,
Sürü keçə, - yollarına bir işıq düşə.

Qarışasan qoyun-quzu mələrtisinə,
Dördgöz ola ürəyində qorxuya dözüm.
Qoyun iti qəfildəncə gələ üstünə, -
Kəsilincə heyin yetə çobanın özü.

Baxışından minnətdarlıq oxuya çoban,
Sağ-salamat qalmağına fərəhlənəsən.
Çomaq çəkə qəlbindəki qorxuya çoban, -
Bu dağların vüqarıyla zirehlənəsən.

Dura çoban uşaqları gözündə maraq,
Yaxınlaşışb saçlarını sığallayasan.
"Qız oyanıb" - anasına çatınca soraq

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Tez yetirib beşiyini yırgalayasan.

Zirvələrin gümüşündən gözün qamaşa,

Sərinliyin çeşməsində təzələşəsən.

Bir qüzeydə bir leysanla düşüb savaşa,

Bir güneyin qırımda gözəlləşəsən.

Varlığında - dağ vüqarı, qartal həvəsi,

Qayıdasan başa vurub bu səyahəti.

İnamına qonub gələ dağların səsi,

Hisslerinə hopub gələ dağların ətri.

1974

Kəndimizin qızları

İçib tingli dərədəki bulaqdan

Həvəsini, ilhamını bu qızlar.

Səhəng dolub, güyüm dolub bayaqdan, -

Kənddə barmaq silkələyir intizar.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bir igidin "xoş səhəri" gecikdi, -

Ürəyindən nələr keçdi oğlanın!..

Söyüd altda görüşləri gecikdi, -

Baxışları çənə düşdü oğlanın.

Nənələrin hövsələsi - darısqal,

Analar da ev-eşiyə siğmayırlar.

Bir cavabı haraylayır min sual,

Samovarın su həsrəti sizlaysırlar.

Qanadlanır dərədəki bulaqdan

Cilvələri, işvələri qızların.

Bir lətifə çözələnir bayaqdan,

Axşam düşür, yox xəbəri qızların.

Birdən vaxtin qarmağına düşürlər, -

Çiyinlərə birdən qonur güyümlər.

Gəlib naxır ayağına düşürlər,

Şər qarışıb, iş qarışıb...

Düyünlər...

Qürub çağrı yanaqlarda dan gülür, -

Sınağından keçib axı gözlərin.

Baxışlardan şəlalələr tökülür, -

Bir bulağı içib axı gözləri.

Əməlləri yer şumlayar, gül dərər,

Məhsulları aşıb-daşan dənizdir.

Bir baxışda yüz təbəssüm göndərən

Ürəkləri, amalları təmizdir.

1973

Bu yaz diriltdi hər nə var

Sevdası başına vurub,

Ayazı saçına vurub,

Günəşini tacına vurub,

Bu yaz diriltdi hər nə var.

Ayağında çidar, gəzir,

Torpaq üstdə nə var, gəzir,

Ölü qalxıb məzar gəzir,

Bu yaz diriltdi hər nə var.

Kükredi, çayından daşdı,

Qızları boyundan daşdı.

Novruzu oyundan daşdı,

Bu yaz diriltdi hər nə var.

Çiçəklədi çölü, düzü,

Çöl-çəməni - qoyun-quzu,

Addımladı yolu, rizi,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu yaz diriltdi hər nə var.

Koma-koma, papaq-papaq,

Quzuladı, daşdı torpaq.

Budaq-budaq, yarpaq-yarpaq

Bu yaz diriltdi hər nə var.

Şıq geyindi, şıq yeridi,

Oğlanları şux yeridi.

Qarıları şax yeridi,

Bu yaz diriltdi hər nə var.

Hacıleylək birinci gəldi,

Qaranquş, bildirçin gəldi.

Çıxdı nağıldan, cin gəldi,

Bu yaz diriltdi hər nə var.

Uçdu bağ-bağ, nəğmə dedi,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bülbül budaq nəğmə dedi,
Hər göz-qulaq nəğmə dedi,
Bu yaz diriltdi hər nə var.

2008

Tilovda balıq dadi var

Başı buludda bir evin

Eyvanı dənizə düşər.

Mələklər göydən əl edər,

Eyvandakı gözəllərin

Ən gözəli,

Şeytani dənizə düşər.

İçər sevginin ilkini,

Oğlanlar da - tilov kimi

Atılar qızıl balığa.

Balıq sözlərin lalıdır,

Sözlər balığın ləlidir, -

Saxlar dilinin altında.

Tilova düşən balığın

Sözlərdə lal fəryadı var.

Eyvandakı gözəllərin

Ən şeytanının

Balıq olmaq muradı var.

Balıqda tilov qorxusu,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Tilovda balıq dadı var.

2006

Fikirlərim cəm olmadı,
Başqa bir peşəm olmadı.
Sənsiz gün axşam olmadı,
Qaldı uzana-uzana.

Niyə yortduq qəm atında?
Endik simurq qanadından.
Ömrün nağıl cənnətindən
Çıxdıq utana-utana.

Tale yazan cəza verib.
Gətiriblər gözə, verib.
Əziyyəti bizə verib,
Bəxti yetənə-yetənə.

1994

Bir yağış, bir ümid

Arzum yağışları yıgar ovcuna,
Yağar ümidimə bu günlər mənim.
Çıxaram yağışda yolayricına, -
Ümidə bürünən görsünlər məni.

Keçərsən, izlərin düşər yağışa,
Qıymaram izindən bircə qəm keçə.
Salaram əksimi şüşə yağışa, -
İzlərin əksimin üstündən keçər.

Bilməzsən kim idi, bilməzsən neçin
Atdı sevincini qədəmlərinə.
Sənin sakitliyin səssizcə keçib
Tələsər, bəlkə də görüş yerinə.

Qalarıq bir yağış, bir ümid, bir mən...

Beləcə qırılar əksim "şüşədə".

Səni qısqanaram "dilsizliyimə",

Firuzə Məmmədli

"Söz məqamı"

Səni qısqanaram o görüşə də.

1975

Paraşütçülər

Birdən-birə
nöqtə-nöqtə
çıxıb işiq selindən,
səmaların yaxasında
düymələnib qaldılar.

Sualların,
nidaların arxasında
düyünlənib qaldılar.

Bu nöqtələr,
bu düymələr
yavaş-yavaş
dönüb vergül oldular,
bu düyünlər
bir dəstə gül oldular.

Gül deyilmiş -
yelləncəkmiş -
asılmışdı topa-topa
buluddan,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

enirdilər asta-asta

tuta-tuta

sükutdan...

Şəfəqlərin üstü ilə

süzə-süzə

çıxırıldılar

sual dolu,

nida dolu atəşdən,

enirdilər

dağa-düzə

Aydan, Marsdan,

Yupiterdən,

enirdilər

Günəşdən.

1977

Sənin ömrün

Tələbə yoldaşlarımı

İndi gözlərin də balacalaşıb,

İndi ürəyin də yuxalıb daha.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yığılıb başına balacaların,
Qayğıın, intizarın çoxalıb daha.

Bir az üz-gözünə qırışlar qonub,
Bir az saçlarının gümüşü artıb.
Yerişin-duruşun tapıb yolunu,
Qapı-bacanızın gülüşü artıb.

Sevda gəzmək dəmi çəkib yükünü,
İşin, əməyinlə alqışlanırsan.
Evdə ərköyünlük böyüklüyünü
Xirdaca oğluna bağışlamısan.

Axar - baxarlıdır ömrünün yolu,
Tale qapılarda qoymayıb səni.
Peşən sabahını qazanmaq olub,
Ehtiyac cənginə qıymayıb səni.

Gözləri qan çəkən yuxularını
Daha xatırlayan, anan deyilsən.

Sevib-seviləmək qorxularını
Ömründən, günündən sanan deyilsən.

Təsadüf hardasa kəsər qarşını,
Bir də o günlərə qayıdar səsin.
İmkan ərkli-ərkli çatar qaşını,
Gözün dörd dolanar:
«Aman, bilməsin!».

Düşərsən keçmişin ayaqlarına,
Bu da - bir həyəcan,
Bu da - bir istək!
Durduğun tərəddüd dolaylarından
Ötəri bir salam... Ya da ... Nə isə...

Bəlkə də bir eşqin boynu bükülü,
Gözünü yoluna dikib nahaqdan.

Sənin səadətin gözündən gülür,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Baxıram, körpən də gülür bayaqdan.

1980

Nə gözəldir

Nə gözəldir çiçəklərin mürgüsü,
Sarmaşığın çəpərlərdə hörgüsü.
Arzuların, əməllərin sərgisi
Nə gözəldir, nə gözəl.

Zərif-zərif qırçınlınır tər sular,
Xumarlanır, tumarlanır arzular.
Alnımızda naxışlanan yazılar
Nə gözəldir, nə gözəl.

Bulaqların cilvəsində tər gülüş,
Təzə-təzə səma gülür, yer gülür.
Budaqlarda çıraq-çıraq nar gülü
Nə gözəldir, nə gözəl.

Dünya tərdi, ömür tərdi, sevgi tər,
Tər ilhamın istəyi tər, zövqü tər.
Məni təzə duyğulara sövq edən

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Nə gözəldir, nə gözəl.

1973

Kürəyimi günəşə söykəyib

oturmuşam -

üzü kölgəmə.

Sənsə kölgəmlə mənim

aramızdasan.

Səndən danışırıq.

Məni kölgəmə

beləmi qısqanırsan? -

Durmusan aramızda,

Amma unutmusan ki,

kölgəm üzündədir.

1993

Sənə köynək tikirəm

Günəş şəfəqlərindən.

Sənə köynək tikirəm.

Durmusan Günəşlə aramızda,

Kölgən düşür tikdiyim köynəyin üstünə.

Sənə köynək tikirəm,

Köynəyin üstündə – kölgən.

Tikirəm kölgəni köynəyinə.

1993

Hardasan

Salam, dünyalarca əziz olanım,

Salam, istəyimlə əkiz olanım,

Ay dərdli dünyama mərkəz olanım,

Salam, yenə salam, salam, hardasan?

Töküb qaş-qabağın kin ayrılığı,

Qayıt üzü bəri, dön ayrılığı.

Çöküb həsrətimə gün ayrılığı,

Səsini eşidək, balam, hardasan?

Hanı çıraqdakı o cin, tapınım,

O sənli günlərə dönüm, qapılım.

Yetişsin müştuluq günü qapımın,

Olsun ayrılığın yalan, hardasan?

Susuram səsimdə, ünümədə elə,

Neynim, günahım var önündə elə.

Ay mənim ayımda, günümədə elə,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Elə özüm olub qalan, hardasan?

Mənəm o beş günlük yaşamı qalan,

Sünbülü sovrulub, həşəmi qalan.

O getdiyin günə döşənib qalan

Bir tənha, bir qərib yolam, hardasan?

Qaytar üzüyola gedişlərini,

Gəl ucalt ömrümün enişlərini.

Mən elə o qəlbi genişlər kimi

Ardınca uzanan qolam, hardasan?

2007

Ağ günün ağ bayrağını
Tutub başıma, gedirəm.
Hər gün məndən keçib gedir,
Mənsə işimə gedirəm.

Yolum-gümrah, yolum-yorğun,
Yolum - bəd nəzərdən oğrun.
Bir qoçaq hünərə doğru
Döyüb döşümə gedirəm.

Gedirəm səhərdən keçib,
Dopdolu şəhərdən keçib.
Təptəzə bahardan keçib,
Gəlirəm xoşuma, gedirəm.

2006

İndi bildin-bilmədin,
Sənin deyiləm daha.
Keyfin kimlə istəsə,
Gəz, dolan, əylən daha.

Çıxmışan dümdüz yerə,
Daha çökmə diz yerə.
Keyfini çək yüz yerə,
Min yerə paylan daha.

Haqq özü göydən baxır,
Gözlədiyin an - yaxın.
Nə içində yan-yaxıl,
Nə üzdə söylən daha.

2005

Vaxtımı bölürdüm

Səni də boşladım, səni də atdım,
Gərəyim deyilsən, məndən uzaq gəz.
Fikrimdən sən adda sənədi atdım,
Ver öz yoxluğunla mənə cəza, gəz.

Vaxtımı bölürdüm, vaxtim bol idi,
Sənlə gün keçirmək bir gün deyilmiş.
İstək oyununda bir futbol idi,
Ardınca qaçdığını sevgin deyilmiş.

Sən də bir ayrı cür sınaqdın mənə,
Gördüyüm günlərin boş damarıydın.
Bilmədim, yaxındın, uzaqdin mənə,
Eləcə durduğun yol kənarıydın.

Ayrılıq küləyi əsdi hayandan?
Sənsizlik duyğusu daha yad deyil.
Mənə ayırdığın sevgi payı da

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Haqqın cəzasıdır, mükafat deyil.

Küskün bəndəsiyəm indi hisslərin,
Sinəmdə dərdimin sözardı qalib.
Əzabım dünyadan heç nə istəmir,
Ruhum qapandığım hasarda qalıb.

2006

İnşallah

Gözəllik həddini aşan bu qızlar,
«Qızlar bulağı»ndan daşan bu qızlar,
Göyərçin qanadı açan bu qızlar
Arzudan-arzuya uçar, inşallah.

Barışan ulduzlar haqq qapısıdır, -
Döyər sevgilərin vaxt qapısını.
Elçilər bəzəyər baxt qapısını,
Qızlar o qapıdan keçər, inşallah.

Gözəllər əlində həna xoş olar,
Deyilən sağlıqlar cana nuş olar.
Bu sevincə ata, ana quş olar,
Uçub o badədən içər, inşallah.

Vağzalı başlayıb, söz yığışanda
Gəlinlik boylanar qız baxışından.
Ana sevgisinin göz yağışında

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qızlar ərinə köçər, inşallah.

2003

Bir yaz xatırəsi

Bu gecə yenə də haman vaxt idi,
Göyündən ulduzlar daman vaxt idi.
Dünya çal-çağırdı, cavan vaxtıydı.
Qol-qola vurğundu, əl-ələ vurğun,
Meydana sığmirdı bir belə vurğun.

Böcəklər işığa rəqs eləyirdi,
Elə bil gənclərlə bəhs eləyirdi.
Uşaqlar şənlənir, səs eləyirdi,
Dağ gölə vurğundu, çay selə vurğun,
Meydana sığmirdı bir belə vurğun.

Deyəni-güləni çoxdu gecənin,
Deyəsən dərd-qəmi yoxdu gecənin.
Elə açılmışdı baxtı gecənin,
Söz-sözə vurğundu, dil-dilə vurğun,
Meydana sığmirdı bir belə vurğun.

Səhərə az qalır, meydan həməndi,
Rəqslər...Gülüşlər...Qayda həməndi.
Ulduzlar yatmırdı, göy də həməndi,
Naz gözə vurğunu, göz gülə vurğun,
Meydana sığmırkı bir belə vurğun.

Hardasa "Kərəmi" yanırkı yenə,
Kiminsə gözləri damırkı yenə.
Dünya gəncliyini anırkı yenə,
Söz saza vurğunu, saz telə vurğun,
Meydana sığmırkı bir belə vurğun...

1999

Çələng

Yazın qoynundan çırtlayan qız,

Güləş gözlü ulduzlar

üzünü yusun.

Gözlərin

açan güllərə,

güllər

gözlərinə vurulsun.

Səni ağ günlərin aynasına boylanasan,

Günəşin

qəlbində yanın arzular,

Arzuların

taleyin üstündə işiq olsun.

O işığın içindən keçən,

o işığın nuruna düşən

sənin cazibəndə dolaşıb qalsın.

Xoşbəxtlik

ardınca düşən pişik kimi

yalmansın sənə.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yazın içindən

Gün kimi,
gül kimi,
boylanın qız,
bu dünyada mən
daşın da vurğunu oldum,
divarın da.

Təkcə özümə vurula bilmədim.
Təkcə özümə öyrəşə bilmədim.

Uzaq sevgilərin
kökü var qəlbimdə, -
xatırə ağacı çiçəkləyir hərdən
yaxşılıq görəndə,

gözəllik görəndə.

Baharın qəlbində çiçəkləyən qız,
mənim də haçansa baharım olub,
bir ümid dolusu,
öyüd dolusu,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

qəhqəhə dolusu,
sevinc dolusu,
yolları dizimdə,
ayrılığı gözümdə,
ağlı-qaralı taleyi alnímda
şəhərim olub.

Çöküb gözlərimin dibinə
sevinci - kədərilə,
axşamı - səhərilə.
Çöküb huşumun dərinliyinə
sakit küçələrilə,
qarlı gecələrilə,
yosma evləri,
sadə həqiqətləri,
yalanlarıyla...

Mənim haçankı baharımdasa
xırdaca-xırdaca imkanlarına söykənib
böyük arzularına, böyük ümidlərimə
qanad açmağım olub.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Baharı gözlərində çağlayan qız,

gözün bulaq görsün,

əllərin səhəng.

Mənim gəncliyimin ciyni

o bulaq üstündəki

səhəngə əyilib hələ də.

O səhəng yerə yapışib,

zamana yapışib,

dövrə yapışib -

qalıb mənim ciyni əyili

gəncliyimin qaldığı yerdə.

Baharı saçlarında oynayan qız,

əllərin,

ayaqların "Tərəkəməyə" süzsün,

toyunda çağlasın

ata-ananın,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

nənənin, babanın,
elinin, obanın
isti, həzin, coşqun, sakit havaları.

"İnnabi",
"Qəşəngi",
"Bəxtəvəri",
"Naz eləmə",
"Xalabacı",
"Aman nənə",
"Yüz biri" oynatsın səni.
"Vağzalı" üstündə köçəsən, qız!

Fəsillər ömrünə
vaxtında gəlsin.
Ən uzun fəslin ömrünün qışı -
nəvəli,
nəticəli,
kötükçəli fəslin olsun!
Elincə,

obanca nəslin olsun, qız!..

1989

Oxşayım tellərini

Oxşayım tellərini,
ovuclayım su kimi,
Axsın barmaqlarından,
süzələnsin, dinməyim.
Rəngini gözlərimə
çəkim
bir yuxu kimi -
Sürmələsin gözümü
saçlarının ipəyi.

Elə gəzsin baxışım
çöhrənin səhərini,
Yanağında alışan
laləyə meyli düşsün.
Qəlbim keçə bilməsin
tərəddüd çəpərini,
Arzum ümidlərindən
elə gileyli düşsün.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yaxınlığın tilsimi
salsın uzağa məni,
Bükülsün gözlerimin
xumarına diləyim.

Elə yarıyuxulu
bənzət uşağa məni.

Sənə arzularımdan
yaxın düşə bilməyim.

Elə arzularımın
çəpərindən boylanıb,
Qəlbimə çəkim səni,
ruhumə töküm səni.

Elə ümidlərimin
şəfəqinə boyanıb,
Xəyalda əzizləyim,
xəyalda öpüm səni.

1982

Qoy mənə dənizin havası dəysin

Qoy mənə dənizin havası dəysin,

Dalğanın sahillə davası dəysin,

Yerlərin göylərə duası dəysin;

Qəlbimdə bir nifrət yanır, qaralır,

Durum bu nifrətdən bir az aralı.

Bir az urəyimi açım küləyə,

Dağılsın sancağım, saçım küləyə.

Atım plası da qaçım küləyə,

Bu işdə, bu gücdə ruhum daralıb,

Durum bu darlıqdan bir az aralı.

Məni məhrəm bilib ötsün o quş da,

Çaxsın o şimşək də, yağsın yağış da.

Qalsın heyrətində o şux baxış da,

Unutsun yanında ürkən maralı,

Durum bu ürkəkdən bir az aralı.

Yaşımın durumu təngiməsin qoy,
Arzular, ümidlər səngiməsin qoy,
Bəxtim çəkinməsin, ləngiməsin qoy;
Üzüm qürubadır, rəngim saralıb,
Durum rəngimdən də bir az aralı.

Gündüzdən gecəyə yerişim - asta,
Elə yerişim tək hər işim - asta.
Gedirəm, ayrılıq vərdişim - asta,
Qalıram, ay dəniz, sorma "haralı", -
Durum "haralı"dan bir az aralı.

Ən sərt dalğanı qov, tuşla başımdan,
Açıım qollarımı, xışda başımdan.

Bu ağrı-acını daşla başımdan,
Qopar çıynam üstdən bu köz yaranı,
Durum bu yaradan bir az aralı.

O yurd da...

Qapısı açıqdı elə,

Gələnə-gedənə aşiqdi elə.

Yoluma boylanan uşaqdı elə,

Çəlçəpər küncündən gözü bərəlir,

Durum o gözdən də bir az aralı.

Dildə "utan" deyən öyüddən qaçım,

Qəlbdə "üsyan" deyən igiddən qaçım.

Şeytandan, mələkdən, ifritdən qaçım,

Düşsün aralığa dağlar, dərələr,

Durum özümdən də bir az aralı.

Qoy mənə dənizin havası dəysin...

1999

Bu qız

Bu ünvana bir qız köcüb gəlibdir,

Bu ünvana bir naz köçü gəlibdir. -

Nəğmələnib pəncərələr, qapılar -

Bu qız deyən nəğmə içib gəlibdir?!

O, sevincin, o, nəşənin tacıdır,

Deyir - bütün oğlanlara bacıdır. -

Bir oğlan da elə yanar, yaxılar...

"Bu qız neçin belə diliacdır?!"

Cılvəsində - bərə qurmuş torçudur,

Cəsarət də, məlahət də ovcludur.

Sanki dünya bu gözələ tapınar, -

Bu qız bəlkə ovsunçudur, ovçudur.

Bu ünvana bir qız köcüb, o gündən,

Düşüb bura bir naz köçü o gündən.

Qonşu oğlan gedib, - çətin tapıla...

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu qız deyən kədər içib o gündən.

O yollara baxan gözdə nəm nədir?

O baxışda kölgələnən qəm nədir?

O qollar da sinə üstə çatılar?!

Bu qızın ki, gülüşü də qəmlidir.

Susur nəğmə, susur qapı-pəncərə,

O işvələr, o cilvələr dincələr.

Darıxacaq mərtəbələr, qonşular,

Gəl, bu qızın xiffətinə qoşulaq.

Bu ürəkdən o ürəyə yol çəkək,

Bu sevgiyə, bu vüsala qol çəkək.

Deyək-gülək, qanadlı bir quş olaq, -

Gəl, bu toyun karvanına qoşulaq!

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

1978

Dilində bir sözlü qıfil,
Nə susursan, dillən, tifil.

Bu dünyada kifir-kifir
Üzlər sənə tənə edir.

Gör nə çiçək yağışıdır,
Qızlar ömrün naxışıdır.

Tut birinin baxışını,
Gözlər sənə tənə edir.

Sən də bir elin toyusan,
Bir "qurban olumun" boyusan.

Durub gözünü döyürsən,
Qızlar sənə tənə edir.

1997

Janım sevgi

Ganım sevgi, anam sevgi,
Məndən bir diləyin yox ki?
Göylərin mələk-mələkdir,
Bu gün bir kələyin yox ki?

Açdım gözümü, göylər də
Uçdu, gözümə sığmadı.
Canım sevgi, yum gözünü,
Eşqi gözümə sığmadı.

Ömrün soyuq bucağından
Ha boyanım, boyum çatmaz.
Canım sevgi, o göylərə
Bu sevginin göyü çatmaz.

Qəlbimdə bir mələk yaşar,
Sən biçimdə, mən biçimdə.
Canım sevgi, götür apar,
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qoyma qala qəm içində...

1996

Yağış istəyir

Nə vaxtdandı yağmayırlar,

Qupqurudur çöl-bayır.

Yer də göyü qınayırlar,

Torpaq yağış istəyir.

Hanı yaşıl pöhrələrlər?

Şeh içərdi hər səhər.

Od içində – kölgələrlər,

Yarpaq yağış istəyir.

Kövrəkləşmiş budaqlar,

Canında bir yanğı var.

Yetiş payız, gəl bahar, –

Budaq yağış istəyir.

Alışır ağızda dil,

Alov qarsıb elə bil.

Atəşdir – nəfəs deyil,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dodaq yağış istəyir.

Susuz qalıb düz-dərə,

Yağ, su gəlsin düzlərə.

Torpaq yağış istəyir,

Suzaq yağış istəyir.

1968

Lirik şeir

Xəyalın -

həzin bir sükutdu bu gün,

Yolların -

itkimin süvarisidir.

Gözlərim yaş dolu buludlu bü gün -

Gözlərim yolunu suvarısıdır.

Elə yalqızam ki,

tanış qəmimlə, -

Bu gün dostu-yadı dolaşdırıram.

- Alo, eşit məni,

danış mənimlə, -

Mən səni fikrimlə calaşdırıram.

Həsrətim -

həzin bir mahnidır, gülüm,

Sənin pianonun dilində susur.

Yanar, -

barmaqların ağrıdar, gülüm,

Qoy yatsın dillərdə, -

bir az soyusun.

Bilirəm, -

o sənin yaxın həmdəmin, -

Sevgi anlarında dillənəsidir.

Mən vaxtsız-vədəsiz

sevginəm sənin,

Məni pianonun başına çevir.

Elə yalqızam ki, tanış qəmimlə,

Qorxuram qəlbimi yada oxuyam.

Alo, fikrindəsə danış mənimlə, -

Bu gün yad orbitə düşəm qorxuram.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

1977

Qayıtsam o yerlərə

Mən elə bilirəm ki,
məsum körpəliyimi
qoyub gəldiyim yerə
qayıtsam qonaq kimi,
hər döngədə qarşımı
kəsəcək uşaqlığım.

O mavi baxışlara
baxmasam bircə kərə,
uşaq kövrəkliyilə
küsəcək uşaqlığım.
Dönüb giley-güzara
gözlərimə qonacaq.

Bir soyuq baxışından
üşüyəcək, donacaq,
uşaq tək dodağıını
büzəcək uşaqlığım.

Mən elə bilirəm ki,

o yerlərə qayıdır,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

o günlərə dəyməsəm,

qar ələnmiş başımı

gileyli bir körpənin

qarşısında əyməsəm,

ümidini, əlini

üzəcək uşaqlığum.

Hər addımda arxamca

boylanıb acı-acı

ağır qədəmlərimi

süzəcək uşaqlığım...

Mən elə bilirəm ki,

qayıtsam o yerlərə,

mavi gözlü bir uşaq

kəndin girəcəyində

düz qarşıma çıxacaq.

Bir cüt mavi baxışla

mavi suallar verib,

dinləyəcəkdir məni.

İllər ayrısı kimi
bir cüt mavi baxışla
danlayacaqdır məni.

Qoy danlasın,
mən ona
borcluyam gəncliyimi,
rahat nadincliyimi,
narahat dincliyimi.

Kəsir, kəssin qarşımı
bir uşaq vüqarıyla.

Təngə gətirsin məni
mavi sorğularıyla.

Hər addımda qarşımı
kəsən körpəliyimin,
küsən körpəliyimin
qadasını alaram.

Anasının dilində
bir vaxt yarımcıq qalan
laymasını çalaram.

Min sorğulu, suallı

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

mavi baxışlarını
öpərəm gözlərimlə.
Narahat ürəyinə
rahatlıq vurğuları
səpərəm gözlərimlə.

1969

Bir mən ünvanlı sevdanın,
Hələ ki, canlı sevdanın,
Bir dəliqanlı sevdanın
Əlində ağacam daha.

Vurdu, yıxıldım ömrümə,
Daşıb, yığıldım ömrümə.
Söz-söz sıxıldım ömrümə,
Qupquru qaxacam daha.

Çıx yoluma, atam, anam, -
Güman, yenə adam olam.
Gedirəm ki, Adəm olam, -
Təzə dünya açam daha.

1997

Mən də elə bu dünyanın

Dərdi deyən şairiyəm.

Bir baxışla qəlbi sıñıb

İçini yeyən şairiyəm.

Dünya görüb mərd üzümü,

Yumşaltmayır sərt üzünü.

Tərəzinin dərd gözünü

Bir az əyən şairiyəm.

Qabarmadım zamanına,

Bozarmadım yavanına.

Düşüb ümid dabanına

Qapı-qapı ayaq döyən şairiyəm.

1998

Körpə

Fikrimə, düşüncəmə
Yağış yağar, çən düşər.
Arzuma, xəyalıma
Məndən gizli dən düşər.
Gündüzümüzün çıynindən
Axşamım erkən düşər
Körpəsiz bir otaqda.

Ən ülvi sevincimi
Körpə işığı gelən
Ocağa göndərərəm.
Baxışımı xalı tek
Hər gün neçə körpənin
Qədəminə sərərəm.
Min ömürlük həsrəti,
Min ömürlük əzabı
Bir ömürdə görərəm
Körpəsiz bir otaqda.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

1972

Həsrətin odunu gördüm,
Xiffətin dadını gördüm.
Yeddinci qatını gördüm
Sənsizliyin.

Aradım, ürəyim yoxdu,
Arzusu, diləyi yoxdu.
Tanrısı, fələyi yoxdu
Sənsizliyin.

Duyğularım divan qurdu,
Ümid kəsdi, inam qırdı.
Şahid tək üzümə durdu
Sənsizliyim.

2007

Yenə qəlbim

çiçək-çiçək

açıldı

gələn bahara.

Mənim

nə yaşımıdır axı?!

Vur-tut -

Altmış altı!

2006

Sevgi məktubları

Birinci məktub

Təkəm,

tək-tənha.

Çekilmişəm özümə -

küskünlüyüümə.

Tale

yenə sərt baxdı üzümə

sənin baxışınla.

İkinci məktub

Məni sindira-sindirə

bir şələ çör-çöp etdilər.

Sonra tonqal çatdılardı

bu çörçöpdən, -

görəsən ki,

necə yanırıam.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Üçüncü məktub

Soyumusan,
bılırəm, buz kimisən
öz soyuqluğunda.
Gəl, qızın tonqalımda,
yanacağam
sən gələnəcən.

Dördüncü məktub

Gələcəksən
soyuq əllərinlə
soyuq külümü ələməyə.

Məni söz-söz

tutmağa, -

söz-söz

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

güllələməyə.

Beşinci məktub

Harda itirdim səni?
Harda düşdüm qəlbindən,-
cibindən saldığın
məktub kimi?
Qəribə deyilmi -
qəlbindən salan- sən,
itirən - mən?!

Altıncı məktub

Sənə ümidli
deyiləm daha.
Səndən əlimi
üzümüşəm.
Amma, bax bu...

Sinəmdəki

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

bu bədbəxt
gözünü yolundan
çəkmir ki, çəkmir.

Yeddinci məktub

Haçansa
döyəcəksən yenə

bu qapını.
Onsuz da gecəli-gündüzlü
həsrətinə
vurğun qapını.

Səkkizinci məktub

Təkəm,
tənhalığım qədər yalqız
bir də özüməm.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Amma, yox,
iztirabların
mənimlədir,
tənha qoymurlar
məni.

2004

Nədəndi

Bu sükutu ayrılığa yozaqmı, –

Aramızda söz danışmır, nədəndi?

Barı bircə təbəssümü yasaqmı,

Dodaq susur, göz danışmır, nədəndi?

Niyə aşşır bir yol günah səddini?

Keçəmmədi o ikicə addımı.

Bilmək olmur doğmadımı, yaddımı, –

Əllərimiz düz danışmır, nədəndi?

Bir baxışdan allanardı, yanardı,

Lalə kimi güllənərdi, yanardı.

Səssiz, sözsüz dillənərdi, yanardı,

İndi dinmir, üz danışmır, nədəndi?

Ağrımıadı solub gedən günlərə,

Addım-addım yolu gedən günlərə.

Allah, yaşa dolub gedən günlərə
Üşyan olan qız danışmır, nədəndi?

Açılammir, o duyğular örtülü,
İndi daha ədalar da – ütülü.
Pərtlik üzdə pörşələnib, pörtülüb,
Ağıl mısib, hiss danışmır, nədəndi?

Bu sükutu ayrılığa yozaqmı, –
Aramızda söz danışmır, nədəndi?
Barı bircə təbəssümü yasaqmı,
Dodaq susur, göz danışmır, nədəndi?

2010

Gündəliklər

I gün

Vəfasız bir gündü;
Ömrü - dörd yol ayrıçı.
Özümdən
hansı tərəfə qəcim -
bilmirəm.

II gün

Çıxıb gedəcəyim
günə düşmüşəm.
Əlim-ayağım -
sevinc içində.

Heyf ki,
daxilimdəki
ayrılıq marşı
məni ağrıdır.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

III gün

Axır ki,
Əlindən qaçıb qurtardım.
Məni nəfəsilə
isidən əlindən,
sığalıyla
uyudan əlindən,
həniri ilə
sevən,
sevdirən əlindən...

IV gün

Günlərim - fəryad dolu,
günlərim - uzaqlığın dolu.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Günlərim – ayrılığın dolu.

Yoxluğun dolu.

Ölümümə tələsirəm,

gəlsənə!..

V gün

Gələcəyin günü də

cırıb atdım

təqvimdən.

Ümidim yeni günə

qalır -

Gəlməyəcəyin günə.

Tanrıım,

onu necə ciracağam?

VI gün

İçərimdə

kimsə səni çağırır.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu gün bu
mən deyiləm.

Mən səndən qaçanam.
Çağırın -
səni özüylə gətirən.
Ah,

daha dözə bilmirəm...

VII gün

Ayrılığın
Ağ günü olmazmış.
Mən özümdən
qaça bilmədim.
Qayıdırıram sənə.
Qarşıla...

2004
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Haçan gəlirsən

Kəsib ayrılığın bəndi-bərəni,
Başıma, gözümə həsrət ələnir.
Mənə gəlişindən müjdə verəni
Basım da bağrıma, qucum, gəlirsən,
Haçan gəlirsən?

Hansı məkandasan, vaxtdasan hələ?
Sədan göydən gəlir, haqdasan hələ?
Olmaya təyyarə taxtdasan hələ? -
Mən qanad çıxarım, uçum, gəlirsən,
Haçan gəlirsən?

Əydi qamətimi ayrılıq yükü,
Axır ki, gəlirsən, Allaha şükür.
Gün keçir, vaxt ötür, qaranlıq çökür, -
Qapını indidən açım, gəlirsən,
Haçan gəlirsən?

Uçar şad xəbərlər üstümə daha,
Əriyər buzlaqlar istimə daha.
Taledən ad-san da istəməm daha,
Şöhrətim, başımın tacı, gəlirsən,
Haçan gəlirsən?

Yoxdur bu gəlişin vaxtı, bivaxtı,
Bil ki, gəlişinə oyanır baxtım.
Yetər ki, boylandım, yetər ki, baxdım,
Durum qabağına qaçım, gəlirsən,
Haçan gəlirsən?

2005

Son gedən elə mən olum

Bir ilgım halənin içindəyəm mən,

Bir qəfil bəlanın içindəyəm mən.

Bir dünya yalanın içindəyəm mən,

Niyə oturmuşam - varıb da gedim.

Demə daşam elə, dəmirəm elə,

Yoğur, ya yoğurma, xəmirəm elə.

Hara qaçıramsa, səninəm elə,

Yolların qolunu qarıb da gedim.

Ömrünə kim gəlib, pərt qayıdibdir,

Qəlbində bir ağır dərd qayıdibdir.

Mənim qayıdışım sərt qayıdibdir,

Gedən sıraları yarıb da gedim.

Daha siz tərəfdə işim qalmasın,

Həsrətdən qovrulum, bişim, qalmasın.

Bircə xatirəm də düşüb qalmasın,

Qapından izimi yolub da gedim.

Mən yenə biganə olum dünyaya,

Düşməsin bir daha yolum Dünyaya.

Söyüm, yamanlayım, gülüm dünyaya,

Dünyanı gözümdən salıb da gedim.

Bir də həsrətimə tən gəlməyəsən,

Əysin qürurumu qəm, gəlməyəsən,

Mən elə gözləyim, sən gəlməyəsən,

Gözüm yollarında qalıb da gedim.

Mənim tək yol üstdə durasan elə,

Yetəni dindirib yorasan elə,

Hardan keçdiyimi sorasan elə, –

Səndən qisasımı alıb da gedim.

Tən ola bilmədik, neynək, gen olum,

Səninlə qalana yolverən olum.

Gedirəm, son gedənin elə mən olum,

İsrafil surunu çalıb da gedim.

2004

Səni bu oyunda

Sən mənim deyilsən, inandım daha,
Dərdim – dərin deyil, qəmin deyildir.
Sındı qolum daha, qanadım daha,
Daha bu göylər də mənim deyildir.

Daha qopammıram qəm yaxasından,
Daha qətrə-qətrə dərdə çökürəm.
Ömrümə qoyulan qan bahasından
Hissimə, duyğuma pərdə çəkirəm.

Yox, məni aldatmaz bir gülüş daha,
Fəryadım ahımdan ucalar mənim.
Üzümdən, gözümdən tökülür daha
Qəlbimə yüklənən acılar mənim.

Bir ayrı dünyadan qopub gəlmışdım,
Gəlmışdım, ömrünü bəzəyəm bəlkə.
Bilmirəm, səndə nə tapıb gəlmışdım,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Dedim, sevənlərə bənzəyəm bəlkə.

Yanlışlıq, aldanış... Bu da bir oyun,

Daha girişmərəm, eh, keçmiş ola!

Daha həqiqəti bir yana qoyub,

Nağıla uymağım gecikmiş olar.

Kimi aldatmışan, kimi atmışan, -

Sənin öz işindir, nəyimə gərək?!

Bir onu bilirəm, nahaq qatmışan, -

Səni bu oyunda uduzub ürək.

2004

Kiminləsən

Mən necə quş olum, uçum yanına,
Mən necə bilim ki, sən kiminləsən?
Çəkir içərimdən hücum yanına,
Çıxır vücudumdan can, kiminləsən?

Qırım bu yolların damarın, gəlim,
Həsrətin üzünə qabarım, gəlim.
Ölsəm, varlığımı aparım, gəlim -
Cənazəm önündə yan, kiminləsən?

Qoluna girəsi qola dönüm qoy,
Arxanca gələsi yola dönüm qoy,
Əlində bir ləçək gülə dönüm qoy,
Məni bir dəqiqə an, kiminləsən?

Ayrılıq önündə donub sən olum,
Güzgüyə baxarsam, dönüb sən olum.
Yox, e...

Kaş ki, elə mən də sönüb sən olum,
Gəzim bu sevgidən gen, kiminləsən?

2005

Xatırə

Türkçənin Uluslararası

Şeir Şöлəni növbəti dəfə

Fransanın Strasburq şəhərində

keçirildi.

Dünyanın hər yerindən

Yığılıb gəlmişdilər.

Qayğıdan, məhəbbətdən

Yoğrulub gəlmişdilər.

Doğma türk dillərində

Çağrılıb gəlmişdilər.

Strasburq türk dilində

Şeir deyirdi o gün.

Bütün səviyyələrdə

Türk diliydi danışan.

Elə tarixcə qədim

Bir dil idi danışan.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Ünsiyyət- quş dilində;

Bülbül idi danışan.

Strasburq türk dilində

Şeir deyirdi o gün.

«Avropa birliyi»nin

Divarları – qulaqda,

Türk dili şeir deyir

Sühl və azadlıq haqda.

Deyirdi Qarabağdan,

Danışırkı İraqdan,

Əfqandan, Fələstindən,

Sevgidən, məhəbbətdən,

Bir də uca Allahdan

Strasburq türk dilində

Şeir deyirdi o gün.

Şeir axıb gedirdi
Reyn çayı boyunca.
Bayır-bucaq, çöl-çəmən
Şeir içirdi doyunca.
Payız yarpaqlarıydı
Şeir ardınca söyüncək, –
Strasburq türk dilində
Şeir deyirdi o gün.

Türkün böyük oğlunun
Hünəri səslənirdi.
Altaydan Pirineyə
Səfəri səslənirdi.
Atatürkün, Heydərin
Zəfəri səslənirdi, –
Strasburq türk dilində
Şeir deyirdi o gün.

Şerin qanı qaralır,
Durulurdu türkcədə.

Dünyada yeni dünya
Qurulurdu türkcədə.
Bəşər şerin dilinə
Vurulurdu türkcədə.
Strasburq türk dilində
Şeir deyirdi o gün.

Şeirin öncəgörümü
Həqiqətdi, gerçəkdi.

Deyirdi; - Türk xalqına
Ərməğan gələcəkdir, -
Siyasət kürsüsünə
Ərdoğan gələcəkdir.
Strasburq türk dilində
Şeir deyirdi o gün.

2011

Bu yaz

Bu yağışın yaz ətəyi,
Sildi güzgəmdən yaşları.
Bağışladım məni qovub
Evə salan yağışları.

Dolu idi, – inci kimi,
Noxud kimi, kəncəgt kimi.
Güylər məndən incik kimi
Tükədə başıma «daşları».

Getmişdi, bəs hardan gəldi?
Yoxsa, nağıllardan gəldi.
Lap sonuncu qardan gəldi,
Bu yaz da belə başladı.

2016

Bu yay da

Bu yay da ütdğ, kezdi,

Qayğıları havayı.

Nə gürdğk, nə gütgrdğk

İstisindən savayı?!

Bu yay bağzaların da,

Yaşılı dəm verirdi.

Cırçırama səsində

Nəğmələr can verirdi.

Yolların hüvəlgəndə

Asfalt buxarlanırdı.

Quşlar arxalar boyunca

Yaydan yaxalanırdı.

Dəbdəydi sərinliyi

Yaylaqların, dağların:

Əyləncə mərkəzləri...

İstirahət bağları...

Nabran, Marxal, Pirqulu,

Qızbənəvşə, Şahdağı...

Varına qol azmışdı

Şənlik, sevinc, zal-zağır.

Amma yaman istiydi,

Vay halına kasıbın!

Aparırdı fikrində

Gələn qışın hesabın:

«Bu yay gürdögüm isti

Qalan yaşıma bəsdir.

Payızımlı ütğrsəm,
Bətgən qışıma bəsdir».

2015

Bəlkə sevgi deyildi

*«Sevgisiz gül-çiçək
bitməz, ey könül» şerində*

Niyə məndən uzaqlaşıb, bilmirəm,
Müdrikləşib, uşaqlaşıb, bilmirəm.
Həsrətimi yasaqlaşıb, bilmirəm,
Üzü dönmüş, bəlkə sevgi deyildi.

Cəzaydı e... söz-söhbətin əlində,
Üzüm-gözüm – bu töhmətin əlində.
Qaçammırdım bir möhnətin əlindən,
Üzü dönmüş, bəlkə sevgi deyildi.

Ay uddum a... ağrısını ölmüşün,
Bəxtim bildim falçısını ölmüşün.
Pusdum qapı-bacasını ölmüşün,
Üzü dönmüş, bəlkə sevgi deyildi.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yaxınlığı uzaqlıqdı əzəldən,
Düşüncəsiz uşaqlıqdı əzəldən.
Əzizləyib yaşatdıqmı əzəldən?
Üzü dönmüş, bəlkə sevgi deyildi.

İnsanam da... Sevgisiz də yaşaram,
İşim-güçüm... Azmı dolub-daşıram?!
Bu keçmişdən qaçaram, hey, qaçaram,
Üzü dönmüş, bəlkə sevgi deyildi.

Ağrı idi, çulgamışdı qəlbimi,

Hiss də olsa, saxta imiş, qəlp imiş.

Ürəyimdə gizli qalıb, qartılmış.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Üzü dönmüş, bəlkə sevgi deyildi.

2008

Deyilsən

Daha ayrılmışıq dağla düz kimi,
Soyuq baxış kimi, soyuq söz kimi
Qəlbimə, ruhuma yaxın deyilsən.
Həsrətim, xiffətim, ahım deyilsən.

Mehrimi salmışdım, nə bilim, nədən,
Sənə alışmışdım ruhla can kimi.
Çaşdı hissim nədən, əqlim nədən?
Bütün ayrılıqlar ayrılan kimi
Siyrlılsın sidqimiz, ayrılaq daha.
Qəfləti yuxudan ayılan kimi
Bu meyxoş yuxudan ayilaq daha.
Boyat xatırəyik, meylik indi.
Görürsən, əvvəlki deyilik indi.

Qəlbimə, ruhuma yaxın deyilsən,
Səni axtarmıram, səni anmırıam.
Xiffətim deyilsən, ahım deyilsən,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Daha ayrılmışıq, daha yanmırıam.

2010

Məktub

Ayrılığın gözü də
Tutulub, dəlmək olmur.
Elə yaxındasan ki,
Yanına gəlmək olmur.
Həsrətinin əlindən
Durub-dincəlmək olmur.
Yoxluğun – dış ağrısı,
Varlığın – baş ağrısı,
Dilə gəlib sızlayır
Qəlbimin daş ağrısı.
Səni unutsun deyə,
O daşa diz çökmüşəm.
Ötən ömürə, günə,
Yaddaşa diz çökmüşəm.
Budur günüm, güzarım...

Yaşadığım dünyanın
Biz adda küncü yoxsa,
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu küncün mücrüsündə
Sən adda inci yoxsa,
Qismətin mənə düşən
Çinqı sevinci yoxdu.

Nazın, büzün, qəmzənin
Ardınca daş atmışam.

Qəlbimi dilə tutub,
Bir təhər aldatmışam.
Ömür bir addımsa da,
Sənə doğru atmışam.

Əllərimdən üzümə
Əzab şırımı düşüb.

Ürəyimin içindən
Nəsə qırılıb düşüb.

Ta səbrimin əlində

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dözümüm yumruqlanıb.

Cırnadır gecə-gündüz

Özümü yumruqlarım.

Boyumdan, qamətimdən

Daşlanan sədayam ta.

Bütün ayrılıqlara

Sülhəm, əlvidayam ta.

Yollar qulağa durub

Bir duyum hənirinə.

Susma, de, hardan keçir, –

Baş qoyum hənirinə!

2008

A qızlar

Zaqatalanın qızılgül

bəsləyən qızlarına

Sizi güldən, gülü sizdən seçməyən
Sözlü könlüm izə düşüb, a qızlar.
Yurdumuzu neçə yerə bölmüşük, -
Çiçək payı sizə düşüb, a qızlar.

Bu torpağın nəgməsi-gül, sözü- gül,
Gül bəsləyən gəlini- gül, qızı- gül.
Ləçəyində şəh saxlayıb qızılgül -
Ətirlənmək bizə düşüb, a qızlar.

Kürlük etsə, bura cala oğlanı,
Gülə qala, oda qala oğlanı.
Qızılgülə ünvan alan oğlanın
Qəlbi burda közə düşüb, a qızlar.

Siz incəsiz, çiçək - inci, söz inci -

Axtar indi, topla indi - döz indi.

Sətirlənib Firuzənin sevinci,

Dağa düşüb, düzə düşüb, a qızlar.

1977

Yoluma bahar düşüb

İlk bahar...

Həvəsim kəndə üz tutub, -

gedib çiçəkləri qarşılamağa,

gedib şimşəkləri qarşılamağa.

Yolu tonqalların qoynundan düşüb,

yolu "Qapı pusdu" oynundan düşüb.

Qayıdıb pusulmuş ümidlərilə.

(O ki bir qızılımış ümidlərilə!)

Kəndin meşəsini, kəndin bağını

dolanıb gəlib.

Kəndin baharına

boyanıb gəlib.

Qonub gözlərinə

sözlü bənövşə,

heyrəti Şahdağdan ünvan alıbdır.

Bu yazdan gəlmışə,

kənddən gəlmışə

həsədim,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

həsrətim

heyran qalıbdır.

1975

Gülə-gülə

Bu da bir ömürdü, sərt üzü – səndə,

Bu da bir gecədi, gündüzü – səndə,

Keçdiyin küçədi, ən düzü – səndə,

Niyə çəkinirsən? Keç gülə-gülə.

Çəkildi əlçatmaz göyün bu bəxtə,

Düşmədi eşiyin, evin bu bəxtə.

Sınma, gileyənmə, sevin bu bəxtə,

Gəldisə ömrünə gec gülə-gülə.

Aliş, doğmasına, yadına baxma,

Yaşa, ünvanına, adına baxma.

Sevda şərbətdisə, dadına baxma,

Verilir, çək başa, iç gülə-gülə.

Nədir taleyində bu ağ, bu qara?!

Paran bütövləşməz, bütövün – para.

Səni əzablara, iztirablara
Əkəni ömründən biç gülə-gülə.

Canından artıqmı can qoyduğun kəs?!
Heç kəs arşınını sən qədər ölçməz.
Ya qopar qəlbindən, ya qoparma, döz,
Axır ki, birini seç gülə-gülə.

Bu da bir ömürdü, sərt üzü – səndə,
Bu da bir gecədi, gündüzü – səndə,
Keçdiyin küçədi, ən düzü – səndə,
Niyə çəkinirsən? Keç gülə-gülə.

2009

Qış gözündən

Yolunuza bəyaz xalı sərdimi?
Üst-başınız ağ çiçəkmi, zərdimi?
Düzün deyin, xoşunuz da gəldimi
Şaxta sizə qar-topunu sıxanda?!

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Vay dədəm, vay, nə yüklənib ağaclar!

Qundaqlanıb, bələklənib ağaclar.

Tərpənəmmir, çələklənib ağaclar,

Əl-qol açar bir də qışdan çıxanda.

Buz lay olub o küçələr, o damlar,

Suduq deyib sırsırəni dadan var.

Əzilməyin, ağrımayıñ, adamlar,

Çəkmənizin altı sizi yixanda.

Qar altında – tarlaları, bağları,

Get-gelişin yolu, rizi bağlanıb.

Mal-davarı tövlələrdə saxlanıb,

Yem həvəsi gövşək olub çoxunda.

Təkərlərin zəncirində qış donub,

Ağaca bax, budağında quş donub.

Məktəblərdə dərs dayanıb, iş donub, –

Biz donuruq qış bizə sərt baxanda.

Bu sərtliyə ağlayan var, gülən var,
Bəxt ardınca qış gedib, yaz gələn var.
Səbr eləyin, çıxmağına hələm var,
Qış gözündən yaz baxar bu yaxında.

2010

Bir yarımcıq şerim ola,
Qayıdam, gələm üstünə.
Söz mənim üstümə qaça,
Mən qaçam qələm üstünə.

Susmaqdan yorulub qaçam,
İş-gücdən dərilib qaçam,
Ölüyəm, dirilib qaçam,
Diriyəm, öləm üstünə.

Geninə-boluna düşə,
Oxucu toruna düşə, –
İş-güçüm yoluna düşə;
Tökülə aləm üstünə.

Bilirəm ki, yenə qalan,
Bəlkə aya, günə qalan,
Pay-pürüşdən mənə qalan
Ömrümü böləm üstünə.

2008

Gecənin altda gizlənib,
Par-par yanır qar gözləri.
Allah, bu qışın deyəsən
Heç nəyi yox, var gözləri.

Elə soyuq-soyuq yanır,
İçi çöldən böyük yanır.
Meydanda qar oyuq yanır,
Mat-mat baxır şar gözləri.

Dərə-təpə aşıb gəlir,
Qış bizlərə çəşib gəlir.
Qarı görüb xoşa gəlir
Ağacların bar gözləri.

2010

Bu da ötən il oldu,
Bu bir il bizdən keçdi.
Qürubun qoyub getdi,
Dan yeri bizdən keçdi.

Apardı nəyi vardı, –
«Südlü» inəyi vardı.
Bir az göynəyi vardı,
Hər biri bizdən keçdi.

Çarəsizi, harını,
Bir yol tapıb barındı.
Saf-çürüyü arındı,
Xəlbiri bizdən keçdi.

2012

Şeirlərim sizinlə

Daha gözəl danışır.

Mən bir az hərdən-birdən,

O müntəzəm danışır.

Düzüb-qoşar, gap eylər,

Çözər-çözər sap eylər.

Deyərsən ki, lap elə

Təzə-təzə danışır.

Eh, sözdən söz böyüdür,

Xırdalayır, üyündür...

Məndən eşitdiyidir,

Gəlib sizə danışır.

2012

Sabah gözümü açıb,
Başımdan aşacağam.
Canımı dəstələyib,
İşimdən aşacağam.

Nə fərqi – cin, ya mələk,
Gedənlərim gələcək.
Yığışanda əl-ətək
Axşamdan aşacağam.

Bir dəvətə yol salıb,
Bir məclisə pul salıb,
Bir havaya qol salıb,
Yaşımdan aşacağam.

2010

Əslinə qalsa, mən də

Sizlərdən birinizəm.

Bir az boyda balaca,

Yaşdasa irinizəm.

Nə ağılda üstünəm,

Nə qismətdən küskünəm.

Bir az mağmin, miskinəm,

Ulunuz, pirinizəm.

Dərd önündə həlimdir,

Qəlbim bezmir, ərinmir.

Əlinizi verin bir, –

Ağrıyan yerinizəm.

2010

Səndən sonra yaz gəlir

Çəkilməyə nə künc qalıb, nə bucaq,
Elə hamı künc-bucağa dürtülür.
Əli tutan balta qapır, ya bıçaq,
Soyuq qarsan od-ocağa dürtülür.

Çiçək-ciçək budarlanır çöl-çəmən,
Dirmixlayır yal-yamacı küləklər.
Yun topası bulud dönür əlçimə,
Yaz havası həsrət olur ürəkdə.

Nə vaxtıdır bu çovğunun, bu qarın?-
Qıştı yatıb, yaz gələndə ayılıb.
Çiçəkləri sırgalanan baharın,
Yolu üstdə bir keçilməz çay olub.

Sərhədini aşırma çox, qırma çox,
A qış qoca, az qıcıqlan, az gəril.
Gəl özünü oda-közə vurma çox,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Neyləsən də, səndən sonra yaz gəlir.

2008

Bahar ritmləri

Gən – bulud əsiri, dan yeri kəşkən,

Yağırlı, yal-yamacın zəməni yağırlı.

Güydən Yer əzənə kəkotu, yarpız,

Güydən Yer əzənə səməni yağırlı.

Hələ yumuludur bahar əlləri,

Qaranquş gəlməyib, dimdiyində su.

Novruz xonzasından bağ ətri gəlir,

Gəlir, güzlərində bahar yuxusu.

İncimi səpilir qar dənəsində?! –

Bənүvşə dodağı qazır torpağıın.

Gecikmiş qış baba hər dənəsində

Elə bil mirvari sazır torpağı.

Şşgyğr qar altda aldanmış zizək,

Bu sazaqlı gən də nahaq deyilmiş.

Əyninə qar geyib gələn təbiət –

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Aprel yalantymış, bahar deyilmiş.

...Elə cilvələnir aşığın təbi,

Əli əzgləmmir saz ətəyindən.

Azır boğzasını axır ki dəzlər,

Bənүvşə tükəlgər yaz ətəyindən.

Sinəsi atlanañ zəməndən, züldən,

Zizək ətri gəlir, yaz ətri gəlir.

Daha şairlərin qələmindən də

İncə, lətafətli söz ətri gəlir.

2015

Uzaqda yaxın kimiyik,

Yaxına gələ bilmirik.

Yaxınlıq qəlbimizdədir,

Deyəsən hələ bilmirik.

İzimizdən zülə kimi

Bilməmişik hələ kimik.

Ümrğməzə şələ kimi

Bir yığık, bülə bilmirik.

Şirinik yerimiz əzən,

Əzizik dirimiz əzən.

Elə bir-birimiz əzən

Ülgrək, ülə bilmirik.

2016

Söz və məna

Mənanı «kir» adlandıran

bir yazara

Məna sözün cüvhəridir,

Məna sözün lüvbəridir.

Məna sözdən bəşəridir,

Mənasız da söz olarmı?!

Məna – leksik, qrammatik,

Söz – statik, dramatik.

Məna – simvol, məna – motiv,

Motivsiz söz dəqz olarmı?!

Söz meyvədi, məna – dadı,

Hər mənanın var söz adı.

Məna sözün söz qanadı,

Söz mənadan əzələrmi?!

Süz zahirdi, məna batin,
Məna süzgün məzmun qatı.
Məzmun – süzgün məkafatı, -
Süz məzmunsuz züzglərmi?!

Süz bətnində məna düldg,
Süz yoxdusa, məna dondu.
Məna süzə doğru yoldu,
Məna da süzsəz olarmı?!

Süz ağızında məna – kəsər,
Süz sənətdi, məna – əsər.
Məna süzg süzdən asar,
Süz mənadən pozularmı?!

Məna – süzgün izalatı,
Ədviyyatı, şokoladı.

Hardan zıxdı bu «kir» adı? –

«Kir» mənaya yozularmı?!

2016

Göndərirəm

Gələcək nəsillərə

Mən sizə gündərirəm

Şeirimin əslini,

Bir az payız, bir az qış,

Bir az bahar fəslini.

Zəkilib rəngi-ruhu,

Solğun yanaqlı qışdır.

Uzası hələ da yox,

Yorğun qanadlı quşdur.

Ümğr yığkığ – dərd olub,

Həyat bığkığ, – sərt olub.

İzində nəyi vardı,

Ələk-vələk eyləyib,

Haqq olanın yolunda

Üzgün həlak eyləyib.

Mən sizə gündərirəm

Şeirimin səsini;

Bir qızı reyhan Ətri,

Bir qom nanə Əsimi.

Bir az sərtdi, nə eybi?!

Bir az pərtdi, nə eybi?!

İnsan əzgə var onun,

İnsaf əzgə var onun.

Ağılları – pərdəli,

Ağrıları – pərdəli.

Gah sığaldı, gah sillə,

Gah noğuldu, gah gəllə, –

Ənvənına nikahlı,

İnamına nikahlı,

İmanına nikahlı.

Mən sizə gündərirəm

«Şeir» adında bir inci:

Gah Fəzuli naləsi,

Gah Xətayi qılıncı.

2015

Bahar musiqi zalır
Təmiz mahnı dilində.
Azılır pəncərəmin
Qulağı da, dili də.

Otaqda səkut – ağır,
Mahnı ruhuma axır.
Şrəyimdə bir fağır,
Dinir, məni kiridə.

Baxıram, kimim zatmır,
Qəlbimin simi zatmır.
Hansısa gənəg zatmır,
Bitmir ayım, ilim də.

2014

«Ön sözə» doğru

Elə də sənsizlik yox camalımda,

Qğrurum zırplınır şah damarımda.

Durna qatarında, süz qatarında,

Gedirəm, gedirəm, «Son süzə» doğru.

Hər kəlməm od oldu, köz oldu bir vaxt,

Yğz yerə, min yerə yozuldu bir vaxt.

Dildən-dilə dğşdğ, yazılıdı bir vaxt,

Calındı, helləndi sonsuza doğru.

Kezər boğazına, süz ilgək olar,

Süzğn dğzğndə də əyilmək olar.

Son süz Tanrıñındı, nə bilmək olar,

Bəlkə də qayıtdım «Ün süzə» doğru.

2016

Mənə məktub gəlir şerin adından,
Gəlir dağın, dğzğn, Yerin adından.
Toyda bəy adından, gəlin adından
Məndən toy şeri güzləyən olur.

Mənsə unutmuşam toyları zoxdan,
İzimdən bir xiffət boylanır zoxdan.
Toyların huyları-kğıyləri zoxdan
Məndən səs-kğıgnə gizləyən olub.

Nə fərqi o toya vardım-varmadım,
Batası deyil ki, bala barmağım.
Güydən ulduz dərib, Ay qoparmağın
Elə üzg toyca söz deyən olur.

Kezirdim bu ümrə toysuz-mağarsız,
Gəlib gürğərəm bir hor, zağırsaz.

Mənim əfsanəsiz, mənim nağılsız

Taleyim ümrəm bəzəyən olub.

2013

İl kəpənək qanadında

Uzur bahardan bahara.

Lalə də üz rəng qanını

İzir bahardan-bahara.

Yarəb, məni bəlbəl elə,

Nəğmələrə sərgən elə.

Ya da üldər, bir gəl elə,

Kezir bahardan bahara.

Čzəg mənə camal gəldər,

Orman gəldər, zəmən gəldər.

Hər yaz azan həmən gəldər,

Küzər bahardan bahara.

2013

Bu nə sualdı

Daha darıxmıram

zənglərin əzəgn,

Qulağıma sıraqa

süzlərin əzəgn.

İndi darıxmıram

əllərin əzəgn,

İndi darıxmıram

güzlərin əzəgn.

Daha darıxmıram,

darıxdığımdan

güzğmə əllərinə

zillənib qalıb.

Əlimdə əlinin

gəlləri qalıb.

O gəl butasını

güzğmə təpdim.

O gəl ləzəkləri

əzəgmə səpdim.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Hərəsi bir kəlmə

süylədi səndən,

güzğmə, əlimə

süylədi səndən...

Daha darıxmırıram,

əsəblərimdən

dəyanət sazıma,

düzğm sazıma

sim zəkib, ayrıılıq

havası zaldım.

Hələ soruŞursan, –

Darıxmırammı?

Daha darıxmırıram,

bu nə sualdı?!

2013

Gğn doğdu yaxasından,

Zıxdı qar zuxasından.

Dəyişdi, his-pasından,

Təmizləndi bu dğnya.

Güylər şaldı ziyninə,

Zəkib saldı ziyninə.

Yazı aldı ziyninə,

Əzizləndi bu dğnya.

2013

Kömək ol

Bacım Əzifənin 75 yaşı əzən

Ahıllıq zələngi başında, gəlir,
Gəlir payızında, qışında gəlir.
Ümrənən yetmiş beş yaşında gəlir,
Allah, bu gələnə üzən kümək ol.

Hanı gəncliyinin ətəklə beli,
Ümrən kəmərilə zəkili beli?
Kümək ol, dəzəlsin bəkələ beli,
Qaldırsın da yerdən dizin, kümək ol.

Ütsən baxışından o duman, ütsən,
O zənli, zisəkli asiman ütsən.
Ol üzən ümrənə pasiban, ütsən,
Ver üz qədrətindən izin, kümək ol.

Nə o heyi qalıb, nə o səsi var,
Yoxuş təngişməsi bir nəfəsi var.
Qəlbində sən adda məqəddəsi var,
Qırışlıq alnında – yazın, kümək ol.

Ğz gürsğn nəslinnən, elinnən belə,
Ğz gürsğn ayınnan, ilinnən belə.
Üzg üz gəcğnə qoy innən belə
Otuz il yaşasın azı, kümək ol,
Allah, bu gələnə üzgün kümək ol.

2014

Ona

Deyin o sevgiyə məndən qazmasın,
Məndən dündərməsin ğz, deyin ona.
Ügeylilik etməyin söz bğtuvğndə,
Məndən nə desəniz, dğz deyin ona.

Niyə duyğuluyam, qoy o da bilsin,
Ağrıdır, acıdır... qoy uda bilsin.
Mənim tək üzğnə unuda bilsin, -
Mən ki deyəmmirəm, siz deyin ona.

Yumub dğnyasına güzğnə, susur,
Məni yada salmır, üzğnə susur.
Qızıl qiymətində sözğnə susur,
Bir kəlmə, bir kəlmə söz deyin ona.

Bəlkə gğnahım var, yuya bilmirəm,
Dğşğb hansı dildən kgyə, bilmirəm.
Hazandan bilmirəm, niyə bilmirəm,

Kimdən söz toxunub, güz dəyib ona.

Əlimi atıram, qələmim qazır,

Dilimin ucuna gələni qazır.

Ay Allah, qazanlar beləmi qazır,

Mən nə demişəm ki, tez dəyib ona?!

Süzgəmğ doğradım qəm kəsərilə,

Ülzdğəm səhvərimi kəm-kəsiriylə.

Daha nə duayla, nə nəzir ilə

Qayıtmaz... beş deyin, yğz deyin ona.

2014

Nə yaxşı

Yaddaşımda nə ki vardı, cəm etdim,

Gğndzləri gecələrə şam etdim.

Vərəqləri qələmimlə şum etdim,

Süzğm bitib təkənmədi, nə yaxşı.

Zətinliyi dağdan aşan gənlərin,

Şmidləri aşılıb-daşan gənlərin,

Duyğulara sğfrə azan gənlərin,

Varağını bğkəmmədim, nə yaxşı.

Mənə doğru şərin dizi qırıldı,

Ümrə-gğnə dğşən izi qırıldı.

Vaxtın mizan-tərəzisi qırıldı,

Zəkdiyimi zəkəmmədi, nə yaxşı.

Səbrin əli ətəyindən uzunmuş,

Vaxt deyilmiş, itirdiyim qızılmış.

Daş-qaş olub taleyimə dğzğlmış,
Dərd-sərdən zəkilmədim, nə yaxşı.

Nə biləydim, amansızdı zərx belə,
Tərs damarda yeri-güyg zalkalar.
Zox əzlərə astar olur arxalar,
Arxalıdan zəkinmədim, nə yaxşı.

Mağar qurdu taleyimdə bir səda,
Pərt etmədim ərəyimi qırsa da.
Yolsuzluğunu yolum əstdə dursa da,
Duruşuna təpinmədim, nə yaxşı.

1913

Ömür ritmləri

75 yaşılm gəzən

Doyumluq oldu bu ümğr,

Bu həyat doyumluq oldu.

Mənə daha hez nə demir,

Elə bir deyimlik oldu.

Elə bir geyimlik oldu,

Dərdi, sevinci – bircə dəst.

Elə bir üyğünlük oldu,

Qayğıları min ümrə – bəs.

Soyuğuna güz yummadım,

İstisini soyunmadım.

Həsrətini yuyunmadım,

Oldu bəxtüvən kəsiyi.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Zəkilməz bir yğkdğ demə,
Nazikləşib, tğkdğ demə.
Üzgəndən büyəkdğ demə
Bu ümrən əyər-əskiyi.

Nə yoğurub-yapdım onu,
Nə itirib, tapdım onu.
Qayalardan zapdım onu,
Qoy yaşatsın dağ bu ümrə.

Həgsnənə güzəl demədim,
Gedişinə «gəl» demədim.
«Qal» demədim, «ül» demədim,

Daşıyıram sağ bu ümrğ.

Meyl etmədi səfərlərə,

Mühgr oldu zəpərlərə.

Savaşlara, zəfərlərə,

Qaldırdım bayraq bu ümrğ.

Daha doydurub məni də,

Susarı da, dinəni də.

Qələm istəyir tanıda

Gələcəyə şah bu ümrğ.

Neynirəm e... Tanınmağı,

Kaş olmasın danılmağı.

Bir də hərdən yanlışlığı

Olmasın, Allah, bu ümrğn.

Durmur qanı damarında,

Olsun Tanrı amanında.

Yetmiş beşin tamamında

Tanıdım, Vallah, bu ümrə.

2015

20-ci mərtəbə

qızıldır,

19-cu mərtəbə

gəməş.

Liftin

dincliyi yoxdur

20-ci mərtəbənin

əlindən.

2014

Hələ də
yazmaq ǵzğn
bir az da
yazmamaq gərək.

Bilmirəm,
yazmamaq
«istirahəti»
mənə dğşğr,
yoxsa, süzə.

2013

Arxeoloq əlində

Daş-divar dilə gəlir.

Qurumuş zaylardan da

Süz gilə-gilə gəlir.

Min ilin, on min ilin

Ütərisi sükəlgər.

Zaman bu gən tikirsə,

Səhərisi sükəlgər.

2000

Sahil

dənizin başına

tac qoymuşdu

gecə işıqları ilə.

2013

Dğnyanın alt qatına

baş vurduqca

dğnya

qabarlaya-qabarlaya

dağ doğur,

təpə doğur,

kaha doğur.

İnsanın daxiline

baş vurduqca

insan

Əjdaha doğur.

2000

Qaradərili

qitə

dişlərini

ağardanda

Dğnya

başını itirdi.

2012

Ğstğnə qol azıb gəlir, –

Bu adam qucaq yeridir.

Tərpəndi, dərdə sancıllır,

Qan verir, bızaq yeridir.

Nə bu yoldan dünə bilir,

Nə gürdgyňn dana biltir.

Od-oqaqsız yana bilir, –

Dğnyanın sıcaq yeridir.

Üz odudur, üz istisi,

Baxışında – köz istisi.

Qəlbindəki söz istisi

Sünməyən ocaq yeridir.

2016

Şəlalələr hürğyňg azacaq,
Ayna bilib siləcəkdir Gğnňg yaz.
Yarpız ətri dərələrdən daşacaq,
Üpə-üpə oyadacaq gğlg yaz.

1981

Gəlir

Nə vaxtdı fikrimdə bükülü qalan,
İşim-güçüm kimi tökülü qalan,
Yazmasam, nə odu, nə külü qalan
Sözlərim könlümü almağa gəlir.

Gəlir, gəlişində bədnəzər yoxdu,
Düzüb-qoşduğunda əndazə yoxdu,
Məni öldürə ha, bir cəza yoxdu,
Osa xilaskarım olmağa gəlir.

Qəlbimdə yoğrular, beynimdən sızır,
Boyumdan, çəkimdən, əynimdən sızır,
Oynumdan, fəndimdən, felimdən sızır,
Məni yorub əldən salmağa gəlir.

Bir görün nə vaxtdı xiffət yeyir o,

Çəkinə-çəkinə qapı döyür o.

Bilmirmi sahibdir, qonaq deyil o,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Ömürlük şerimdə qalmağa gəlir?!

2009

Məhəbbət

üzümə çəkilən

Ay işığı,

bəxtimə yazılan

rəngin

ağıdır.

Məhəbbət

duyguların

Allahı, –

ancaq

Allahdan

aşağıdır.

Məhəbbət

gəncliyimin,

ahillığımın,

qocalığımın

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

böyümək
istəməyən
şıltaq uşağıdır.

Ruh
əbədidirsə,
Cəhənnəmi
Cənnətindən
dadlı Dünya
ruhun
məhəbbət çağıdır.

2009

Sakit gecələr
dənizin uğultusundan
üz döndərmiş
qağayı səsidir, –
sahil qayalarının
dimdiyində
gözləri
yuxu dənizində
üzər.

2009

Sabah tezdən
ağaran pəncərəni
üstümə çəkib
yuxumun ardını
görəcəyəm.

Pəncərə
ağ işıqdan
süzülə-süzülə
sığallayacaq
yuxuda gülümsəyən
çöhrəmi.

Qırışığı açılmış
alnim
düyünlərdən
xilas olacaq.

Gözlərimin yuvasında
iki damla dəniz, -
məni aparacaq
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

mələklər.

Sonra o dənizdən

dipdiri çıxıb,

qayıdacam

yandırıldığım

ocağın başına.

Çaydanı

samovar tək

ikiəlli tutub,

süfrəmin ən

hörmətli yerində

oturdacam.

Balaca

armudu

stəkanımdakı

lalə rəngli

çayın ətri

ruhumu oyadacaq.

Təpəcəyəm səhəri

gözümə

qurtum-qurtum.

2009

Ac qağayılar

dənləyir sözləri.

Sözlər

qağayıların

gözlərindən bərəlir.

Deyən

özlərindən əvvəl

gözləri düşür

dənizə

qağayıların.

Sonra da

özləri enirlər

gözlərinin ardınca.

2010

Günəş
kölgəsini
öldürə-öldürə
çinarı
yerdən qaldırdı
və
başının üstündə
durub
ona
böyümək öyrətdi.

2011

Çimərlik
dənizin qəhqəhəsidir –
hər yay mövsümündə
uğunub gedir
adamların
dodağında.

Dənizin
başı üstündə
ağalıq edən
qağayılar
adamlara
təpinir
çığırılı ilə.

2011

Ovqat

Yenə gözlərin
dənizi
çəkib gətirdi
qəlbimin
səhra quraqlığına.
Yenə baxışların
mavi göyləri endirdi
içimin qaranlığına;
cücerdi qəlbimdəki
ümidlərim.
İçərimin
künc-bucağı
ışıqlandı.
Qaldırdım
dizlərimi yerdən.
Ümidlərim piçildadı:
«Dünya gözəldir!»
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Əllərim,

qollarım qışqırdı:

«Dünya gözəldir!»

Ömrüm

keçmişini vərəqlədi –

bir an,

bircə an –

keçmişə...

Ora ki,

gəncliyimi

qoyub

gəlmışdım.

2010

Atamın dizinin

dibindən

dənlədim

öyüd-nəsihəti.

Anamın

əlindəki oxlov

kürəyiimdə

zolaq açanda

qaçıb

sığındım

atamın

dizinin dibinə.

Bir gün də

atamın

dizinin dibi

şapalaq oldu

qulağımın

dibində.

Günahım

ağır idi;

yalan danışmışdım.

O gündən

yalana

«Olvida» dedim.

Yolun

ən düzü idi

atamın

dizinin dibi.

2012

Sabahın üzünə

çıxmaq

bugünü

sevindirməkdən

başlayır.

2012

Mən

yeməli deyildim, –

paltarlar məni

yeyirdi.

Dəniz adamların

çılpaq bədənlərinə

susamışdı.

Paltarlar isə

əynimdə durmaq

istəmirdi.

Çantamdakı

çimərlik dəsti

elə hey

fikrimin

ətəyindən

dartıb,

özünü

yada salırdı...

Qaçıb

uzaqlaşmaqdan başqa

çarəm qalmadı.

Paltarlarımı

yoldan çıxaran

dənizə

«Olvida»

deməli oldum.

2010

Əllərimi
açığım
göy üzü
Allahın
təbəssümü imiş,
üzümə
salavat edincə
çöhrəm
güldü.

2012

Sənin təbəssümünü

min yerə yozdular,

Cokonda,

mələklərə,

cılrlərə yozdular,

Cokonda.

Kafırlərə,

dinlərə yozdular,

Cokonda.

(Üzündəki –

qadınlıq,

analıq idiancaq.)

Adamların da

iş-igücü qurtarıb.

Kimin nə borcuna –

sən nəyə gülürsən;

şeytana gülürsən,

mələyə gülürsən.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Olsun ki,
yarandığın gündən
düşdüyün
tələyə gülürsən.
Kimin nə borcuna!

1975

Üzümün
salavat yeri
məndən cavab
gözləyir.

2012

Çarhovuzda
çimən
Ay
öz şüaları ilə
oynayırdı, –
əlləri
yaxınlıqdan keçən
qızların
ətəyində.

2013

Ağlamağa başlayanda
şəklimi
gözündən qopar
ki,
islanmasın.

2013

Bahar
gəlişilə
hər yanda
təmizlik işinə
başladı;
dodağında
şəhər təbəssümü.

2013

Ayağına daş dəyibsə, çək geri,
Ömür sondan başlayıbsa, dik yeri,
Tanrı səni xoşlayıbsa, öp yeri,
Göyə uçmaq imkanını qaçırmə.

Aç qolunu, ucalıqlar sənindi,
Özün boyda qocalıq var, sənindi,
Dünya dolu açıqlıqlar sənindi,
Mehrəb elə, ünvanını qaçırmə.

2011

Bu güllə dəydi-dəymədi,

Bağrımın başı deyəcək.

Məni dərdmi əydi belə -

Desə, bir naşı deyəcək.

Ağla daha zülüm-zülüm,

Məni anıb, ağla, gülüm.

Sevənlərə varsa ölüm,

Sevgimin yaşı deyəcək.

Ötürdüm bu ilimi də,

Ovucladım külümü də,

Adiləşən ölümü də

Qəlbimin daşı deyəcək.

2005

Kənddə qış

Ətrafi qar basar, qəlbi intizar,
Bir qonaq sədası tutar dünyani.
Yolunu gözlərdən başlayar yollar,
Sükut elə bil ki, udar dünyani.

Evlərə yaraşar sırsıra saçaq,
Evləri göylərdən asar tüstülər.
Bir qadın əlilə alışan ocaq
Bir kişi qəlbində işığa dönər.

Sıyrılsa üfüqdən bir ulduz kimi,
Sükut dənizini yarar yolçular.
Köhnə ləpirləri köhnə dost kimi
Tənha sahillərdə arar yolçular.

Çöl-bayır bir evə sığışar yenə,
Nağıl çuvalları bir-bir sökülər.
Yollar yorğunluğu çəkər üstünə,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Axşamın gözündə yuxu mürgülər.

Babalar sandıq tək açar keçmişİ,

Nəvələr - gözündə köz dənə-dənə.

Tökülər ortaya bayram kişmişİ,

Gecəni nağılla əyirər nənə.

1972

Dənizçilər

Gecələri ulduz-ulduz
yollarına döşənər,
Gündüzündə
Günəş boyda ümidi var onların.
Yuxuları gecələrin qayğısında isinər,
Qayğısında dəniz-dəniz
öyüdü var onların.

Yelkən-yelkən arzularla
qanadlanıb uçarlar,
Günlərinə gah lal sular,
gah tufanlar yerləşər.
Sevinci də, kədəri də
dəniz kimi udarlar,
Ürəyinin tutumuna okeanlar yerləşər.

Yerişində ləngərlənər,
yırğalanar dənizlər,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Baxışında səma-səma

qağayılar qıy vurar.

Tufan-tufan acılayar,

ləpə-ləpə əzizlər, -

Söhbətində ümmanların

mətahı var, duzu var.

Gəlişləri, gedişləri

qanadlansa sübh ilə,

Günəş kimi

şəfəqlərə boyanarlar üfüqdə.

Dəfələrlə ayrı düşüb,

qovuşduğu sahilə

Həsrət ilə, heyrət ilə

boylanarlar üfüqdən.

Gəmilərin sinəsində

parçalanan, yarılan

Sular - ayna -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

qırıldıqca zərrin-zərrin səpilər.

Yola düşən gəmilərin izlərində

sanıram, -

Göy sulara dəniz boyu

meridianlar çəkilər.

1975

Aylı gejə

"Kəndimiz" silsiləsindən

Bir azdan bu kəndə düşəcək gecə,

Bir azdan əl-ayaq yiğışacaqdır.

Bir yol uzanacaq Aydan bizəcən,

Şəfəqlər axışib

Dünyayla birgə

Mənim otağıma sığışacaqdır.

Bir dəli marağın bağrını söküb,

Ay da boyلاناقاq pəncərəmizdən.

Bəlkə heyrətindən lap yerə çöküb,

Gəzəcək damımda dan üzünəcən.

Dan üzü ulduzlar düşəcək küyə -

Bir kənd səhərinə xəbər çatacaq:

"Bu gecə yiğışib bütün şəfəqlər

Nurunu bu evə səpələyibdir.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu ev süd gölündə üzür bu səhər,
Bu evdə Ay özü gecələyibdir".

Bir azdan bu kəndə düşəcək gecə,

Bir yol uzanacaq Aydan bizəcən.

Bir azdan əl-ayaq yığışacaqdır,

Şəfəqlər axışıb Dünyayla birgə

Mənim ünvanıma sığışacaqdır.

1977

Bu bağçanın

Bu bağçanın mehi sərin, şehi durudu,
Əyildim bir gülün dərim - əlim qurudu.

Bu bağçanın gülü qönçə, tülü zərifdi,
Örpəyini səhər öncə bura səribdi.

Bu bağçanın barı şirin, narı məzədi,
Elə gəzdin - qədəmlərin bağı bəzədi.

Bu bağçanın gülü incə, dili şirindi,
Dönüb baxdım - gül içində yerin göründü.

1980

Burda bir dəli-dolu var,
Sağa-sola min yolu var,
Çiyninə yük əl-qolu var,
Görən haçan ağıllanar?

Həddi-buluğu tərləyib,
Azacıq bığı tərləyib,
Gözünüzü çəpərləyin,
Baxışınız oğurlanar.

2001

Bənövşə

Xurşidbanu Natəvana

Boynu bükükmüdü binadan-başdan?
Ayrı düşmüştümü yordan, yoldaşdan?
Bəlkə də qaçıbmış bir qəlbidaşdan,
Düşüb qar üstündə qara bənövşə.

Belə bitməmişdi heç kol dibində,
Çəkin qəlbinizə bir yol dibindən.
Açılib həsrətə bir qol dibindən,
Olub tənhalığın yarı bənövşə.

Ay duruşu məğmin, ay ətri incik,
Saldın tilsiminə qocanı, gənci.
Ayrılıq gözləyir əlində xəncər,
Vuracaq qəlbimə yara, bənövşə.

Yazın xəbərini gətirdin, əcəb,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Libasın, rayihən, ətirin - əcəb.

Mənim ürəyimdə xətirin - əcəb,

Gəl ol sinəm üstdə aram, bənövşə.

Mən də sənin kimi qəlbidağlıyam,

Nisgil soraqlıyam, qəm çıraqlıyam.

Bir sıniq taleyə elə bağlıyam,

Çəkib varlığını dara, bənövşə.

1965

Lövhə

Bu bahar yolları yiğib əlinə,
Qapısı dinşənib bu ilk baharın,
Arzusu dinşənib bu ilk baharın,
Odur ki, yollardan yiğışmaq olmur.

Bu qızın üzünə günəş çəkilib,
Səsinə, sözünə gülüş çəkilib.
İzinə tökülüb durna qatarı,
Odur ki, yollardan yiğışmaq olmur.

Tökülüb eşiyə, evi qalmayıb,
Daha yol çəkməyə heyi qalmayıb.
Göydə saxlamağa göyü qalmayıb,
Odur ki, yollardan yiğışmaq olmur.

Gilas budağından sallanıb elə
Şeh də nənnilənir belədən-belə.
Açmayıb bir çəmən, bir çiçək hələ,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Odur ki, yollardan yığışmaq olmur.

Tökülüb üzünə teli bu qızın,

Elə gözü üstə əli bu qızın,

Küləklər nazlayır elə bu qızı,

Odur ki, yollardan yığışmaq olmur.

Bu yazın qapısı dinşənib daha,

Ünvani, arzusu dinşənib daha.

Alnında yazısı dinşənib daha,

Odur ki, yollardan yığışmaq olmur.

1971

Damla

Damla -

Üzülməmiş ümiddən iz,

min il damsə, - göl, dəniz.

Damla -

Səhrada sudan soraq,

çiçəklərin sırgası.

Damla -

Daşın sinəsində oyuq,

qışın qapısında: - Tıq, tıq...

Damla -

tabla;

damla-damla -

bir səhəng ağı gümüş topla!

1969

Payız

Oxşadıqca yarpaqları sərt külək
yanaqları allanar.

Təbiətin qulağından sırğa tək
qızıl payız sallanar.

Köynəyini dəyişdikcə sıx meşə,
ışıqlanar cığırlar.

Yaxındamı, uzaqdamı həmişə
qərib quşlar çigırar.

Qara bulud göydən elə alçalar,
gəlib yerlə öpüşər.

Göylər tez-tez şaqqıldayar, əl çalar,
dərələrə səs düşər.

Yolda, izdə gediş-geliş azalar,
biyabanı andırar.

Çördən, çöpdən yiğib-yiğib ayazda,
yolçu tonqal yandırar.

Külək gəlib pülədikcə gizlicə -
yaş kösövlər fişildar.

Ocaq yanar, yuxu dolar gözlərə,
kolda xəzəl xışıldar...
Küçələrdə külək görcək, yel görcək, -
salamlayar xəzəllər.
Örpəyinin arxasından günəş tək
gülümsəyər gözəllər.

1969

Sevgilər

İndi aramızda – «salamməleyküm»,
İndi gözümüzdə – baxış da əzgin.
Hərdən kəsişəndə durub hələ ki
Yolumuz qaçmağa bəhanə gəzmir.

Biz ki sevməmişik, qara vermişik,
Qısqanc qəlbimizə «döz», demirik ta.
İsti görüşlərə ara vermişik,
Soyuq zəngləri də gözləmirik ta.

Ötür ömrümüzdən saatlar, anlar,
Nəbzimiz deyil ki, sayaq birbəbir.
Biz necə sevirdik, sevirdik, Allah!..
İndiki sevgilər sevgi deyildir.

Minnət biçimində, şər biçimində,
Sevgi də ayrı cür bazardı indi.
İndiki sevgilər – Yer biçimində,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Allah da sevgidən bezardı indi.

İndiki sevgilər – sevgiyə aclıq,

Sevənin gözünü bağlaya bilmir.

İndiki sevginin qapısı – açıq,

Gedəni yolundan saxlaya bilmir.

Eh, onda uçurduq, uçuşdu sevgi,

Sevgilər kəsirdi kəbini, Vallah!

Uzağı, bir qəfil öpüşdü sevgi,

İndiki sevgilər...

Nə bilim, Vallah!

2010

Gəl, deyirəm...

Cəlaləddin Rumiya

Çəpərləyib əllərimi göz üstdə,

Çökdürmüşəm uzaqlığı diz üstdə.

Köklənibdi duyğularım söz üstdə,

Gəl, deyirəm, mənə şeir yazdırın.

İlhamımmı, bəxtimmisən, bilmirəm,

Mənim şahlıq taxtımmışan, bilmirəm.

Dərdlə görüş vaxtımmışan, bilmirəm,

Gəl, deyirəm, mənə şeir yazdırın.

Duyğum, hissim gündə bir az korşalır,

Sözdə, səsdə, ündə bir az korşalır.

Əqidədə, dində bir az korşalır,

Gəl, deyirəm, mənə şeir yazdırın.

Gəl, taleyim, gəl, imanım, gəl, dinim,

Sənsiz nə qəlb, sənsiz nə də əl dinir.

Xilasımsan, gəl, sovuşdur dərdimi,

Gəl, deyirəm, mənə şeir yazdırın.

Gəl ki mənim səndən özgə kimsəm yox,

İbadətim, məscidim yox, kilsəm yox,

Sevincim yox, nifrətim yox, hırsım yox,
Gəl, deyirəm, mənə şeir yazdırın.

Dəstələyib hövsələmi, səbrimi,
Aşmadım da sənsizliyin səddini.
Gəl də, yenə taxta çıxar qədrimi,
Gəl, deyirəm, mənə şeir yazdırın.

2011

Yağış, gəl

Yandığımız, bişdiyimiz bəsdi, bəs,
Buxarlanıb uçduğumuz bəsdi, bəs,
Haldan-hala düşdürüümüz bəsdi, bəs.
Dözəmmirik, yağış, gəl, ay yağış, gəl,
Yaxınlardan, uzaqlardan yiğış, gəl.

Mən nə bilim, Avropada neylədin,
Çin səddini aşdın-daşdın, teylədin.
Demirəm ki, sel-suyunu əylə, dön,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Halımıza sal bir sərin baxış, gəl,
Nə durmusan, yiğış, gəl e... yiğış,gəl.

Dəli-dolu gəlməyəsən gələndə,
Leysan olub gəlməyəsən gələndə.
Araz yolu gəlməyəsən gələndə,
Bu cızdağa, bu cız-bıza naxış gəl,
Hardasansa, yiğış, gəl e... yiğış, gəl.

Bir az sərin, bir az soyuq səpələn,
Bu dəm verən şəhər boyu səpələn,
Sən Allahın, soyut göyü, səpələn.
Sel olma ha, damla-damla axış, gəl,
Axır ki gəl, yiğış, gəl e... yiğış, gəl.

Canımıza əldən nacaq çatıbdı,
Qovurğa tək töküb saca, çatıbdı,
Günəş baba bizdən ocaq çatıbdı.
Toparlan da, dərə, təpə, yoxuş gəl,
Bu yollardan yiğış, gəl e... yiğış, gəl.
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Qürurlanma, ölçü də qoy həddinə,
Ləbaləb ol sərhəddinə, səddinə.
Yağış, səni and verirəm cəddinə,
Gəlişinə yağırmayaq qarğış, gəl,
Elə gəl ki, yenə deyək, yiğış, gəl.

2010

İşıqlı yuxular

İşıqlı yuxular görür gözlərim,
Görür ki, gündüzü uzanıb gedir.
Göylərdə ulduzlu yollar közərir,
İşıqlı göyüzü uzanıb gedir.

Uçuram - küləklər qolumu tutub,
Qanadım dirənib üfüqlərəcən.
Üçuram - göyüzü yolunu tutub.
Uçuram, uçuram ümidlərəcən.

Məndən uzaqlaşan, məndən ayrılan
Ayların, illərin ipi əlimdə.
Əllərim fələyə çatır az qala,
Günəş hərarətlə öpür əlimdən.

İləq bir təbəssüm qonur üzümə,
İlahi duyğular baş alıb gedir.
Baxıram - yolların yönü üzümə,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Baxıram - ömrümün qışları gedir.

1980

İndi

İndi xırda ümidlərə inam yox,

İndi böyük arzularla yola çıx.

Əldə qılinc yol üstündə duran yox,

İndi böyük əməllərə yol açıq.

Müdriklərin yumruğunda düyülüb

Dəliqanlı həvəslərin örökəni.

Bu müdriklər ucalıqda göy olub,

Bu həvəslər bu göylərə söykənib.

İgidlər də pələngdimi, şirdimi -

Boy-buxunu çinarlara kölgədir.

Di gəl, durub xoşbəxtliyin sərrini

Bir körpənin gülüşündən öyrənir.

İstəklərin, əməllərin saflığı

Səadətə, ağ günlərə tuşlanıb.

Ömürlər də acı-şirin, dadlıdır,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Ömürlər də baharlıdır, qışlıdır.

Gözəllərin gözlərində nazlanır.

İgidlərin baxışları indi də.

Cəsarətin çılgın, dişι aslanı

Gözəllik tək alqışlanır indi də.

Batıb xırda ümidlərdə itən yox.

İndi böyük arzularla yola çıx.

Tikan olub, yol üstündə bitən yox,

İndi böyük əməllərə yol açıq.

1985

Mirvari yetirən qız

Gündoğandan bir qız endi gözümə,

Yanağında dan yerini gətirdi.

Şəfəq endi, ulduz endi gözümə, -

Cilvələri, işvələri ətirli.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dil ayriydi, fəqət hər gün qarşımı
Dostluğunu baxışıyla tökdü o.
Yanağıma, gözlərimə, saçımı
Əllərinin hənirini çəkdi o.

Gözlərində ölkəm adlı bir maraq,
Həqiqəti öyrənməyə gəlmişdi.
Çətirvari hücrəsindən çıxaraq,
Səmaları bürünməyə gəlmişdi.

Əllər, qollar, işaretlər dil açdı;
Şirin-şirin söhbətlərə qapıldıq.
Üzümüzdə təbəssümlər gül açdı,
Ürəyimiz bir-birinə tapındı.

Baxışında kölgələnən bir ahı
Gizləsə də kirpiyinin çətiri,
Bilirdim ki, onun ana torpağı

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Düyündən çox yenə şüa bitirir.

Cəlladlığı hünər bilən ordudan
Bir qatili nişan verdim, - tanıdı.
Gözlərinin ram olmayan odunda
Xirosima, Naqasaki yanındı.

O qız getdi, deyilməmiş sözləri,
Oxunmamış nəgmələri qalıbdır.
Üfüqlərin arxasında dan yeri,
Ürəyimdə onun yeri qalıbdır.

1974

Bu güllər

Arzularım söz bağından gül dərər,
Burda nərgiz, burda inci mənimdir.
Ətirindən kim məst olar, bilmərəm,
Bu güllərin gül sevinci mənimdir.

Bu güllərin rənglərini siz deyin,
Səma düşüb, dəniz düşüb baxtına.
Ağlığında yeddi rəngi gizləyib,
Yeddi rəngdə duruluğa baxsana.

Bu güllərin fəsilləri mənimdir,
İstisindən, şaxtasından qaçmaram.
Uğurları, kəsirləri mənimdir,
Ögey, doğma baxmasından qaçmaram.

Bu güllərlə yay adladım, qış aşdım,
Ağarası saçım daha qalmadı.
Hər addımda dincliymə iş açdım,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Töküləsi dişim daha qalmadı.

Bir sərtlikdə tikan olub kiminə,

Bir tənədə məni süzüb gözucu.

Səbrim alıb bu minnəti ciyninə,

Hey daşıyır, hey yaşayır özüyün.

Arzularım söz bağından gül dərər,

Burda nərgiz, burda inci mənimdir.

Ətirindən kim məst olar, bilmərəm,

Bu gullərin gül sevinci mənimdir.

1985

Bilmirəm

Həsrətinin sorağına düşən – mən,

Həsrətindən nə umuram, bilmirəm.

Qısqanlıqdan ürəyimdə üzənən

Xiffətindən nə umuram, bilmirəm.

Ümidimmi məni sənə bağlayan,
Gəlişini güzüm üstdə saxlayan?!
Hər görüşü ayrılıqla haqlayan
Qismətimdən nə umuram, bilmirəm.

Heç bilmirəm hardan endi bu duyğu,
Qəlbə axdı, hissə döndü bu duyğu.
Hansı iman, hansı dindi bu duyğu,
Hikmətindən nə umuram, bilmirəm.

Ömür keçər, ürək yaşa dolarmış,
Gah bahara, gah da qışa dolarmış.
Sevgisilə dönüb yaşıd olarmış,
Nisbətindən nə umuram, bilmirəm.

1978

Bu məhəbbət bəlkə də...

Bu məhəbbət bəlkə də belə yazıq deyildi,

Bu məhəbbət bəlkə də belə miskin deyildi.

Belə uzaq deyildi bu torpağa bu göylər,

Belə küskün deyildi bənövşələr ömürdən.

Gəlib, gəlib bu qızın qəlbinə düşənəcən

Bu məhəbbət bəlkə də belə yazıq deyildi.

O qız kimi sevirdi, o qız niyə sevirdi?

Qəlbindəki işığa, hərarətə sevindi.

Haçandan açdı çiçək, yandı, alışdı haçan?

Bir körpə həvəs olub ömründən çıxıb qaçan

O cılız, o sisqa qız hayanda qalıb indi?..

Bir ovuc ətir olub, bir ovuc nəsim olub,

Küçə, qapı, pəncərə zara gəlib əlindən.

Kimdir onun qəlbini pəncərədə, qapıda,

küçədə qoyub gedən?

Neçin düşdü bu oda,

Neçin içdi bu meyi?

Daşa dəyib istəyi,
Qışa düşüb ürəyi.
Leyliyə döndüyünü, harda kimə deyibdi?
Bu qızın ürəyində yanana, bişənəcən
Bu məhəbbət bəlkə də belə yazıq deyildi.

Arzusunu, sözünü gizləməyib kimsədən,
İstəyinin izini gizləməyib kimsədən.
Hara gedib, - ardınca dördgöz olub şübhələr,
Mərhəmətsiz, səbirsiz, dargöz olub şübhələr.

Qəlbindəki həsrətin ünvanı xəyal imiş,
O hərarət, o işiq, demə qara xal imiş.
Mahnılar həzin-həzin axıb, dolub qəlbinə,

Dənizlər mehvərindən çıxıb, dolub qəlbinə,
O şəraq ədalardan nə iz qalıb, nə əsər,
Dönüb quru nəfəsə, dönüb uzaq bir səsə.
Gözündən həzin-həzin kədər boylanır baxır.

Dünya baxışlarında qəmə boyanıb baxır.

Yoxsa vaxtsız qocaldı,

Yoxsa vaxtsız əyildi?!

Bu qızın ümidinə, qəlbinə düşənəcən

Bu məhəbbət bəlkə də belə yazıq deyildi.

1980

O sevirsə

Düşüb tərslik kəməndinə, qayıtmaz,

Ay dolanar, il sovuşar ömürdən.

Qürurluyam, vüqarlıyam mən bir az,

İnadlıdır, inamlıdır o deyən.

Bilirmi ki, döyümlüdür həsrətim,

Gözləyəcək son ümidi sonacan?!

Davamlıdır, döyümlüdür xisləti...

Fəqət, hissim vüqarımda donacaq.

Donacaqdır zərif-zərif əllərim

Onu gəzən ümidlərin qoynunda.

Xiffətimi əsən mehlə bölərəm

O pərişan söyüdlərin qoynunda.

Qarışaram yarpaqlara, şıvlərə,

Pöhrəlikdə məlul-müşkül itərəm.

Nadan əllə doğransam da yüz kərə,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

O yollarda söyünd olub bitərəm.

Vüqarımdır sevgimin də ünvanı,

Sınamaqçın onu qırmaq nə gərək?!

O sevirsə, öz inadı bir yana,

Vüqarımı sindirmayıb, gələcək.

1976

Görüş

Rastlaşdıq - diksindik,
baxdıq, qımışdıq,
Hər gözdə yüz ilin savaşı vardı...

Mənim gülüşümdə -
bir udum acıq,
Sənin gülüşündə göz yaşı vardi.

Duymazsan,
soruşma sən əbəs yerə -
Nədir gözlərimdə bu düşmənçilik.
Məndə - o günlərdən acı xatirə,
Səndəsə - bir dərin peşimançılıq.

Mən -
itən ömrümün intiqamında,
Sən -
ötən səhvinin yalvarışında.

Mənim məsumluğum -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

sənin yanında,

Mənim ilk baharım -

sənin qışında.

Yox,

Nə acıqlanar, nə saxlaram kin;

Vermərəm

qəlbimdə sənə yer daha.

Sən də yoxluğunu qoru mənimçin,

İnanma - görəsən məni bir daha.

1971

Bir dəfə

Bir dəfə baxsan mənə,
doğacaqdır günəşim
nurlu baxışlarından.

Yağacaqdır sevincim
həsrət yağışlarından.

Bir dəfə baxsan mənə,
təzələşəcəyəm mən,
gözəlləşəcəyəm mən.

Bir dəfə baxsan mənə,
dünya gözəlləşəcək
mənim gözəlliyyimdən.

Baxışlar dənizində
"Ümid limanım" mənim,
ay mehribanım mənim,
haçansa, haradasa
bir həsrətin gözündən
nur ələnir üstümə, -
qədəminə səpirəm.

Baxışından ulduzlar

səpələnir üstümə, -

ulduzları öpürəm.

1973

O gün

O gün

mənim dilimdəydi sənin adın,
əlimdəydi sənin əlin -
əllərini geri aldın.

Baxışını görməmişdim belə qəmdə;
çixıb getdin - məlul-məhzun, -
baxışların qaldı məndə.

O gün mənə əl elədi əllərinlə;
əllərindən
yollar düşdü aramıza,
aylar düşdü aramıza.

Əllərini qaytar gəlsin bu günümə -
Aylar gün-gün müştuluğa qaçan olsun.
Qaytar, -
sənli qatar gəlsin bu günümə, -

Sənli səhər
qapımızı açan olsun.

1975

Və sonra

«Sənin telefon nömrən»

silsiləsindən.

Kədər məni təkləmişdi,

Qəm məni ətəkləmişdi.

Təkliyimin kədəri bir yana,

Kədərimin təkliyini

çəkə bilmirdim.

Hara zəng elədim sə,

hara ərk elədim sə,

"Səsim sənə çatmadı".

Çatmadı ərkim sənə,

Çatmadı dərdim sənə.

Axırda

didim-didim didişdirdim

yaddaşımın

doqquz dağ aşib,

yeddi dəryadan səsi gələn

dəmir əsalı,
dəmir çarıqlı ümidini:
Doqquz dağdan qayıdan
"üç" əks-sədada
altı batmanlıq
dəyirman daşını
"Səkkiz" nəfəsə qaldırdım.
"Yeddi" dəryanın dibini
"üç" gün ələk-vələk elədim.
Kirpiyinin ucunda
asılı qalmış
göz dağı,
göz dustağını görməyə
"iki" göz də
satın aldım.
Ömrü - tərəddüdlə,
İnadla
Sürüyüb gətirdiyim
"dörd" yol ayricında
qaldım;
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Heyf!..

Sən hardaydın?

Kim idin?

Bəlkə mənə qayıdan,

Bəlkə məni ayıldan

elə öz səsim idi?!

Yetmədi qəmim sənə,

Heyf, güvəndim sənə!..

1979

Salam sənə, ay işığı

Salam sənə, Ay işığı,

Salam sənə, alma işığı,

Salam sizə, dayı uşağı,

Əmi uşağı.

Ürəyimi gətirmişəm isindirməyə

istinizdə,

işığınızda.

Salam sənə, çəmən ətri,

Salam sənə, nənə ətri,

bacı həniri, qardaş həniri...

Canımda əsrin soyuğu,

isinməyə gəlmışəm,

gözünüzdə,

sözünüzdə,

üzümə toxunan nəfəsinizdə.

Salam sənə, bulud qatarı,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Salam sənə, durna qatarı, -

Ümid qatarı,

hərəkət qatarı,

bərəkət qatarı.

Baxışlarım ardınızca düşüb

hara gedib, -

bilmirəm.

Heyrətimi yüksədirməğə gəlmışəm

sürətinizdən.

Salam sənə, sünbüл sığalı,

anadıl nəvazişi,

bülbül sığalı.

Dedi-qodudan qulağı sırgalı

illərimi, aylarımı

gün-gün əzizləməyə,

gün-gün təmizləməyə

gətirmişəm

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

səsinizə,

ününüzə.

Salam sizə!..

1981

Qələbə sevinji

Bu oğlanın nəşəsində bulaqlar daşır,
Görən ona nə olmuş ki, sevinir belə?!
Yəqin yenə haradasa pəhləvanlaşıb,
Çətinliyin kürəyini vurubdur yerə.

Gülüşünə toxunmayın - qırıla bilər,
İndi onun həvəsinin atlı çağıdır.
Ədasından, qürurundan vurula bilər -
Adiləşər gözlərində ucalmağı da.

Duya bilməz heyrətin də nağıllığını,
Adiləşər, sevinməyi yadırğayar o.
Dözə bilər sal daşların ağırlığına,
Dözə bilməz soyuqluq tək bir ağrıya o.

Gəlin onun sevincini bölüşək, gülək,
Heyrət görsün hünərinə gözlərimizdə.
Qürur dolu baxışını zirvələşdirek, -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Zirvələr də, sevinclər də öz əlimizdə.

Bu oğlanın nəşəsində bulaqlar daşır,
Yoxsa sevir, sevgisindən sevinir belə?!
Bəlkə yenə haradasa pəhləvanlaşıb,
Çətinliyin kürəyini vurubdur yerə.

1976

Özbək qızı

Nə tez durub daranıbdır bu gözəl,
Sübh şehindən yaranıbdır bu gözəl,
Hörüyünə sarınıbdır bu gözəl,
Gözlərində qara gölə düşərsən.

Mahnları həsrətlidir, həzindir,
Bir az onun, bir azı da bizimdir.
Al dütarı, o simlərdə gəzin bir,
Bəm tutarsan, dönüb zilə düşərsən.

Qonaq oldun, qohumusan, dostusan,
Süfrəsindən can dərmanı istə sən.
Çıx səfərə, burda yolun üstə sən
Doğma günə, doğma elə düşərsən.

Çöhrəsinin bədirlənmiş ayı var,
Deyirlər ki, bu payızda toyu var.
Xəzərimin o üzündə tayı var.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

İki üzdə birgə dilə düşərsən.

1984

Sənin ad günün

Nə yaxşı bu həyata
Sən gəlmisən mənimçin.
Mənim bayram günümdür
Sənin doğulduğuñun gün.

Nə yaxşı bu həyata
Mən gəlmişəm səninçin.
Sənin bayram günündür
Mənim doğulduğum gün.

Qəlbimin şad günüdür,
Həsrətin yad günüdür,
Eşqimin ad günüdür -
Sənin doğulduğuñun gün.

1970

Miğmiğa

Elə bircə sən əskiksən,
Sən də mənə tuş gəldin.
Neyləyək, ta gəlmisən də,
A mığmığa, xoş gəldin!

Didişməyə kimsə yox,
Mən canla əlləşirəm.
Cəlmisən, canım qurtardı,
Ta sənlə əlləşərəm.

Qapım taybatay açıqdı,
Pəncərədən gəlirsən.
Oyunun olsun, a mığmığa,
Hancarıdan gəlirsən?

Dodağında mızıltı,
Sərxoşsan, ya dəlisən?
Dərdivardan yapışma,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Harda "vurub" gəlirsən?

Özünə yazığın gəlsin,

Gendə dur eləcə sən.

Mən başdan-başa dərmanam,

Dişlədin, ölücəksən.

2002

İlk bahar

Yuyub əl-üzünü qışın qarında,
Yumşalar, ovular indi tarlalar.
Bağda, ağacların budaqlarında
Tumurcuq içindən püskürər bahar.

Təzəcə din vuran tər bənövşəni
Əyilib astaca üzməyin gələr.
Qışdan silkələnib çıxan meşəni
Elə hey gəzdikcə gəzməyin gələr.

Bir şey qalmasa da qışın köçündən,
Hərdən şaxta-sazaq izləyər səni.
Qalxıb quzulamış torpaq içindən
Bir yeni dirçəliş gözləyər səni.

Təzəcə şumlanan torpaq üstünə
Kəndin ləpirləri tökülər indi.
Zərif şırımlanan tarlaya yenə

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Xırdaca toxumlar səpilər indi.

Yuyub əl-üzünü qışın qarında,

Yumşalar, ovular indi tarlalar.

Bağda, ağacların budaqlarında

Tumurcuq içindən püskürər bahar.

1967

Dünəndən bujünə

Yenə bahar havasına qapım - açılı,
Yenə bahar rayihəsi götürüb məni.
Hələ dünən dözümümlə yendim əcəli,
Bu gün alıb təbiətin ətiri məni.

Nə sözüm var bu hikmətə, nə etirazım,
Bir gün döyən, bir gün öyən dünyadı bu da.
Bu sevgiyə, bu nifrətə gümanıb azıb,
Oyunçudur, öz oynunu oynadır bu da.

Deyən Günəş gülümsəyir başımın üstdə,
Bu tufandan, qasırğadan çıxıram deyən.
Uğur üstdən uğur gəlsin işimin üstdə,
Bəxtim ilə qolboyundur axırm deyən.

Təzələşən təbiətmi, ya ömrümmüdür?
Ağlımmıdır, hissimmidir? - Ayırammırıam.
Bu duyğular yalanıdır, ya doğrumudur?

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Nədir axı içərimdə bu bayram quran?

Hələ dünən dözümümlə sovdum əcəli,

Daha yaxın düşməz mənə yüz canı ola.

Baxıb gördüm, dadi-bidad, dünya gözəldi,

Yaşamağa, yaratmağa imkanın ola.

Baxıb gördüm min yaşda da, milyon yaşda da

Gözəlliyi, xoşluğuya cavandı dünya.

Sığalla da, dümsüklə də, sev də, daşla da,

Oynamağı bilirsənsə, havandı dünya.

Oynamağı bilirsənsə, utanma, qol aç,

Çalan kimdi, çalınan kim, sənə borc deyil.

Çıx meydana, ətəyindən tutana qol aç,

Tumurcuq ol, bu yaşda da, hələ gec deyil.

Tumurcuq ol, arzu çırtla, ümid çicəklə,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Səni udan əjdahanın ağızından od qap.

Div önündə iməkləmə, yetir, ətəklə,

Ünvanından ünvan qopar, adından ad qap.

Tumurcuq ol, ömrün qışı, ağ günün gəlir,

Daha qaçar söhbətindən, sözündən ələm.

Neçə illik yasdan çıxıb ruhun dincəlir,

Gözəlləşir, cavanlaşır gözündə aləm.

2000

Günəşin ünvanı

Mən Günəşin ünvanını almışam,
Mən Günəşin qonağıyam bu gündən.
İstəyim var - bu qayğıdan alışam,
İstəyim var - bu qayğıya bürünəm.

Bu acını damla-damla içərəm,
Bu istini köçürərəm qəlbimə.
Bu vurğunu qollarımda ölçərəm,
Bu qayğının körpəsi - mən, gənci - mən.

Mən Günəşin ünvanını almışam, -
Bir neçə vaxt seçilərəm ömrünə,
Bir neçə vaxt biçilərəm boyuna, -
Xəzərlənər günlərimin havası.
Balıqlardan oğurlayıb dənizi,
Yosunlardan oğurlayıb dənizi,
Addımında daşıyaram qoynuna.

Mən Günəşin ünvanına düşmüşəm, -

Sehirlənib günlərimin sayı da.

Ümidlərim Ulduzlanıb, Aylanıb.

Soraq düşüb

Saxalindən, Riqaya,

Soraq düşüb

Kamçatkadan Qubaya ...

"Günəşli"nin Günəşi də, Ayı da

Ünvan olub,

Yer üzünə paylanıb.

1978

“Günəşli” sanatoriyası

Çiçi xalısının göyərçinləri

Ağbirçək xalçaçı

Zibeydə Seydayevaya

Nənənin ağappaq telindən uçdu,
Alyanaq qızların dilindən uçdu.
Mən tutmaq istədim o göyərçini,
Əlimi uzatdım,- əlimdən uçdu.

Uçdu bir cehizin incisi kimi,
Uçdu bir baharın qönçəsi kimi.
Uçdu,- Avropanın muzeylərinə
Qondu bir obanın elçisi kimi.

Uçdu bir xalçanın naxışlarında,
Uçdu bir dünyyanın alqışlarında.
Uzaq üfüqlərdə heyrətə qondu
Kiminsə yanıqlı baxışlarında.

Nənənin ağappaq telindən uçdu,
Alyanaq qızların dilindən uçdu.
Fərəhdən yüyürüb tutmaq istədim,
Əlimi uzatdım, - əlimdən uçdu.

1971

Küçə

Yerişlərə dolanan küçə,
Yürüşlərə yollanan küçə,
Baxışları yanınan küçə,
Gecə keçdi, e...
Yatsana.

Gedənlərindən üz çevir,
Gələnlərinə duz çevir.
Yüz ölç, yüz biç, lap yüz çevir,
Gecə keçdi, e...
Yatsana.

Yatdın, gözün yumulmadı,
Qaçdın dizin yorulmadı,
Ağ gündüzün yorulmadı,
Gecə keçdi, e...
Yatsana.

2004

Bir xırda gölməçə,

Bir islaq sərçə,

Endi gölməçəyə -

Su içsin deyə.

Çərçə islaq idi,

Gölməçə susuz.

Silkindi, sərçənin

Suyu süzüldü

Susuz gölməçəyə,

Yaş gölməçəyə.

Sərçə cikkildədi,

Gölməçə güldü.

2006

Ay işığı – süd kimi

Qış çağrı, ya yaz çağrı

Gecənin ayaz çağrı

Feyzi çıxardı "ova".

Ürəyində çırpinan

Qorxunu qova-qova.

Yığardı-yağmalardı,

Torbasına salardı

Yumurtadan, toyuqdan.

Oğruyu - oğurlardı

Kiminin yuxusunu,

Kiminin qorxusunu.

Yuxusu oğurlanmışlar

Qorxu tüfənglərini

Boşaldardı oğruya.

Feyzi bu qorxulardan

Kölgəsini qoruya-qoruya

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yol salardı bir gecədən gündüzə.

İzləri qalardı bizə-

İzlərini apara bilməzdi.

Feyzinin əvəzinə

Səhər izlərini tutardılar.

Bir müddət

Feyziyə qəzəblərini

Unudardılar.

O belə yaşayardı -

Gecələr

cəbhə xəttini

kişisiz kəndimizə

daşıyardı.

Daha öyrəncəliydik

Bu ayaz gecələrdə

sülənən

yad nəfəsə.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Göydə Ay görünən tək

Biz verərdik səs-səsə;

"Ay işığı - süd kimi,

Feyzi gəzir - it kimi".

(O isə tülkü kimi gəzirdi)

Bir gecə də

izlərini yumaqlaya-yumaqlaya

çatdılar

Feyzili bir talaya.

Aldılar araya,

tutdular...

Adamlar

Feyzinin pisliyini

bölüşdülər.

Gördülər ki, hərəyə

lap bir zərrəcə düşdü -

gülüşdülər.

Özünü də,

Pisliyini də unutdular.

Bizə isə

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

aylı gecələrin

Feyzili mahnısı qaldı:

"Ay işığı - süd kimi,

Feyzi gəzir it kimi".

1976

Dilim

Dəyişə bilmədim, məni bağışla,
Gözüm gördüyünü yanında bilmir.
Səni duymadığım anı bağışla,
Ağlım hisslərimi yönəldə bilmir.

Soyuqluq dünyanın özü boydadır, –
İçindən – çölünə isitmək olmur.
Hər kəs böyüklükdə sözü boydadır,
Odur ki, hamını eşitmək olmur.

Yoxa çıxanları ara sözündə,
Sözünün içində gizlənir hamı.
Söz de, gizlənəsən elə özün də,
Zamandan zamana, damsə, söz damır.

Dilimin canında – söz şirinliyi,
Məni söz düzündə yaşatdı dilim.

Dilimin varlığı – öz diriliyim,

Yağıya söz ilə daş atdı dilim.

Dilim güvəncimdi, əlim yalınsa,

Dilini yaşıdan xalq ölə bilməz.

Qadağa qoyulsa, dönər qılınca,

Dil ağa tanımaz, dil kölə bilməz.

Ömrümə, günümə bayramdı dilim,

Elimdi, sözümdü, söhbətimdi o.

Ağımırdı, nəğməmdi, laylamdı dilim,

Üçrəngli bayraqım, dövlətimdi o.

2011

Söz

Çapdim sözün sahilinə,
Baxıb gördüm, dəryadı söz.
Fikrin, hissin, həyəcanın
Laylası söz, fəryadı söz.

Çətininə çiyin verdim,
Asanında sindim sözün.
Yandım, bişdim ocağında
Əhdim sözün, andım sözün.

Uzaqda yox, alnımdaydı,
Açar oldum söz qəlbinə.
Xoş üzümlə, sərt üzümlə
Məni saldı öz qəlbinə.

Nə sirri var, açdı, tökdü,
Mənə saldı mehrini də.

Əziz tutdu, mənə qızdı

İmzasını, möhrünü də.

Saydım, seçdim, incələdim,

Öpdüm əlin halal sözün.

Durdum elə qulluğunda

Anam sözün, balam sözün.

Söz hasardı, söz divardı,

Dünyanın iç qapısıdı.

Açmadınsa, düz divardı,

Açıdınsa, keç, qapısıdı.

2008

Bu istək

Necə yaxınlaşdım, uzaqdı elə,

Necə əzizlədim, yazıqdı elə.

Böyümür, ilahi, uşaqdı elə,

Axı hara çəkir bu istək məni?

Atamın, anamın izi yox onda,

Sevmək, ya sevilmək hissi yox onda.

Vallah, bircə tikə gözüm yox onda,

Axı hara çəkir bu istək məni?

Yaşının ardınca zaman atlıdı,

Ondan can bahası uman atlıdı.

Dəyişmir, ay Allah, haman atlıdı,

Axı hara çəkir bu istək məni?

Elə dərə-təpə yürüyəndi o,

Bir ümid nisgilli ürəyindi o.

Boynuma ip salıb sürüyəndi o,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Axı hara çəkir bu istək məni?

Ağlının ucundan nələr çəkirəm!

Düşüb dabanına kədər çəkirəm.

Elə inandırır - hədər çəkirəm,

Axı hara çəkir bu istək məni?

Hərdən həsrət olub gözümə çökür,

Qaçıram qurtaram, izimə çökür.

Yalvarır, uşaq tək dizimə çökür,

Axı hara çəkir bu istək məni?

Uydum qılığına, yanıldım yenə,

Düşdüm oyununa, yenildim yenə,

Durub arxasınca yönəldim yenə,

Axı hara çəkir bu istək məni?

1999

Yağışlı yay gejəsi

Axıdır başıma

bu nəm işığı,

Elə şırıltıyla

üzüaşağı.

Sıxır gözlərini

bu qara gecə,

Yağır bağ-bağata,

yollara gecə.

Bir ara vermir də

zalım uşağı, -

İşıq yağışına

axışır elə.

Sıxır gözlərindən

bir yetim bala

qəlbinə toplanan

yağışı elə.

Küçə şidirğidi

təkər səsindən.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Adamlar - tələsik,

adamlar - yetik.

Yetib bir-birini

ötər səsindən

avtolar,

taksilər,

duracaq səsi.

Yağış

işıqları kəsir,

doğrayır,

lampalar - asılı

papaqlarından.

Bu yaş küçə kimi

uzanan yağış

süzülür gecənin

ətəklərindən.

Şəhərin əlləri

başında qalıb,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

gizlənib yerişlər

çətirlər altda.

Axır pəncərədən

çölə baxışı, -

bir şair hicqırır

sətirlər altda.

Sınır səmaların

dor ağacları, -

sınır, səmaların

quluncu sınır.

Səksənir küçənin

duracaqları, -

göylərin ildirim

qılinci sınır.

Şaxıyan, şığıyan

od şırımı da

ölür dağ buludun

aşırımda...

Bax, bir yay gecəsi

elə beləcə

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Mələklər od çatıb

su qızdırırıdı,

Yağış bir şəhəri

islağa qoyur,

Göylər bu şəhəri

çimizdirirdi.

2006

Allah, Allah, gör nələri

Mən uda-uda gəlmişəm.

Ümidimi yollarıma

Şam tuta-tuta gəlmişəm.

Gah enmişəm, gah qalxmışam,

Düz gözümdən düz baxmışam.

Dünyaya sözlə çaxmışam

Dönüb bir oda gəlmişəm.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Adam boyu canım vardı,
Ünvansız ünvanım vardı.
Nə dadım, nə tamım vardı,
Söz ilə dada gəlmişəm.

Görüb Yerdə qərib mənəm,
Qələmin göndərib mənə.
Söz macalı verib mənə, –
Tanrıdan səda gəlmişəm.

2013

Yorulmuşam, yorğunluqdan

Canım içimdə qıvrılır.

Gün-dirilik - qaqaqaçda,

Yollar qıçında qıvrılır.

Daddım ömrün sərtliyini,

Gizləmirəm pərtliliyi.

İçimdəki dərd düyüni

İlan biçimdə qıvrılır.

Kimdir - yarası qəlbimdə? -

Gəlsin, arasın qəlbimdə.

Günün qarası qəlbimdə,

Ağı saçında qıvrılır.

2006

Məqam

Nə yerə sığıram, nə göyə indi,

Yerlər Götürəcək arası bölgüyəm indi.

Gələmmir mizana, ölçüyə indi, -

Yerimiz olmadı Yer məqamında.

Bir bağlı qapıya açar olmadıq,

Bir əcəl sevgiyə düçər olmadıq.

Tale yoxluğunda naçar olmadıq,-

Dayandıq dözümün şir məqamında.

Gələnə-gedənə əl verdik elə,

Bir isti salama yalvardıq elə.

Demə bir məqamda alverdi elə,

Dünya səxavətdi bir məqamında.

Gileydi, güzardı, gəl unudaq ta,

Yaxşı da, yaman da bizdən uzaq ta.

Hansı günümüzü bəxtə yozaq ta?!

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Gömüldük dünyanın sırr məqamında.

2012

Yolumla

Çalışıram canfəşanlıq etməyim,
Yol azanlıq, hədd aşanlıq etməyim,
Əldən-ayaqdan düşənlik etməyim,
Əyri gürüb, düz gedirəm yolumla.

Qaçıb-qacıb dayanmışam, nəfəs yox,
Qazancımdan itiyimə əvəz yox,
Gözdən düşən ümidlərdə həvəs yox,
Qoymuram bir iz, gedirəm yolumla.

Özü yanır indi dərdə yanan da,
Dünya-aləm elə ahda, amanda,
Məni yolda qoyub ötmür zaman da,
Yedəyində tez gedirəm yolumla.

Vaxt alıram deyən çərən-pərənlə,
Gün-güzəran halal keçməz haramla.
Ha çapsam da, düzdə, dağda, aranda,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Qaldırmıram toz, gedirəm yolumla.

Hərdən elə vaxt məni də çasdırır,

Adın görüb ermənidə, çasdırır.

Haqdan gələn fərmani da çasdırır,

Eyləmirəm söz, gedirəm yolumla.

Açıq qapı örtülüdən bağlı ta,

Şirnikdirir, dolaşdırır ağlı da.

Daş-kəsəyi qorxuram ki, ağrıda, –

Qatlamıram diz, gedirəm yolumla.

2012

Ana dərd ağacıdı,

Ananı atma, bala.

Şirindi, ya acıdı,

Açıb-ağartma, bala.

Ana anddı bəşərə,

Ana addı bəşərə.

Düşdün-çıxdın... işlərə

Ananı qatma, bala.

Anasız dardı Dünya,

Sənsiz də vardı Dünya.

Çox da bazardı Dünya, -

Ananı satma, bala.

2012

Qayıdum gəlim

Ruhun dünyaya dəfələrlə

qayıtməsi barəsindəki fikirlərə

Hər şeyi, hər şeyi unudum getsin,

Unudum bir ömür gördükərimi.

Gümanım, inamım, ümidim getsin,

Unudum yaradıb qurduqlarımı.

Qoy başlanğıc olsun, təzə-tər olsun

Dünyaya, sevgiyə, şerə gəlişim.

Kövrək addım olsun, ilk səfər olsun

Bu yerlə gedişim, göylə gəlişim.

Təzə cığır olum köhnə dünyaya,

Təzə uğurlara izim açılsın.

Gələnə-gedənə səhnə dünyaya

Salınan pərdədən gözüm açılsın.

Ömür təzələnsin gəlişim ilə,
Mənə təzə gəlsin gördüyüm hər kəs.
Hər sözüm, əməlim, hər işim ilə
Təptəzə səs olum, təptəzə nəfəs.

Təkrar görünməsin, tanış gəlməsin
Bu kəndlər, şəhərlər, ölkələr mənə.
Duyğular qəlbimə yanlış gəlməsin,
Məni yanımın kölgələr mənə.

Açılsın ayaqdan yaş qandalı da,
Güçünə sığmasın qolum-qanadım.
Köçürüm qəlbimə o tonqalı da,
Özümü yenidən tapım, tanıdım.

Dünya heyrət olub dolsun gözümə,
Söz vədəsi olum bir təzə eşqin.
Gördüyüm dərs olsun yolçu gözümə,
Olsun qibləgahım hər sözə eşqim.

Nə həyat şövqündən enim bir addım,
Nə dost sorağından soyusun əlim.
Bu yorğun cəsədi soyunub atım,
Bir təzə cism ilə qayıdım gəlim.

2010

Həya – atam, qardaşım,
Abır anam, bacımdır.
Durub başımın üstdə,
Məni gözdən qaçırmır.

Dindim, boynumu qırır,
Susdum, mərəkə qurur.
Elə ağızmanдан vurur,
Qol-qanadım açılmır.

Arxasınca göz qalan,
Mənə lap bir az qalan,
Anamdan miras qalan
Şirinimdi, acımıdı.

2010

Sələflərə

Sizdən sonra biz var idik,

Sözə doğru çapar idik.

Hücumlara sıpər idik

Sizdən sonra.

İstəyimiz nəydi görən,

Mızanı kim əydi görən?

Zərbə kimə dəydi görən

Sizdən sonra?

Kim kimi sözündən tutdu,

İzlədi, izindən tutdu.

Eh, hərə özündən tutdu

Sizdən sonra.

Çiynində baş gəzdirən də,

Gözündə yaş gəzdirən də

Döndü savaş gəzdirənə

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Sizdən sonra.

Dəbə düşdü qul bazarı,
Gah qanqal, gah gül bazarı.
Dünya – sonsuz yol bazarı
Sizdən sonra.

Düşdü dəyərdən insanı,
Endi göylərdən insanı.
Qovdular Yerdən insanı
Sizdən sonra.

2010

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dünyaya, sevgiyə,

şəirə gəlişim

Mən buyam

«Birinci pəncərə»

Uzaqdan işıq gəlirdi,
İşıq - uşağa doğruydu,
Uşaq - işığa doğru.
Sonra
işıq yoxa çıxdı.

«İkinci pəncərə»

Uşaq - işıq oldu,
İşıq - uşaq.
Uşaq mənə doğruydu,
Mən uşağa doğru.
Sonra
uşaq yoxa çıxdı.

«Üçüncü pəncərə»

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Mən uşaq oldum,

uşaq mən.

Mən - özümə doğruydum,

Özüm - mənə doğru.

Sonra

mən yoxa çıxdım.

«Dördüncü pəncərə»

Özüm mən oldum,

Mən - özüm.

Özüm buyam;

Bu gün

bir az o Dünya,

bir az bu Dünya...

«Beşinci pəncərə»

Mən

İşıq olmuşam,

Uşaq olmuşam,

«Mən» olmuşam,

«Özüm» olmuşam.

«Altinci və sonuncu pəncərə»

Mən - buyam;

Bu Dünyadan

O Dünyaya - Yol.

Vəssalam...

2003

Sorğu

Yaxşıdır -

yarımcıq yollar kimi,
küsülü dostlar kimi,
aldanmış uşaqlar kimi
yaxşıdır bu həyat.

Mənə mükafatı -

iki dəfə ikinin
qiymətinə şübhə.
Özümün diriliyimə şübhə.
«Sabah yaxşı gün olacağ»a
şübhə.

Əlimdən aldıqları -

Xoşbəxt olacağıma

inam.

Öləcəyimə inam.

Yenidən dünyaya

qayıdacağıma inam.

Mənə verdikləri -

heyrət,

sadəlövhlük,

məhəbbət,

nifrət.

Ona borcum -

can borcum,

ömür borcum,

nəfəs borcum,

ruh borcum.

2004

Ruhum qaranquş

yuvasına qayıdaşaq

«Qaranlıq»

Mən yolun içindəydim,

Ayağımla

özümə yol çizirdim.

Sonra

yol ayağıma dolaşdı.

Oturдум yolu açmağa

ayağımdan.

Ayağımdan yolu açdım,

Atdım kəndin ortasına.

Sonra

gördüm ki,

yol evimizin qapısına

dirənib.

Dirənib də
açmaq istəyir qapını.
Nə istəyir
bu yol?
Mənim addımlarımımı?!
Bu da
addımlarım!
Sənin əngini əzərəm, yol!
Hara aparırsan
məni?

«İşiq»

Çatıb da
yolu ayağımdan
çıxardım.
Ayaqqabı deyildi ki,
çıxmaya.

Ayaqqabı darısqallıqdı

yuxuda.

Yol isə aydınlıqdı,

uğurdu.

Ancaq - evə gedəndə.

Ev isə

YOX İDİ.

Mən yolu

qonşuya daşdım,

yataqxanaya daşdım,

Törə xalagilə,

Solmazgilə daşdım.

Neyləyəydim -

ayaqlarımın

evi yox idi.

Sonra oxudum,

işlədim.

O qədər ki,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

ayaqlarım yolu yordu.

Yol daha

ayaqlarımın ardınca

gəlmədi.

Ayaqlarım gedirdi

onun ardınca -

işə,

qonşuya,

yataqxanaya,

Törə xalagilə,

Solmazgilə;

Ev yox idi.

Sonra ayaqlarım da

yoruldu.

Ev isə yox idi.

Elə indi də

yoxdu ev.

«İllüziya»

Arifin ümidində

dörd bina tikilir.

Birində

İkiotaqlı mənzilim

var.

Arifin ümidində

Tikilən evin eyvanında

qaranquş yuva salıb.

Uçurmuram

o yuvanı.

Mən öləndə

ruhum

o qaranquş yuvasına

qayıdacaq.

2003

Sair qadınıq

Gəlsək, təzə gəlir, tər gəlirik biz,
Hissə, düşüncəyə yar gəlirik biz.
Həya, abır gəlir, ar gəlirik biz,
Şerin yaşmağıyıq, nazıyıq elə.

Möhürdü, basılın söz alnimizə,
Dözüb, alışırıq biz alnimizə.
Tanrıdan aşağı öz alnimizə
Əlimizlə qonan yazıyıq elə.

Bizi görsələr də, görməsələr də,
Çəkir çöhrəmizi gölməçələr də.
Bir qala bürcünə hörməsələr də,
Bu bəxtdən, taledən razıyıq elə.

Zamanıq; yaxına, dosta ömürük,
Alışdıq – ocağıq, söndük – kömürük.
Sözdə doğuluruq, sözdə ölüruk,
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qismətin çoxuyuq, azıyıq elə.

İstiyik, oxşasa doğma əl bizi,

Kövrəyik, sınırıq, əysələr bizi.

Naləyik, fəryadıq, çalsə dərd bizi,

«Yanıq Kərəmi»nin saziyıq elə.

Qardaşa qardaşıq, övlada ata,

İgidik cəbhədə, ərik davada.

Bir çıñçı işığa, bir çıñçı oda

Qatın, qəlbinizin közüyük elə.

Üzdə söz-söhbətin, içdə adınıq,

Şair doğulmuşuq, şair qadınıq.

Nə bir şöhrətinik, mükafatınıq...

Di gəl, səbrimizin diziyik elə.

2009

Nə fayda

Qədri yox, qiyməti yox bu şerin,
Yaxasına gül taxıla, nə fayda?
Öz-özümdən küsüb durum-durmayım,
Ya ovunum bu nağıla, nə fayda?

Havalanıb, qanadlanıb uçurlar,
Görən kimi oxşayırlar, qucurlar?
Kimə qalır əziyyətlər, əcrlər,
Deyək elə mən fağıra, nə fayda?

Yollarımda tələydimi, bilmirəm.
Düzüb-qoşan fələkdirimi, bilmirəm.
Əvvəlindən beləydimi, bilmirəm,
Uyub durdum bu ağrıla, nə fayda?

Əlindədi sehr günüm, sərr günüm,
Zikr günüm, dua günüm, pir günüm.
Tutula ha, onsuz keçən bir günüm
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Lap şəkərə, lap noğula, nə fayda?

Biçib-tökdü doğru-yalan bu ömrü,

Şeir adda eşqi – haram bu ömrün.

Məndən sonra ona qalan bu ömrün

Sevincindən qəm doğula, nə fayda?!

2009

Analar, oğullar

Yaşayar dünyanın fəsillərini,
Ömrün baharını duyar səninlə.
Bütün anaların oğullarını
Xəyalən yanaşı qoyar səninlə.

Salsa ərköyünlük gözündən səni,
Düşsən həvəsinin atlı çağından -
Bir ana fərəhi, ana sevinci
Yıxılar ömrünün təmtərağından.

Geciksən evinə, rahatlığına,
Fikir kitabını gec bükər ana.
O gün nahara da gecikər ana,
Rahat yuxuya da gecikər ana.

Bir az qayğısından, bir az südündən
gileyənər o.

Bir az ayrısından, bir az özündən,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

gileylənər o.

Yenə də özündən pis ana görməz,

Yenə öz oğlundan yaxşı bir oğul.

Yaşayar dünyanın fəsillərini,

Ömrün baharını duyar səninlə,

Bütün anaların oğullarını

Xəyalən yanaşı qoyar səninlə.

1972

Çəkildiyim künçdə

mən oturmuşdum,

bir də

atamın papağı.

Mən yerdə oturmuşdum,

papaq

döşəkçənin üstündə.

İstəyirdim, durub qaçam, –

bağda tut çırpıldılar.

Həyətdə

doşab bişirmək üçün

qazanlar asılmışdı.

İstəyirdim,

durub qaçam, –

papaq gözünü ağardırdı:

«Otur!»

İçərim

tut ağaçının

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

budağından yıxılırdı

dəfələrlə.

Ayağa qalxırdım

yıxıldığım yerdən,

papaq

gözünü ağardırdı:

«Otur!»

Anam döşəkçələri

ətrafıma yığıb,

atamın papağını

keşikçi qoymuşdu

mənə. —

Onda məni

atamın papağı

qoruyurdu.

Sonra

mən

atamın papağını

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

qorudum.

2010

Fırladır bizi

Hər şey yavaş-yavaş keçib gedəcək,
Ayların, illərin köçü gedəcək.
Biri gələcəksə, üçü gedəcək,
Dünya öz başına fırladır bizi.

Bir əlində odsə, birində sudu,
Dünya lap əvvəldən haqqın dostudu.
Beşikdən-məzara bir yol üstdədi,
Tutub öz xoşuna fırladır bizi.

Kimi - şər yolunda, şeytan izində,
Kimi - namazının əli dizində.
Mömini, kafiri birdi gözündə,
Elə boş-boşuna fırladır bizi.

Bəşər axardadı, cahan axarda,
Dünya - yaranışdan haman axarda.
Biz də yol üstdəyik, zaman axarda,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Keçirib dişinə, fırladır bizi.

Haqq da öz yerini gəlib tutacaq,

Sədləri, bəndləri dəlib tutacaq.

Əlimizdən Tanrının əli tutacaq,

Yatmışıq döşünə, fırladır bizi.

2007

Bəxt yükündə kiçilsəm də,

Söz yükündə iri qaldım.

Ölənlərlə ölüb getdim,

Qalanlarla diri qaldım.

Düşdüm üzübəri gəldim,

Dərd dolu illəri gəldim.

Nə bir bənd irəli gəldim,

Nə bir misra geri qaldım.

Ömrə ölçü-biçi sözdü,

Çölü sözdü, içi sözdü.

Mənə düşən iki sözdü,

Birin dedim, biri qaldı.

2011

İş adamları

Qolları çirməkli işgüzarlığın
Yanından boş-bekar ötmək olmayı.
Çatıb qaşlarını qaraqabaqlıq,
Çağırıb alnından öpmək olmayı.

Sağda büdrəməyib, solda azmayıb,
İmzada, möhürdə, qolda azmayıb.
Acliği, toxluğu pulda azmayıb,
Bu necə hikmətdi, yetmək olmayı.

Çıxıb uğuruna, təpə dağ olub,
Qalxmağı, enməyi ucalmaq olub.
Ailədə, nəsildə üzüağ olub,
Durub pərdələmək, örtmək olmayı.

Gündüzü dincəlməz, gecəni yatmaz,
Yorular, ağlıının gücünü yatmaz.
Kürlüyü, süstlüyü biçimi yatmaz,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Onu öz yolundan etmək olmayırl.

Dörd yanı rəqabət, dörd yanı tamah,
Açıb qollarını, gəl,- deyir günah.
Ona halallığı, paklığı – pənah,
Halallıq gözündən itmək olmayırl.

Nə sözdən qaçındı, nə sözə qaçan,
Nə gözdən qaçındı, nə gözə qaçan.
Biz ona qaçanıq, o bizə qaçan,
Onu tərk edib də getmək olmayırl.

2011

Kəssəm

Daha nə danışa, nə deyə billəm?!
Qalan ömrü-günü hədiyyə billəm.
Əyər-əskiyini ödəyə billəm
Birinə calayıb, birindən kəssəm.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Buna da ovunmaz, əsəbi tatar,
Gözünü bir ömrün əzabı tatar.
Kəsmirəm, qorxuram, qəzəbi tatar,
Sözümün ağrıyan yerindən kəssəm.

Yesin öz içini dərd gülə-gülə,
Bölsün vücadumu dörd gülə-gülə.
Ölüm, gözlərimi ört gülə-gülə,
Ölüyəm, onsuz da şerimdən kəssəm.

Daha nə danışa, nə deyə billəm?
Qalan ömrü-günü hədiyyə billəm.
Bəs onda nə ilə ödəyə billəm
Zərəri yenməyən xeyrimdən kəssəm?

2009

Görmədiyim günlərin

Gördüyüm əzabı var.

Tanrının dəftərində

Hər kəsin hesabı var.

Birinin taxtı – qızıl,

Birinin baxtı – qızıl.

Birinin vaxtı – qızıl,

Hərənin öz qabı var.

Baş var – qızıl tərləyir,

Əl var – qızıl hərləyir.

Hamiya qədərləyir, –

Haqq-hesab kitabı var,

Tanrının hesabı var.

2009

Tanrım, yazmadığım elə
Yazlığımdan ağır gəlir.
Kitab-kitab söz ağrının
Mənə bir varağı gəlir.

Yanımdanca ötüb gedir,
Ən yaxsıı itib gedir.
Bu qapını örtüb gedir,
O qapıdan sorağı gəlir.

Vallah, xatadır söz işi,
Gah şütüyür, gah ilişir.
Dili başqasına düşür,
Mənə də qulağı gəlir.

2008

Səhər küçələri

Səhər küçələri - sakit, kimsəsiz,

Qapılar örtülü - addım səsinə.

O dalan - sükutda, döngə, tin səssiz,

Quşlar cikkildəməz adam səsinə.

Gözündən gecəni silər bir qapı,

Diksinər, yuxudan oyanar küçə.

Çıxar ev dəmini çıynınə atıb,

Bir qadın tələsə-tələsə keçər.

Elə bu keçənə bənd imiş kimi

Oyanar yuxudan quş yuvaları.

Pışıklər gərnəşər, ləngimmiş kimi

Qaçar imsiməyə boş yuvaları.

Yuxudan oyanan addımlar keçər,

Tələsə-tələsə şütüyər səslər.

Tələsə-tələsə adamlar keçər,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dönər küçələrdə sürtüyə səslər.

Bazar açanı kim, dərd açanı kim,

Düşər qismətinin ardına hərə.

Asta yeriyəni, bərk qaçanı kim,

Qaçar bir taleyin adına hərə.

Səhər küçələri işə tələsər,

Qayıdar evinə gecə növbəsi.

Tıxnaşar, tincixar küçə, tələsər,

Ət, yağ növbəsini unudanların

İndi də başlanar küçə növbəsi.

2008

Ələyini narın elə,
Üzün ələkdən keçəcək.
Hara qaçsan, gün-dirilik
Bizim ələkdən keçəcək.

Əl gətirib, xeyrin qalıb,
Xeyir-şərə meylin qalıb.
Qorxma, canım, əyrin qalıb
Düzün ələkdən keçəcək.

Çox da bərkə-boşa salma,
Sağı-solu işə salma.
Çiysə, dilə-dişə salma,
Sözün ələkdən keçəcək.

2008

Vaxtıdı

A səbrinin dizlərini ovanım,
A gözündən xülyaları qovanım,
Kəsilibdi daha tabi-tavanım,
Yumruqlanıb, düyülməyin vaxtıdı.

Yuyulmadıq ümidlərin üzündən,
Çıxammadıq yalanların sözündən.
Günahkarsan, az gileylən özündən,
Öz əlinlə döyülməyin vaxtıdı.

İçin-için közərmədə hənirtin,
Bir də gördün ömür səni gəmirdi.
Tale ki, var, haqdan gələn əmrədi,
Fərmanına əyilməyin vaxtıdı.

Çox zülmətin ötərisi - nur sabah,
Üzüquylu gecəsənsə, dur sabah.
Hər addımda burnumuzdan vursa da,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Bu yuxudan ayılmağın vaxtıdı.

Güzgüsündə üz gördüyüm bu baxt da

Yaman qoydu bizi gözdə-qulaqda.

Həsrət-həsrət çözüb bu söz yumaqdan,

Göz dibində oyulmağın vaxtıdı.

Bir inamdan yixilmışan, dur daha,

Xəyallardan az qalaça qur daha.

Səni gözlər bir səbrsiz gor daha,

"Sevincindən" bayılmağın vaxtıdı.

Zaman bizi ta ömürdən doyurdu,

Nə hökmü var, innən belə, buyursun.

Bir daş olub, son mənzil tək bu yurdun

Özülünə qoyulmağın vaxtıdı.

1996

Bağ a baxan, bağda nə var?

Bal tutan barmaqda nə var?

Düzdə nə var, dağda nə var

Quru adından qayıdır.

Üzülübdür zamanından,

Kəsilibdir amanından,

Əkin-biçin samanından,

Çəmən otundan qayıdır.

Tüstüsünə kor olduğum,

İstisinə qor olduğum,

Yanıb-yanıb qovrulduğum

Ocaq odundan qayıdır.

2000

Mən də o gözəl dünyanın

Gözəl yükünə girmişəm.

Baxıb görmüşəm özüməm,

Adam kürkünə girmişəm.

Çıxmışam adam içindən,

Biri olmuşam üçündən.

Qalıb bir fikir köçündən,

Sözə sürgünə girmişəm.

Yolumdadır ölüm-dirim,

Gül açmayır mindən birim.

Nahaq Dədə Füzulinin

Şahlıq mülkünə girmişəm.

1999

Qurban gedərəm

Kəsilmişdi güman yolu,

Yox idi bir inam yolu.

Nə uzunmuş iman yolu,

Səbrinə qurban gedərəm.

Bir qapı aç keçim daha,

Yolda qalan köçəm daha.

Görürsən ki, puçam daha,

Cəbrinə qurban gedərəm.

Yaratmışan, öz qulunam,

Yerdə qalası ölünləm.

Sal ayağına, yoluna,-

Qəbrinə qurban gedərəm.

Gözələmsə, camalınam,

Yaxşıyamsa, əməlinəm.

Ver ətəyini, əlinəm,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Əlinə qurban gedərəm.

1997

Mən atıram, yiğir, gəlir,
Təzə bəla doğur, gəlir.
Ha əyirəm ağır gəlir
Dərdim sevincimdən, ana.

Əl açmağa qoymur daha,
Qaniçəndi, doymur daha.
Quyu-quyu oyulur daha
Gözüm öz içindən, ana.

Ayaqdadır yaxın-uzaq,
Ox yayından sıxılacaq.
Bu nağıl da yixılacaq
Öz qara qoçundan, ana.

1999

Xatırələrdən fragməntlər

Tənhalığı qapayaraq üzümə,
Bir mən qaldım, bir dörd divar, bir qələm.
Yenə şükür, yenə minnət özümə,
Qəlbim məni tək buraxmaz, – deyirəm.

Divar-divar gözlərimdə agaran
Tənha otaq sanki məndən qaçırdı.
Sükut-sükut qulağıma çığırın
Xəyallarım tavan boyu uçurdu.

Yaxın-uzaq xatırələr – ətirli,
Bir könüldə yüz "ətir"in vuruşu.
Məni minnət ayağına götürdü
Kür boyunda bir ceyranın duruşu.

Şəlaləsi min ömürə nur saçan
Bir zirvənin baxışından güc aldım.
Bir bağbanın bəslədiyi bağçadan

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bir fəhlənin hünərində ucaldım.

Elm yolu açar verdi əlimə,

Yol-uğurlu, yol – uğursuz, yol – çətin.

Sual oldum neçə-neçə alimə;

Süfrə kimi açıb tökdü hikməti.

Yolum düşdü arana da, dağa da,

El gücündə – sellər məni apardı.

Açıq alnim, bəyaz üzüm daha da

Bir kəndlinin pambığında ağardı.

Bu dönyanın "ölümü", ya "olumu"

Bir tarixin daşlarında küsmüşdü.

Ulduzlara səfərimin yolunu

Qobustanda timsah qaya kəşmişdi.

Açılmışdı marağımın məcrası,
Gah Xəzərə, gah Göygölə boyandı.
Neft daşları - möcüzəmin aynası,
Həsrətimdən, heyrətimdən boylandı.

Yaxın-uzaq xatırələr – ətirli,
Bir könüldə yüz ətirin vuruşu.
Ürəyimin buzlağında itirdim;
İndi hamı «Onu» məndən soruşur.

1973

Birjə gediş etdin

Təzə həvəsində düşmədin bərkə,
Hardasa bir ömrü gizilti sardı.
Sevincin aldığın maşınla birgə
Yol aldı - düşündün bəs qanad aldı.

Hansı yazığınsa qədəmlərini
Sürüyüb yoluna çəkdi fəlakət.
O gün sən sürətin rəqəmlərini
Qalxdın sevgilinin pillələri tək.

Biçdin sürətləri, işıqforları -
Açıldın bir yolda güllə yeri tək.
Sən uçdun -uçduqça iştahan artdı...
Xəbərin oldumu, oldumu, barı -
Kim isə başından, oynaqlarından
Sökülüb töküldü təkərin altda
Təzə maşınının hissələri tək!

Bircə əl oynadın xam əllərinlə,

Bircə gediş etdin kür yerişinlə.

İki həyat söndü təkərlərində -

İki şivən saldın bir gedişinlə.

İki pöhrənin də mehvəri sındı;

Töhmət - dağ hökmündə - qondu çiyninə.

Birinin ömürlük vüqarı sındı,

Düşdü oğlunun da boynu çiyninə.

O gün sevincinin şidirḡı vaxtı

Dırmaşdın tərsliyin düz divarına.

Döndü bir gözəlin xoşbəxtlik taxtı,

Yıxıldın özün də arzularından.

1974

Səni dağ bilmışdım...

Səni dağ bilmışdım ağır anımda,
Demə, öz-özümü aldatmışamış.
Bir qəfil tufanın burulğanında
Mən saman çöpünə əl atmışamış.

Yaxşılıq adında dünyada nə var -
Sənə arzuladım, pis mənə gəlsin.
Bəxtim günəş olsa, - dedim, - al apar, -
Duman mənə gəlsin, sis mənə gəlsin.

Qəfil bir şübhənin izləri üstdə
Bəlkə də hiddətlər udmuşdu səni.
Yaxşı ki, dostluğum əlləri üstdə
Ən uca zirvədə tutmuşdu səni.

Əslində ufacıq bir əvvəstandın,
Yel olub ötmədim mən ki yanından.
Özün mərtəbəni çox uca sandın,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Özün də yixıldın öz ünvanından.

1974

Neyləsin

Yaranışdan üzü gülmür Tanrının,
Dağı gülmür, düzü gülmür Tanrının.
Düz dünyada gözü gülmür Tanrının,
Hürü yazılq deyinməsin, neyləsin?

Yem tüketir, camış üçün göynəyir,
Xanış içir, Xanış üçün göynəyir.
Öldən gedən canı üçün göynəyir,
Hürü yazılq deyinməsin, neyləsin?

Gözlərində yuva salır cinləri,
Hər addımda dava salır cinləri.
Tilsimi yox, qova, sala cinləri,
Hürü yazılq deyinməsin, neyləsin?

Qılıqların tələsində aldanır,
Xəstə düşür, mərəzində aldanır.
Bir taleyin qərezində aldanır,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Hürü yazışq deyinməsin, neyləsin?

Bu günlərsə ağırlaşış əlləri,

Titrəkləşib, ahıllaşış əlləri.

Görəndə ki, fağırlaşış əlləri,

Hürü yazışq deyinməsin, neyləsin?

1975

Bir gejədə itən şəhər

*Brülluvun «Pompeyin son
gesəsi» əsərinə*

Yatdığı gecədə qalıb xanımlar,
Körpələr yatdığı beşikdə qalıb.
Kefdə, əyləncədə qalıb ağalar,
Nökərlər qapıda keşikdə qalıb.

Gözlər hədəqədən çıxdığı yerdə,
Güləşçi rəqibi yıxdığı yerdə,
Kəniz yaşı paltarı sıxdığı yerdə,
Siçanlar girdiyi deşikdə qalıb.

O qız mələfəyə bürünüb qaçıır,
O oğlan xəlvəti sürünenüb qaçıır,
Bilinmir, ölümü, dirimi qaçıır, -
Xəstə can verdiyi döşəkdə qalıb.

Körpə, anasını dardığı evdə,
Müsafir təzəcə çatdığı evdə,
Küsülü qarılar yatdığı evdə,
Küsülü qocalar eşikdə qalıb.

Bu qırğın səddini ötüb, deyəsən,
Zevs övladını udub, deyəsən,
Marsın dəcəlliyi tutub deyəsən,
Amurun heykeli yeşikdə qalıb.

Müqəddəs Yunona, bu nədir belə? –
Ağanın dizində uyuyur kölə.
Barışib – qovuşub dərə dağ ilə,
Yalqızlıq bir qotur pişikdə qalıb.

Bir şəhər qəbrini qazdırıb burda,
İzini-tozunu basdırıb burda.
Kefcil kişiləri asdırıb burda,
Şərab çelləkləri köşkdə qalıb.

1986

Yuxu

Anam Aybalanın

əziz xatırəsinə

Əlinin, qəlbinin açıq günüydü, -
Dünyanın ən sadə uşaq günüydü.
Dünyanın ən aydın işıq günüydü.
Göründü ömrünün günortasında,
Yanaşdı - qəlbimin kövrəldi gözü,
Yanaşdı - dərdimin közərdi közü.
Əlinin tumarı qondu saçımıma,
Səsinin tumarı dondu yaşimdə.
Elə həzin-həzin dindi baxışı,
Elə gizli-gizli yandı baxışı, -
Dünyanın dağları endi çıynımə.
Mən yanın qəlbimi ovutmaq üçün,
Gözümü, əlimi oyatmaq üçün,
Bu ağır yuxunu, bu ağır hissi
Özümdən kənara tullamaq üçün

Bütün səhvlərimin önündə gərək
Diz büküb, diz çöküb yalvara idim.
Ağıl uma idim körpəliyimdən, -
İsti gəzə idim soyuqluğumda.
Elə bir dəcəldim o günlərimdə!
Elə bir tərs idim diləklərimdə!..
Onun əl izini kürəklərimdə
Ən isti, ən yumşaq qayğı bilərək,
Ən güclü, ən uşaq bir inad ilə
Çönüb o izləri öpəydim gərək!
Heyhat, o izlərin isti qayğısı
Çatmirdı, çatmirdı körpəliyimə.
Yovuşa bilmirdi soyuqluğuma.
Ay Allah! Nə qədər qəddar uşaqdım!..

Bütün səhvlərimin önündə o gün
Diz büküb, diz çöküb yalvaracaqdım.
Dözmədi gözümimdə yalvarişlara -
Əlinin tumarı qondu saçımı.

Getdi, asta-asta çökildi getdi.
İşığa, dumana, buluda, suya,
Ümidə, gümana, şirin arzuya,
Şirin bir xəyala çevrildi getdi...

1976

Ovçu majəralarından

Çiçək-ciçək açdı dərə, açdı düz,
Çeşmə-çeşmə daşdı dərə, daşdı düz.
Ayaq altdan qaçıdı dərə, qaçıdı düz -
O süzümün izi qaldı havada.

Hənir aldı, sevincindən qışkırdı,
Göz açınca o, hədəfi boş gördü.
Kol dibindən bir pırıltı fişqirdı, -
Uçub getdi – gözü qaldı yuvada.

Ov həvəsi barmağında partladı,
Ovu tutdu, ürəyinə yatmadı.
Tikələri boğazına çatmadı, -
Oda döndü, közü qaldı tavada.

1977

Əllərim var idi

Əllərim var idi - danışan, gülən,

Əllərim var idi - çəhrayı pilə.

Bəs hansı dözümdən göyərdi görən

Üşüyən əllərim, donan əllərim?!

Üzülüb baharın xoş ayricindan,

Durub payız ilə qış ayricında.

Duyğu ayricında, iş ayricında

Kağıza, qələmə - ana əllərim.

Uçunar bir şerim sona yetincə,

Susalar mən ada-sana yetincə.

Bir ümid yardım kama yetincə

Min arzu üstündə yanan əllərim.

Yıxılsam, yeganə dayağım olar,

Bu yoxuş yolumda saygıgım olar.

Üçüncü, dördüncü ayağım olar

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Özü öz qoluna güman əllərim.

Bir az özüm kimi xatadır mənə,

Bir az qəlbim kimi sədadır mənə.

Bacıdır, qardaşdır, atadır mənə

Qağayı əllərim, sona əllərim.

Hardasa bir dilə düşüb, - usanıb,

Hardasa bir tələ görüb, - utanıb.

Ay mənim ömrümün çıraqtutanı,

Ay mənim insana inam əllərim.

1977

Qonşuluq

İnadın bir qara pula da dəyməz,
İnamın bir qırıq külə də dəyməz.
Bir çinqı ümidin yaxın qohumu,
Bir qalaq gümanın yad qonşusuyuq.
Heç sənin insafın, qanın yoxdumu?
Biz ev qonşusuyuq, gor qonşusuyuq.
Bircə pişiyi var iki mətbəxin, -
Eh, o pişiyin də kor qonşusuyuq.
Daha dedi-qodu, küsü nə lazım?
Sən aldın - sən çaldın, mən tapammadım.
Küsənmək, üşənmək, düzü, nə lazım?
Biz yurd qonşusuyuq, gor qonşusuyuq, -
Bir pilləkən çıxır mənzilimizə,
Bircə pişiyi var iki mətbəxin.
Bu bir pilləkənin, bircə dəhlizin,
Bu bircə pişiyin nur qonşusuyuq.
Səninçin mən - bircə, mənimçin sən - tək,
Biz gərək, biz gərək, eh... biz gərək...

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bir çinqı ümidin yaxın qohumu,
Heç sənin insafın, qanın yoxdumu?

1978

Əməkçi gənjiliyə

Siz ey ucalıqda
Günəşə bizdən yaxın olanlar,
məhəbbətə,
alqışa bizdən yaxın gözəllər,
bizdən layiq oğlanlar,
bizdən layiq igidlər...
Sizi harda axtarım -
pambıqyığan maşında
zirvələri aşanda.
Sizi harda axtarım -
daşlara can verəndə.
Sizi harda axtarım -
dünyanın hər yerində
dağ yaranda axtarım,
yol salanda axtarım,
bağ salanda axtarım.
Siz hər yerdə, hər zaman
quran, yaradansınız,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

ümid yarıdansınız,

inam yaradansınız.

Siz, ey şerə, mahniya

bizdən layiq oğlanlar,

bizdən layiq gözəllər,

hansı səmtə dönürəm -

gözüm qarşısındasız.

Hansı səmtə gedirəm -

süfrəmin başındasız.

Siz bacım boyundasız,

qardaşım yaşındasız.

Arzum arzunuzcadır,

ümidim -sayınızca.

Sizli duyğularım var -

gününüz, ayınızca.

Siz ey ucalıqda

Günəşə bizdən yaxın olanlar,

məhəbbətə, alqışa

Bizdən layiq gözəllər,

Bizdən layiq igidlər.

1978

Sən məni dərdə salmışan,

Gözümə pərdə salmışan.

Durduğum yerdə salmışan

Oda məni, közə məni.

Üstümə hicran yürüyür,

Qədəmimdə dağ yeriyir.

Çekib ayağına sürüyür

Haqdan gələn cəza məni.

Həsrət ömrü qış etməsin,

Görüşünə quş etməsin.

Bir də sənə tuş etməsin

Xəta məni, qəza məni.

2008

Bu qış, bu qar

Sevincimdən, kədərimdən üz görüb, -

Bu qış bizdən əl çəkəsi deyil ta.

İndi bunun şıltığına döz görüm,

Bu şıltığa qatlan daha, əyil ta.

Sən buna bax!.. Yaz burnunu qaşıyır,

Busa elə təzə-təzə qarlayır.

Gəlib bizlə bir mənzildə yaşayır,

Kefimizi poza-poza qarlayır.

Qış bizlərə çəşib gəlir, demişdim,

Geciksə də, o qış həzin qış idi.

Bu, əl çəkmir; qəmiş oğlu qəmişdi,

Necə qovaq, ömrümüzün qışdı.

Bir vaxt necə gözləyərdim, qar, səni?!

Hər dənənin naxışını sevərdim.

Qız ovcumda gizləyərdim, qar, səni,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Mənə soyuq baxışını sevərdim.

Bu baxışın elə çöküb qəlbimə,
Sənsiz belə hisslərimə qar yağır.
Vaxt əlinlə sığal çəkib qəlbimə,
Taqətimə, gözlərimə qar yağır.

Bürüyübsən bizi «isti» kürkünə,
A qış, səni soyuq gözə gələsən!
Daha Sibir gərək deyil sürgünə,
Sibirimiz elə sənsən, elə sən...

Sevincimdən, kədərimdən üz görüb, -

Bu qış bizdən əl çəkəsi deyil ta.

İndi bunun şıltığına döz görüm,

Bu şıltığa qatlan daha, əyil ta.

2012

Kimsə oturub beynimdə,

Mənimlə belə danışır.

Mən danışmaq istəmirəm,

O tutur dilə, danışır.

Ordan, burdan, bağdan, dağdan,

Danışır haqdan, nahaqdan.

Gələn gündən, ötən çağdan

Ağlaya-gülə danışır.

Halim yox eşidəm, dözəm,

Osa susmur, salır üzə.

Dərdini qələmə, sözə,

Nöqtə, vergülə danışır.

2012

Səbrimin ətəyilə

Güzğməg sildim, yetər.

Bir əmidin yolunda

Ülğb-dirildim, yetər.

Sirdi, hikmətdi, nədi...

Üyrənib, bildim, yetər.

Daha bildiklərimi

Bəyan etmək vaxtıdır.

Yerini bilməyənlər

Üzğnəg başda gürgr.

Haqqı nahaq deyənlər

Səlhəg savaşda gürgr.

Əli gəlmir atmağə,

Gənahı daşda gürgr.

Daşatan zamanlara

Qiyam etmək vaxtıdır.

Dayan, qisas adamı,
Zamanla az kəllələş.
Dəniz kimi hirsini
Qumlara yaz, kəllələş.
Bəlkə bəxtin gətirdi,
Qəbrini qaz, kəllələş.
Doğru, dğrəst, hər nə var,
Yalan etmək vaxtıdır.

2015

Əlim

Əllərim var idi, danışan, gələn,

Əllərim var idi, - zəhrayı pile.

Bəs hanı düzğmdən güyərdi gürən

Çşgyən əllərim, donan əllərim.

Məllif

Zührəmin xəcalətinə

Ürtəkdə, boyaydı əlim.

Səsi güylərdən gələrdi, –

Alqışdı, duaydı əlim.

Bir uğura sultan idi,

Bir həcuma qalxan idi.

Gen dəgnyada arxam idi,

Bir isti yuvaydı əlim.

Haram yoxdu zəkdiyində,

Bizdiyində, əkdiyində.

Ümrğn səhra təkliyində

Ləhləyən dəvəydi əlim.

2015

Canım ağrı qışqırır,

Kimsə eşitmır məni.

Məscid qulağı tutub,

Kilsə eşitmır məni.

Güzdə qalır sünən gən ,

Bugən olur “dənən” gən.

Ah-zarıma yenən gən

Dinsəm, eşitmır məni.

Amansızdı fələklər,

Boşa zıxır dileklər.

Susub durur mələklər,

İnsan eşitmır məni.

2016

Gedim

İlahi, İlahi mən bu gənlərin

Hansı sıfətini ütgrəm gedim?!

Ümğrlə azdığım bu yoldan bəlkə,

İzimi, süzgmə itirim gedim.

Ta qanım qaynamır bu gəndəzlərə,

Bozaran əzlərə, dünük əzlərə.

Ayətəl-kərsəmə bəlkə yəz kərə

Oxuyub, bəşərə əfəngrəm gedim.

Daha yorulmuşam, daha bezmişəm,

Bu yolda külədən-şaha bezmişəm.

Dənyaca naləyə, aha bezmişəm,

Qazım dərə, təpə, uzurum gedim.

Səbrim əliboşdur baxt itkisində, –

Gəlişi olmayan vaxt itkisində.

Bəlkə bu zamansız haqq itkisində

Vaxtımlı bir təhər kezirim gedim.

Bəs necə sevmişəm bu dar dğnyanı?

İtinə, qurduna bazar dğnyanı.

Allah, üzgün yol tap, qurtar dğnyanı, -

Sevgisin qəlbimə közgrəm gedim.

2016

Azadlığım

Təqəğıdə zəxdığım gən gəzən

Səpərgə zəkildi dərd-sərimə,

Rahat və asudə yaşaram daha.

Gah toplum yerinə, gah fərd yerinə

Etnikəm, milliyəm, bəşərəm daha.

Gəzib dolaşaram quş kimi azad,

Sərhəd adlayaram, məkan ülzərəm.

Mənim qələmimlə qəlbinə yazar

Adımı yanından kezən ülkələr.

Əlimin, qolumun, qanadlarımın

Qırılıb tükələn vaxtı deyil ta.

Hissim, duyğularım, ağlım daranıb,

Çzğmdə təbəssəm saxta deyil ta.

Bir kəsə dil tükəb, ağız azmaram,

İşimin-gəcəmğn qərur vaxtıdır.

Ağrıdan-acıdan nağıl azmaram,

Nağıl yaşımlın da qərəb vaxtıdır.

Ürtəlgə qapılar qalar ürtəlgə,

Qapı azana da salamım olmaz.

Doğru – azıq-aşkar, yalan – ürtəlgə,

Şəkər, dərd satanım-alanım olmaz.

Divara məxlamaz, tavandan asmaz,

Daha səksəkəli yuxular məni.

Həqiqət axtarmaz, gəməndan asmaz, -

Nə şeytan, nə mələk toxunar mənə.

Kamana ox olmam, təfəngə zaxmaq, -

Əsəbə, həsədə nüqtəyəm daha.

Hər züvqə, səfaya ərəyim axmaz,
Gürğn nə haldayam, kükdəyəm daha.

Dolub mərgəglərim yuxularıma,
Daha şirin yatıb, acı durmaram.
Dalmaram itirmək qorxularıma,
Çmid qollarımı azıb durmaram.

Mən elə asudə, elə azadam,
Üzgəm üz yolumu kəsəm, qorxuram.
Dilimdə zəhərdən – bala azadam,
Hər gələn sədaya, səsə qorxuram.

Səpərgə zəkildi dərd-sərimə,
Daha yaŞayaram asudə, rahat.
Sıxaram gəndəzg Şeirlərimə,
Gecəni gecə tək yaŞaram daha.

2016

Yaralı çinar

*Zoxillik zinar kəsilib
güylərə dirənən başı yerə
gələndə kütgyğnən başındam
əvvəl alov qalxdı, sonra isə
sel kimi su axmaşa başladı*

Qamətinin yarasını

Yarpaq-yarpaq

ürtdəm, zinar.

Ağrıların qan verirdi,

Qan yerini üpdəm, zinar.

Olmaya qarğıdın məni,

Bəslədiyim bağ adından.

Boğdu cır armudu məni

Bir sarı yarpaq adından.

Başıma oyun azmışdın,

Səni zapan kimdi, bildim.

Bir ümğr dğyğn azmişdım,
«Dğyğn nəymış» indi bildim.

Səni zapan kimdi, bildim,
Yaranın əstə əyildim.
Güzlərim də gildir-gildir
Sənə dərman olsun, zinar.

Ah, bu nə ərəkdi belə!
Ağrıya küvrəkdi belə!
Məni şışə zəkdi belə
Yarandan axan su, zinar.

Ağrin dərdlərimə yaxın,
Əyil, yarpağından baxım.
Güzlərimdən sel-su axır,

Buyur, yaranı yu, zinar.

2016

Sükür

Bəlkə o yolları bir də qayıdım,
Yatmış xatirəmi üpğə ayıldım.
«Qalx!» deyim, əsnəyib boylansın mənə,
«Nə istəyirsən e...?» süylənsin mənə.
Gürşən küvrəlmışəm, yumşalsın bir az,
Duruxsun, durulsun, korşalsın bir az.
Coşub-daşdıığına peşiman olsun,
Güzlərimdən daşan zeşməm olsun...
...Ay Allah, nə qədər xatirəm varmış!
Yanında nə uca xətrim varmış!
Yaxşıya da şəkər, pisə də şəkər,
Mənə bəxş etdiyin sözə də şəkər!
Əyriyə də şəkər, dəzə də şəkər!..
Bir qismət uğurum olubsa əgər,
Ona da tuşlanan həsədə şəkər!
Sevgidən-nifrətə, sevinçdən-dərdə
Yeridiyim yerdə, durduğum yerdə

Dərəyə-təpəyə: təzada şəkər!..

...O bahar idi e... O yaz idi e...

Mənə də vermişdin, yadındadır mı? –

Allah, o bahara, yaza da şəkər!

Qolundan tutduğum bir qocaya da,

Qolumdan yapışan cavana şəkər!

Allah, torpağına, Allah oduna,

Yerinə, güyğnə, havana şəkər!

İnsanı, heyvanı, balığı, quşu,

Kələzi, ilanı o dəñyanındı,

Allah, bu dəñnyaya qalana şəkər!..

Mən şəkər deyirəm bu son gənlərin,

Məni qulağından asan gənlərin

Xəbis qeybətinə, xoş sühbətinə,

Dolu sühbətinə, boş sühbətinə.

O dadlı, məzəli, o sazlı-süzləğ,

İşiqlı gənlərin güzənə şəkər.

Sənin qələminlə, sənin yazınlı
Gələnin, gedənin izinə şəkqr.
Ay Allah, hər şeydən,
hər kəsdən əvvəl
Üzgənə, Üzgənə, Üzgənə şəkqr!..

2016

Tələbə evində

İşdən sonra evim - tələbə evi;

Mən öz otağıma yorğun girirəm.

Qırılıb eşikdə qalır səs-küyüm,

Yorulub keşikdə qalır səs-küyüm.

Mən evə səsimdən oğrun girirəm.

Mən evə özümdən oğrun girirəm:

Qələm də götürsəm - özümdən oğrun,

İynə də saplasam - özümdən oğrun.

Bir qırpım yuxu var - gözümdən oğrun.

Qırılıb eşikdə qalan səs-küyüm

Düşür gecələrin cığallığına,

Yorulub keşikdə qalan səs-küyüm

Düşür cəncəllərin cığallığına:

O qızdan bu qız'a, bu qızdan ona -

Qonur gözəllərin dodaqlarına,

Qonur dəcəllərin gülüşlərinə.

Döyüb qapıları, pəncərələri,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Güya ki yuxudan ayıldır məni.

Mənim gecələrim yuxu acıdır,

Mənim səhərlərim yorğun açılır.

Günlərin bir günü, elə bir günü

Mən bu yorğunluğu hamıdan oğrun

Bir kənd sükutuna tullayasıyam.

Pəncərədən oğrun, qapıdan oğrun,

Cüçələrdən oğrun, Toplandan oğrun -

Bir qonaq evinin sərinliyinə,

Bir qonaq evinin dərinliyinə

Sərilib doyunca yuxlayasıyam.

1978

Borj

Bir fəzasız boşluq,
Bir cəzasız boşluq dolub düşüncələrinə.
Tökülüb üstünə
illərin yorğunluğu,
Bütün yayı barmaqlarına axışan
yolların yorğunluğu.
Qollarını bir həsrət alıb aparır -
qollarından asılıb əllərinin ağırlığı.
Əllərində
gizli-gizli qapıların,
üzlü-üzlü papaların,
mamaların,
dayıların,-
dayələrin ağırlığı...
Gözlərində çığuran etiraz
ağrısını-acısını uda bilmir;
vicdanının qapısına
qəfil bir "qol" vurulub, -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

unuda bilmir.

Məglubiyyəti

sevinc olub

qonub bir küt sifətə.

Qapı arxasından

bir cüt məyus göz dikilib

vicdanına -

Mənası: Üç nöqtə.

Barmaqları

Əllərindən üzülüb qaçmaq istəyir,

əlləri - qollarından.

Qolları sallanıb

bütün ömründən -

qırılmış tut budaqları tək.

Ovcunu açsa,

o bir cüt gözün "əla" qiyməti

sıçrayıb ovcundan düşəcək.

İtələyib kütün üzündəki sevinci,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

keçəcək öz yerinə, öz biliyinə
o bir cüt gözün sahibi.
Ovcunu açsa,
barmaqlarından,
əllərindən,
qollarından,
bütün gələcəyindən
açılib düşəcək
o ağırlıq...
O yorğunluq...

1979

Sükutdan giley

Açılı vərəqlər üzü ağ durub,
Dişini ağardıb gülür deyəsən.
Qarşında bir qələm sappasağ durub -
Gücmü, qüvvəmi bilir deyəsən.

Deyəsən bilir ki zəif düşmüşəm,
İdrakım ömrümü azaldan deyil.
Bir zirvə vüqarı əyib düşmüşəm,
Yüz dəstək vurula, - düzəldən deyil.

Çökmüşəm bir soyuq, bir boş ürəyə,
Orda qayğılarım dəfn olunubdur.
Bu "namərd" ürəyə, bu qış ürəyə
Arxa çevirməkdə səhvim olubdur.

Bu qədər sarsıntı keçirməmiş heç,
Bu qədər yuxuya dalmamışdı o.
Sükutu ömrünə köçürməmiş heç,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu qədər minnətdə qalmamışdı o.

...Gərək sükutundan qoparam onu,

Beş gün rahatlığı gözündən gələ.

Bir cəncəl cığırla aparam onu, -

Tikani, çıraqlı dizindən gələ.

Hələ ki, vərəqlər üzü ağ durub,

Dişini ağardıb gülür deyəsən.

Qarşında bir qələm sappasağ durub, -

Güçümü, qüvvəmi bilir, deyəsən.

1979

Şeir bazarı

Məhəmməd Hadiyə

Bu gün

bir şeirdən söküldü dan yeri

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

mənimçin,

Dünyanın şeirə boyanan yeri

Qan-qırmızıydı -

nə üçün?

Yoxsa bazar açmışdı

Fələklər də şeirdən?

Baxıb kuyə düşmüşdü

Mələklər də şeirdən.

Bir şairin əlində

Ya şeirdi, ya alov.

Durub baxırdı mat-mat:

Bilmirdi qiymətini,

Məzənnəsi neçədir?

Şeir alveri getməmiş,

şeir alveri görməmiş...

Sorurdular:

- Şeirdir?

- Satırsınız?

- Neçədir?

Şeir oda dönürdü, -

od əlini yandırmır, -
qəlbini yandırırdı.
Osa inandırırdı:
- Çox bahadır, ağalar, -
od qiymətinə.

Düşürdülər çətinə -
"Od qiyməti!"
Çiynini çəkə-çəkə

ötürdülər ağalar...
Şeirin od qiymətində
itirdilər ağalar...
Şair altmış illik
bir yolda dayanırdı.
Əlini uzatmışdı
bizim üfüqlərəcən,
bizim dan yerinəcən.
Dan yerində şairin
şeirləri yanırdı...

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

1979

M.Lermontova

Dayanmışdı şair

bir az yantövr.

Ürəyi – ölümün yolu üstündə.

Ürəyində – ümid,

məhəbbət,

şeir.

Namərd güləsi

hələ gilizdəydi,

namərd qəzəbi üzdə.

Hansını nişan alsın? –

Ümidi?

Məhəbbəti?

Şeiri?

Hamısını birdən

nişanladı ölüm...

Şairə gullə yetmədi -

dost əlindən,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

namərdlik yetdi.

Düşdü şair

Maşuqun ayağına.

Başından ildirimlər çaxdı

dağın,

qartal ölümü

çox görmüşdü,

şair ölümü

görməmişdi axı.

Dost namərdliyi

dağa da dağ oldu.

Göylərin sinəsi dağıldı, –

axıtdı göz yaşlarını ki,

şairin sinəsində

göynəyən

yanğını,

ağrını,

təəssüfü yusun.

Şair susdurulmuşdu,
amma güllədən yox.

1979

Belə dost...

İndi düşüb səmimiyyət dəryasında çiməsən,
Ən füsunkar təbəssümü yamayasan hüsnünə,
Bu sehrdə bəlkə, desək, xoş gələrsən kiməsə.
Aman-aman, bu görkəmlə gəlməyəsən üstümə...

Gəlməyəsən, - əsəblərim sakit düşmüş quzudur,
Gəlməyəsən, - bu itkidən alışmaram, yanmaram.
Nə gərəkmış, dostun ola, astarı - bir, üzü bir?!
Nə gərəkmış, beləsinə dostluq üçün yalvaram?!

Ağrı dişdə, sevinc gözdə, kədər qəlbədə güclüdür, -
Ağrılıdır, sevinclidir, kədərlidir taleyim.
Mənim tənha sığnacağım bir səadət bürcüdür;
Belə sadə səadətlə mən sehrli qalayam...

1979

İnsanın yeri

Quyuya atılan daşdı fikirlər,
Ağlımın ardınca ip sallayan yox.
Yığıllır bir dibsiz quyu dibinə,
Onu arıdan yox, sığallayan yox.

Lap elə-beləcə dəliyəm, dəli;
Əlli ağıllıdan¹⁴ biri gürğnmər.
Atmışam quyuya daş fikirləri,
Dartıb zıxaranın yeri gürğnmər.

Hamı bir-birinə dargüz dğnyanın
Güzdarlıq edəni yoxa zıxıbdır.
Allah, baş girləyir, baş qatır hamı,
Allah, astar զzdən baha zıxıbdır.

Min ildir kezdiyim yol da yadlaşıb,

¹⁴ Məsəl; Bir dəli quyuya daş atdı. Əlli ağıllı yığışib onu çıxara bilmədi.
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Mən ütən əsri yorub gələnəm.

Heyif, zührələrdə nur da yadlaşışıb,

Yoxsa bir xoş əzə durub gələnəm.

Mən alqış deyənəm səbrə, düzğmə,

Mən xeyirə alqış deyənəm, axı.

Zükənəm, düyənəm dərdin dizinə,

Sevincə qırmızı geyənəm, axı.

İndi duyğular da bir dibsiz quyu,

Sevincin, kədərin rəngi bir gəlir.

Məni tanış yollar elə zaş qoyub,

Hər dərdin ardınca tək səbr gəlir.

«Qara» toya gedir, «qırmızı» yasa,

Olmaya ülgəmə bayram edirik.

Zirklini-əyinə, təmizi-tasa,

Beləcə dğnyanı heyran edirik.

Eh, yenə də bir daş atdım quyuya,

Əlli ağıllıdan biri gürğnmər.

Kümgəlgr dipdiri adam quyuya,

Bu boyda boşluqda yeri gürğnmər.

2003

Bu yollarda

Sıyrılan qılincını qına qoyub qəzəb, kin,
Kölgəmi uğursuzluq addım-addım izləmir.
Bu dünya başdan-başa sevinc olub mənimçin,
Hara qədəm qoyuram, bahar məni gözləyir.

Bahar məni izləyir, qəlbim dolu baharla,
Əllərim yarpaqlayıb, əllərim çiçəkləyib.
Arzularım baş alıb qanadlanıb daha da,
Bir budaq sevinc verin, gözlərimə çəkməyə.

Əlbəyaxa fikirlər durulub bulaq kimi,
Seçməyə, seçilməyə deyəsən vaxtım da var.
Qəlbimdə söz kələfi açılır yumaq kimi,
Duyğularım göllənib – yol verin axşın daha.

Qol verin, ay budaqlar, sayınızca varam mən,
Budanıb qırılsam da, yenidən pöhrələnnəm.
Gərək açan səhərin qapısında duram mən, -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Günəşin bütün zəri üstümə səpələnə.

Üstümdə zərrin şəfəq səhərdən enib gələm,
Enib gələm taleyin adı pillələrilə.

Günün qayğılarına gərək elə bölünəm -
Böyüklükdən, saflıqdan işiq ala hər giləm.

1980

Dünya böyükdür

Fikirli gəzirsən, qəmli gəzirsən,
Çiynindən atsana möhnət yükünü.
Bir ulu məqsədi ələ götürsən,
Duyarsan dünyanın böyüklüyünü.

Bilirsən, haqqı yox indi gileyin,
Susursan, önmədə dilin gödəkdir.
Bu qəmi-kədəri gül-çiçək bilib,
Ömrünün bağında sən özün əkdin.

İndi ümidi töküşdür ara,
İndi acığını çıx həsrətindən.
Götür taleyini çırp qayalara,
İnci qismətindən, küs qismətindən.

Ara gümanını əl havasına,
Daha o günlərin məramı - bəlli.
Çək məni yenidən qəlb davasına,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Andını sinənə çırp ikiəlli.

Andından uzağa getmir düşüncən,

Bəxtinin hardasa batıb gəmisi.

Bu qədər tanışlar, dostlar içində

Sən elə tənhasan, elə qəmlisən.

Qır tök fikirlərin dörd divarını,

İndi varlığın da dünyaya yükdür.

Sarıl genişliyin duyğularına,

Sarıl, görəcəksən dünya böyükdür.

1980

Ay inadım, nə yaxşı...

Ayağından daş asılı tərəddüdlərin,

Diliqısa imkanların biri durmadı.

Ay inamım, nə yaxşı ki, daim göyərdin,

Ay inadım, nə yaxşı ki, geri durmadın.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

İndi bir az dözüm gərək, bir az cəsarət,
İndi bir az kürlük gərək, bir az siyasət.
Bir az mərdlik, bir az sərtlik, bir az sədaqət...
Ay inadım, nə yaxşı ki, geri durmadın...

Sürünəcək bu ilanlı, əqrəbli yollar,
Görünəcək istiqanlı, qəzəbli yollar, –
Bu əzabdan, bu nəşədən əsəbli yollar.
Ay inadım, nə yaxşı ki, geri durmadın.

Bu ürəyim demə elə zərbə udanmış,
Bu ümidiim zərrə tutan, zərrə udanmış.
Vaxt nə qəfil sıra pozan, cərgə udanmış,
Ay inadım, nə yaxşı ki, geri durmadın.

1981

Ay ana

Ayağını basma yerə, -

Yerdən nərgiz gøyərər.

Nərgizin rəngi sarıdı, sarıdı...

Bu ömürdən kim yarıdı, ay ana?

Sənə doğru gələn yollar bağlıdı, -

Ömrüm əliçırəqlidi, ay ana.

Ömrüm dilisoraqlidi, ay ana.

Gözümü həsrət yanğısı yandırar.

Bu dünyanın gəlinləri mənə səni andırar.

Bu dünyanın qarları

Sənə məni andırar, ay ana.

Ömrüm dilisoraqlidi,

Sənə doğru gələn yollar

elə bağlıdı, bağlıdı, ay ana.

Ürəyini açma gulə,

Güllərin qəlbi dağlıdı, dağlıdı...

Güllər laləciraqlidi, ya ana...

Ömrüm axı, budaqladı, ay ana.

Budaqlarım yarpaqsızdı hələ də.

Budaqlarım çiçəksizdi hələ də.

Bu dünyanın çiçəkləri

gözlərimdə yanır, ah!

Bu dünyanın yarpaqları

Məndən uzaqdı, uzaqdı...

Qəlbim quru bir budaqdı, ay ana,

Ömrüm qarı bir uşaqdı,

gəlin ana, ay ana.

1981

Neyləyəydi Mələk qarı

Arzu, ümid günlərinə zəncir idi,
Danlaq, öyüd boğazında kəndir idi,
İlk gördüyü, son gördüyü kənd yeriydi;
Neyləyəydi Mələk qarı, neyləyəydi?!

Əllərini əl içində görəmmədi,
Saçlarını ağ günlərə hörəmmədi.
Qız qarıldı, düz qarıldı; görən dedi: -
"Neyləyəydi Mələk qarı, neyləyəydi?!"

Uşağa da, böyüyə də "Mələk" idi,
Özünə də, özgəyə də dilək idi.
Qız qarıldı, - bu da bir cür kələk idi,
Neyləyəydi Mələk qarı, neyləyəydi?!

Tüstüləndi, qarsımadı yeri-göyü,
Kişiləşdi əli-qolu, nitqi, boyu.
İnək sağdı, odun yardı, taya qoydu,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Neyləyəydi Mələk qarı, neyləyəydi?!

Yaşıdları ona "sərhəd", "qala" dedi,

"Qız qapısı - xan qapısı ola" - dedi.

Subay-salıq cavanlarsa "xala" dedi,

Neyləyəydi Mələk qarı, neyləyəydi?!

1982

Dəniz rahatlığı

Bu dəniz mehvərində uyuyur rahat-rahat.

Sahilini, lilini qoruyur rahat-rahat.

Suyunu, havasını, duzunu qoruyur o,

Yer üstündə izini, özünü qoruyur o.

Balıqları daşınır,

İnciləri daşınır, yosunları daşınır,

Qızılıları danişır, özünü qoruyur o.

Ləpələri daşınır,

Dalğaları daşınır.

Çöküb dərinliyinə,

çöküb rahatlığına.

Nəyindən keçməyib ki?!

Özünü qoruyur o.

Kimə gərəkmiş belə

incisiz,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

balıqsız,
yosunsuz,
dalgasız bir dərya su?!
Harda qırılıb düşüb
bu dənizin qəzəbi,
bu dənizin həsədi?
Bu dənizin səbrinə
Əsrlərmi çökübdür?

Bu dənizin dözümü
kiminsə yollarına
inci olub düzülüb.
Kiminsə qüdrətinə
imkan olub süzülüb.

O isə dözür...dözür...

Özünü qoruyur o.

Yer üstündə
izini qoruyur o.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

1982

Çiyninə

Niyə yaşın yetmişinə əyildin? –

Qaldırdın da bu yalanı çiyninə.

Xəta oldu, keçmişinə əyildin,

Gördün necə yorğalanır çiyninə?!

Bilmirdinmi vaxta necə gülərlər?

Zamanı da aldadarlar, bölərlər.

Yaş üstündən yaş götürə bilərlər,

İndi bax də, lovğalanır çiyninə.

Tanımır ha, dərəsini, dağını,

Bir ömür ki, lap çıxarıb ağıını.

Əridəcək gözlərinin yağıını,

Bu ki belə kovxalanır çiyninə.

Günə kimi, Aya kimi ucalıb,

Başın üstdə taya kimi ucalıb.

Göz dəyməsin, qaya kimi ucalıb,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Elə gün-gün ovxalanır çıyninə.

Kiriyəmmir, yazı, qışı kövrəlir,

Çox vaxt deyən ağlı çasır, kövrəlir.

Bəzən, vallah, elə coşur, kövrəlir,

Göz yaşınla yaxalanır çıyninə.

Gah ləlöyün, gah küsəyən uşaqmiş,

Yaş deyilmiş, ərkəsöyüñ uşaqmiş.

Xoş halına, bərbəzəyin uşaqmiş,

Gileylənmə, arxalanır çıyninə.

Əyilməsin, çıynın dursun şax elə,

O şaxlıqdan ucalığa bax elə.

Çox da ötüb zaman elə, vaxt elə

Nehrə kimi çalxalanır çıyninə.

2010

Yaş artdı, boy kiçildi,

Çökdü özünə insan.

Çekib apara bilmir,

Yükdü özünə insan.

Etmədi dərd özünə,

Alışdı hər üzünə.

Ömrünün tərs üzünə

Bükdü özünü insan.

Torpağın boş yerinə

Qoyuldu daş yerinə.

Elə bil diş yerinə

Əkdi özünü insan.

2009

Babalar

əyri oturub,
düz danışa bilirmiş.

Nə qədər

əyri
otursaq da,
danışdığımız
düz olmur.

Bəlkə günah
oturduğumuz
yerdədir.

2010

Füzuli

400 il əvvəlki ahım,

kədər allahım,

qüssə allahım.

400 il əvvəl Kərbəla səfərim,

Dəclə sahilindən

Araza boylanan gözlərim.

400 il əvvəl

Əhli-riyalara etirazım.

Şikayətli naməm,

İfşaçı yazım.

400 il əvvəlki sıxıntıım, möhnətim,

Qəm oduna tutuşmuş gülzərim...

Vətənli şöhrətim,

Qərib məzarım.

1964

Gecə işıqları
binaları
başına qaldırmışdı
ki,
hamı görsün.
Binalar
gecə paltarında
nə gözəlmış!..

2001

İllərin

Birdən-birə nə dğşmğşdğ yadına,

Vərəqlədin kezmişini illərin?!

Saydın, sezdin, sezmələdin nə yaxşı

Əllisini, yetmişini illərin?!

Bu sezdiyin ğrəyincə deyilsə,

Ələ gələn gərəyincə deyilsə,

Donluq olub, zürəyincə deyilsə,

Nə gəzirsən itmişini illərin?!

Nəyi vardı, xəlbirlədin, ələdin,

Açışını şirininə caladın.

Zağayımlı, – laylaladın, bələdin,

Daha vaxtı ütmğşgnğ illərin?

Süzgəlişi dedim bunu, incimə,

Hüvğllənmə savaşına, dincinə.

At zamanın sənə dəşən kğncğnə

Gəlmışını, getmişini illərin.

Nə qədər ki, yerişinlə dirisən,

Canım-güzgm, beş adamdan birisən.

Zəkmə, zəkmə... Zəkəmməzsən geri sən

Ümrə talan etmişini illərin.

Eh, il vardı, vaxt əlində saz idin,

Bir sarışın, bir alagüz qız idin.

Gərək onda arayaydın, gəzəydin

Dəgzə əyri bitmişini illərin.

Karvan gedib, izi qalıb yollarda,

Zaman adda tozu qalıb yollarda.

Qaytar geri, güzg̊ qalıb yollarda,

Qəfil yada dğsmgşgn̊ illərin.

2015

Dilək yaxasına dönnəm yenidən

Yenidən düyərəm şər qapısını,

Dilək yaxasına dünnəm yenidən.

Küvrək ğmidlərin tər qapısını

Bir titrək əl azar mənə yenidən.

Yaxına gələrəm, «salam» deyərəm,

Baxar, heyrətlənər, baxar, tanımadır.

Mən də baxışımla yalan deyərəm,

Mənim də baxışım yaxa tanımadır.

Dilək yaxasından geriyə dünnəm,

Bir addım, beş addım, halim yeriməz.

Elə orda qalan ğrəyə dünnəm,

Ayaqlarım gedər, yolum yeriməz.

Ovuc xətlərimi gəzərəm bir-bir,

Geriyə dünğüşgm dğygnə dğşər.

Sayar dğygnləri nəzərim bir-bir,

Sevgi dğygnğndə oyuna dğşər.

Ğzgnə gğn doğar bir tər ǵmidin,

Güzləri büygyər – Nə olub, nə var?

Bu duyğu, bu heyrət ütərimidi?

Hardan zıxıb bu gğn – azılıb hava?

Nə əcəb yol azıb, yol tanıylıbsan?

Olmuşa, kezmişə dünğşən hardan?

Belə qayıtmaǵa utanmayıbsan?

Ğstğndə qızılın, ggmğşən hardan?

Gileyli getmişdin ümrğn ardına,

Güzlərin həməndir, yerisın toxdaq.

Gğn hayandan zıxdı, dündğn ardına?

Niyə tel vurmadın gəlişin haqda?

Əlləri qoynunda gəncliyinəm mən,
Bir az da geridə — uşaqlığınam.
Belə ahilliqdan inciyirəm mən,
Vallah, acıylıram qocalığına.

Ay zalım, azarın-bezarın hardan?
Qəlbindən güzğnə yolu gürmərəm.
Alış-verişdəsən, bazarın hardan?
Niyə ciblərini dolu gürmərəm?

Elə get-gəldəsən, ümrğn ardına
Sevinc aparırsan, qəm gətirirsən.
Nə qoyaq bu andır əmrin adını? –
Dərdi kim tullayı, sən gütgrərsən.

Boş burax, bu dənya dəvə belidir,
Zıxıb oturdunmu, gəzdirər səni.
Vallah, ağlayarsan – elə ülgdər,

Göldən, gölgəşyylə bezdirər səni...

Vəssəlam, burdanca geriyə dünənəm,

Bir addım, beş addım... Halıma yazıq.

Ağrıyan, güynəyən ərəyə dünənəm,

Ayağımdan tutan yoluma yazıq...

2004

Dünya üzüyoladı

Həqiqətin əzəgəz bozdu,

qoy olsun,

Kor güz əzəgnə dəgənə dəgzədə,

qoy olsun,

Kişi süzəg quru süzdə,

qoy olsun.

Kim deyir ki, başımızı

bələdli?

Vallah, Billah, Dəgənə

əzəgyoladı.

Sevilir də, süyəglər də,

gütgrər,

Üyəglər də, soyulur da,

ütgrər,

Sükər, tikir... Apardığın

gətirir;

Padşahı da üz nəfsinə

külədi,

Vallah, Billah, Dğnya

ğzgyoladı.

Tələsən var axırını

gürməyə,

Küzkğn, qazqın naxırını

gürməyə.

Güzğməz yox paxırını

gürməyə.

Ümrə borcdu, taxtı, tacı

tələdi,

Vallah, Billah, Dğnya

ğzgyoladı.

2014

Zəkib bağladım qapısın,

Nə bilim, kimindi bu ev.

Pəncərə güzg̊ də baxmaz,

Hansı miskinindi bu ev?

Maşa burda, kümgr burda,

Niyə ocaq sünğb burda?

Kimin sonu gümğb burda?

Kimin ilkinindi bu ev?

Qapıslı azanlı yox,

Qəfil düyğb qazanlı yox.

«Harda»sı yox, «hazan»ı yox,

«Yox»un, itkinindi bu ev.

2015

Barışdı

Ömür boyu payız gördüm, qış gördüm,
Baharımın gözlərində yaşı gördüm,
Bu qismətin xoş üzünü xoş gördüm,
Taleyimlə görən haçan barışdı?!

Haqq naminə əl yetirən kim oldu?
Şükür, Tanrım, yuxularım çin oldu.
Bir məni də yada salan gün oldu,
Şad günümə qapı açan barışdı.

İndi-indi uğurumla birəm mən,
Qalan ömrə övliyayam, pirəm mən.
Görün necə möcüzəyəm, sırrəm mən,
Gəlib mənlə məndən ucam barışdı.

2012

Xof

Ümğrdən dediyin yetər, bir az da
Ğmiddən, arzudan, əməldən danış.
Danış, büyıkləri kizildən nədir,
Kiziyi büyğdən təməldən danış.

Danış, həqiqətin sərt əzəg yoxmu?
Yoxmu xəyanətin qızaran əzəg?
Niyə tikan bizir zizək əkənlər?
Niyə gəlgəmsəmir gəzəran əzəg?

Cırılır ortada inad yaxası,
Kimə əz tutasan, kimi anasan!..
Susur fəryadı da misra simlərin,
Vargəldir ümğr də... Səndən-sənəcən.

Təzə bir qıtəsən bəlkə üzgün də, –
Səni kəşf edənin yolları bağlı.

O kimin xofudur susur güzəndə?!

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Durub uğurların – qolları bağılı.

Hanı o beş metr Yer payın, güstər,
Bəlkə hez qismətin yoxmuş ona da.
Vaxta, zamana bax, hamıdan əvvəl
«Unutma», dediyin səni unudar.

Hanı Yer qulağı, bir bəri tutsun,
Tənə qulağı da ütğrməz səni.
Doğma planetdə yerin yoxdusa,
Ügey planetlər gütğrməz səni.

2015

Azıqdı əl-ayağıın,
Zəncirin, qandalın yox.
Azadlığın qolunda
Kəndirin, əngəlin yox.

Bir zümzə ay işığı,
Bir qaşıq gən işığı
Mərəzinə əlacdı, –
Səz, iz bu qarışığı.

Yuxular da əcəlsə,
Yatma gecələrini.
Ğışq, yorğanın əstə,
Qatla gecələrini.

Yağış yağır gecələr,

Qaranlığın əzə su.

Yerdən Güyə aparar

Axırı ki, bizi su.

2016

Həmə doğulub

gəlir

Dəşşəncə sarayının

Otaqları – boş daha.

Mənə «əlvida» deyən

Şəmidlər sərxoş daha.

Nə arayıb, nə tapıb, –

Qismət əli güdəkdir.

Ümər ipini zəkmir, –

Hər gəng bir kütəkdir.

Ələnən ələyim də

Lap əvvəldən xəlbirmiş.

Qazancım da, itkim də

Bir-birilə əlbirmiş.

Daha haqqı inamın
Dibinə də daş atdım.
Dirisini üldğrdğm,
Ülgsğň yaŞatdım.

Zılğıń fikirlər məni
Qırıb-zatır, neyləyim?!
Təkənib hüvsələmin
Ehtiyatı, neyləyim?!

Zamanın gecəsində
Gəndğz axtarıram, da.
Min əyrini əleyib,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Bir dəgz axtarıram, da...

Zoraklıq, qəddarlıq

Dənnyanı alıb gedir.

Dağ arxalı sısqa zay

Dəryanı yarılıb gedir...

Eh, zətin mən də bir gən

Bir mənsəbə yalvaram.

İmkanım, dəyanətim

Tablamaz bu alverə.

Zamanın zovğunları

İradəmə sərt əsir.

Asılır güzlərimdən

Bədbinliyin pərdəsi.

Demə, yaxşılıqdan zox

Pislik qalandı, heyif.

Min il yaşasan belə,

«Dünya yalan»dı, heyif.

Titullar, mənsəblər də

Yalan olub gedəcək.

Hamı doğulub, gəlir,

Hamı ülğüb, gedəcək.

2013

Baxır

Gəzgədəki «mən»ə

Oy, bu güzlər mənimdimi?!

Mənə yaddaşlardan baxır.

Sevinci yox, kədəri yox, –

Şəhəri daşlardan baxır.

Qanadlanıb, milyon kərə

Uzuşu zırplılıb yerə.

Bəlkə, bəlkə buna gürə

Həsrəti quşlardan baxır?!

Nitqi bağlı dildir daha,

Ağlaya da bilmir daha.

Axıb gildir-gildir daha,

Quruyan yaşlardan baxır.

Nə şüvqğ var, nə həvəsi,

Nə meyardı, nə tərəzi.

Hara dünsə, savaş gəzir, –

Ağılsız başlardan baxır.

2015

Bu adımlar

nahaq niyə danışır

İstəkləri, mətləbləri bilinməz,

Bu adamlar haqsız niyə danışır?

Hüvəllənib azıldımı «gəl» ağızlı,

Gah aşkara, gah gizliyə danışır.

Sərxoşmudu izməmiş, izmiş,

Zaşbaş salır sarımsağlı, kişmiş.

Tüküşdərğəb yaxın, uzaq kezmiş,

Qıra-qıra gələcəyə danışır.

Yetirdimi əməlləri xəsarət,

Ğz-güzğnə suya zəkir xəcalət.

Elə buymuş demə mərdlik, cəsarət,

Sinəsinə düyə-düyə danışır.

Haqlısını, haqsızını bilən kim,

Dərd-sərinə ağılayan kim, gələn kim.

Çrəyini boşaltmağa elə ki,

Adam tapmır... yerə-güyə danışır.

Baxammırlar bir-birinin güzğnə,

Əyrisini calayırlar dğzğnə.

Bir tənəni qıya bilmir üzğnə,

Başqasını süyə-süyə danışır.

Bu adamlar nahaq niyə danışır?

2015

Duaların dodağında

çarmıxa çökilmiş

İsa titrəyir.

Dodağında

İsa məhəbbəti

çarmıxi öpür,

çarmıxa

diz çökür

dular.

2009

Artır xarabalıqlar,
Mərdiməzarlar artır.
Güydə qara balıqlar,
Yerdə məzarlar artır.

Hərbə Güy də Yerdi ta,
Haqlı, haqsız birdi ta.
Alan, satan sirdi ta,
Qara bazarlar artır.

Fərq yoxdu boyda, yaşıda,
İnsanda, fildə, quşda.
Canda, grəkdə, başda
Azar-bezarlar artır.

İlahi, nə dərddi bu?!
Dərdə də son həddi bu.

Yoxsa axırətdi bu? –

Qəbirqazanlar artır.

2014

Dağ enişli-yoxuşlu

Anamın əllərinə

Toxuna bilmədimsə,

Atamın güzlərindən

Oxuna bilmədimsə,

Son gedişdə bacımı

Nazlaya bilmədimsə,

Dərdimi bir kimsədən

Gizləyə bilmədimsə,

Güzləyə bilmədimsə

Oğul yolu, qız yolu,

Deməyim olmadısa –

«Hardasan, qurban olum?»,

Azmadısa qapımı

Bir qəfil dəcəl gəliş,

Qazmadısa əstəkmə

Qolların azmış gəlgəş,

Sevinc məni qucub da

Bağrıma basmadısa,
Qollarım bir boyundan
Üzgünə asmadısa,
Ümğr mənlə diz-dizə
Bir kəlmə kəsmədisə,
Qəlbimdəki gileydən
İnciyib kəsmədisə,
Bircə kərə grəkdən
Gəlmədisə əzəmə,
Uğur adında bir yol
Zükmədisə izimə,
Deyimmi yaşadım mən?!

Ütən əsrin qırxından

Bu gənə, bu anadək

Dağ enişli-yoxuşlu

Bir ümqr daşidım mən...

2015

Mən elə bir qəbristanam,
Hər ülən məndə yatmayırl.
Fikirlərin kələfində
Düşşər kəməndə, yatmayırl.

Mənlə gəzir, mənlə durur,
Qəmlə yatır, qəmlə durur.
Ülğməndən gendə durur,
Inan, bir bəndə yatmayırl.

Yuxuma vardım, yatacaq,
Ümrğnən ardın yatacaq.
Yaddan zıxardım, yatacaq,
Yada düşəndə yatmayırl.

2013

Ümrğn yarısı ülğb,

Qalıb diri yarısı.

Gürğm elə boş qalsın

Bu qəbirin yarısı.

Nə su, nə dəmir yolu,

Nə od, nə kümgr yolu.

Mən kezən ümğr yolu –

Bir sətirin yarısı.

Hər yan qəbir quyusu,

Dolmur səbir quyusu.

Dğnya bir sirr quyusu, -

Biz – o sirrin yarısı.

2014

Zıxdım yola, yol azıq,

Həsrət mənə qol azıb.

Vaxt gecədən qarazı, –

Küzğnə yığıb gedir.

Səbrə inam yox daha,

Ümrə ggman yox daha.

Dinsə, aman yox daha,

Süz məni boğub gedir.

Gən kezər, dğşər gecə,

Gah xeyir, gah şər gecə.

Qarasa da... Hər gecə

Bir gəndəz doğub gedir.

2013

Xatirən

Zəkilib gedəcək gən ağırları,

Hərəni üz ümrə alıb gedəcək.

Həsrət ağırları, kin ağırları

Ətəyindən daşı salıb gedəcək.

Qalacaq bir sevgin, bir də xatirən,

Sevgin – mənə həyan, xatirən – məzar.

Güydə bir Allahdı, yerdə xatirən,

Daha kimim var ki, bəxtimə yazam.

Məni də sınadı, məni də yendi,

Zaman səmğygmə gəmirdi getdi.

Başıma hardansa xatirən endi,

Fikrimin iliyin səmğrdə getdi.

Daha kimim vardı, yuxumu yoza?!

Olub-olacaqlar ta bizlik deyil.

Mənim zəkdiklərim sərməydi güzə,

Mənim zəkdiklərim ta gizli deyil.

Kimin güzlərində yumuldu bəxtin?!

O vaxt güzgməzgün azıq vaxtıydı.

O vaxt ümrəməzgün sevilən vaxtı,

O vaxt qəlbimizin ocaq vaxtıydı.

Udduq üzgməzgə süzgməz olub,

Barı qəlbimizdən daşa bilmədik.

Yumuldu bəxtimiz, güzgməz olub,

Biz ağıllı səddini aşa bilmədik.

Eh, giley-gözəra, dərd züzəməyə

Xatirən yol azıb gəlmışdı, nədi.

Ümğr küzəməyə, vaxt küzəməyə,

İndi xatirən də bir bəhanədi.

2014

Nə səbrimdə dözüm qalıb,

Nə abrimdə üzüm qalıb,

Bir sərgərdan izim qalıb,

Sağ ilə sol arasında.

Sevinci var, dərdi də var,

Bu səhnədə hər səda var.

Bir qalxmayan pərdə də var

Zülmətlə nur arasında.

Biz qovuruq, omür qaçır,

Bu sövdədə - toxu, acı.

Fələk özü bazar açıb

Əcəllə gor arasında.

2000

Hər şey təzədən başlayır,

Hər şeyin pisi qayıdır.

Gedəndə qızılı gedir,

Yerinə misi qayıdır.

Səbirlinin səbri gedir,

Qəbristanda qəbri gedir.

Abırlının abrı gedir,

Sırtığın üzü qayıdır.

Ürəyim qəmə tərəfdır,

Ömrümsə şama tərəfdır.

Təkcə dərd mənə tərəfdır,

Biri gedir, yüzü qayıdır.

2003

Hər gün ölüm ayağıdır,
Ömür - ölümün oyağıdır.
Qara rənglərin ağıdır,
İnanmirsan, kəfənə bax.

Haqsızlığın haqq tərəfin,
Bəxtsizliyin baxt tərəfin,
İtkinin Allah tərəfin
Görmək üçün tapana bax.

Duran öküz vaxtı bilib,
Neyçün durub, ağılı bilir.
Haqsız bilib, haqlı bilib, -
Bilmək üçün yatana bax.

2003

Kəndimizin dastanı

Kimin sözü tutdu görən bu kəndi, -

Zəmisinin buğdasına qarğıdı?!

Ağsaqqalı, ağbirçəyi tükəndi,

Qazanının dovğasına qarğıdı.

"Xəyal varmış - Saray xala adında" -

Qara xəbər qapı-qapı gəzirdi.

Həmin ildə gedəcəkmiş atam da, -

Yazılıq atam - yorğan-döşək əsiri.

Qəlbim onu zülüm-zülüm ağlasın,

Barı soyuq üzünə də çatmadım.

Elə qarsdı bəd xəbərin dalğası, -

Dedim: - Yəqin ürəyimi partladar.

"Xəyal varmış - Tavat nənə yaşında " -

Qara xəbər yel atında çapırkıdı.

Bu torpağın ocağının başında

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bəlkə yenə bir ağbirçək tapıldı.

Ağsaqqallıq həvəsindən uzaqlar

Kimə uydu, - kəndimizi qarğıdı?

Küyə düşüb, -böyükləşib uşaqlar, -

Bağban bağa, bağ bağbana yağıdı.

Həsrətqulu hələ kefi saz gəzir,

Yaşı onu at üstündə yoxlasın.

Musa kişi ağır gəzir, az gəzir,

Qulağında dülgərliyin sırgası.

Məhəmmədşah saqqal qoyub - yaşıca,

Baxsan, ulu babaların tayıdır.

Neçə para kənd dolanır başına,

Deyən köhnə peşəsinə qayıdıb.

Neçə para kəndin bircə mollası

Axı əski savadlıdı, yaşıldı.

Bir də gördün, üzə vuran olmasa,

Bir surəni ortasından başladı.

Ulu-ulu ərənlərin ədası

Bu dağlardan ağır sayıb mollanı.

İndi qəfil ölənlərin sədası

Bir-birindən oğurlayır mollanı.

Eh, bir kəndin yaşarıdır bu dastan,

Bu dastanın əvvəli yox, sonu yox.

Mənlə birgə köçəridir bu dastan, -

Məndən ayrı, məndən uzaq anı yox.

1982

Qojalar

Qəlbinə toxunma, ona küsənmə,
Sənli də, sənsiz də küsənib ömrü.

Dünyanın darlığı sıxır qəlbini,
Kim bilə, bəlkə də tükənib ömrü.

Zamandan,

məkandan yiğışıb qəlbı,
Bir körpə qəlbinə sığışıb qəlbı;

Toxundun, -

küsəcək, inciyəcəkdir,
səbrinə söykənib dinləyəcəkdir.

Susacaq, dözümü daşa dönəcək.

Susacaq, susacaq...

Ovcunda o daş.

Səsin səndən ona yol keçənəcən,

Fəsil keçənəcən, il keçənəcən

Qəlbində, hissində, içində - o daş

Dönüb gedəcəkdir səssiz-səmirsiz.

Bəlkə də ömrünün sonuna gedən

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yola çıxacaqdır; qıçında - o daş.

Gedəcək, hissində, dışındə - o daş.

Gedəcək, ömrünün köçündə - o daş.

1983

O yollar, o məktəb

O məktəb yolları itib-batdımı?!

Kimdir orda çapan gənclik atını?!

Susur daş adını, torpaq adını,

Düşüm tikanların izinə indi.

Bu təpə öndən keçirdi o yol,

Bu bulaq gözündən içirdi o yol.

Niyə bir cıgvıca kiçildi o yol?

Səs vermir həsrətli səsimə indi.

Səbrini içinə çəkib neçə il,

Gözünü yoluma dikib neçə il,

Özgə ləpirlərdə itib neçə il,

Görünmək istəmir gözümə indi.

Bu da həmin məktəb, o daş, o divar,

Bu da öz əlimlə çəkdiyim suvaq.

Üstündən neçə yol aşdığım hasar

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Eləcə boy vermir özümə indi.

Bu məktəb nə yaman qocalıb gedib!..

O dəhliz elə bil qıç olub gedib.

Qapı-pəncərələr uçulub gedib,

İşıq da yol tapmır süzülə indi.

Dilində nəyi var, qəlbində nəyi,

Ümidində nəyi, əlində nəyi.

Yarımçıq hörgüdə küsüb istəyi,

Söykənib bir qışca dözümə indi.

Tikəni hardaymış, yoxmu macalı?

Bir ağa daşını yeyib, öc alıb.

Göylər dörd yanında ev-ev ucalıb,

O düşüb ömrünün dizinə indi.

Bu parta bu səsdən öyrənsin necə?

Bu körpə o daşa söykənsin necə?

Bu külək iliyi döyməsin necə?

Ürək söz istəyir, qızına indi.

Gəlim divarına çıynimi verim,

Hopum zehninə beynimi verim?

Gətirib ən gözəl şerimi verim,

Yazım ünvanımı tozuna indi.

1983

Mərkəzdənqəçmə

Daha yaŞ o yaŞ da deyil,

Sinəmdəki daŞ da deyil.

Ümğr-gğn təlaŞ da deyil,

Deyən dəyirmandı elə.

Deyən dəyirmandı elə,

Şyğtdğyğ candı elə.

Hər tərəf xırməndı elə,

Sovruq atır kğlək məni.

Sovruq atır kğlək məni,

Dən bilir – bir şğlək... məni.

Arıtlayırl, fələk məni

Bəlkə bir gərəyi bilir.

Bəlkə bir gərəyi bilir,

Gğnahkar mələyi bilir.

Ələyir, ələyi bilir;
Süz-süz ələnib gedirəm.

Süz-süz ələnib gedirəm,
Vaxta calanıb gedirəm.
Mən də qalanıb gedirəm
Gedənlərin tonqalına.

Gedənlərin tonqalına,
Rəndəsinə, yonqarına...
Budur, alıb donqarına,
Dğnya məni gərək bılır.

Dğnya məni gərək bılır,
Bir yıxıqa dirək bılır.

Eh, nə bilir, fələk bilir,
Fələk bilən bizlik deyil.

Fələk bilən bizlik deyil,
Ğzgmğz var, ǵzlğk deyil.
Paklıq deyil, dğzlğk deyil,
Tutaq ətəyindən gedək.

Tutaq ətəyindən gedək,
Lap daş-kəsəyindən gedək.
Eh, daha nəyindən gedək,
«Dğnya» deyilən yalanın?!

Dğnya dəyirmandı elə,
Sovruq atır kğlək məni, -
Bəlkə bir gərəyi bilir?

Süz-süz ələnin gedirəm,
Gedənlərin tonqalına, -
Dğnya məni gərək bilir.

Fələk bilən bizlik deyil,
Tutaq ətəyindən gedək.
«Dğnya» deyilən yalanın?!

2017

Sərvətim

Nə zaş, nə dolaşlıqdı,

Nə sazdı, nə aşılıqdı.

Fikrimə əliazılıqdı

Mənim bu söz sərvətim.

Nə yumaq, nə kələfdi,

Nə hiylə, nə kələkdi.

İzimdəki mələkdi

Mənim bu söz sərvətim.

Nə qiyam, nə qəzəbdi,

Nə əsəb, nə əzabdı.

Tanrı verən cəzadı

Mənim bu söz sərvətim.

Azarlı var, mğcrğdğr,

Şmid, inam bğrcğdğr.

Dinsə, məndən gəclədər

Mənim bu söz sərvətim.

Zox da sevincə acdı, -

Ağrılara əlacdı.

Haqdan gələn xəracdı

Mənim bu söz sərvətim.

Dəşməni var, dostu var,

Zirvələrdə qəsri var.

Bir gəndə dürd fəsli var...

Mənəm bu söz sərvəti!

Qəlbdən beyindən gəlir,

Səsdən, deyimdən gəlir.

Nə xoş, güyğndən gəlir

Allah, bu söz sərvətim.

2017

Fraqmentlər

Gecə-gündəz doğuluşu,
Vaxt mənə gənə aqlamaz ki?!
Gənəşin güzgündə gəlsə,
Yerin-güyən aqlamaz ki?!

Bilirdim, əlim tutamaz
Bir bu qədər qəm zizəyin.
Buraxdım getdi Araza,
Ayrılıq, hicran zizəyin.

Əzab kimi əzəm qırış,
Biyabanlar sorar məni.
Dərdimdən yollar salınar,
Yerimərəm, yorar məni.

Bir ǵzǵmlə tutammadım

Bu dğnyanın iki ǵzgn.

Kəsər məni qəm tiyəsi, -

Mən bu qəmin iti ǵzg.

2016

Yığışdır qaranlığı,
Gənəşdən zər ələnir.
Metro salınır burda,
Yer bağırı zərbələnir.

Preslənir yer yerə,
Güy güyə pərzimlənir.
Fəhlələrin əlində
Toz-torpaq əlzimlənir.

Kezir binalar altdan,
Daraqlanır şpallar.
Beş ildir, yer eşirlər,
Bu il əzə zıxarlar.

2017

Həvəsim

Həvəsim əlini yanına salıb,
Təslim vəziyyəti alıb həvəsim.
Ana həvəsimi yadına salıb,
Sızlayır, inləyir bala həvəsim.

Dolayır qolunu boynuma gahdan,
Gahdan üpgrün məni bala həvəsim.
Gürgrün şıltagından doymuram gahdan,
Düngrün bir şirincə bala həvəsim.

«Ana» deyənimə əlim yetmədi,
«Nənə» deyənimi arayılm necə?!
Dava-dərmanına elm yetmədi,
Bu nənə yaşımı qarışım necə?!

Əcəl məyus-məyus durub sağımda,
Mən ona «buyur gəl» deyim-deməyim?!

Boylanıb ümrğmğn qğrub zağlından,
«Ygyğr gəl», «ygyğr gəl», deyim, deməyim?!

Ağlayıb-ağlayıb üzgm üzgmğ,
Nəvə həvəsimi üldgrğm, gəlsin.
Sünən ulduzlara azım üzgmğ,
Nənə nəfəsimi sündgrğm, gəlsin.

2016

Əsər

Bu zox güzəl kitabdı,

Yazılıb güzəl əllə.

Kühnə dərdlər buraya

Dəzgəlgəb təzə əllə.

Kələ-kütgr nəsnələr

Burda sığallı durub.

Susanlar, süz mışanlar

Zurna-qavallı durub.

Biri mələk sifətdə,

Biri şər əzlə gəlib.

Hamının yeri bəlli,

Gələn hər əzlə gəlib.

Nə süzə nırx qoyan var,

Nə əmələ mız qoyan.

Azıqdadı yaralar,
Yaralara duz qoyan.

Kəm-kəsiri ğtəlməş
Bir cani də ğzdədi.
Bu süzğn gizlinci yox,
Ğnvənə da ğzdədi.

Vərdişlərin ardınca
Daş atan da az deyil.
Süzlə üldərəklən var,
Yaşadan da az deyil.

Məqəddəslər eşqinə
Oxuyaq bu kitabı.

Ya da yozaq zin zıxan
Yuxuya bu kitabı.

Axı yaxşı məqsədlə

Yazılıbdı bu əsər.

Təkənməzdi söz eşqi,

Söz əmidi, məxtəsər...

2017

Xatirələrin

Sükdğm kğnc-bucağıın xatirələrin,

Qaladım ocağıın xatirələrin.

Bir ana qucağıı xatirələrin

Bağrına basmadı kürpəliyimi.

Güzğməg azandan yetimmişəm ki,

Mən üzgm-üzgməg yetirmişəm ki.

Bəs, gürəsən, nə itirmişəm ki,

Güynədir həsrəti xatirələrin?!

Elə məndən-mənə söz incələnir,

Bir deyil, beş deyil, yəzincə incələnir.

Fərqi nə, əyri, ya dəgz incələnir; –

Əstəndə əsmədim xatirələrin.

Ümər-gən işidi... Ələkdən kezib,

Fərqi nə, şeytandan, mələkdən kezib.

Eh, mənə nə gəlib, fələkdən kezib,

Daha yol ğstdədir xatirələrim.

2016

Qəlbim susuz səhra imiş,

Suladım səhərə kimi.

Bağlandım söz qapısına,

Uladım səhərə kimi.

Ata, ana, bacı süzlər,...

Dərdimin əlacı süzlər...

Şirin əstdən acı süzlər...

Yaladım səhərə kimi.

Dünğb vaxtın qazağına,

Vurnuxdum kğnc-bucağına.

Qəlbimi söz ocağına

Qaladım səhərə kimi.

2016

Gəlir

Dərd gələndə qazılmır ki,

Şrək sındı, azılmır ki.

Ümğr elə acıdır ki,

Baş alıb qazmağıñ gəlir.

Atır kəməndi dərd-ələm,

Mənə gəlir sənə gələn.

Əlimdə titrəyir qələm,

Qələmə acımağıñ gəlir.

Nə deyirsən, de, fğrsətdi,

Tanrı – insan... Bir sıfətdi.

Hardan kezir ülğm xətti? –

Ülğmə daşmağıñ gəlir.

Yuxular da yatırmır ta,

Bəxt əli də gətirmir ta.

Fğrsət güzdən ütğrmğr ta, –

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Əlində başmağıın gəlir.

Yıxılıb ülmğr ev yıxan,

“Yox”a nə ucuz, nə baha!

Baxırsan axşam-sabaha,

Üzğnəg asmağıın gəlir.

Cətləsən də, zər gətirmir,

Qış budağı bar gətirmir,

Xeyir olan şər gətirmir,

Şərlə savaşmağıın gəlir.

2016

Zarafatyana

Bu payız balıq yemədik,
Bir kığtım alıb yemədik.
Dğnyanın malın yemədik,
Havasın yedik bu payız.

Unutduq kababın, şışin,
Aşın, qarasın, kişmişin.
Ütən yazdakı bişmişin
Tavasın yedik bu payız.

Ağladıq qaz qiymətini,
Zənə-boğaz qiymətini.
Havayı söz qiymətinin
Sədasın yedik bu payız.

2009

Dğnya bir pəncərədir,

Hər gələn baxar gedər.

Mikayıl Məşfiq

İzərim – həsrət ağacı,

Yaşılı yox, grək azım.

Duyğularım süzə acıb,

Dilimə qıfil vurulub.

Bağlanıb qələm dili də,

Məni yaxsı qəm dili də.

Zührəmdəki bəm dili də

Mühərdə, qəfil vurulub.

Dərd elə axındı deyən,

Ülgəmdən yaxındı deyən.

Ümər bir baxımdı deyən,

Sonuna qəbir vurulub.

2013

Qarı

Odur, gəlir asta-asta bir qarı;

Ötən illər addımını gəmirib.

Arxasınca zorla çəkib aparır

Bir ömürün sevincini, qəmini.

Təngişdikcə, darıxdıqca nəfəsi

Xəstəliyi, nasazlığı qarğıyır.

Hələ dünən deyib-gülən həvəsi

Bu gün çöküb iliyində ağrıyır.

Öləziyir yoxsa ömür çeşməsi,

Gecə çökür gözlərinə sərasər.

Dünənidən bu gününə keçməsi -

Sərhədləri adlamağa bərabər.

Səbiridir, təmknidir obanın,

Bir nəslin əvvəlidir gəncliyi.

Bu gün iftar namazına yubanıb;

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Ən balaca nəvəsindən inciyib.

Yola getmir qaş-gözüylə qızların,

Oğlanların saçlarına darılır.

Hamı üçün o utanıb-qızarır,

Hamı üçün - keçmişinə sarılı.

1984

Bu mən idim

Xəbərsizdim bu yolların dolaylarından,
Xəbərsizdim duracaqdan, yaşıl işıqdan.
O mən idim arzuların alaylarından
Dəstə tutub, "qoşun çəkib", yürüşə çıxan.

Xəbərsizdim düşmən himi, dost xəbisindən,
Xəbərsizdim qohum-qonşu soyuqluğundan.
Xəbərsizdim dar günümün cib xəsisindən,
O mən idim - arzuya - qol, ümidi - qundaq.

O mən idim - zirvə yolu daşlı-tikanlı,
O mən idim - gələcəyi qarda, boranda.
Mən idimsə, aşacaqdım onu təkəlli,
Mən idimsə, ötəcəkdir onu bir anda.

Tale özü öz hökmünü möhürləmişdi;

Yolum üstdə sərtlikləri çapmalı idim.

Bu yol məni cadulamış, sehrləmişdi;

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bir baş ola, yüz daş ola -çırpmalı idim.

Hər gecəmdə bir dünyalıq işığımvardı,

Fikirlərim, xəyallarım - arzuya çapar.

Qismətimə dördyarpaqlı yonca çıxardı,

O mən idim, kor-koranə ümidə çapan.

...Təngnəfəs yollarımın üzü bozardı,

Əllərimi soyuq-soyuq hovxurdu zaman.

Bəlkə kimsə ilk zərbədən yolu azardı...

Bu mən idim, bu mən idim - ümidə çapan.

1984

Danışan qayalar

Bir qaya önündə düşüncəliyəm;
Öküzlər, adamlar, oxlar, qayıqlar...
Orda bir aslanı salıb tələyə,
Tülkülər rahatca parçalayırlar.

Orda - iki barmaq, tək bircə çıçək,
İki cüt arxayın, bəxtiyar ləpir.
Bir cüt göz, bir nizə, ulduzlu gecə, -
Keşikçi yolları gözünə təpir...

Bir qədər kənardə - uçuq bir məzar,
Başdaşı yerində - bir quru kəllə.
Kim imiş, nə imiş, görünmür gözə.
Gömülüüb ürəklə, qazılıb əllə.

Durmuşam qayayla kəllə-kəlləyə,
Durmuşam kəlləylə dabən-dabana,
Durmuşam çıçəklə burun-buruna,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Durmuşam istəklə dodaq-dodağa.

Bu günə gəlmışəm - ciyni yabalı,

Babamın çuxası - başımın üstdə.

Babamın əlində əsrin qabarı,

Babamın əcəli - qaşının üstdə.

Macalı olmadı "otuz yeddi dən",

Bakılı, şuşalı, gəncəli oldu,

Sürüldü keçmişə, qayaya, daşa

otuz yeddi dən.

Bu qaya özünü atardı bəlkə,

Bu kəllə ömrünü kəsərdi bəlkə,

Bu çıçək bu əldən küsərdi bəlkə

otuz yeddi dən...

Firuzə Məmmədli

"Söz məqamı"

1984

Başqa jür olammıram

Küvrək budaq kimiyyəm,

Sınmağa meyilliyəm.

Hər gənəgm imhatandır,

Sınağa meyilliyəm.

Gənahımı qanımla

Yumağa meyilliyəm.

Mən belə yaranmışam,

Başqa cər olammıram.

Ata-ana duyğusu...

O bir sığaldı, getdi,

Ümrən zal-zağırından

Hamı dağıldı getdi.

Arzu, əmid, məhəbbət

Xoş bir nağıldı, getdi.

İndi gedənlərimin

Başına dolanıram,

Başqa căr olammıram.

Yuxularım – ǵzǵntǵ,

Ümrǵ didib-tükǵr vaxt.

Deyəsən qundaqdayam,

Məni azıb-bağıkǵr vaxt.

Anamsan, üvladımsan,

Şágkǵr zaman, şágkǵr vaxt, -

Ağrıların mənlədir,

Vallah lovǵalanmıram.

Küvrək budaq kimiyəm,

Başqa căr olammıram.

2014

Allah, eşidirsən?

Zəkisin zıxarıb qul bazarına,
Kəsib qram-qram satır bu qadın.
Azala-azala gedir abırı,
Deyən əstəndən yığk atır bu qadın.

Nə əldən əksilir, nə dildən, fəqət,
Ğzdən-güzdən salır ütğb kezəni.
Tutur ah-zara qəfildən, fəqət,
Ovcuna on qəpik atıb kezəni.

Sığınib bir kğncə, yorğan əvəzi,
Qaranlıq gecəni zəkir əstənə.
Süngr güzlərində yuxu həvəsi,
Hovxurur, zükdgyğ səki isinə.

Hovxurur izinin son istisini,
İsinmir, səkinin ərəyi yoxmuş.

Tükgrün gənlərinin ən istisini

Ələsin, xatirə ələyi yoxmuş.

Yada dəşməyini, ya dəşəni var,

Edib ürpəyini səngər, ağlayır.

Gürəni, biləni, dost-dəşməni var,

Allah, eşidirsən? Bəndən ağlayır.

2010

Tüfəng səsi

İndi bu ev yaxasını cırası,
İndi bu ev hayqırası dərdini.
Başa çatıb orda bir toy xinası,
Burda isə gözləyirlər gəlini.

Sehrlənib, bəyin gözü yol çəkir,
Şam tuturlar, toy tuturlar gecəyə.
Xırda bacı bədirlənmiş Ay təki,
Hey boylanır, hey uçunur küçəyə.

Hecalanır bir tarixin əvvəli,
Gəlin gəlir, nağıl belə başlanır.
El dağılır, - toy dağılır, nöqtələr,
Toy dağılır? Toy ki, hələ başlanır...

Darıxırlar,
bu gecədən xəbər yox,
Əsəbləri, dözümləri xof alır.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dillənməyə, danışmağa təpər yox,

Sükuta bax, gəzir başıhavalı.

Sükuta bax, ətək salıb oturub

Qızbacının, Gülbadamin dizində.

Sükuta bax, bir maraqdan ötürü

Mürgüləyir nənələrin gözündə.

Gecə keçir, dan yerinə nə qaldı?!

Narahatlıq indi cilov gəmirir.

Bu toy-mağar olmaya bir nağıldı? -

Tapan yoxmu bu tilsimin çəmini?

Talan oldu qanadların həvəsi,

Talan oldu könüllərin sevinci.

Neçə günlük rəqslərin əvəzi

Tövşüyürdü eşik indi, ev indi.

Tövşüyürdü gözlərdəki cəsarət,

Səsi, sözü tövşüyürdü sağdışın.

Gecə keçir, bəyi saran xəcalət

Əllərində titrəyirdi soldışın.

Ana özü saç yolurdu bu dərdə,

Cadu-pitik qanad açıb uçurdu.

Quru çırpı qalmamışdı çəpərdə,

Hürzad qarı həyətdə fal açırdı.

Fal açırdı o yan, bu yan qonşular,

Fal açırdı ən zirəyi qızların.

Baş bəzəyən, paltar biçən, qaş alan

Ayçıçəyin çöhrəsi də qızarıb.

Kənd qulaqda, tüfəng səsi susurdu,

Uzaq evlər nə düşünür, nə duyur?

Tüfəng səsi açılmasa, qüsurdı,

Tüfəng səsi - son nöqtəsi hər toyun.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Tüfəng səsi açılmasa, - qəbahət,
Qız evinin - tənə yükü, qəm yükü.
Tüfəng səsi açılmasa, - əsarət,
Qız günahkar, qız müqəssir, qız - nökər ...

Amma indi...

Oğlan özü qəm yeyir,
Ovsunlanıb toy evinin hasarı.
Geçə keçir, ağarışan dan yeri
Bir ananın gözlərində qızarır.

İndi bu ev yaxasını cırası,
İndi bu ev hayqırası dərdini.
Əllərində qızaran toy xınası
Çöhrəsini kölgələyib gəlinin.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

1985

Ömür yolу

O kimdir - əlindən güzgüsü düşüb?

Saçını küləklər darayırdı.

Bulanır, durulur, - özgəsi üçün,

Özündə özgəni arayırdı.

Çatıb gündüzünün günortasına,

Şirin bir röyadan ayılıb sankı.

Hər şey öz rəngində görünüb ona,

Hər şey öz ömründən ayrılib sankı.

Doğmaya yad olub, yadasa doğma,

Bu da bir ömrün qazancı imiş.

Uzaq gördükleri düşüb yaxına,

Yaxın bildikləri yalançı imiş.

Gözünün istisi payızdan ötür,

Üzündə kəsişir Ay şırımları.

Yoxsa bir qış boyu ayazdan ötrü

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Çatıb bir-birinə aşırımları?!

Onun da hamı tək baharı varmış,

Yayına ümidli gəlibmiş o da.

Bəxtinin gəliri-çıxarı varmış,

İndi payız gəlib -əliboş o da.

Kim deyir, qəlbini sıxacaq kədər,

Kim deyir, əlində qəm əsəcəkdir!

Tapdığı, düzdüyü, qosduğu - hədər,

O yenə tənhadır, o yenə təkdir.

Daşa hiss vermədi, - fələyə bir bax!

Demə sinəsinin daşı ocaqmış!

Onunla bir evdə, taleyə bir bax,

Məhsəti, Natəvan yaşayacaqmış.

O özgə doğulan ona doğmadır, -

Sevinci, kədəri bölməyə hazır.

Bu qış da ömründə gümüş nəğmədir, -

Qəlbindən ağrını silməyə hazır.

1985

Bir azdan

Bir azdan yolları güzğm dələcək,
Hər şeyə marağım sanki üləcək.
Ev-eşik əynimə damdar gələcək,
Darıxacağam.

Bir azdan bilmirəm, yol tapıb hardan,
Qəlbimə, küksğmə batacaq tikan.
Güzləyə-güzləyə nəsə, bir azdan
Darıxacağam.

Əlim getməyəcək bircə işə də,
Yoxam indiyə də, lap kezmişə də.
Ətimi zəkələr belə şışə də,
Darıxacağam.

1971

Qorxu

Dizini qatlayıb bu qorxu daha,

Açıılır, bükülür, dikələ bilmir.

Deyən ələ keçib quyruğu daha,

Zəhərə əl atsın, şəkərə, - bilmir.

O kimin gözündən baxdı ilk dəfə?

Kimin qamətində bükdü qəddini?

Kimi üzüqoylu yıxdı ilk dəfə?

Kimin əllərində bildi həddini?

O kimin dilində çasdı, dolaşdı,

O kimin yanında qısıldı görən?

Caniyə, haqsız kimdən yol açdı,

Kimdə cəsarətə yozuldu görən?

Bu qorxu kimdə ki sözünü yedi,

Əyrini saxladı, düzünü yedi.

And yeri, fənd yeri qoymadı, yedi,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bu qorxu içində dözümü yedi.

Axır, nifrətinə hopdu kiminsə,

Hiylə təbəssümü tapdı bu qorxu.

Kimdəsə özünə arxa aradı,

İşinə, gücünə darğa aradı.

Yerimək, yürümək keçdi könlündən,

Tapdamaq, sürümək keçdi könlündən...

Qorxu əl uzatdı, - fələklər ətək.

Baxdı və...

Hamının gözündə özünü gördü,

Hamının dilində sözünü gördü.

İndi həm qorxandı, həm də qorxudan,

Gah ağısaqqaldı o, gah kiçikdi o.

Gah öndə çapırdı, gah da arxada,

"Ağadan - nökərə", yol keçirdi o.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Dizini qatlayıb bu qorxu daha,
Açıılır, bükülür, dikələ bilmir.
Deyən ələ keçib quyruğu daha,
"Ağaya" tapınsın, "nökərə", -bilmir.

1987

Bu qar deyil, yaşış deyil,

Ümğr-gğndğ, yağır fələk.

Min il, milyon il beləcə

Gürdgyğndğ, yağır, fələk.

Gah sığaldı sazımıza,

Gah ağıldı, yaşımıza.

Qismət olub qarşımıza

İndi-indi yağır, fələk.

Yetdim süzğn bahasına,

Gür nə düzğm bahasına.

Mənə güzğm bahasına

Verdiyindi, yağır, fələk.

2016

Ürəyimin əlindən,
Başım salamat deyil.
Məni məndə əridən,
Yaşım salamat deyil.

Yıxılram, qalxıram,
Sağa-sola darıxıram.
Hər nəsnədən karıxıram,
İşim salamat deyil.

Ütğb kezib yay əzəm,
Şırımlanıb Ay əzəm.
Uralanıb payızım,
Qışım salamat deyil.

2016

70-ci illərin

dəlixanalarından

Ağıllılar burada
nə ölü, nə diriydi.

Qasımın əynində
bir toxunma

köynək vardı,
qolları – ayağının üzündən.

Həbibin gözündə
gah döyənək,
gah dəyənək vardı.

Əlləri qopmurdu
Həbibin gözündən.

Qasıım onsuz da
əlini belə tərpədən deyildi.

Buraya da
dilinin ucundan
düşmüştü.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Əllərini
niyə bağlamışdilar? –
Bilmək olmurdu.
Əlləri açılsın deyə
özü-öz dilini
bağlamışdı Qasım.
Dilinin ucunda
qıfil deyib saxlamışdı Qasım
qəlbində kükrəyən
üsyani.
Həbib
əllərinin ucundan
düşmüştü
bu «ağillixanaya».
Gördüyünü yazmışdı,
yazdığını göstərincə
olmamışdı, –
əlləri gözündə,

gözləri

başına qaldırılan

dəyənəkdə qalmışdı

Həbibin.

Həbib heç nə etmirdi

xilası üçün.

Dünya

cəngavər dünyası

deyildi,

hərə bir ədalət qılınçı

qurşaya.

İstəyirsən,

İki yüz əlli milyon ol,¹⁵

istəyirsən,

üç yüz milyon.

Bu rəngbərəng milyonların,

bircə başı olmalıydı, –

keyfi barmağında.

İstəsəydi, keyfinə,

¹⁵ ССРИ-нин ящалисинин сайы 250 миллион иди.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

istəsəydi, barmağına
dolayacaqdı
boynunda oturduğu
xalqı.

Qasımın əli bağlıydı,

Həbibin dili.

Qasımın dili varydı,

Həbibin əli.

Qasım Həbibin əlinin

paxılı oldu,

Həbib Qasımın dilinin.

Bunun dili

onun əlini daladı,

onun əli

bunun dilini.

Və...

Üç nöqtə...

1971

Dilək

Bir olan Allahdan diləyim budur, -

Arzumu gözümdə qoymasın mənim.

Ömrüm bir həsrətin ümid yoludur,

Odunda, közdə qoymasın məni.

Bir uğur sevincə əlim açılı,

Uddum təhqir yükü, tənə acını.

Ayağı altına sərdim saçımı,

Yarımçıq izində qoymasın məni.

Neçə qara gecə düşdü bəxtimə,

Obası, elatı, köçdü bəxtimə.

O Ayn, Ulduzun eşqi xətrinə,

Əlimi üzümdə qoymasın mənim.

İlahi, gündüzdən doğan gecənəm,

Bağladım sidqimi qalan gücümə.

Bu dağ çətinliyi yarib keçərəm,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qupquru düzündə qoyma sən məni.

1990

Serimə

Ən ağır günlərdə də sən məni tərk etmədin,
Zamanın tilsimində səninlə birgə idik.
Bu tənha birgəliyi kimsəyə görk etmədin,
Zaman elə zamandı, bızsə qasırğa idik.

Qasırğa idik onda gələn qana-qadaya,
Nə qorunmaq, nə qaçmaq...
O biz idik, bu meydan.
Bu fırtına qoynunda bənzəyirdik adaya,
Od-alov püskürdü onda sudan və göydən.

Biz səninlə xoş idik, səninlə məsud idik,
Ağlayırdıq, gülürdük, dirilirdik, ölürdük.
Bir dünya sel də, su da söndürməzdi, - od idik,
Düz dünya sərvət bölür, biz isə dərd böldük.

Dərd böldük səninlə dünyadan ağrısından,
Ürəyimdən, gözümdən axırdın söz-sov olub.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Keçirdik bir sınağın dostundan, yağışından,
Hissimdən, ağlımdan çıxırdın kösöv olub.

Bu kösövün istisi - canımda ağrı-ağrı,
Bu kösövün alovu gözümdə şimşəyimdi.
Hardasan, gözüm nuru, səni ömrüm çağırır,
Hardasan? Kefsizmisən? Canım-gözüm, nəyindi?

Gəl ki, sənsiz günüm yox, həyata bir yükəm mən,
Gəl ki, bu gəlişinə açıqdı könül qapım.
Həmişə tək olmuşam, elə yenə təkəm mən,
Gəl ki, ya mənimlə qal, ya get, məni də apar.

2000

Susdum

Qayğıların əzgəndən
Yenə bir şeir susdum.
Kiməsə zərər susdum,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Kiməsə xeyir susdum.

Susdum «sağ başım» deyə,

Səbrimdən daşım deyə.

Dilimi azım deyə

Mən Yeri, Güyğ susdum.

Kimlərin acığına

Qalandım ocağına? –

Olub-olacağına

Güzğməg düyğb susdum.

2014

Gələ bilmirəm

“Gəl” deyirəm, mənə şeir yazdırın.

Mğəllif

Deyirlər, –

güzğnğn kükğ

Məndən ütrğ saralıb.

Mənə həsr elədiyin

Şeirin sətri saralıb.

Mən saldığım bağzanın

Zizək ətri saralıb.

Yolların əzək-dünğk, –

Neynim, gələ bilmirəm?..

Hazansa gələrəmmi?..

Vallah, hələ bilmirəm.

Deyirlər, –

Məndən sonra

Başın qıylğ qaldadı.

Xatirə kezmişlərin

Susmur, güzğ yoldadı.

Əl gütğr o xğlyadan,

Gür zaman nə haldadır.

Dərd-sərdən azılmır

Eynim, gələ bilmirəm.

Hazansa gələrəmmi?..

Vallah, hələ bilmirəm.

Taleyin gələr əzə

Olmadı da bir gələk.

Vurulmadı bu ərək

Bir tikana, bir gələ.

Yetmiş illik canımda –

Doxsan illik mərgəglər,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Yer ayağımdan zəkir,

Güylə gələ bilmirəm.

Hazansa gələrəmmi?..

Vallah, hələ bilmirəm.

2016

Olmadı

Ömür keçdi dan yerinə yürüşdə,
Mən yoruldum bir zülmətlə vuruşda.
Görən elə işlərimi soruşdu, -
Bir halımı soruşanım olmadı.

Göz açınca yarıladı yaş məni,
Ümidlərdən araladı yaş məni.
Hara döndüm, qaraladı daş məni, -
Qayıtmaga yarı canım olmadı.

Arzuları yaritmaga vaxt hanı! -
Aylar, illər - qayğılarla noxtalı.
Qayna, çalxan bunnan belə, - baxt hanı?!
Bir yaxşıma danışanım olmadı.

Kölgəsində çox ümidlər göyərən
Taleləri tarazladı dəyərə.

Min ağızdan bircə avaz gəyirən

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Beyinlərə daraşanım olmadı.

Yığdı-tökdü bu harını, hərisi;

Qara pula dəyməzdi heç birisi.

Tamah vurdu, cavanlaşdı qarısı, -

Bəxt işiydi, qarışanı olmadı.

Dağ ünvanlı keçəl təpə, qart qaya

Nəyi vardı, qoyaydı da ortaya?!

Üzündəki o təbəssüm örtüyə

Mənim kimi alışanı olmadı.

Küyə düşüb bir ümidsiz hənirdən,

Çiçək gördüm, tutub qalxır çamırdan.

Mən nə gördüm bu sadəlövh ömürdən?!

Təsəlliyçün çalışanı olmadı.

1987

Qoy getsin

Uğursuz taleyindən

şikayətlənən qızlarımıza,

gəlinlərimizə.

Dolaşır qoluna gecənin saçı,

Əlin bu saçlardan üzülmür, niyə?

Niyə dodağında sözün dolaşır,

Gecəyə sıxarsan gözünü, niyə?

O alqış axtaran, o tərif gəzən

Səni bir baxışa dəyişdi, yoxsa?!

Bir sehrə, bir mehrə, bir nurlu səsə

Vurulub, ömrünə gəlmışdi, yoxsa?!

Sən onu o anda talemi sandın?

Kölgəsi önündə əydin başını?

O səni adicə kələyə saldı, -

İndi o kələkdir, səndən daşınır.

Sevin, sıyrılırsan əsəbdən, kindən,
Sevin, indən belə doğulacaqsan.
Əlin əsməyəcək qəzəbdən gündə,
Gözün qıçıq deyil oğul-uşaqdan.

Sevgimi, nifrətmi səni göynədən?
Səni ağrıdanı dön özün ağrit!
Səni bu duyguya, hissə öyrədən
Gedir öz xoşuya ağrıya doğru.

Hərcayı bir ömrün duracağı yox,
Bu gediş bu ömrün sonunacandır.
Onun bu gecədən umacağı yox,
Qoy getsin, gedənin yoluna şam tut!

Dolaşır qoluna gecənin saçı,
Niyə bu saçlardan üzülmür əlin?
Dönüklər səadət gətirmir, bacım,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Dönüklər taleyə əliboş gəlir.

1987

Xəyalpərəst

Açar qanadını səmalara o,
Uzağa zillənər, yaxını görməz.
Yumar gözlərini zamanlara o,
Yenə istədiyi yuxunu görməz.

Görməz əllərinə düşən anı da,
Hürkündər fürsətin şahlıq quşunu.
Elə gözüqipiq, - bəxtin yanında,
Elə çeynəmədə ağlı huşunu.

Ağlından bir qarış ucalə bilməz,
Eşqi dünənlərin keşməkəşində.
Ay ötər, il ötər, qocala bilməz,
On altıca yaşı ağlar huşunda.

Ovutmaz əlibərk qisməti onu,
Döndərər Araza, döndərər Kürə.
Ağladar, güldürər həsrəti onu,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qəlbində yıxılar, qəlbində durar.

Elə isti olar həzinliklərə,

Bir soyuq baxışdan dərdi uçunar.

Neçə yol ölümü gözüylə görər,

Neçə yol çevrilər dərd ağacına.

1988

Köylü qızı Gülarə

Dəsmalın qəm dəsmalı -

Düşdü özünlə Vətənin arasına

ayrılıq olub.

Gedər-gəlməz ayaqlarına sarına-sarına

götürüb apardı səni

körpələrin damdabaca qorxularına.

Qəlbinin sıniqlıq yarasına

ötən günlərinin

şəhdini-şirəsini sıxdıqca sıxdın.

Sən öz vicdanın önündə

saf çıxdın.

Əməllərin gələcəyinə

göz dağı olmamalıydı, ey qadın.

Sənin kişi iradən,

kişi inadın

ər kimi getdi

namərd üstünə.

Yatdın, özünündün,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

qalxdın - cəmiyyətin.

Dişinlə-dırnağınlı

qururdun onu.

Ona görə yox ki,

səni düşmən tutsun,

özünü sənin kimi canıyananlardan

"təmizləsin".

Nə yaxşı ki, bu gün

şəklinin gözünə

düz baxa bilirik...

Bəli, biz yeri gələndə

gülləni,

yeri gələndə

gözümüzü

sıxa bilirik

qəlbimizə.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

1988

Qələmindən alışanlar

İlk azərbaycanlı rəssam qadın

Qeyşər Kaşıyevaya

O bizim alnimıza

Əlini də qoya bilərdi,

qəlbini də.

Amma alnimizi

Əlinə çəkdi, qəlbinə çəkdi,

sonra qəlbini qələminə çəkib,

özümüzü,

özümüzdə alnimizi, qəlbimizi çəkdi.

Onun qələmindən sonra

biz bir az da gözəlləşdik.

Lakin

hürküdü bizi

bu kamillik,

bu gözəllik.

Biz də hürkütməyi bacarırdıq;

özü də necə!

Bir də gözünü açıb

özünü

məhkumlar və

məhrumlar sırasında addımlayan gördü

uzaq-uzaq ellərə.

Qum səhralarından keçdi -

quma çəkdi bizi.

Qar düzlərindən keçdi -

qara çəkdi bizi.

O unutmadı bizim alnímızı, qəlbimizi.

Neçə illər sonra

bizi çəkən qələminə

söykənə-söykənə

qayıdır gəldi Vətənə.

Gəldi atasız-anasız yetimlərin

alnímını və qəlbini

oxşamağa,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

əzizləməyə.

Biz qayıdıb yenidən
onu tapınca,
heç kəsi incitməmiş,
heç kəsdən inciməmiş
bir övliya ilə rastlaşınca
içimiz quru budaq kimi
xincim-xincim oldu.

Əlimizi atıb
qəlbimizi axtardıq içimizdə.

Fəqət qəlbimizi
içimizdə yox,
onun çəkdiklərində tapdıq.
(O bizi necə də sevirmiş!)

Bizə təkcə ovcumuzu
alnimizə çırpıb
ayılmaq qalırdı...

1988

Yuxu

Bu qəfil gəlişin mətləbi - sual,
Gəldin, pir çöhrənin nurunu gördüm.
Əlində sür təsbeh, dilində dua,
Qədd-qamətini qururlu gördüm.

Gəldin, baba mehri, səbri gətirdin,
Sözüylə-sehrilə təbərrük babam.
De kimi haylayım, kimə yetirim
İndi bu müştuluq xəbəri, babam?

Dayım, əmilərim, bibilərim, hey,
Şirin yuxunuzun gözündə gəlin.
Babam gözlərimə qonaq gəlib, hey,
Toxtayın, riqqətli, dözümlü gəlin.

Anamın anası, nənəm gəlini,
Siz də gəlin çıxın, ulumuz gəlib.
Atam, babam oğlu, gəl öp əlini,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Sibirdən qayıdır yolumuz gəlib.

Gəlin, siz də gəlin, bacım, qardaşım,

Baba ülfətinə, mehrinə gəlin.

Ataca, babaca uca qardaşım,

Babam görüş alıb şerimə, gəlin.

Gəldi hacı babam, gəldi pir babam,

Gəldi bəy babamdan əli üzülü.

Gördüm yuxumdasa çox şükür, babam,

Mübarək üzünü, mömin üzünü.

Çıxdıq pişvazına, öpdük əlini,

Nəvə-nəticədən cəlallı durdu.

Gördü, qarşılamır oğlu, gəlini,

Baxışı xiffətli, məlalli durdu.

Mən deyə bilmədim yixılan evlər,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Sökülən bayraqlar nahaqmiş, demə.

Ay baba, deyəsən qapanıb çevrə,

Zaman təzə hoqqa çıxarmış yenə.

Köhnə hava çalır, təzə darğalar,

Darthadart, qovhaqov, alhaal artıb.

Siyasət mülkündə təzə qarğalar,

Rəyasət üstündə qalmaqla artıb.

Bildim nədir səni çəkib gətirən,

Yad yerdə məzara alışmaq olmur.

Taleyin sirridir, baba, xatirən,

Belə gəlişlə də barışmaq olmur.

Gəldin, pir çöhrənin nurunu gördüm,

Bu qəfil gəlişin mətləbi - aydın.

Küskün qamətini qürurlu gördüm,

Gedirsən, barı bir ünvan qoyaydın.

1990

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qorxuram

Özümlə qalmağa, qorxuram, Allah,
Qorxuram özümün dönüklüyündən.
Qorxuram, zərrəmdən yıxılam, Allah,
Qorxuram, yıxılam böyüklüyümdən.

Qorxuram qəm olub gözlərə dolam,
Yük olam qohuma, qardaşa birdən.
Ruhum yad sözlərə, izlərə qona,
Təklənəm qapımı dərd aça birdən.

Qorxuram, gülməyə bəhanə gəzəm,
Qorxuram, qəhqəhəm sına içimdə.
Bu xof dəhlizində şahanə gəzəm,
Qorxuram, hənirim dona içimdə.

Saçımda ağrıyan dən oyanmaya,
Ağlayana baxıb güləm, qorxuram.
İçimdə bir təzə "mən" oyanmaya,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Qorxuram, ilahi, elə qorxuram.

Çaşıb partlamaya qəhərdən ürək,

Qorxuram, əlimdən xata çıxmaya.

Məni öz içində gəbərdə ürək,

Kövrələm, sızlayam, sədam çıxmaya.

Qartılmış hisslərin əlində qalam,

Bir təzə arzuya istilənməyəm.

Qorxuram ayımda, ilimdə qalan

Bir "uf"a, bir "aha" itilənməyəm.

Daşqalaq ümidlər cançəkişində

Çəpərlər dayana kürək-kürəyə.

Qorxuram qeyrətin qan çəkişində

Qılınclar sıyrıla duza-çörəyə.

Özümlə qalmağa qorxuram, Allah,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qorxuram qorxuya yabançı olam.

Keyliyim gözümdən oxuna, Allah,

Oxuna-oxuna yalançı olam...

1992

Dilənçi

O ötdü yanından fikirlərilə,
Dərdli gözlərilə ötdü yanından.
Gözümə uzalı ovcuyla ötdü,
Rəhmimə uzalı ovcuyla ötdü,
Özü öz əlilə ötdü yanından.

Sökülmüş səddini sürdü, ötdü,
Bükülmüş qəddini sürdü, ötdü,
Dilənçi həddini sürdü, ötdü,
Qıfillı dililə ötdü yanından.

Ötdü dinməzliyi, görməzliyilə,
Gözə, qəlbə, cibə girməzliyilə.
Ötdü ölümüylə, ölməzliyilə,
Sonuncu yoluyla ötdü yanından.

Haçansa kəkliyi yerişi vardı,
Nazında xoşbəxtdi kiminsə ərki.

Ömrünün argacı, ərişi vardı,

Ümid becərərdi, arzu əkərdi.

Ata qayğısıydı, ana istəyi,

Haçansa bacıydı, bibi, xalaydı.

Haçansa yaşmanıb, gəlinlik geyib,

Xanımdı, xatındı, o da anaydı.

Bəs niyə ömründən qara yel əsdi? -

Bu nə tale idi, bu nə bəxt idi?

Hanı oğlu, qızı? - Ona pay versin,

Qaytarsın qaynana, ana taxtını.

O ötdü yanından ümidlərilə,

Dərdilə, qəmilə ötdü yanından.

Uzandı, uzandı ovçu gözümə,

Uzandı, uzandı ovçu rəhmimə,

Minnətçi əlilə ötdü yanımdan.

1992

Nə gündüzdü, nə də gecə,

Qələm dönmüşdü qılınca.

Əl atdım, əlimə keçə,

Qaldım əlimin altında.

Dərdim, qəmim üzə durdu,

Bir hayıma yüzü durdu.

Dedim yazım, susub durdu

Əlim qələmin altında.

Tanrım məndən üz gizlədi,

Neçə-neçə iz gizlədi.

Ən gərəkli söz gizlədi

Mənim dilimin altında.

1995

Çiçəklər açanda
Yaşamaq çətinləşir.
Yaşadığını bilə-bilə
Ölmək çətinləşir.
İçdiyin su da
Ağlayır səni.
Bir Allah bilir
Necə saxlayır səni
Çiçəklər açanda.
Arılar uçub
Çiçəklərə qonur.
Çiçəklər uçub
Bala qonur.
Bal uçub nəvələrin
yanağına,
Nənələrin laylasına
qonur.

Vay mənim halıma, -
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Əlim arıdan üzülü,
Əlim çiçəkdən üzülü,
Əlim baldan üzülü...

1996

Neyləyim, Allah, neyləyim,
Düz sözə qanım qaynayıb,
Dinim-imanım qaynayıb,
Mən ondan keçə bilmirəm.

Haçan sınbı, haçan yenib? -
Haqdan enəndə düz enib.
Boyuma biçilib mənim,
Bu dondan keçə bilmirəm.

Nə olsun ki, lap acidır,
Gözümdə fikrin tacıdır.
Düz söz bir dar ağacıdır,
Boyundan keçə bilmirəm.

1997

Bu günü də başımdan
Götürdüm papaq kimi.
Atdım ömrün gözünə
Bir ovuc torpaq kimi.

Yer verdi öz yanında
Basdırıldığım dərd mənə.
Onu çox nazlamışdım
Üz tutanda hər mənə.

Açıb ovcunu qismət -
Ac gözləri doyura.
Mənsə dilənçi bilib
Ovcuna pay qoyuram.

1998

Çıxdım ömür yoluna,

Tale girdi qoluma.

Dost adından qurulan

Kələk öldürdü məni.

Daşa döndü yastığım,

Dosta dəydi atlığım.

Minnətini daddığım

Çörək öldürdü məni.

Nifaq düşüb araya,

Az axtarış arayın.

Təkəri dərd sarıyan

Fələk öldürdü məni.

1998

Quzu

Nə papaqlıq dərisi var!

Gör nə qədər hərisi var.

Bu quzunun mərəzi var,

Boğazı başından qaçacaq.

Qıvrımında göz qıvrılıb,

Nəfs qıvrılıb, söz qıvrılıb.

Bir gün deyən düz qıvrılıb

Əyin-başından qaçacaq.

Dünyaya bir bağla gəlib,

Əlində bıçaqla gəlib.

Bir gün özü agıla gəlib

Körpə yaşıdan qaçacaq.

1998

Qaçıb gəldim təngnəfəs,
Çatınca qalmadı həvəs.
İlahi, dünya bir qəfəs,
Aç qapını, çıxım gedim.

Ömür yol üstdə, yaşı bitib,
Onda gedəydim kaş itib.
Yolum üstdə bir daş bitib,
Bəlkə vurub yixım gedim!

Allahım, niyə tələsib,
Dolaşdırın bu kələfi?
Aç üzünün xoş tərəfin,
Bircə dəfə baxım gedim.

1999

Serim mənim

Sənət tərif yazmadım,
Durub tərəf, yazmadım.
Bircə hərf yazmadım
Şəninə, şerim mənim.

Səndən gözüm çəkmişəm,
Yoxdu izim, çəkmişəm.
Özüm-özüm çökmüşəm
Mənana, şerim mənim.

Tərk edib, getdim səni,
Qoydum da yetim səni.
Vəsiyyət etdim səni
Qanana, şerim mənim.

2000

Sarı gəlin

Sarısını udan gəlin,
Qorxma, bu Dünya dar deyil.
Hər sevən gəlin olmayıb,
Hər sevilən də yar deyil.

Bir kimsə qılınc qurşamaz,
Yolunda ölüm qurşamaz.
Bu sevda gəlin xoşlamaz,
Bu sevda sənə ər deyil.

Neyləyək, sarı gəlinsən?!
Kiminsə yarı gəlinsən.
Ay zalim, hara gəlirsən? -
Bura sən deyən yer deyil.

2002

Yalan deyir

Yalan deyir gözlərinin qarası,
Qara gözdə elə bilmə yalan yox.
Bu qisməti daha qismət arasın,
Qismətindən hələ çöldə qalan yox.

Aşımıza bir də acı qatmayaq,
Qoy səngisin bu alışan od-ocaq.
Bu qovğaya ana-bacı qatmayaq,
Əvvəl-axır hər doğulan ölücək.

Sən ki, quzum, öz-özünün düşməni,
Özgəsində nə dost ara, nə yağı.
Bu fənd-fel çox oyunda işlənib,
Özün dikəl, büdrəyibsə ayağın.

Yıxılmağın qalxmağı var, unutma,
Özün oldun öz içində qor salan.
Bu yaranı çox qaşıyıb qanatma,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qanadarsan, öz-özünü qarsalar.

Elə bilmə nə dil bilir, nə dodaq,

Əl içiydin, görənlərin gözüydün.

Bu yurd-yuva, bu ev-eşik, bu ocaq

Səninkiydi, anlayaydın, dözəyдин.

Ev dağıtmaq, yurd sovurmaq asandır,

Sən də qaçdın, həftədə bir, ayda bir.

Bir qaytardıq, üç qaytardıq, usandıq,

Ata-baba üçdən deyib, qaydadır.

Dördüncüyə uzanası əlim yox,

Yıxan özün, quran özün, ağlama.

Vallah, billah, sən ağılda dəli yox,

Bəs əvvələdən nə gəlmışdı ağlına?

İtirdiyin gün dedimmi qazandım?

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Bir pələngdin, caynaqların qınında.

Təəsüf ki, bəxt yatandı, azandı,

Nahaq yerə oynaqladın onunla.

İndi daha etibar yox, inam yox,

Tövbələr də inandırmır, ovutmur.

Bu sevdanı isidəcək ünvan yox,

Bu soyuqluq niyə səni soyutmur?

Dözümlü öл, gəzmə əli qoynunda,

Sən həmişə bəxtə çapan olmusan.

İnan mənə, bu dəfə də oyunda

Bir itirib, iki tapan olmusan.

1994

Gündə bir sözə əyilir,
Gündə bir daşa bu qələm.
Salıb məni dərdə-sərə,
Dönüb qarğışa bu qələm.

Nə gün gördü, nə gün verdi,
Məndən qırpdı, məndən dərdi.
Elə yudu, elə sərdi,
Gəlmədi xoşa bu qələm.

Sözdü mizan - tərəzisi,
Xeyirxahı, qərəzlisi.
Haqdan gəlibdi yazısı,
Bəladır başa bu qələm.

1998

Yaddaşım
qara gecədir, –
künc-bucağı –
əl havası.

Axtardığını
tapmazsan.
Tapdığını gün
sevincindən
işıqlanar
künc-bucağı.

Çətinə düşəndə
yaddaşımıma
üz tuturam;
qazıntı işləri
yaman çox
vaxt aparır.
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qızıl dövründə

hər şey var

yaddaşımın, –

qızıldan başqa.

2009

Bir May səhəri

əlində bir dəstə

tər qızılgözlü

imtahana gedən

məktəbli kimi

xatırlayıram

doğulduğum kəndi.

2014

Məktəb xatirələrim

qəlbimdən,

beynimdən

kühnə əlifba ilə

cızılır

ağ vərəqlərə.

2014

Təkliyin

gövdəsi olur.

Budağı olmur

təkliyin.

Əlini uzatsan,

sənə uzadası

əli yox

təkliyin.

Özündən qeyri

bir

əməli yox

təkliyin.

Bir ayağı

qonşuda olur

həmişə.

Təkliyin

ayağı olur, –

özündən
qaçmaq üçün.

2013

Təzə şeir

təzə əsgər kimidir,

ona

əvvəlcə

söz alışmalıdır,

sonra da

üz-göz.

2016

Qış gününün
donu açıldı
yeniyetmə bir qızın
çıçək təbəssümündə.

Allah qorusun
o çıçəyi.

Qorusun
qış gününün
donundan.

2014

Orta məktəb yoldaşım

və qardaşım

Yəhya İsayev üçün

Yaxınlıqdan
yol keçirdi,
körpü keçirdi,
çay keçirdi,
bir də mən keçirdim.

Körpü çaydan
keçirdi,
yol körpüdən
keçirdi,
mən yoldan
keçirdim,
yaxınlıq da
məndən keçirdi.

Sonra

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

əkinli-biçinli,
bostanlı-tərəvəzli
kənd gəlirdi,
xır daşlı
məktəb yolları
gəlirdi,
əli çantalı
məktəb gəlirdi,
və mən gəlirdim.

Hamımız bir yerdə
o vaxt idik.

«O vaxt» – biz idik,
İlahi!

Biz necə də çox idik! –

Siniflər dolusu!

İndi
mən qalmışam,
Yəhya

qalıb,

Ənvər

qalıb,

Kazım qalıb

Daha kim?

Daha kim?

Daha kim?..

2010

Bir mətləb
ardınca
gedəndə
əllərimi
üzgəmlə aparmıram;
qorxuram,
iş dəgzəlməz, –
əlimdən bir
xata zıxar.

Lap elə
barmaqlarım
mil olub,
güzğnə girər
qansızın.

2013

Evinin kişisi olmaq

istəsən,

öncə

sözünün kişisi ol.

Sonra

düzünün

kİŞisi ol,

ən sonda

dözümün

kİŞisi ol.

2009

Bu kəndin

«Kəndimiz» silsiləsindən

Enmək olmur qocaların huşuna,
Yoxsa şirin xatırələr tükəndi!
Dindirərsən, xəyalları uçunar, -
Yaddaşına qirov düşüb bu kəndin.

Tükəz xala qalxa bilmir yerindən,
Barmaqları – deyərsən bir ilmədir.
Elə dünən incimişdi şerimdən,
Bu gün məni xatırlaya bilmədi.

Nə düşmüştü, niyə saldım şerimə,
Niyə açdım bu qadının dərdini?
Bir misrada həqiqətin yerinə
Yalan deyib, sindirmişdəm qəlbini.

Küncdə qalıb təknə-tabaq kiflənib,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Sac qırılıb, təndir aşıb şəhərə.

Kənd yoluna mağazalar yüklənib,

Pendir üçün kənd əl açıb şəhərə.

Hasarlanıb, yasaqlanıb yal-yamac,

Yaşılıqlar göz oxşamır, ovutmur.

Mal-davarı örkənlərdə yalavac,

Bulaqlar da ürəkləri soyutmur.

Darvazalar göz ağardır: «Gəlmə, ha,

Qalacaqsan nabələdlik əlində».

Qız-gəlini durub kəsməz kəlmə ha,

Tanımırıam, nə danışsın mənimlə?!

Uzaqlaşıb, xatırəsi yadlaşıb,

Çəl-çəpərdən boylanan yox, baxan yox.

Heç deməzdim, həsrətimə qatlaşıb,

Neynim, mənə bu kənd qədər yaxın yox...

Enmək olmur qocaların huşuna,
Yoxsa şirin xatirələr tükəndi!
Dindirərsən, xəyalları uçunar, –
Yaddaşına qırov düşüb bu kəndin.

2009

Daşına baş qoyacağım

Torpaq altı boşdu, bala.

Mən - dərd hürgüclü bir dəvə,

Mənə belə xoşdu, bala.

Ağrı-acı – əkiz-tayım,

Zaman gözümdə laxlayır.

Ayaqlarım ömrün sayır,

Demə ki, sərxoşdu, bala.

Dünən – sabahın dönüşü,

Yoxdu bu darın genişü.

Mən enən – zirvə enişi,

Sən qalxan – yoxuşdu, bala.

2005

Bu bahar

Bu bahar da bizə bir şey vermədi,
Solub getdi, gözə bir şey vermədi.
Çox görmüşdük, təzə bir şey vermədi;
Ötən ilki bahar oldu bu bahar.

Haçan gəldi, haçan getdi, bilmədik,
Mülayimdi, xoşdu, sərtdi, bilmədik.
Oyun idi, düşdük, şərti bilmədik,
Huşda mürgü bahar oldu bu bahar.

Bülbülləri ötdü elə uzaqda,
Çiçəkləri öpdük elə uzaqdan.
Salam-kəlam etdik elə uzaqdan,
İlin yükü bahar oldu bu bahar.

Gül-ciçəkdə batan kəndi olmadı,
Dadı, duzu, şəhdi, qəndi olmadı.
Yellənməyə şüvül, kəndir olmadı, -

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Tay de, itki bahar oldu bu bahar.

Görünən tək yığışmağa tələsdi,

Dağda, düzdə yağışlara tələsdi.

Pəncərədə naxışlara tələsdi,

Qışın kürkü bahar oldu bu bahar.

Yığışmaqnan yay qapını haqladı.

Çimərliyə yol axını haqladı.

Yay da yaydı, öz vaxtını haqladı,

Demə bürkü bahar oldu bu bahar.

Bu bahar da bizə bir şey vermədi,

Solub getdi, gözə bir şey vermədi.

Çox görmüşdük, təzə bir şey vermədi,

Ötən ilki bahar oldu bu bahar.

2003

Dost küsəndə

Küsəndə

belə küsərlər sən demə.

Salam-kəlamı kəsərlər, sən demə.

Birgə keçilən fəsillər, sən demə

Tənhalaşar,

qəribləşər küsəndə.

Xatırələr

qəfil sancar qəlbini,

Töhmət edər qara qançır qəlbini.

Dost itkisi dost tək açıb qəlbini,

Həzinləşər,

zərifləşər, küsəndə.

Dost küsübsə,

ayın, ilin yadlaşar.

Öz içində dinən dilin yadlaşar.

Üz döndərər,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

doğma elin yadlaşar,

Dedi-qodu

dərinləşər küsəndə.

Yolun bitib izlərində görərsən,

Oxunursan gözlərində görərsən.

Elə yayın qızmarında görərsən

Aralar da

sərinləşər küsəndə.

Küsəndə

belə küsərlər, sən demə...

2004

Bu qızın

Bir müğənni qız üçün

Dedi-qodu ayaq tutub yeridi,

Şübhələrdən dayaq tutub yeridi.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Qançanağı taya tutub yeridi,
Söz-söhbəti aşib-daşdı bu qızın.

Görə-görə hiyləsini, qəsdini,
Tanımadı düşmənini, dostunu.
Susdu, açıb-ağartmadı üstünü,
Ört-basdırı asanlaşdı bu qızın.

Yaz ağızydı, don biçirdi bahar da,
Təravətdən bal dadırı zəhər də.
Düşüb qalmaq olmurdu ha şəhərdə,
Bir kənd eşqi alıb qaçdı bu qızı.

Əl-ətəkdə sübh şehinə bulaşdı,
Çöl-çəməndə yaz mehinə dolaşdı.
Necə oldu - qanad açdı, qol açdı,
Dərdi-səri hara uçdu bu qızın?!

Kənddə kəndlik nə gəzirdi, canım ta, -
Şəhərlini, elatlinı tanıda?!

İtib-batdı olan adı-sanı da, -

Çıxdaşı da başabaşdı bu qızın.

Ötüb-keçdi bahar daha, yaz daha,

Şəhər üçün darıxırkı qız daha.

Kar etməzdi qayğı daha, söz daha,

Vallah, deyən ağlı çasdı bu qızın.

Yenə elə o günlərə qayıtdı,

O toyılara, düyünlərə qayıtdı.

Yerli-yersiz oyunlara qayıtdı,

Ömrü-günü nağıllaşdı bu qızın.

2006

«Vətən daşı» - yurd daşı

Bəri başdan hər üzünü görüb gəl,
Yıxılısan, qolumuza girib gəl,
Sən də elə gələnlərdən biri, gəl,
Qayıt gəl, ay «vətən daşı», yurd daşı.

Bəxt qaçaraq, nə çapırsan dalınca,
Çıxıb getdin, yarıçılpaq, yalınçaq.
Gecələri baş qoymayır balınca,
Ulamaqdan anan yazıq qurtlaşib.

Əhdi varmış, toyun görə, neyləsin?!
Bəy vüqarda boyun görə, neyləsin?!
Bir bu qədər oyun görən neyləsin?! -
Bu ağrıya anadır ki, qatlaşib.

Di sağlamışan? - Bir anana soraq ver,
Ya tel göndər, bircə barmaq varaq ver,
Firuzə Məmmədli “Söz məqamı”

Arzusuna, ümidinə çıraq ver,
Gözlərində işiq yaman qıtlaşır.

Qorxur, oğlu əcnəbiyə tuş ola,
Ya qaçağa, ya quldura qoşula.
Ana burda budarlanır boşuna,
Oğul orda gözgörəsi yadlaşır.

Yuxun daşsın, yuxularda görüb gəl,
Ya ananın yuxusuna girib gəl.
Sən də elə gələnlərdən biri, gəl,
Qayıt gəl, ay «vətən daşı», yurd daşı.

2006

Bu kənd

Hələ ki, naxırı, naxırçısı var,
Doşab bişirəni, taxılçısı var,
Sərnici, nehrəsi, sağıcısı var,
Bu kənd yaşayacaq son örüşəcən.
Kimisə itirib, kimisə tapan,
Gecə dəhnə üstdə - su üstdə yatan,
Gündüz yorğunluğu, yuxusuzluğu
Bel kimi bir hovur çiyindən atan
Bir kənd yaşayacaq son örüşəcən.

Ancaq kənd uşağı

O uşaq deyil.

Ancaq kənd qarısı

O qarı deyil.

Kəndin qız-gəlini

Utancaq deyil.

İgidi igidlik

Vüqarı deyil.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Gedəni-gələni
Darmacal olub.
Kəndin bir yarısı
Halvaçı olub,
Kəndin bir yarısı
Çalğıçı olub.
Toyda, mağardadı
Yeniyetməsi.
Çocuğu, körpəsi-
Kompüterdə,
Bir əli göydədi,
Bir əli yerdə.
Yüz gedəni ola -
Əllisi dönür.

Olur ki, onun da
Ölüsü dönür.
Qız-gəlinin gözü
Yol çəkir elə.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Kəndə qayıdışa,

Kəndə dönüşə

Nədənsə Əzrayıl

Qol çəkir elə.

Bir gün də hardansa birisi gəlir,

Boş qalan mülkləri hasara salır.

Dinirsən, ondan da irisi gəlir,

Qorxudub, hamını azara salır.

Amma ki...

Nə qədər naxırı, naxırçısı var,

Ölüb-itəninə ağıçısı var,

Bu kənd yaşayacaq

son örüşəcən.

2007

Məndən qabaqda

işıq idi.

İşıqdan arxada

mən idim,

məndən arxada

kölgəm.

İşıq qaranlığa qaçırdı,

mən işığa,

kölgəm mənə.

İşığı başımın üstə

qaldırdım,

kölgəm mənə

qovuşdu,

mən də işığa.

2008

Səbir mənə
cəsarətsiz möhrü
vurub,
dözüm
iradəsiz.
«Cəsarətsiz»liyimi,
«iradəsiz»liyimi
görürlər elə.
Səbrimi,
dözümümü
görən yox.

2008

Ağac
kökündən,
insan
budağından kök atar.
Kökü olmasa,
ağacın,
budağı olmasa,
insanın
kökü kəsilər.

2008

Quruyan ağacların

Payızın sarı simidir,
Qəribdir, ömrüm kimidir.
Doğranır, ağrı dəmidir
Quruyan ağacların.

Ağarası günü yoxdu,
Qılinc imiş, qını yoxdu.
Vur boynunu, qanı yoxdu
Quruyan ağacların.

Nə meyvəsi, nə dadı var,
Nə anılası adı var.
Dondun, isidən odu var
Quruyan ağacların.

2008

Varağını qatlama,
Yarağını seç günün.
Siyır söz qılincını,
Qulağını deş günün.

Gəzmə taxça-boxcasın,
Yığısın zərin, axcasın.
Gözlərini oxşasın
Bu dünyanın beş günü.

Bir güllə gəlməz başa,
Qılincını çal daşa.
Sən də bir bahar yaşa
Ömrünün bu qış günü.

2009

Belə bərəkətli
olmaq
istəmirəm;
hər tərəfdən
daraşıb
yeyirlər
məni.

2009

Kim qaranı ağ görüb,

Ağını alçaq görüb.

Hər təpəni dağ görüb,

Çıxmağa tələsməyin.

Yozmayın yuxuları,

Arayın yox olanı.

Allahdan yixılanı

Yixmağa tələsməyin.

Ağıllı da, dəli də

Hərə – bir cür tələdə.

Hər uzanan əli də

Sıxmağa tələsməyin.

2009

Sidqin düşdü, getdin pirə,

Hər şeyi birdən istəmə.

Ağlının bacardığını

Molladan, pirdən istəmə.

Əl saxlama əlin üstdə,

Mərhəmət umma bir kəsdən.

Bicliyi tülküdən istə,

Mərdliyi şirdən istəmə.

Ömür – fürsət, zaman – kəndir,

Nə çox feli, nə çox fəndi.

Dəryanı göylərdən endir,

Damlanı yerdən istəmə.

2009

Vaxtin çəkçevirində
Hər an – bir zərbə kimi.
Yamanlığın üzündə
Yaxşılıq – pərdə kimi.

Qismət mənə üz tutdu,
Əyri idi, düz tutdum.
Köhnə yaram köz tutdu
Bu təzə dərdə kimi.

Söz-söz ac oldu mənə,
Sirri açıldı mənə.
Dünya uçuldu mənə
Namərddən mərdə kimi.

2009

Elə axınla gedirlər,
Lap həzər etməyin gəlir.
Qapısını o dünyanın
Yüyürüb örtməyin gəlir.

Bir qəfil səslə gedirlər,
Tələs-tələslə gedirlər,
Elə həvəslə gedirlər,
Qoşulub getməyin gəlir.

Belə diri qalmaq olmur,
Tutub yeri qalmaq olmur,
Köçdən geri qalmaq olmur,
Gedəni ötməyin gəlir.

2009

Bu il mənim üzümə
Baxt qapını açmadı.
Keçdi üzün yan tutub.
Haqq qapını açmadı.

Bir məni pərt eylədi,
Dünyamı dərd eylədi.
Gözümü dörd eylədi,
Vaxt qapını açmadı.

Ruhumla izlədiyim,
Qəlbimdə gizlədiyim,
Tacını gözlədiyim
Taxt qapını açmadı.

2010

Qara eynək arxasında
gözümdəki qəmi,
gündə bir az
məndən uzaqlaşan
məni,
vaxtsız dünyasını
dəyişən bacımı,
içimdən püskürüb
çıxış yolunu
gözümdə tapan
ağrını-acını
gizlədirəm.

Dost önungdə
ehtiyacımı,
düşmən önungdə
içimi gizlədirəm.

2010

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Nədənsə

Tale məni döyə-döyə böyüdü,
Ad-san verdi – Yerdən-Göyə, böyüdü.
Şükür olsun, durub iyə, böyüdü,
Taxt-tacına çatammadım nədənsə.

Düşdüm elə ayağına haqq sözün,
İynə oldum oymağına haqq sözün.
Batıb qaldım qaymağına haqq sözün,
Ləzzətini dadamadım nədənsə.

Qaldım elə öz-özümlə döyüşdə,
Bir inadla, bir dözümlə döyüşdə.
Məğlub oldum düz sözümlə döyüşdə,
Çəkinmədim, utanmadım nədənsə.

Kimə dedim, elə məni qinadı,

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Xəbis tutdu dilə, məni qınadı.

Anladım ki, billə-bilə qınadı,

Öz-özümü ötəmmədim nədənsə.

Bəxt nə imiş, bağlı qala qapısı,

Döyməmişdim, billah, hələ qapısın.

Açıq imiş demə bəla qapısı,

Yetirib də örtəmmədim nədənsə.

Mən qaldırdım o ağırlıq yaşıımı,

Ötüb keçdim bir nağıllıq yaşıımı.

Firuzənin bu ahilliq yaşıının

Əllərindən öpəmmədim nədənsə.

2010

Deyən çəşib sərr verdiyim
«Sirdaşımdan» keçəmmirəm.
Ürəyimdə surguclanan
Sərr daşımdan keçəmmirəm.

Gah sevib, gah tərk etdiyim,
Ömrü-günü sərf etdiyim,
Niyyət tutub ərk etdiyim
Pir daşımdan keçəmmirəm.

Nə nazlayan, nə dağlayan,
Daim göz altda saxlayan
Yurduma elə bağlıyam,
Bir daşından keçəmmirəm.

2010

İçimin can atlığı
Hər misra qan püskürür.
Dünya qaynar qazandır,-
Bir bax, hər yan püskürür.

Fikir – say, düşüncə – say,
Damla dəryaya – haray.
Ayı gün, ilisə ay,
Saatı an püskürür.

Kainatın qanadı
Yer cəfakesh anadır.
Günəş – gecə qanıdır,
Gündüzə dan püskürür.

2010

Çağırduğım ruhları
Bir-bir buraxdım, getdi.
Heç biri sırr vermedi,
Boş yerə vaxtim getdi.

Qorxdum, gözlərim dola,
Ağlaram, günah olar.
Eləcə saldım yola,
Dumandı, axdı getdi.

Neçə ki sağ idilər,
Əziz qonaq idilər.
Süfrəmə şah idilər,
Hamısı ac çıxdı getdi.

Pambıqdı, ağdı onlar,
Nurdu, yumaqdı onlar.

Yalandı, haqdı onlar,
Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

Baxdım ki, yoxdu, getdi.

2010

Daha məhəbbət kimə,

Kin kimədir, bilinmir.

Hər şey baş-ayaq olub,

Kim-kimədir, bilinmir.

Birdi yad da, yaxın da,

Tikib, quran, yıxan da.

Sudan quru çıxan da

Cimcimədir, bilinmir.

Bəstədi, ya yiğmadı,

Yabançıdı, doğmadı,

Repdi, rokdu, nəğmədi,

Zümzümədi, bilinmir.

2011

Adım adam balasıdır,
Hamıynan yola gedirəm.
Diri ilə işə-güçə,
Ölüynən gora gedirəm.

Tuşlayıb tuşuna gedir,
Gedən öz xoşuna gedir.
Düz-dünya işinə gedir,
Mən ora-bura gedirəm.

Gedirəm izimi tutub,
Yolun ən düzünü tutub.
Dərd-sər gözümü tutub,
Yıxıla-dura gedirəm.

2011

Qaçıb dırmaşacağım
Nə təpə, nə dağ qalib.
Təkcə ölən ümidlər,
Ölən çağlar sağ qalib.

Şirinim də, acım da –
Fələyin saygacında.
Eh, ömür ağacımda
Bir quru yarpaq qalib.

Ömrü – bir gün, ya beş gün,
Ya pis gün, ya da xoş gün.
Təki olmasın boş gün,
Son səhifəm ağ qalib.

2011

Heç kəs
başqasının çaldığına
oynamaq istəmirdi.

Yəni
hamı
çalğıçı olmuşdu, –
hərənin
ağzından
bir hava
gəlirdi.

2011

İndi
tüstü
bacalardan yox,
adamların
təpəsindən çıxır;
hamı
közü
öz qabağına
eşməklə məşğuldu.
Köz də ki...
Məlum məsələdi, –
yanmağı varsa,
yandırmağı da
var.

2011

Toy mərasimində
oxunan mahnilar
adamların
qulağından
yapışıb,
rəqsə
dəvət edirdi.

2011

Qocala-qocala

gedir

üzümün

dərdə söykəyi.

2011

Irəlidə
gözlərimdir,
ardınca –
mən, –
uzaqlaşırıq
Dünyadan.

2011

Gejə qapıları

Gecə qapıları—üzümə açıq,
Girirəm, çıxıram vaxt otağıma.
Qaranlıq vahimə doğurmur daha,
Fikrim çırraq tutub baxt otağıma.

Qaranlıq vahimə doğurmur daha, –
Küçə lampaları axır gecəyə.
Açıb gözlərini pəncərələr də,
Bərələ-bərələ baxır gecəyə.

Bütövü saxlayır para əməllər,
Ulduzlar gecədən doğulmur daha.
O qədər çoxalıb qara əməllər,
Qaranlıq vahimə doğurmur daha.

Yada salammıram, belədir, ya yox,
Qaranlıq vahimə doğurmur daha.
Gecələr beynimdə – gündüzdən ayıq,

Gecələr gündüzdən yorgundur daha.

Gecə qapıları – üzümə açıq,

Girirəm, çıxıram vaxt otağıma.

Qaranlıq vahimə doğurmur daha,

Fikrim çıraq tutub baxt otağıma.

2011

Çarmixa çəkilmiş

ağrılar

İsadan sonra

doğuldu, –

Səlib yürüşlərində.

2011

Yoxdu maraqlı heç nə,
Ömrü varaqla, – heç nə.
İtir, ya saxla, – heç nə;
Xatirələr xoş deyil.

Min cür əzabdan keçib,
Dərddi, – əsəbdən keçib.
Haqdan-hesabdan keçib, –
Çözüləsi iş deyil.

Görən yoxdu şüx daha,
Cılvelənmir çox daha.
Səmaları yox daha,
Uça bilmir, quş deyil.

2011

Dünyada adam az deyil.

Adama möhtacdı adam.

Bir zamanlar eşrəfiydi,

Dünyaya bir tacdı adam.

Dağını, daşını yeyir,

Min illik yaşını yeyir.

Dünyanın başını yeyir,

İndi gözüacdı adam.

Özcə adıyla öcəşir,

Boynu çatıyla öcəşir.

Şərlə, xatayla öcəşir,

Vallahi, çاش-basdı adam.

2011

Səsini eşidək

Gözəl şeirləri ilə seçilən

xanım şairlərə

Səsini eşidək təzə şeirdən,
Təzə yol salasan sözə şeirdən.
Səni seçəmməyək gözəl şeirdən,
Səni misra-misra seviləsən, qız.

Mələkdi, şeytandı dindirən səni, –
Sözün qapısına göndərən səni.
Şeirdi ucaldan, endirən səni,
Hər təzə şerinlə sevinəsən, qız.

Eşqin də şeirdi, andın da şeir,
Tərifdi, qınaqdı adında şeir.
Yerdəsən, göydəsən; yadında – şeir,
Şeri ünvan elə evinə sən, qız.

Zamandan, məkandan daşın sorağın,
Alişsin gözündə şerin çırığı.
Qələmə çatınca, gəlsin varağı,
Sən şerin sözünə çevriləsən, qız.

Bir gözəl deyimlə sözə gələsən,
Hər təzə beytinlə təzə gələsən.
Gəlsən, şeir üstündə gözə gələsən,
Şeirdən-şerə kövrələsən, qız.

2011

Ərin
əlləri ağrıyırdı,
arvadın
üzündəki
qançırlar.

Və
arvad dözmədi;
ərinin əllərini
üzünə tutub
həkimə
getdi...

2012

Süfrəsində

bircə tikə

halal çörək

yox idi.

Odur ki,

yediyi

tez-tez

boğazında

qalırdı.

2012

Zaman

Keçmişin qulağında –

Ölənlərin sağ səsi,

Sinəsi ildirimli

Dərə səsi, dağ səsi.

Torpaq uyuda bilmir

Sabaha oyaq səsi.

Torpaq uyutmayanı

Uyuda bilməz zaman.

Ha quyla, ha torpaqla,

Həqiqət üzübozdu.

Tarix bir üfürümlük

Tüstüdü, küldü, tozdu.

Dünya – gözdə-qulaqda,

Nə yalansıt, nə azdır, -

Haqqı atıb, nahaqqa

Qayıda bilməz zaman.

Əli qana batana

Haqq verən dünyadı bu.

Zülmə məhbəs əvəzi

Taxt verən dünyadı bu.

Qızışdın, soyumağa

Vaxt verən dünyadı bu, –

Vaxtına göz yumanı

Ayıldır bilməz zaman.

2012

Sevdirin mənə

Başımda çaxır bu ildirim bəlkə,
Mən özüm-özümə düşmən olmuşam.
Vurub düşmənimini öldürüm bəlkə,
Ona ömür verib, peşman olmuşam,
Nə olar, özümü sevdirin mənə.

Deyin qürurludur, ləyaqətlidir,
Bir ömür Cəhənnəm adlayıb keçib.
Deməyin kimdənsə xəcalətlidir,
Kim isə haqqını tapdayıb keçib.
Nə olar, özümü sevdirin mənə.

Can bir qəlbdə ikən, düşmən olmuşuq,
Bu bədbəxt məndən nə umub keçər ta?!
Elə usanmışıq, peşman olmuşuq,
Yanımdan gözünü yumub keçər ta,
Nə olar, özümü sevdirin mənə.

Vallah, bizlik deyil bu Yer qovğası, -

Birinə sığaldi, mininə cəza!

Dünya – şər biçimdə xeyir qovğası,

Nifrət qovğasıyıq elə biz bizə,

Nə olar, özümü sevdirin mənə.

O, yaxşı olmaqdan bezib deyəsən,

İstəyir, pis ola, düşür gözümdən.

Eh, nəsə ayırir bizi deyəsən,

Lap çəşib qalmışıq – mən də, özüm də,

Nə olar, özümü sevdirin mənə.

Gözləmə zalıymış ömür-gün elə,

Keçən illəri də unutmaq – çətin.

Məni yaşatmaqcın ölürdü elə,

İndi məni onsuz ovutmaq – çətin.

Nə olar, özümü sevdirin mənə.

Biz kimə gərəyik, dost deyiliksə,
Bizi ovlayanlar bəşərə qarşı.
Canla cəsəd kimi dəst deyiliksə,
Bir xeyir duramaz min şərə qarşı,
Nə olar, özümü sevdirin mənə.

Bu yalvarış deyil, bu fəryad deyil,
İnsana inamın harayıdır bu.
Özünə qayıtmaq bizə yad deyil,
Deməyin, nahaqdır havayıdır bu.
Nə olar, özümü sevdirin mənə.

O kür gəncliyimin dizləri üstdə
Bükülən qəddimi sevdirin mənə.
O sünbül saçımı, səma gözlümü, –
Yaşamaq həddimi sevdirin mənə.
Nə olar, özümü sevdirin mənə.

2012

Sözlər saz-birçəkdi yenə,

Duyğular səsdən qapanıb.

Haqq deyəni eşidən yox,

Qulaqlar qəsdən qapanıb.

Əyri düzə əvəz daha,

Baş aparır həvəs daha.

Yollar təngnəfəs daha,

Dünya qəfəsdən qapanıb.

Fürsət əldə bıçaq gəzir,

Qəfil ölüm bucaq gəzir.

Qohum-qardaş qaçaq gəzir, -

Hərə bir kəsdən qapanıb.

Qısırıq, itmir səsimiz,

Sədləri ötmür səsimiz.

Allaha yetmir səsimiz,

Göylər üst-üstdən qapanıb.

Firuzə Məmmədli

“Söz məqamı”

2012

«Dünyanın axırına
İyirmi beş gün qalır».
Deyən mənzil başına
Elə bircə tin qalır.

Yalaniq düzdən sonra,
Biz idik sözdən sonra.
Gedirik, bizdən sonra
Allah qalır, din qalır.

Olacağı haqq bilir,
Harda, necə?.. Vaxt bilir.
Olanda... Allah bilir
Kim gedəcək, kim qalır.

2012

Falçı

O heç kimə bağlı deyil,
Gözləri şüşə kimidir.
Tale yozub, bəxt aramaq
Onunçün peşə kimidir.

Nəyin var, deyir üzünə,
Çevirmir xeyir üzünə.
Gahdan da söyür üzünə,
Tilsimə düşən kimidir.

Nə düzü var, nə yalanı,
Ümidlərin xırpalanır.
İçin, çölün qurdalanır, –
Zalim goreşən kimidir.

2012

Fikirlər

Deyən darısqaldı fikrimin yolu,

Odur ki, dilimdən fişqırıb zıxır.

Ahıl duyğuların əsarətindən

Deyərsən, kəlmə yox, müşduluq zıxır.

Başında təkğemdə, dayanır biz-biz,

Beynimdə, zehnimdə oyanır biz-biz.

Qızarır, bozarır, boyanır biz-biz,

Tıxnaşır, tıncıxır, hızqırıb zıxır.

Dil də tapammıram barı yaşımıla,

Dərd-sər – yarıbayarı yaşımıla.

Didişə-didişə qarı yaşımıla

Boş söz də, xoş söz də qışqırıb zıxır.

Üldğrmqr, diriltmir, canım deyildir,

Damarda durası qanım deyildir.

Ay Allah, bu süzlər mənim deyildir,

Niyə güzlərimdən pəşkərğb zıxır?!

Dəşdəyğ torpaqdan dikəlməsi yox,

Dən kimi cəcərib yekəlməsi yox,

Dəşməni yendirən bir kəlməsi yox,

Üzgmə üzğmdən kəşdərğb zıxır.

2013

MÜNDƏRİCAT

Hər tərəf əl yetəndi

O günlər.....	4
İnsan	7
Mələklik insana enirdi onda	8
İntiqamı sərt olacaq o günün	9
Cəngi çalın.....	11
Dünyada.....	12
İçərişəhər	13
Sizdə, dağlar	15
Hər tərəf əl yetəndi.....	17
Qobustan havaları	18
Bura – uzun ömürlülər ölkəsi	19
Bu yerdə	21
Azman qala.....	22
Azadlıq yollarında.....	23

Vətən	24
Dünyam	25
Narahat dünyam mənim.....	27
Bu gün Daşkənd	29
Laçın.....	30
Azadlıq əsgəri.....	31
Ata yurdum.....	33
Qəçrəş.....	35
"Qız hörüyü" şəlaləsi	36
Lal qayalar, sal daşlar	38
Bu yaz xəbərləri	39
Dost cibinə girən əli.....	41
Xaçmaza	44
Düzlərin	45
Adət önungdə	47
Öz-özümü tanıdım.....	48
Ağı.....	49
Qismət	51
Dünyanın.....	53
Sürgünlər əsri	54

20 Yanvar günü	56
Azadlıq, şahlıq quşu, müharibə.....	57
Qara şənbə, qamətimdə bükülmə	59
“Səhrada tufan”.....	60
Fövqəladə vəziyyət.....	62
Hayandan sizir bu işiq	64
Fikrim məni güllələyir.....	66
Dünyanın.....	68
Yaralı bayraq	69
Qafqaz lövhələri	70
Kabarda-Balkar lövhələri	71
Saxladım	72
Bulağım mənim	73
Səbr elə	74
Qanlı şənbə.....	75
İntiqamım “Şuşa” deyib haylayır	77
Qala harayı.....	78
Mən yaşayan yer.....	79
Mənim körpəliyimdən	80
Atəşgah.....	81

Sahillərin həsrəti.....	83
Gün düşdü üzümüzə	84
Əlim ona yetənmiş.....	85
Haray	87
Hırsıən, Allah eşqinə	88
Dəyişir	90
Köç	91
Bu türbənin tövbəsi yox	92
Təzədən	93
Şəhid məzarları.....	94
Ötən ilin son yuxusu.....	95
Az qala.....	97
Yurd yeri.....	98
Kəndimizdə.....	100
Haqqım Qarabağ	102
Şəhid həyatı	104
Qızbənövşə	105
Özbəkistan torpağı	106
Pirbəhyə dağı.....	108
Dünyanın.....	109

Müstəqil Azərbaycan	110
20 Yanvardan.....	113
2012	114
Xatırə	115
Bir xoş gğn də gürmədi.....	116
Kişiləri	117
Yuxarıdan baxan şəhər.....	118
Zəhmət adamı.....	119
Bu uşaq ayaq açır.....	121
Divarın o üzünə məktublar	122
Kimimsən mənim	125
Səbrin ətəyi	127
Ağrısına	128
Tərs bağlanmış.....	129
Şəhidin başından.....	130
Uzaqdan gələn	131
Atalar	132
Bu gğn	133
Çökmüş pəncərələrin.....	134
Dünya – savaş meydanı	135
Firuzə Məmmədli	“Söz məqamı”

«Ağ ulus»a daş atma.....	136
Yol.....	139
Hər gən qulağına.....	141
Təzə Bakı	142
Dəniz	143
Qobustan	144
Azıx mağarası	145
Kəndimiz	148
Gəlmışəm.....	149

Gəl ömrümə

Onda	152
Ürəyim sənə doğru.....	154
Ayrılıq.....	155
Gəl ömrümə.....	156
Qızlar	157
Bahardan – qısa	159
Sözə öygü	161

Ad günü	162
Bu qış	163
Sevgim	165
Çiçək bitirən yollar	166
Bahar fəslidir	167
Təzə il Novruzdur	168
Nostalji	170
Gördüm	171
Sənin telefon nömrən	172
Kənd axşamları	174
Yetkinlik yaşı	175
Mübarək	176
Vaxt geriyə dönərmiş	177
Bilmirəm	179
Görüş	180
Həvəs	181
Kəndimizin qızları	182
Bu yaz diriltdi hər nə var	184
Tilovda balıq dadı var	186
Fikirlərim cəm olmadı	187

Bir yağış, bir ümid.....	188
Paraşütçülər.....	189
Sənin ömrün	190
Nə gözəldir	192
Kürəyimi günəşə söykəyib	193
Sənə köynək tikirəm	194
Hardasan	195
Ağ günün ağ bayrağını	196
İndi bildin-bilmədin	197
Vaxtımı bölürdüm	198
İnşallah.....	199
Bir yaz xatırəsi	200
Çələng	201
Oxşayım tellərini	204
Qoy mənə dənizin havası dəysin.....	206
Bu qız	208
Dilində bir sözlü qıfil	210
Canım sevgi	211
Yağış istəyir.....	212
Lirik şeir	213

Qayıtsam o yerlərə	215
Bir mən ünvanlı sevdanın	217
Mən də elə bu dünyanın.....	218
Körpə.....	219
Həsrətin odunu gördüm	220
Yenə qəlbim	221
Sevgi məktubları.....	222
Nədəndi	225
Gündəliklər	226
Haçan gəlirsən	229
Son gedən elə mən olum.....	230
Səni bu oyunda	232
Kiminləsən.....	233
Xatırə	234
Bu yaz.....	237
Bu yay da	238
Bəlkə sevgi deyildi	240
Deyilsən.....	242
Məktub.....	243
A qızlar.....	245

Yoluma bahar düşüb	246
Gülə-gülə	247
Qış gözündən	248
Bir yarımcıq şerim ola	249
Gecənin altda gizlənib	250
Bu da ötən il oldu	251
Şeirlərim sizinlə	252
Sabah gözümü açıb	253
Əslinə qalsa, mən də	254
Səndən sonra yaz gəlir	255
Bahar ritmləri	256
Uzaqda yaxın kimiyik	257
Söz və məna	258
Göndərirəm	260
Bahar musiqi zalır	262
«Ön sözə» doğru	263
Mənə məktub gəlir şerin adından	264
İl kəpənək qanadında	265
Bu nə sualdı	266

Gən doğdu yaxasından	267
Kömək ol.....	268
Ona	269
Nə yaxşı.....	270
Ömür ritmləri.....	271
20-ci mərtəbə.....	273
Hələ də.....	274
Arxeoloq əlində	275
Sahil.....	276
Dğnyanın alt qatına	277
Qaradərili	278
Ştğnə qol azıb gəlir	279
Şəlalələr hürğy়gnğ azacaq	280
Gəlir.....	281
Məhəbbət.....	282
Sakit gecələr	283
Sabah tezdən.....	284
Ac qağayılar.....	286
Günəş.....	287

Çimərlik	288
Yenə gözlərin	289
Atamın dizinin	290
Sabahın üzünə.....	291
Mən	292
Əllərimi	293
Sənin təbəssümünü	294
Üzümün	295
Çarhovuzda	296
Ağlamağa başlayanda.....	297
Bahar.....	298
Ayağına daş dəyibsə, çək geri.....	299
Bu gülə dəydi-dəymədi	300
Kənddə qış.....	301
Dənizçilər	302
Aylı gecə	304
Bu bağcanın	305
Burda bir dəli-dolu var	306
Bənövşə	307
Lövhə.....	308

Damla	309
Payız	310
Sevgilər.....	311
Gəl, deyirəm.....	312
Yağış, gəl.....	313
İşıqlı yuxular.....	315
İndi	316
Mirvari yetirən qız.....	317
Bu güllər.....	319
Bilmirəm.....	320
Bu məhəbbət bəlkə də...	321
O sevirsə.....	323
Görüş	324
Bir dəfə	325
O gün.....	326
Və sonra	327
Salam sənə, ay işığı.....	329
Qələbə sevinci	331
Özbək qızı	332
Sənin ad günün	333

Mığmığa.....	334
İlk bahar.....	335
Dünəndən bugünə.....	336
Günəşin ünvanı	338
Ciçi xalısının göyərçinləri.....	339
Küçə	340
Bir xırda gölməçə.....	341
Ay işığı – süd kimi.....	342
Dilim.....	344
Söz.....	345
Bu istək	346
Yağışlı yay gecəsi.....	348
Allah, Allah, gör nələri.....	350
Yorulmuşam, yorğunluqdan	351
Məqam.....	352
Yolumla	353
Ana dərd ağacdı.....	354
Qayıdım gəlim	355
Həya – atam, qardaşım	357
Sələflərə	358

Dünyaya, sevgiyə,

Şeirə gəlişim

Mən buyam.....	360
Sorğu.....	362
Ruhum qaranquş yuvasına qayıdacaq.....	363
Şair qadınıq.....	366
Nə fayda	368
Analar, oğullar	369
Çəkildiyim küncdə.....	370
Fırladır bizi	372
Bəxt yükündə kiçilsəm də	373
İş adamları	374
Kəssəm	375
Görmədiyim günlərin.....	376
Tanrım, yazmadığım elə	377
Səhər küçələri	378
Ələyini narin elə.....	379

Vaxtıdı	380
Bağə baxan, bağda nə var.....	382
Mən də o gözəl dünyanın.....	383
Qurban gedərəm	384
Mən atıram, yiğir, gəlir	385
Xatırələrdən fragmentlər.....	386
Bircə gediş etdin.....	388
Səni dağ bilmışdım.....	389
Neyləsin.....	390
Bir gecədə itən şəhər	391
Yuxu	393
Ovçu macəralarından	395
Əllərim var idi	396
Qonşuluq.....	397
Əməkçi gəncliyə.....	398
Sən məni dərdə salmışan.....	400
Bu qış, bu qar	401
Kimsə oturub beynimdə.....	403
Səbrimin ətəyilə	404
Əlim.....	405

Canım ağrı qışqırır.....	406
Gedim	407
Azadlığım.....	408
Yaralı çinar	410
Şükür.....	412
Tələbə evində.....	414
Borc	415
Sükutdan giley	417
Şeir bazarı.....	418
Dayanmışdı şair	420
Belə dost.....	422
İnsanın yeri	423
Bu yollarda	425
Dünya böyükdür.....	426
Ay inadım, nə yaxşı.....	427
Ay ana	428
Neyləyəydi Mələk qarı.....	429
Dəniz rahatlığı	430
Çiyninə	432
Yaş artdı, boy kiçildı	434
Firuzə Məmmədli	“Söz məqamı”

Babalar.....	435
Füzuli	436
Gecə işıqları.....	437
İllərin	438
Dilək yaxasına dönnəm yenidən.....	440
Dünya üzüyoladı	442
Zəkib bağladım qapısın	443
Barişdi.....	444
Xof.....	445
Azıqdı əl-ayağın	446
Hamı doğulub gəlir.....	447
Baxır	450
Bu adımlar nahaq niyə danışır	451
Duaların dodağında	452
Artır xarabalıqlar	453
Dağ enişli-yoxuşlu	454
Mən elə bir qəbristanam.....	456
Ümrğn yarısı ülğb	457
Zıxdım yola, yol azıq	458

Xatirən	459
Nə səbrimdə dözüm qalıb.....	461
Hər şey təzədən başlayır	462
Hər gün ölüm ayağıdır.....	463
Kəndimizin dastanı	464
Qocalar.....	466
O yollar, o məktəb.....	467
Mərkəzdənqaćma	469
Sərvətim	471
Fraqmentlər.....	473
Yığışdır qaranlığı	474
Həvəsim.....	475
Əsər	476
Xatirələrin.....	478
Qəlbim susuz səhra imiş.....	479
Gəlir.....	480
Bu payız balıq yemədik	481
İzərim – həsrət ağacı.....	482
Qarı.....	483
Bu mən idim.....	484
Firuzə Məmmədli	“Söz məqamı”

Danışan qayalar.....	485
Başqa cür olammıram	487
Allah, eşidirsən?	488
Tüfəng səsi	489
Ömür yolу.....	492
Bir azdan.....	494
Qorxu.....	495
Bu qar deyil, yağış deyil	497
Şräyimin əlindən.....	498
Ağlıllılar burada	499
Dilək.....	502
Şerimə.....	503
Susdum	504
Gələ bilmirəm	505
Olmadı	507
Qoy getsin.....	509
Xəyalpərəst.....	511
Köylü qızı Gülarə	512
Qələmindən alışanlar	514
Yuxu	516

Qorxuram	518
Dilənçi	520
Nə gündüzdü, nə də gecə.....	522
Çiçəklər açanda	522
Neyləyim, Allah, neyləyim.....	524
Bu günü də başımdan	525
Çıxdım ömür yoluna	526
Quzu	527
Qaçıb gəldim təngnəfəs.....	528
Şerim mənim	529
Sarı gəlin	530
Yalan deyir	531
Gündə bir sözə əyilir.....	533
Yaddaşım	534
Bir May səhəri.....	535
Məktəb xatirələrim	536
Təkliyin	537
Təzə şeir	538
Qiş gənəgnən	539

Yaxınlıqdan.....	540
Bir mətləb.....	542
Evinin kişisi olmaq	543
Bu kəndin	544
Daşına baş qoyacağım.....	546
Bu bahar	547
Dost küsəndə	549
Bu qızın	550
«Vətən daşı» - yurd daşı	552
Bu kənd	553
Məndən qabaqda.....	555
Səbir mənə	556
Ağac.....	557
Quruyan ağacların	558
Varağını qatlama	559
Belə bərəkətli	560
Kim qaranı ağ görüb.....	561
Sidqin düşdü, getdin pirə	562
Vaxtin çəkçevirində	563
Elə axınla gedirlər	564
Firuzə Məmmədli	“Söz məqamı”

Bu il mənim üzümə.....	565
Qara eynək arxasında.....	566
Nədənsə.....	567
Deyən çəşib sırr verdiyim.....	568
İçimin can atlığı	569
Çağırduğım ruhları.....	570
Daha məhəbbət kimə.....	571
Adım adam balasıdır.....	572
Qaçış dırmaşacağım.....	573
Heç kəs.....	574
İndi	575
Toy mərasimində	576
Qocala-qocala.....	577
İrəlidə	578
Gecə qapıları.....	579
Çarmixa çəkilmiş	580
Yoxdu maraqlı heç nə.....	581
Dünyada adam az deyil.....	582
Səsini eşidək.....	583
Ərin.....	584

Süfrəsində.....	585
Zaman	586
Sevdirin mənə.....	587
Sözlər saz-birçəkdi yenə.....	589
Dünyanın axırına.....	590
Falçı	591
Fikirlər	592

“Qanun” nəşriyyatı

Dizayner:

Səhifələyici:

Texniki redaktor:

Montajçı:

Çapa imzalanmış: 15.10.2017

Şərti çap vərəqi: 38

Sifariş №

Kağız formatı: 60x84 1/16

Tirajı: 500